

GLĂȘUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A UNGROVLAHIEI

ANUL XXIX, Nr. 11—12 - NOIEMBRIE — DECEMBRIE 1970

GLĂȘUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A UNGROVLAHIEI

ANUL XXIX Nr. 11 — 12
NOIEMBRIE-DECEMBRIE
1970

Redacția și Administrația: Sectorul Cultural-Social al Arhiepiscopiei Bucureștilor
Str. Patriarhiei Nr. 21 — Sectorul V

COMITETUL DE REDACȚIE

PREȘEDINTE :

Prea Fericitul Părinte

JUSTINIAN

**Mitropolitul Ungrovlahiei
și Patriarhul României**

VICEPREȘEDINȚI :

P. S. Dr. ANTIM
Episcopul Buzăului

P. S. CHESARIE
Episcopul Dunării de Jos

MEMBRI :

P. S. Dr. ANTIM TÎRGOVIȘTEANUL
Episcop vicar patriarhal

P. C. Pr. ALEXANDRU IONESCU
Vicar mitropolitan

REDACTOR RESPONSABIL :

P. C. Pr. PETRE F. ALEXANDRU
Consilier cultural mitropolitan

C U P R I N S U L

REDACTIA, 30 Decembrie zita Republicii

1081

PASTORALE

- Prea Fericitul Părinte Patriarh JUSTINIAN, *Pastorală la Nașterea Domnului* 1084
P.S. Episcop ANTIM al Buzăului, *Pastorală la Nașterea Domnului* 1088
P.S. Episcop CHESARIE al Dunării de Jos, *Pastorală la Nașterea Domnului* 1092

INDRUMĂRI PASTORALE ȘI OMILETICE

- Prof. NICOLAE GROSU, *La Duminica XXVI-a după Pogorîrea Sfîntului Duh* 1095
Stud. DOBRE A. ION, *La «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului»* 1098
Pr. DAVID POPESCU, *La Duminica XXVIII după Rusalii* 1102

PENTRU PACEA A TOATĂ LUMEA

- REDACTIA, *Acțiuni în slujba păcii (noiembrie—decembrie)* 1105
Prof. O. BUCEVSCHI și A. MANOLACHE, *Știri ecumenice* 1116

ARTICOLE ȘI STUDII

- Asist. Dr. ȘTEFAN ALEXE, *Bucuria colindelor de Crăciun* 1124
Diac. AN. LEFTER, *De la Nazaret la Belleem. Gînduri la Nașterea Domnului* 1129
Pr. Prof. PETRU REZUȘ, *Folclorul religios și importanța lui pentru înțelegerea
evlaviei credincioșilor ortodocși* 1132

COMEMORĂRI

- Prof. N. STÂNCULESCU, *Ian Amos Comenius. Cu prilejul tricentenarului morții
sale* 1146

DOCUMENTARE

- Pr. SANDU TUDOR, *Două manuscrise în probleme de cult* 1155
Pr. ION MIHAILESCU, *Despre cimitirele parohiale sătești. Metode de urmat
în sistematizarea și înfrumusețarea lor* 1163
Ierom. NIFON STOICA, *Expoziția de sculptură românească de la Minăstirea
Ciolou* 1172

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

ASISTENT, <i>Lucrările Adunării Eparhiale a Sîntei Arhiepiscopii a Bucureștilor</i>	1174
REDACȚIA, <i>Conferințele de orientare a clerului din luna noiembrie 1970</i>	1188
Pr. ALEXANDRU DELCEA, <i>Reuniunea absolvenților fostului Seminar teologic «Sîntul Grigorie Decapolitul» din Craiova, seria 1930</i>	1196
PETRE ȘTEFĂNESCU, <i>O amintire de neuitat</i>	1198
ASISTENT, <i>Biserica din parohia Cocioc, comuna Periș, jud. Ilfov</i>	1202
ASISTENT, <i>Biserica din Dragomirești-Deal</i>	1205
ASISTENT, <i>Biserica din com. Malu cu Flori</i>	1208
ASISTENT, <i>Biserica din parohia Grădiștea</i>	1209
ASISTENT, <i>Biserica parohiei Slobozia-Mindra, jud. Teleorman</i>	1210
ASISTENT, <i>Biserica din satul Săpunari, com. Lehliu, jud. Ialomița</i>	1212
ASISTENT, <i>Biserica parohiei Lehliu-Sat</i>	1213
ASISTENT, <i>Biserica Mărțișor din Capitală</i>	1214
ASISTENT, <i>Biserica din satul Ulmi-Ilfov</i>	1215
ASISTENT, <i>Biserica din parohia Iezeru</i>	1218
ASISTENT, <i>Biserica din Telega-Vale</i>	1219
ASISTENT, <i>Biserica din parohia Gheorghiuța</i>	1221
ASISTENT, <i>Biserica parohiei Hodărăști</i>	1224
ASISTENT, + <i>Preotul Alexandru Nicoreanu</i>	1226
ASISTENT, + <i>Preotul Haralambie Oprescu</i>	1228
ASISTENT, + <i>Preotul Mihail Zugrăvescu</i>	1229
ASISTENT, + <i>Preotul Iordache Pascu</i>	1230
ASISTENT, + <i>Preotul Clement Popescu</i>	1231
ASISTENT, + <i>Preotul Angelescu Dumitru</i>	1232

EPISCOPIA BUZĂULUI

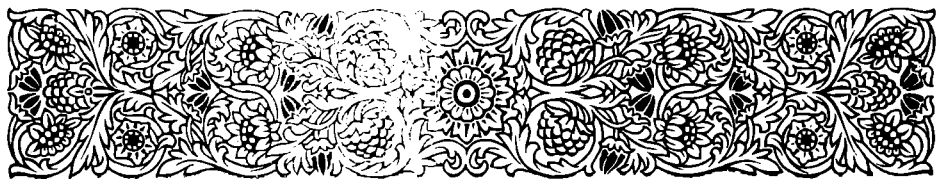
CRONICAR, <i>Sîntiri de biserici</i>	1233
CRONICAR, <i>Conferințele de orientare</i>	1234
CRONICAR, <i>Lucrările Adunării Eparhiale</i>	1236

EPISCOPIA DUNĂRII DE JOS

ASISTENT, <i>Lucrările Adunării Eparhiale a Eparhiei Dunării de Jos pe anul 1970</i>	1241
--	------

RECENZII

<i>Buletinul Monumentelor Istorice</i> , XXXIX, nr. 2, 1970, 80 p., de IOAN F. STĂNCULESCU	1244
<i>Note bibliografice</i>	1252

30 DECEMBRIE — ZIUA REPUBLICII

Popas sărbătoreasc face astăzi poporul nostru la împlinirea a 23 de ani de la instaurarea Republicii în patria noastră.

Inceput de viață nouă și piatră de hotar pentru un nou ev al istoriei noastre, Ziua Republicii apare, nu numai ca o aniversare, dar ca un simbol ce strălucește într-un nimb de soare în zorii dimineții.

Participînd cu toată ființa noastră la aniversarea acestui eveniment, gînduri de evocare, de retrospectivă și de privire în prezent și viitor se împletesc în conștiința noastră.

Bucuria nespusă, simțită acum 23 de ani, ce se revărsa valuri-valuri pe făgașurile create în istorie de atîția vizionari patrioți, a fost trăită, experimentată și cimentată în viața și întreaga noastră ființă. Într-un complex unanim de energii și doruri, de lupte și visuri, de hărnicii și emoții, de creații și bucurii, în realizări istorice și în jertfe, potențialul întregii noastre patrii — *Republica* — și-a desfășurat brațele ca să cuprindă într-însele pe omul nou, dăltuit în granitul etnicului și etosului românesc.

Hotar între două lumi — lumea capitalistă și lumea socialistă, Republica de la 30 Decembrie a efectuat trecerea de la vechi la nou, trecerea principalelor mijloace de producție din mîna unei mici minorități în mîna poporului, — a oamenilor muncii — adevărații ei stăpîni, ca o răsplată a luptelor pentru libertate și independență duse cu vitejie de către poporul nostru de-a lungul veacurilor, de la ostașii lui Mircea cel Bătrîn și răzeșii lui Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul pînă la răsculații lui Doja, Horia și Tudor Vladimirescu, de la eroii de la Plevna și Mărășești pînă la cei din războiul antihitlerist.

Republica — văzută de Nicolae Bălcescu și înscrisă în programul revoluției din anul 1848 «ca un stat în care oamenii adevărați îngrijesc singuri de soarta lor, fără să-și pună stăpîni pe cap, avînd în lucrarea lor drept regulă dreptatea și drept țintă frăția» și dorită de C. A. Rossetti «să fie dobîndită îndată ce ne vom uni cu noi înșine și cu alte popoare» — ca un ideal — ea avea să se desăvîrșească în climatul și în condițiile create de actul istoric cotituri de la 23 august 1944.

De atunci au trecut 23 de ani, și din luptă în luptă, din cucerire în cucerire, din victorie în victorie, din instaurarea noului și înlocuirea vechilor orînduiri, din jertfe și sudoare, s-a schimbat radical înfățișarea societății românești.

Impetuoasa dezvoltare economică din cele de mai bine de două decenii a ridicat Republica Socialistă România la nivelul cel mai înalt care nu s-a întâlnit niciodată în patria noastră. La aceste multiple și numeroase realizări au contribuit toate forțele poporului nostru, împletite cu talentul, spiritul de creație și de inovație al său.

Înlăturarea pentru totdeauna a claselor exploatoare, naționalizarea băncilor și principalelor mijloace de producție, cooperativizarea și industrializarea agriculturii, egalitatea în drepturi a tuturor naționalităților conlocuitoare, elaborarea și promulgarea unei noi constituții pe baze democratice, înființarea Consiliilor Populare, cu participarea democratică a maselor populare la rezolvarea tuturor problemelor economice, sociale și obștești și înzestrarea justiției cu noi legiuiri și a societății cu un nou cod al familiei, legea pentru dezvoltarea, modernizarea și perfectarea învățămîntului, aplicarea retribuțiilor după cantitatea și calitatea muncii, legea pensiilor cu decretele complementare, etc., toate acestea și multe altele, au fost realizări și roade ale Republicii, ale actului de la 30 Decembrie.

Rezultatele bogate ale planurilor cincinale și în special cel care se va încheia în 1970 au arătat justetea și superioritatea concepției de viață socialistă. Planul cincinal care expiră la 31 decembrie constituie o garanție pentru deplina reușită a celui care începe peste două zile. Pe drept cuvînt sublinia Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Dl. Nicolae Ceaușescu spunînd: «Cred că putem afirma că realizarea următorului cincinal va permite României să treacă realmente într-o etapă superioară a dezvoltării sale economice». Un alt rod al zilei aniversate azi este prestigiul Republicii Socialiste România care a fost ridicat la cea mai mare înălțime în opinia publică mondială, datorată politicii înțelepte interne și externe a conducerii Patriei noastre. Prin contribuția pe care o aduce la refacerea, dezvoltarea și prefacerea tuturor ramurilor de dezvoltare economică națională, prin tratatele comerciale internaționale încheiate de țara noastră cu multe state, indiferent de orînduirile lor sociale sau politice, prin promovarea politicii pentru apărarea păcii și a păstrării suveranității, independenței naționale și neamestecului în treburile interne și avântului recinoc și respectarea fiecărui popor de a-si hotărî singur soarta, prin contribuția adusă în cadrul Organizației Națiunilor Unite și cuvîntul ei răspicat spus de delegații țării noastre în marile probleme ale contemporaneității și mai ales de către Președintele Consiliului de Stat, Dl. Nicolae Ceaușescu la sedința jubiliară de la O.N.U. din luna septembrie a.c., Republica Socialistă România a urcat cele mai înalte trepte în conștiința politică mondială.

Biserica Ortodoxă Română prin ierarhii, clerul și credincioșii săi, a sprijinit eforturile poporului nostru pentru înfăptuirea acestor realizări și a manifestat încrederea în faptele și roadele Republicii în toate ramurile ei. Datorită libertății religioase înscrisă în Constituție, Biserica Ortodoxă Română s-a putut reorganiza, devenind mai unită și mai unitară ca oricînd. Ea a dat învățămîntului religios de toate gradele importanța și valoarea sa deosebită. A dat clerului său noi directive și orientări

În munca sa pastorală și socială. Luînd pildă de la acțiunea de Stat, Biserica Ortodoxă Română, îndreptîndu-și privirea spre vechile sale minăstiri și biserici monumente istorice, prin grija Prea Fericitului Părinte Patriarh și a celorlalți ierarhi a restaurat aproape toate minăstirile sale. Colaborarea frățească dintre cultele din Patria noastră pe teren social și lupta pentru apărarea păcii, relațiile pe care le-a creat cu bisericile ortodoxe de peste hotare ca și cu cele de alte confesiuni creștine din afara țării noastre, precum și participarea activă, prin delegații săi la Consiliul Mondial al Bisericilor, ilustrează gîndurile și dorința sa de a sprijini eforturile pentru apropierea și înfrățirea tuturor oamenilor și popoarelor pentru pacificarea lumii de astăzi.

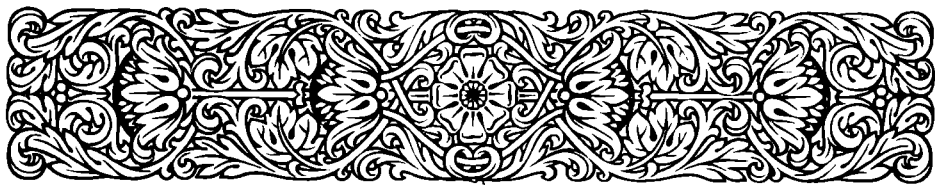
Spiritul democrat de participare a credincioșilor la conducerea administrativă a bisericii prin organele sale de conducere, face din biserica noastră o biserică a credincioșilor.

În lumina celor de mai sus, Biserica Ortodoxă Română — conștientă de menirea ei dovedește că prin ierarhii, preoții și credincioșii săi, este strîns legată de poporul nostru și va sprijini totdeauna acțiunile care sînt menite să ducă la propășirea țării noastre, la sporirea binelui obștesc și la consolidarea păcii în întreaga lume.

Insuflețiți de măreția și importanța marelui eveniment al aniversării Republicii urăm poporului nostru și Republicii Socialiste România fericirea pe care o cîntăm în versurile :

Republică biruitoare
În veci de veci să înflorești,
Puternică și apărată
De brațe tari muncitorești.

REDACTIA

PASTORALE

† JUSTINIAN

DIN MILA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA CLERULUI ȘI DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI, PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, LOCTIITOR AL SCAUNULUI DIN CEZAREEA CAPADOCIEI, MITROPOLIT AL UNGROVLAHIEI ȘI ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTIOR

IUBITULUI NOSTRU CLER
ȘI DREPTCREDINCIOȘILOR CREȘTINI,

har și pace de la Dumnezeu, iar de la Noi arhierească binecuvîntare.

«Fiul Omului n-a venit să I se slujească, ci să slujească El și să-și dea viața răscumpărare pentru mulți» (Matei XX, 28).

Iubiții mei fii duhovnicești,

Pentru a cinsti după cuviință marele Praznic al Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, creștinii de pretutindeni și-au îndreptat astăzi pașii către sfînta lor biserică, pentru ca în cîntări de laudă să preamărească pogorîrea pe pămînt a Fiului lui Dumnezeu.

Cîtă bucurie și nădejde revarsă de aproape două mii de ani în sufletele credincioșilor acest dumnezeiesc Praznic! Vestire de bucurie a fost dintru început această Sfîntă Naștere «Vă vestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul; că vi s-a născut azi Mîntuitor, Care este Hristos Domnul» (Luca II, 10—11), spune îngerul păstorilor din jurul staulului de la Betleem. Și nădejde mare pentru toată lumea a fost atunci și este și astăzi acest Praznic, căci în acea noapte sfîntă îngerii laudînd pe Dumnezeu au spus lumii întregi că prin venirea în

lume a Fiului lui Dumnezeu va fi «pe pământ pace și între oameni bunăvoire» (Luca II, 14).

Știe orice creștin că Dumnezeu a trimis pe Fiul Său în lume, ca aceasta «să se mîntuiască prin El» (Ioan III, 17). Mărturisim cu toți că Domnul Hristos «pentru noi oamenii și pentru a noastră mîntuire s-a coborît din cer». Ne este viu în minte că Însuși Domnul ne-a arătat rostul venirii Sale pe pământ, spunînd : «Eu am venit ca lumea viață să aibă și din belșug să aibă» (Ioan X, 10).

El era, ne spune Evanghelistul, «plin de har și de adevăr» (Ioan I 14). Prin viața Sa pămîntească Hristos este pentru noi toți pildă de smerenie. «Învățați-vă de la Mine, spune El, că sînt blînd și smerit cu inima» (Matei XI, 29). Într-adevăr, El «s-a smerit pe Sine, ascultător făcîndu-se pînă la moarte — și încă moarte de cruce» (Filipeni II, 8).

El este pildă de iubire «precum M-a iubit pe Mine Tatăl, așa v-am iubit și Eu pe voi ; rămîneți întru iubirea Mea» (Ioan XV, 9) ; «Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, ca viața lui să și-o pună pentru prietenii săi» (Ioan XV, 13), spune El ucenicilor și prin ei nouă tuturor.

Hristos este pildă de slujire a oamenilor căci El este «Păstorul cel bun, care își pune viața pentru oile sale» (Ioan X, 11). El singur ne-a spus : «Fiul Omului n-a venit să I se slujească, ci să slujească El» (Matei XX, 28). Și cu adevărat nu Apostolii și lumea L-au slujit pe El ; El n-a stăpînit și n-a domnit ; El dimpotrivă, ne-a învățat și a dovedit că cel care vrea să fie mare, să fie slujitorul tuturor (Matei XX, 26), căci prin spălarea picioarelor ucenicilor Săi, ne-a arătat pînă unde poate să meargă slujirea aproapelui de către noi (Ioan XIII, 4—7). El a săturat pe cei flămînzi, a vindecat pe cei bolnavi ; Lui I s-a făcut milă de cei în suferință : «Milă îmi este de mulțime», a spus El (Matei XV, 32) și a plîns în fața durerii altora (Ioan XI, 35).

Dînd dovadă de atîta smerenie, de iubire nețărnută față de toți oamenii, de bunătate, de milă și de slujire a omului, Domnul nostru Iisus Hristos rămîne pentru noi — credincioșii Săi — modelul cel mai sfînt și înalt de bunătate, de iubire, de smerenie și de slujire a aproapelui.

Iubiții mei,

Domnul nostru Iisus Hristos ne-a încredințat că El este pururea cu noi, în toate zilele, pînă la sfîrșitul veacurilor (Matei XXVIII, 20) și că acolo unde sînt doi sau trei adunați în numele Său, El este în mijlocul lor (Matei XVIII, 20). El a întemeiat Biserica Sa și a poruncit ca în ea să lucreze urmașii Apostolilor Săi, slujitorii Bisericii. Prin aceasta, Domnul a voit ca toți cei ce cred în El să aibă pururea la îndemină învățătura Sa sfîntă, pentru ca astfel, cunoscînd-o și trăind-o

să se facă fii ai lui Dumnezeu. A voit ca prin Biserica și slujitorii Săi, adevărul adus de El lumii, învățătura Sa, să fie mereu arătată și cunoscută de toată lumea. A dorit ca toți credincioșii creștini, împlinind pretutindeni voia Sa cea sfântă, să realizeze în lume «un pământ nou, în care să locuiască dreptatea» (II Petru III, 13), să realizeze «împărăția lui Dumnezeu, care este dreptate, pace și bucurie în Duhul Sfânt» (Romani XIV, 17).

Hristos, pacea noastră (Efeseni II, 14) a spus despre Sine : «Eu sînt calea, adevărul și viața» (Ioan XIV, 6) ; «Eu sînt lumina lumii» (Ioan VIII, 12) ; «Eu, Lumină am venit în lume, ca toți cei ce cred în Mine să nu rămînă în întuneric» (Ioan XII, 46). Iar lumea astăzi, iubiții mei, are atîta nevoie de lumină, de dreptate, de adevăr, de pace ! Popoarele și oamenii din vremea noastră doresc și ei să se înfăptuiască în întreaga lume un pământ nou, o viață nouă ; și se străduiesc să realizeze aceste idealuri, care sînt aceleași pe care le-au vestit omenirii îngerii, în noaptea sfîntă a venirii pe pământ a Domnului : «Pe pământ pace și între oameni bunăvoie» (Luca II, 14).

Iubiții mei fii duhovnicești,

Dacă omenirea însetează și astăzi după pace, este pentru că în lume și astăzi mai sînt războaie ; dacă ea se străduiește să se întroneze pretutindeni dreptatea și libertatea pentru toți, este pentru că astăzi mai sînt încă oameni și popoare lipsite de dreptate și libertate, care trăiesc sub robia altora. Mai sînt oameni dintre acei care nu vor să țină seama de nedreptățile, suferințele și lipsurile ce mai sînt în lume.

Noi, iubiții mei, cei ce sîntem cu adevărat slujitori ai adevărilor vestite de Mîntuitorul Hristos, cei ce credem că El este cu adevărat «calea, adevărul și viața» (Ioan XIV, 6), cei ce ne mărturisim fii credincioși ai Bisericii Sale, sîntem datori să trăim învățătura Sa și să urmăm pilda vieții Sale sfinte. Să nu uităm că El a venit să slujească pe om ; și noi sîntem datori să slujim pe aproapele nostru, arătîndu-ne astfel iubirea față de toți oamenii ; dar să nu iubim numai cu cuvîntul, ci și cu fapta, așa cum ne-a arătat Iisus și cum ne îndeamnă Apostolul iubirii, Sfîntul Ioan Evanghelistul, spunîndu-ne : «Fiii mei, să nu iubim cu vorba, numai din gură, ci cu fapta și cu adevărul» (I Ioan III, 18).

Cînd creștinii de pretutindeni vor avea viu în inima și cugetul lor dorința fierbînte de a se asemăna prin faptele lor Celui care a venit să slujească pe om, să-l ridice din întuneric la lumină, din înjosire la demnitate, din suferință la fericire, atunci ei, cu adevărat, vor ajuta la întronarea în lume a binelui, a iubirii desăvîrșite, a dreptății, a păcii.

Vă îndemn, iubiții mei, să cugetați la toate acestea, nu numai astăzi, cînd sărbătorim Nașterea Domnului, ci și în toate zilele vieții voastre ; să cugetați la îndatoririle voastre de fii ai Dumnezeului celui

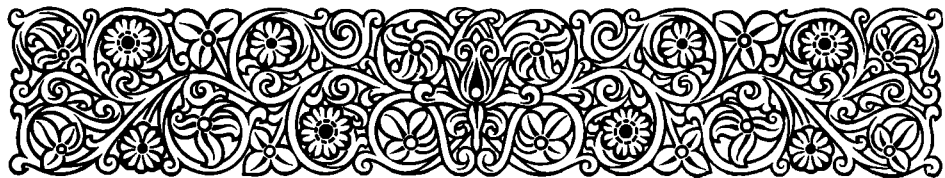
preaînalt. Să cugetați la rostul venirii lui Hristos în lume și la faptul că toți sîntem chemați să fim împreună lucrători ai lui Dumnezeu (I Corinteni III, 9) la îndeplinirea sfintelor idealuri creștine, pe care lumea de astăzi le caută pacea și înfrățirea tuturor oamenilor ; și să ne bucurăm că poporul nostru slujește cu toată convingerea și cu toate puterile sale aceste înalte idealuri.

Hristos Domnul, Cel care «s-a sălășluit între noi... plin de har și de adevăr» (Ioan I, 14) să binecuvînteze și să facă să rodească în noi dorința de a sluji cu toată inima, după pilda Sa, aproapelui, semenului nostru, omului.

Iar Eu, rugîndu-mă Lui pentru sporul vostru sufletesc, sînt mereu același părinte duhovnicesc al vostru, de tot binele doritor, cu toată «dragostea mea, cu voi toți, în Hristos Iisus. Amin!» (I Corinteni XVI, 24).

A handwritten signature in cursive script, appearing to read "Justinian", written in black ink on a white background. The signature is positioned above a horizontal line.

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† A N T I M

DIN MILA LUI DUMNEZEU EPISCOP AL DE DUMNEZEU-PĂZITEI
EPARHII A BUZĂULUI

Iubitului nostru cler și binecredincioșilor creștini: har, milă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul Iisus Hristos, iar de la noi arhierescă binecuvântare.

«Fecioara astăzi pre Cel mai presus de ființă naște și pământul peștera Celui nepropiat aduce.

Îngerii și păstorii slavoslovesc și magii cu steaua călătoresc: că pentru noi s-a născut Prunc tînăr, Dumnezeu cel mai înainte de veci» (Condacul Praznicului).

Iubiți fii sufletești,

Și în acest an al mîntuirii, ne-a învrednicit bunul Dumnezeu, Tatăl nostru cel ceresc, să luăm parte la trupezasca naștere a Fiului Său.

Sosit-a pentru noi sărbătoarea veseliei și mîngîierii noastre duhovnicești, căci Biserica ne cheamă acum zicînd «Hristos se naște slăviți-L; Hristos din ceruri întîmpinați-L...».

Taina întrupării Celei de a doua persoane a Sfintei Treimi ne este lămurită de dumnezeieștile Scripturi și de învățătura sfintei noastre Biserici. Domnul Dumnezeu, Făcător a toată lumea, zidind pe cel dintîi om — pe Adam —, l-a împodobit cu toate darurile și toate i le-a dat după voia lui. I-a dat voie să mănînce din toți pomii raiului, fără numai din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănînce (Fac. II, 17). Porunca aceasta i-a dat-o ca el să cunoască că are mai mare pe Dumnezeu. El însă n-a ținut-o, ci a călcat-o.

Cunoaștem urmările acestui păcat strămoșesc. Dumnezeu însă, în marea Sa iubire de oameni, voind să ne scoată din robia păcatului a arătat multe semne pentru întoarcerea de la păcat. A trimis prooroci sfinți și învățători, dar în zadar. Cu toate acestea, văzînd că oamenii nu se îndreaptă din amăgirea păcatului «cînd a venit plinirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiul Său Unul-Născut, Care s-a născut din femeie și a fost supus sub Lege» (Gal. IV, 4), născîndu-se din Sfînta Fecioara Maria în peștera din Betleemul Iudeii.

Ce trebuie să credem și să dăduim în Domnul nostru Iisus Hristos? Cine este El? Este a doua persoană a Sfintei Treimi. Este «Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, care întrupându-se de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria, s-a făcut om, asemenea nouă, fără de păcat».

Ce lucru din veac neauzit, și cine nu se va înspăimînta! Dumnezeu să se facă om și, oare, pentru ce? «Pentru noi oamenii și pentru a noastră mîntuire» după cum mărturisim în «Crez».

«Fiind chipul lui Dumnezeu, deoiființimea Sa cu Dumnezeu n-a scotit-o un lucru răpit pe nedrept, dar s-a micșorat pe Sine însuși și a luat chip de rob, făcîndu-se asemenea oamenilor» (Filip. II, 6—7).

Sfînta Fecioara Maria, a rămas și după naștere fecioară. Ea este Maica lui Dumnezeu, căci a născut pre Cel mai presus de ființă. Pămîntul peștera celui neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii i-au adus slavă, iar magii cu steaua au călătorit și s-au închinat Pruncului Iisus, aducîndu-l daruri: aur, tămîie și smîrnă «căci pentru noi s-a născut Prunc tînăr, Dumnezeu cel mai înainte de veci». O, minune, o, înfricoșată taină, din veac ascunsă și de îngeri neștiută. În noaptea sfîntă, cînd s-a născut Domnul, îngerii au cîntat în văzduh: *«Slavă întru cei de sus, lui Dumnezeu și pre pămînt pace, întru oameni bunăvoire»* (Luca II, 14).

Un înger a luminat cu slavă dumnezeiască pe păstorii care străjuiau în noapte împrejurul turmelor lor și le-a adus vestea *«că astăzi în cetatea lui David vi s-a născut un Mîntuitor care este Hristos Domnul și acesta va fi vouă semn: veți găsi culcat în iesle un prunc înfășat»* (Luca II, 8—12). Ei au mers la peșteră și au găsit pe Sfînta Fecioară Maria și pe Iosif și pruncul culcat în iesle.

Iată că și cei trei magi de la Răsărit care veneau de la Persida călăuziți de o stea minunată, vin să se închine cu daruri noului Împărat.

Irod cel fără de lege vrea să ucidă Pruncul, dar Dumnezeu a poruncit în vis lui Iosif să ia Pruncul și pe mama Lui și să fugă în Egipt de unde se vor întoarce în Țara sfîntă după moartea nelegiuitului.

Iubiților,

Acum, cînd am luat cunoștință de toate cele ale trupestii nașteri a Domnului Hristos, ne temem că nu vom putea să afundăm ciutura învățăturilor în fîntinile credinței pentru a scoate apa duhovniceștilor îndemnuri și sfaturi pe care ca duhovnicesc al vostru părinte să vi le dăm.

Slavă și mulțumită lui Dumnezeu-Tatăl și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos pentru că ne-a dăruit bucuria de a prăznui cu dumnezeiască cuviință și în acest an Crăciunul, cu toate datinile, colindele și celelalte obiceiuri ale tradiției strămoșești.

Într-adevăr Nașterea Domnului este praznicul bucuriilor de obște de la copiii pînă la cei mai vîrstnici.

Domnul Iisus a venit la noi și se află printre noi prin sfînta Biserică pe care a întemeiat-o și a răscumpărat-o cu însuși sfînt Singele Său. Biserica Lui sîntem noi toți cei ce ne-am botezat și urmăm porunci e

ei. Pentru mila milostivirilor Sale față de noi, ne-a luminat și ne-a cercetat ca un soare, El care este Răsăritul răsăriturilor, iar noi cei din umbră am văzut lumina și strălucirea Sa. Domnul Iisus a unit cerul cu pământul, cuvântul cu trupul, duhul cu țărina și pe Dumnezeu cu omul. A fost înfășat cu scutece ca pe noi să ne dezlege din legăturile morții. S-a născut în peșteră, în staulul de vite, pentru că n-a avut loc la casa de oaspeți din Betleem, ca noi să avem locașuri în ceruri.

Pruncul ne întreabă ca și oarecând pe ucenicii Săi : «*Cine zic oame-nii că sînt Eu ?*» Răspundem : «*Tu ești Mîntuitorul Fiul lui Dumnezeu celui viu*», «*Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut*».

De aceea să I ne închinăm Lui cu frică și cutremur ca și magii și să-i aducem slavă, mulțumită și făgăduințe că vom asculta de dumnezeieștile Sale învățături și vom fi adevărații fii ai Bisericii Sale.

Sfînta noastră Biserică Ortodoxă Română este asemenea stelei minunate care a călăuzit cîndva pe magi, ducîndu-ne la Domnul și Mîntuitorul Hristos. Ascultînd de Biserică, ascultăm de însuși Domnul nostru Iisus Hristos ; ca o mamă bună și duioasă de fii, ea ne poartă de grijă de la leagăn pînă la mormînt.

Ea singură ne poate face părtași la învățătura și darul Domnului Iisus și ne ferește de orice alunecări și greșeli de la dreapta credință pentru a nu rătăci în neștiință și a ne afunda în noianul păcatelor.

Biserica ne dă tot ceea ce ne trebuie în călătoria spre viața cea veșnică.

Cu tot dreptul spune un Sfînt Părinte al Bisericii : «*Cine nu are Biserica de mamă, nu poate avea pe Dumnezeu de tată*».

Iubiților,

Cînd s-a născut Domnul Iisus îngerii au umplut de armonii văzduhul cîntînd imnuri întru slava Celui de sus, pentru pacea pămîntului și buna înțelegere între oameni, așa cum se cădea să se intoneze pentru Domnul păcii, Care a venit pe lume să împace pe om cu Dumnezeu și să aducă între oameni bunavoire ; cu un cuvînt pacea să stăpînească în sufletele oamenilor și în toată lumea.

«*Pacea noastră este El care a făcut din două feluri de oameni unul și a dărîmat zidul care îi despărțea*» (Efes. II, 14). În Predica de pe munte Domnul păcii va rosti «*Fericiți făcătorii de pace că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema*».

Datoria noastră este să înălțăm în aceste sfinte zile de prăznuire, rugăciuni fierbinți către Dumnezeu pentru pacea a toată lumea. Ne dăm bine seama cu toții ce ar însemna un război cu arme făurite de știința zilelor noastre care ar pune în primejdie viața de pe acest pămînt.

Țara noastră, prin cuvîntul autorizat pe care Președintele Consiliului nostru de Stat Domnul Nicolae Ceaușescu l-a rostit la Organizația Națiunilor Unite, și-a manifestat hotărîrea de nezdruncinat de a lupta pașnic pentru întronarea păcii în lume și bune raporturi între popoare, după cum bine știm cu toții.

Biserica Ortodoxă Română se străduiește și ea necurmat pentru apropierea între toate bisericile creștine din lume, contribuind astfel la cooperarea, pacea și înfrățirea popoarelor.

Testamentul păcii lăsat nouă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne cere să luptăm pentru pace.

Să nu uităm însă datoriile față de «înaltele stăpîniri, căci nu este stăpînire decît de la Dumnezeu și stăpînirile care sînt, de la Dumnezeu sînt rînduite» (Rom. XIII, 1). Îndatoririle cetățenești pe care le avem ca fii devotați ai Patriei, să le aducem la împlinire cu toată convingerea noastră și din toată inima noastră, să contribuim astfel la înflorirea țării noastre și la fericirea obștească.

Vă amintim că munca este poruncă dumnezeiască și garanția tuturor virtuților cetățenești și creștinești. Lenea este un păcat de moarte și de ea trebuie să ne ferim deoarece ne duce în robia păcatelor de tot felul. Cu dumnezeiescul Apostol Pavel vă îndemnăm și noi ca «*toate să le faceți fără de cîrtire și fără de îndoială*» (Filip. II, 14).

Vă spunem toate acestea pentru că dezvoltarea trupeză și sufletească stau în strînsă legătură cu starea fizică și economică. Intrăm în viață și trăim sub oblăduirea societății în care întreținem legături de tot felul cu semenii noștri.

Iubiților,

Cu aceste tilcuiri și îndemnuri pe care le-am crezut nimerit să vi le împărtășim azi cînd împreună cu Biserica zicem și noi: «Hristos se naște, sâlviți-L; Hristos din ceruri întîmpinați-L; Hristos pe pămînt înălțați-vă», — vrem să încheiem duhovnicescul nostru cuvînt. Să ne rugăm fierbinte ca să ne învrednicim a ne înfățișa înaintea Domnului Iisus pentru mîngîierea inimilor și să ne îmbogățim cu deplina încredințare a priceperii și a cunoașterii tainei întrupării Lui, pentru a noastră mîntuire și fericire.

De aceea «*precum ați primit pe Hristos Domnul așa să umblați întru El, căci întru El locuiește trupeză toată plinirea Dumnezeirii*» (Col. II, 6—9).

«*Orice faceți, cu cuvîntul sau cu lucrul, toate să le faceți în numele Domnului Iisus și prin El să mulțumiți lui Dumnezeu-Tatăl*» (Col. III, 17). Vă trimitem cele mai părintești doriri de bine, fericire, voie bună și îndestulare întru toate, cu pace și veselie de Crăciun și Anul Nou ce vine, 1971.

«*Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Sfîntului Duh să fie cu voi cu toți*» (II Cor. XIII, 18).

Al vostru duhovnicesc Părinte și fierbinte rugător către Dumnezeu,

† ANTIM
Episcop al Buzăului

† C H E S A R I E

DIN MILA LUI DUMNEZEU EPISCOP AL EPARHIEI DUNĂREA DE JOS

Intregului cler și tuturor credincioșilor din această Eparhie har, milă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos, iar de la smerenia noastră arhierescă binecuvântare.

*«Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie»
(Luca II, 14)*

Iubiților fii duhovnicești,

Sfânta noastră Biserică sărbătorește astăzi cu mare bucurie praznicul Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, Mântuitorul, praznic pe care cu toții l-am așteptat cu multă dragoste ca pe un dar ceresc. Pentru aceasta fiecare ne-am pregătit după credința și puterile noastre ca să fim părtași dragostei și rîvnei păstorilor de la Betleem și magilor de la Răsărit, care au fost martorii minunii Nașterii Domnului și care au ascultat cîntarea îngerilor : «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie».

Iubiților,

Dumnezeu și-a arătat dragostea Sa pentru noi prin aceea că a trimis la noi pe singurul Său Fiu, ca să ne izbăvească din robia păcatului și să ne facă fii ai lui Dumnezeu prin har. Pentru aceasta Mântuitorul Iisus Hristos s-a pogorît din ceruri și s-a născut din Preacurata Fecioară Maria, luînd asupra Sa chipul stării noastre, chip de om adevărat, însă fără nici o prihană asupra Sa, pentru că El s-a născut din adumbrirea Sfîntului Duh, rămînînd în același timp și Dumnezeu adevărat.

Venirea Lui pe pământ era de cel mai mare folos neamului omenesc, «căci în El a binevoit să sălășluiască toată plinirea și printr-însul toate în Sine să le împace, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, făcînd

pace prin El, prin sîngele crucii Sale» (Col. I, 19—20). El venea deci să împace pe om cu Dumnezeu și să restabilească astfel legătura dragostei și a păcii celei dintru început, cînd omul se bucura de fericirea paradisiului. De aceea, Mîntuitorul Iisus Hristos a fost numit «Domnul Păcii» și credincioși luminați și sfinți din lumea veche îl așteptau cu multă dorire. «Doamne, revarsă pacea Ta peste noi, căci toate lucrurile noastre, pentru noi le-ai făcut!» se ruga Proorocul Isaia (Isaia XXVI, 12). Iar cînd el, de mai-nainte a văzut cu Duhul nașterea Pruncului Iisus, a izbucnit în acea cîntare de bucurie duhovnicească, pentru întreg neamul omenesc, zicînd «Prunc s-a născut nouă, un Fiu s-a dat nouă, a cărui stăpînire e pe umărul Lui și se cheamă numele Lui : înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie. Și mare va fi stăpînirea Lui și pacea Lui nu va avea hotare» (Isaia IX, 5—6).

Iubiților,

La venirea Fiului lui Dumnezeu în lume aceasta era învrăjbită și dezorientată ; învrăjbită în sufletul său, dezorientată în calea sa. Era totdeauna înfometată și însetoșată după dreptate și adevăr și avea nevoie de ajutorul lui Dumnezeu. Ajutor, i-a venit prin Pruncul Iisus Hristos. Prin El Dumnezeu îi dăruia darul cel mai de preț, pacea, mîntuirea ; adică ceea ce pierduse omul prin păcatul strămoșesc.

Dumnezeu este iubire (I Ioan IV, 8) și Dumnezeu păcii (Rom. XV, 3). Pentru aceasta toți care săvîrșesc faptele iubirii către aproapele și cele pentru pacea cea dintre noi sînt numiți de către Mîntuitorul «*fii ai lui Dumnezeu*» (Matei V, 9).

Mare cinste este aceasta, iubiților, ca oamenii să poată fi numiți fii ai lui Dumnezeu ! Și cîtă fericire ar fi pe pămînt dacă fiecare om ar fi un făcător de pace ! Pămîntul ar fi atunci un nou Eden, iar omenirea ca o mare familie. Cît de mare este folosul păcii se vede dintr-aceea că Mîntuitorul n-a lăsat ucenicilor Săi pe pămînt altă avuție decît pacea Sa «*Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă*» (Ioan XIV, 27). Cu această avuție ei însă, și ucenicii lor, au cîștigat oameni și popoare pentru Hristos. Nu este de mirare, pentru că pacea este de la Dumnezeu și are binecuvîntarea Sa.

Pacea rodește pace, după cum lumina răspîndește lumină, iar pomul bun dă roade bune. Tot așa și omul care are pace în sufletul său și dragoste de legea Domnului nu poate să-și ascundă talentul. Legea Domnului îl mină întru întîmpinarea semenilor săi cu dragoste, și cu pace pentru a le veni în ajutor — și prin aceasta el devine făcător de pace și fiu al lui Dumnezeu.

Iubiților,

Ca întotdeauna, Biserica și societatea au nevoie de astfel de oameni care au în sufletul lor pacea lăuntrică a sufletului, pacea care apro-

pie pe oameni, îi înfrățește și-i unește în tot ce este folositor, pacea care se realizează prin munca tuturor pentru împlinirea celor de trebuință ale societății noastre și ale poporului nostru. Omenirea, de asemenea, are nevoie de oameni ai păcii, care slujesc omul, societatea, umanitatea, ca ele să progreseze, iar pământul acesta bun să fie totdeauna sălaș de pace și de bunăvoință cu copii mulți și buni care să crească în pace și să nu se mai teamă de irozi și de războaie ci să se bucure de rodul dreptății, care odrăslește pacea a toată lumea.

Pentru această pace Sfânta noastră Biserică ne învață să ne străduim mereu, ca pentru propria noastră mîntuire. «*Bucurați-vă!* — zice Sfântul Apostol Pavel — *Desăvîrșiți-vă, mîngîiați-vă, fiți uniți în cuget, trăiți în pace și Dumnezeuul dragostei, al păcii va fi cu voi*» (II Cor. XIII, 11).

Bucuria praznicului venirii pe lume a Pruncului Dumnezeiesc, Care ne-a adus de la Tatăl ceresc pacea cea adevărată, care covîrșește toată mintea (Filip. IV, 7), să ne dea putere sporită, ca să putem purta cu vrednicie sarcinile de buni fii ai Bisericii și ai Patriei noastre, ca slujitori ai păcii, pentru bunăstarea poporului nostru și fericirea căminului nostru familial.

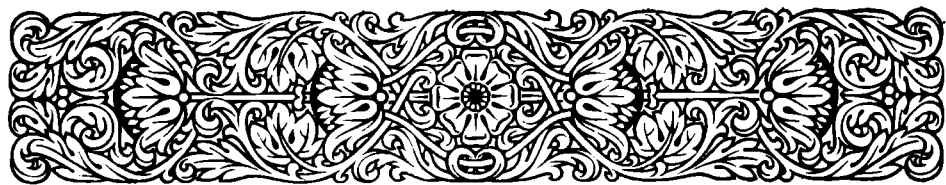
Vă binecuvîntez, iubii mei fii duhovnicești și mă rog lui Dumnezeu, ca anul care vine, să fie pentru țara noastră an spornic pentru toată lumea, an de pace și de bunăvoință pe pămînt.

Vă urez tuturor sănătate, pace și bună sporire.

La mulți ani!

Al vostru Părinte sufletesc,

† CHESARIE
Episcopul Dunării de Jos

ÎNDRUMĂRI PASTORALE ȘI OMILETICE

LA DUMINICA A XXVI - A DUPĂ POGORÎREA SFÎNTULUI DUH

În această duminică de sfârșit de toamnă, când boabele de aur ale recoltelor s-au strîns în hambare, Sfînta Evangheliie ne pune în față pilda bogatului căruia i-a rodit țarina și care a rămas, exemplu negativ de lăcomie, nesocotință și îngîmfare.

«Unui om bogat i-a rodit din belșug țarina. Și el cugeta în sine, zicînd Ce voi face, că n-am unde să adun roadele mele? Și a zis: Aceasta voi face Voi strica jitnițele mele și mai mari le voi zidi și voi strînge acolo toate roadele mele și bunătățile mele; și voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunătăți, strînse pentru mulți ani; odihnește-te, mîncă, bea, veselește-te. Iar Dumnezeu i-a zis Nebune! În această noapte voi cere de la tine sufletul tău. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi? Așa se întîmplă cu cel ce-și adună comori sieși și nu se îmbogățește în Dumnezeu. Acestea zicînd, grăia cel ce are urechi de auzit, să audă».

Pămînturile omului bogat au rodit peste așteptări, căci — spre încercarea inimii lui — darurile lui Dumnezeu i-au fost prielnice. Dar bogatul ce a făcut în schimb? A fost el mulțumit și fericit de binecuvîntarea și darul lui Dumnezeu? Și-a îndreptat el oare fața către cer să aducă mulțumire lui Dumnezeu? Nu! «Ci el cugeta în sine și zicea Ce voi face, că nu am unde să adun roadele mele?» Nici un gînd de laudă pentru Creator, nici un sentiment de recunoștință față de Cel Atotputernic. Măcar că trebuia să cunoască pe Dumnezeu din binefacerile Sale, nu l-a proslăvit pe Dumnezeu — cum spune Sfîntul Apostol Pavel în Epistola către Romani — nici nu i-a muțumit; ci s-a declarat la gînduri deșarte și inima lui fără pricepere s-a întunecat (Romani I, 21).

I se înmulțise foarte mult avuția, dar totodată și grijile. Acestea îl copleșeau, fiindcă preocupările lui erau robite lăcomiei și nu treceau dincolo de sfera îngustă a egoismului. Pentru el nu existau alți oameni, nici alte îndatoriri. Nu existau nici lipsiți, nici săraci, nici flămînzi, nici goi, nici bolnavi și neputincioși, nici opere de folos obștești care promovează binele oamenilor și pe care el le-ar fi putut ajuta cu prisosul bogățiilor sale.

Robit de grija averilor, bogatul neînțelept n-a strigat din adîncul prăpastiei sale sufletești «Dintru adîncuri strig către Tine, Doamne, Doamne, auzi glasul meu» (Ps. CXXX, 1—2). Cîte lacrimi n-ar fi putut să ștergă, cîte dureri n-ar fi putut să aline și cîte binefaceri n-ar fi putut să promoveze, dacă — într-o clipă de reculegere — ar fi găsit acel drum spre înăuntru, care să-i trezească conștiința și să-i aprindă în suflet lumina înțelepciunii! Dar el, furat de patima lăcomiei, urmează un alt drum de cugetare. «A zis: Aceasta voi face Voi dărîma hambarele mele și mai mari le voi zidi și voi strînge acolo toate roadele mele și bunătățile mele».

Mereu mai mari hambare, mereu mai multe bogății și totuși fără nici o satisfacție! Iată unde duce această patimă care este lăcomia. Lacomul nu are niciodată popas de mulțumire și fericire. În loc să se poată bucura de tihna unei existențe pe deplin asigurate, dispunînd și de prisos pentru bucuria și fericirea altora, el este mereu chinuit și tulburat, nefericit și agitat, în căutare și acaparare de noi avuții. Cu drept cuvînt unii din Sfinții Părinți au putut face asemănarea că lacomul este chinuit de o patimă asemenea cu aceea a unei categorii de bolnavi (dropică) care cu cît beau mai mult, cu atît mai mult însetează. La fel ca aceștia este și lacomul. Cu cît adună mai multe avuții, cu atît și mai multe dorește.

Dar, după ce va dărîma hambarele sale și le va zidi mai mari, oare ce va mai face un asemenea chip denaturat al omului? Ne-o spune același bogat nesățios din Sfînta Evanghelie «Și voi spune sufletului meu: Suflete ai multe bunătăți, strînse pentru mulți ani. Odihnește-te, mîncînd, bea, veselește-te».

Cîtă semeție și nesocotință! În inima bogatului nu mai rămăsese nici un pic de evlavie, nici o temere de Dumnezeu. Atracția naturală a sufletului creștin către valorile superioare, către adevăr, bine și frumos, îi era cu totul străină. El se situase în locul lui Dumnezeu și-și închipuia că poate să emită judecăți și să ia hotărîri în locul Tatălui nostru ceresc, nu numai cu privire la bogăție, ci și cu privire la suflet, la viață și la moarte. Despre un astfel de om Psalmistul spune «Căci cel rău se fălește cu pofta lui, iar răpitorul batjocorește și nesocotește pe Domnul. Cel rău zice cu trufie Nu pedepsește Domnul!» (Ps. X, 3—4).

Dar tocmai cînd socotea că a găsit — în afară de comandamentele divine — soluția pentru marea problemă a bogăției, a vieții și a sufletului, s-a auzit, implacabil, glasul judecății lui Dumnezeu din cer, care i se adresează cu același cuvînt: «Nebune, în această noapte voi cere de la tine sufletul tău! Și cele ce ai pregătit ale cui vor mai fi?»

Prin aceste cuvinte, Dumnezeu îl mustră cu asprime și îl socotește nebun, pentru că stînd departe de învățăturile și imperativele morale, n-a înțeles firea nemuritoare a sufletului său. El socotea să-i pună înaintea mîncare și băutură, ca și cum sufletul ar fi trupesc și stricăcios. Dacă și-ar fi îndrumat viața de învățăturile lui Dumnezeu, ar fi înțeles însă că «Nu numai cu pîine trăiește omul, ci și cu Cuvîntul lui Dumnezeu» (Luca IV, 4). «Cuvîntul Tău, Doamne, este o candelă pentru picioarele mele și o lumină pe cărarea mea», spune Psalmistul (Ps.

CXIX, 105). «Sfintește-i, Doamne, prin cuvîntul Tău și cuvîntul Tău este adevărul», spune, pe de altă parte, Mîntuitorul în rugăciunea arhierască (Ioan XVII, 17). Aceasta este hrana spirituală necesară susținerii vieții harice a sufletului. Ea este cuvîntul lui Dumnezeu, reprezentînd «Calea, adevărul și viața» și nu bunătățile pămîntești, «strînse pentru mulți ani». Acestea din urmă n-au nici o valoare dacă nu-și îndeplinesc menirea socială și dacă, în loc să susțină și să promoveze valorile spirituale, devin o piedică pentru mîntuirea sufletului. «Pentru că ce va folosi omului dacă va cîștiga lumea întregă, iar sufletul său îl va pierde; sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?» (Matei XVI, 26).

Bogatul din Evanghelie uită de trebuințele adevărate ale sufletului. Uită că sufletului îi putem da numai hrană duhovnicească, potrivită cu viața spirituală pe care trebuie să o trăiască ca să ajungă la mîntuire, la viața cea veșnică. Roadele și bunătățile adevărate ale sufletului au fost arătate de Sfîntul Apostol Pavel în Epistola către Galateni (V, 22) și ele sînt de dincolo de realitatea sensibilă a lucrurilor dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blîndețea, înfrînarea.

Bogatul, lipsit de înțelepciune, n-a privit în sus, spre frumusețile și chemările lui Dumnezeu, ci în jos, spre ceea ce constituie fundamentul răutății, nemilostivirii și fărădelegii. Pe drumul pe care s-a orientat, și-a pierdut sufletul, cu toate că îl socotea cîștigat și asigurat pentru mulți ani și-l îmbia să mănînce, să bea și să se veselească. Capătă înțeles adînc astfel pentru noi cuvintele Mîntuitorului «Cine va voi să-și mîntuiască sufletul, pierde-l-va pe el; iar cine va pierde sufletul său pentru Mine și pentru Evanghelie, acela îl va mîntui» (Matei XVI, 25). De fapt, sufletul acestuia a fost coborît la nivelul trupului și încă al unui trup îndobitocit și robit păcatelor capitale. Spune însă Sfîntul Apostol Pavel: «Cel ce seamănă în trupul său, din trup va secera stricăciune, iar cel ce seamănă în duh, din duh va secera viață veșnică» (Gal. VI, 8).

Mîntuitorul numește pe bogatul din parabolă nebun și pentru că își însușise bunătățile care nu sînt ale lui, ci ale lui Dumnezeu. «Ce ai ce n-ai primit? — spune Sfîntul Apostol Pavel, iar dacă ai primit, ce te lauzi ca și cum n-ai fi primit nimic?»

Bogatului neînțelept, sancționat de înfricoșătoarea sentință a dreptății lui Dumnezeu, i se potrivesc apoi și următoarele cuvinte ale Apostolului Pavel: «iar cei care doresc să se îmbogățească, cad în ispită și în curse și în multe fapte vătămătoare și nesocotite, care cufundă pe oameni în necazuri și pierzare, căci rădăcina tuturor relelor este iubirea de arginți, pe care unii pofțindu-o s-au rătăcit de la credință și s-au supus singuri la multe necazuri» (I Tim. VI, 9—10).

«Nebune, în această noapte voi cere de la tine sufletul tău! Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi?»

Pilda Mîntuitorului se încheie cu cuvintele: «Așa se întîmplă cu cel care-și adună comori pentru sine, iar în Dumnezeu nu se îmbogățește. Acestea zicînd, grăia cel ce are urechi de auzit, să audă». Sînt

cuvinte tulburătoare care răsună ca un avertisment și pentru noi. Ele ne îndeamnă să ne deschidem larg inimile, pentru ca sufletele noastre să se folosească de toată învățătura acestei pilde și să poată căuta, nestingherite înălțimile curate ale cerului, pentru care au și fost create, căci nu avem aci «cetate stătătoare». Să ne ferim de asemănarea cu bogatu' nebun și să ne avîntăm pe cărările binelui, adevărului și frumosului, ca să ne bucurăm de roadele duhului și ale înțelepciunii, ale cărei învățături — după sfatul înțeleptului Solomon — nu trebuie să le uităm, ci să le scriem pe tăblița inimii noastre. «Fiule nu uita învățăturile mele, și păstrează în inima ta sfaturile mele ! Căci ele îți vor lungi zilele și anii vieții tale, și-ți vor aduce multă pace. Să nu te părăsească bunătatea și credincioșia leagă-ți-le la gît, scrie-le pe tăblița inimii tale» (Pilde III, 1—3). Să stăm mereu în legătură cu Domnul și să urmăm învățăturile Bisericii Lui celei sfinte, care se înalță, ca o cetate de lumină și binecuvîntări, în mijlocul credincioșilor. Să facem roade vrednice de pocăință, roadele faptelor bune, izvorite din credința care lucrează prin dragoste în slujba aproapelui. În felul acesta, spre deosebire de bogatul căruia i-au rodit zadarnic țarinile, ne vom îmbogăți pentru Dumnezeu și vom avea comoară în cer. Așa să ne ajute Dumnezeu. Amin !

Prof. NICOLAE GROSU

LA „INTRAREA ÎN BISERICĂ A MAICII DOMNULUI”

Prăznuim astăzi Intrarea în biserică a Maicii Domnului, eveniment de seamă din viața aceleia care a fost hărăzită de Dumnezeu să nască pe Domnul nostru Iisus Hristos. Întreaga Biserică Ortodoxă cinstește astăzi prin cîntări de laudă pe Preacurata și Pururea Fecioară Maria, amintind credincioșilor minunatele întîmplări din viața ei. Căci, într-adevăr, minunate și pline de învățături pentru noi au fost viața și faptele acestei Fecioare și Maici. Împodobit cu mireasma binefacerilor i-a fost sufletul, credincioșia fără seamăn i l-a înfrumusețat, jertfirea în slujba lui Dumnezeu i-a umplut existența, dăruirea deplină a dragostei pentru dumnezeiescul său Fiu și-a pus pecetea de foc pe întreaga sa ființă, arderea nestinsă pentru învățătura Fiului său i-a încununat întreaga viață. De aceea, fiecare eveniment din viața Preacuratei Fecioare și dumnezeieștii Maici este nespus de scump inimilor adevăraților credincioși, fiind prilej de învioreare duhovnicească, de întărire a nădej-dilor noastre creștinești.

Un astfel de eveniment este și Intrarea în biserică a Maicii Domnului, intrarea sa în casa Domnului, în Templu, pentru a-și închina acolo

viața sa preacurată lui Dumnezeu, petrecându-și-o în rugăciune, post și priveghere. De aceea se cuvine să poposim și noi, ca într-o oază umbrită și răcoroasă, în preajma acestui minunat moment din viața Maicii Domnului și să sorbim învățăturile mîntuitoare care izvorăsc dintr-însul.

Sufletul nostru se umple de sfîntă uimire cînd aflăm întîmplările din viața Preacuratei Fecioare Maria, încă de la naștere. În mica cetate Nazaret — al cărei nume înseamnă «floare» sau «orașul florilor» — din ținutul Galileii, doi oameni bătrîni și credincioși, Ioachim și Ana, își duceau traiul lor drept, închinat în întregime lui Dumnezeu, în îndelungi rugăciuni și întîrziate poposiri în casa Domnului. Viața lor se scurgea liniștit, avînd cu îndestulare cele de trebuință pentru traiul lor zilnic. Totuși, o umbră de întristare stăruia în casa acestor oameni drepti și temători de Dumnezeu. Ioachim și Ana doreau și așteptau cu credință să aibă un copil. Nimic nu putea slăbi această dorință și așteptare, nici zilele lor înaintate, nici slăbiciunile vîrstei. Neconținut ei erau în casa Domnului, neconținut se rugau, neconținut implorau puterea lui Dumnezeu, incredințați că numai o minune dumnezeiască le mai poate dăruî un copil.

Sfînta Tradiție creștină ne spune că, la o mare sărbătoare a legii vechi, Ioachim și Ana s-au suit la Templul din Ierusalim, cu bogate daruri, pe care le-au prezentat preotului. Însă cuvintele acestuia, care a spus că ei, fiind fără copii, nu au dreptul să aducă daruri înaintea altora, i-au îndurerat adînc. Ei plecară de la Templu cu amărăciune și deznădejde în suflet. Ioachim plecă la munte, iar Ana în Nazaret, unde o așteptau căsuța ei dragă și grădina plină de flori. Aici, între pomii înfloriți, rugăciunile ei se înălțau ca o tămîie binemirositoare înaintea tronului dumnezeiesc. La munte, Ioachim se ruga lui Dumnezeu cu o ardoare mărită, ca Cel Atotputernic să-l binecuvinteze, cel puțin la bătrînețe, cu surîsul unui copil, făgăduind că-l va închina Templului. Amîndoi bătrîni spuneau în rugăciunile lor «Ție, Doamne, îți vom închina, negreșit, ca dar de mulțumire, copilul pe care ni-l vei da, pentru a se găsi și a rămîne în Templu, ca ofrandă sfîntă și ca dar precinstit, dăruit nouă de către Tine, Dăruitorul din belșug al celor mai desăvîrșite daruri. Dar al lui Dumnezeu, copilul nostru va fi un dar al Bisericii».

Și iată că minunea se întîmplă, căci după voia lui Dumnezeu bătrîna Ana născu o fiică. Din trunchiul sterp și uscat al urmașilor împăratului David, odrăslî mlădiță vie, se născu Fecioara Maria, care avea să nască pe Cel făgăduit de Dumnezeu, în marea sa bunătate, primilor oameni, lui Adam și Eva, în rai.

De mare bucurie se umplu casa bătrînilor Ioachim și Ana la nașterea acestei copile! Bătrîna Ana, învrednicită la vîrsta ei să nască, înconjură cu nespusă duioșie scumpul ei odor. Împreună cu soțul său, îi puseră numele ales și frumos Maria, care înseamnă «cea plăcută», «cea frumoasă», «stăpînă», «doamnă», căci preaplăcută și stăpînă a noastră, a tuturor, avea să fi ea, alături de Domnul nostru Iisus Hristos.

De la nașterea sa, minunata copilă Maria era plină de toate darurile trupești și sufletești. Înțelepciunea dumnezeiască împletise în firea ei

cele mai frumoase daruri trupești cu cele mai înalte virtuți sufletești. Plină de dar de la naștere, Maria avea să rămână plină de dar în tot restul vieții sale.

Venirea pe lume a fiicei lor a făcut fericiți pe bătrînii Ioachim și Ana, dar timpul se scurgea și copila ajunsese să împlinească trei primăveri. În ochii nevinovați ai copilului de trei ani se reflectă cerul, licăresc scîlpîri din fericirea edenică. În glasul copilului de trei ani cîntă corul îngerilor. În rugăciunea lui, rostită cu cuvinte pe care uneori numai el le poate înțelege, se apleacă cerul pe pămînt și pămîntul se transfigurează. Și tocmai la această vîrstă a celei mai mari drăgălășenii copilărești, doi părinți urmau să se despartă de copila lor, pentru a o duce la Templu și a o lăsa acolo pentru mulți ani. Timp de trei ani, prunca Maria a înseninat casa părintească și viața cucernică a părinților ei. Dar a sosit și ziua cînd părinții Mariei trebuiau să-și țină făgăduiala făcută lui Dumnezeu, ziua în care și-au spus «Făgăduințele noastre, pe care le-au rostit buzele noastre și pe care le-au grăit gurile noastre, în necazul nostru, le vom da Domnului».

Și așa, în revărsatul zorilor unei frumoase zile de toamnă tîrzie, bătrînii Ioachim și Ana pornesc cu odorul lor drag spre Templul din Ierusalim. Îmbrăcată în haină albă de sărbătoare, cu cunună de flori pe cap și însoțită de fecioare tinere, cu făclii aprinse, prunca Maria a fost încredințată de părinții ei arhiereului Zaharia. Acesta, luminat printr-o inspirație de sus, a înțeles de îndată că această gingașă făptură este chemată să împlinească o neasemănat de mare misiune în lucrarea providenței dumnezeiești. El primi din mîinile Anei darul viu și, insuflat de Dumnezeu, intră cu el «întru cele mai dinăuntru ale Templului», în Sfînta Sfintelor — unde numai o dată pe an intra arhiereul — îl duse la locul unde trona Dumnezeu cel nevăzut și exclamă: «Marie, binecuvîntat-a Dumnezeu numele tău». Rezonanța pașilor timizi ai îngereștei copile pe lespezile din Sfînta Sfintelor învăluie ființa omenească din ea într-o credință tare și cucernicie adîncă. Parfumul emanat din floarea ce cu bun miros duhovnicesc, al aceleia pe care o primea Sfînta Sfintelor, umplu Templul de o mireasmă mai presus decît a tămîiei ce se înalța înaintea lui Dumnezeu în zilele de sfinte sărbători. Apoi arhiereul Zaharia spuse cuvioșilor părinți ai Mariei «Bucurați-vă și vă veseliți, că v-ați învrednicit să fiți părinții acestei prunce».

Cu aceste cuvinte, părinții Preasfintei Fecioare se întoarseră singuri la casa lor, cu lacrimi în ochi, mai îmbătrîniți, dar cu conștiința împăcată că și-au îndeplinit datoria pînă la capăt. Mînați de dorul fierbinte de a-și mai vedea copila, pașii mărunți ai lui Ioachim și ai Anei, îmbătrîniți de zile multe, vor fi bătătorit, desigur, de multe ori, drumul de la Nazaret la Ierusalim. Iar arhiereul, ieșind cu Fecioara Maria din Templu, o dădu spre îngrijire bătrînelor Templului, s-o crească după rînduielele de atunci.

Aici, la Templu, Sfînta Fecioară avea să trăiască pînă la vîrsta de 15 ani, cînd, după aceleași rînduiele, ea avea să iasă în lume, întorcîndu-se la Nazaret. Dar aici, la Templu, la picioarele Domnului, s-a pregătit «minunatul vas» pentru primirea la sîn a Domnului nostru Iisus

Hristos. Aici, la Templu, Fecioara Maria se pătrunse în întreaga sa ființă de menirea sa. Aici, la Templu a cunoscut ea ce este virtutea, a adâncit tainele credinței, a învățat Sfintele Scripturi. Și iată că dorința părinților se împlini, tot în chip minunat. Fecioara Maria, limpezindu-și gândurile la umbra Templului, întări, și prin consimțirea sa, juruința bătrînilor săi părinți ea-și făgădui întreaga sa viață lui Dumnezeu.

Iată unde stă izvorul duhovnicesc al praznicului de astăzi. Sfânta noastră Biserică sărbătorește această închinare a Fecioarei, această intrare a ei în Sfânta Sfințelor, această dăruire a unei vieți lui Dumnezeu. În acest minunat eveniment stă și tilcul adînc al prăznuirii noastre de astăzi. Biserica noastră face astăzi lauda unei familii alese, care s-a învrednicit de marea bucurie de a da ființă Preacuratei Fecioare Maria, Maica după trup a Domnului nostru Iisus Hristos. Intrarea în biserică a Maicii Domnului este înfăptuirea unei juruințe a acestor doi bătrîni evlavioși, Ioachim și Ana, care odrăslesc mlădița vie din care va înmuguri mîntuirea noastră. Astăzi se face lauda dragostei părintești a acestor bătrîni, care își țin făgăduiala și își închină unica lor fiică Templului. În cei doi bătrîni, în viața lor casnică, în familia lor evlavioasă, vedem o pildă pentru viața tuturor credincioșilor, vedem un îndemn pentru rînduirea familiilor credincioșilor în teama, respectul și dragostea de Dumnezeu, în rugăciune, priveghere și post. Vedem aici exemplul de stăruință în rugăciune și convingere fermă că Dumnezeu, în marea Sa bunătate, ne îndeplinește dorințele, dacă ele sînt pornite din cuget curat.

Facem însă lauda Intrării în biserică a Maicii Domnului, cinstind nu numai împlinirea unei făgăduințe, ci și pregătirea «alesului vas» care urma să primească pe Mîntuitorul nostru. Facem adică lauda dăruirii vieții sale întregi de către Sfînta Fecioară Maria unei slujiri fără seamă, lauda punerii sale ca jertfă la picioarele lui Dumnezeu; lucru pentru care Sfînta Fecioară Maria este împodobită în cîntările neîntrecut de frumoase ale Bisericii noastre cu numiri ca «Luceafărul zorilor», «Ușa mîntuirii», «Raza zilei», «Chipul și lauda fecioarelor», «Limanul sufletelor», «Podoaba aleasă a sufletelor credincioșilor».

Să intrăm deci și noi astăzi, împreună cu Preacurata Fecioară, în Biserică. O dată cu ea, să ne dăruim viața lui Dumnezeu și să-I slujim, pentru ca să ne învrednicim și noi de alese roade duhovnicești. Să ne pregătim și noi, așa cum s-a pregătit Preacurata Fecioară Maria, ca să-L primim în inima noastră pe Domnul nostru Iisus Hristos. Pentru a-L avea pe Domnul nostru Iisus Hristos în noi, Maica Domnului ne cere dragoste fierbinte pentru Sfînta Biserică.

Iar tu, Preacurată și Pururea Fecioară Maria, Maica Dumnezeului nostru și Maica noastră a credincioșilor tăi, fii mijlocitoare cea bună și înțelegătoare și du rugăciunile noastre la Fiul tău și Mîntuitorul nostru. Fii ocrotitoare noastră și-L roagă să reverse asupra noastră, a tuturor, milele Sale cele bogate, ca viața noastră cea trecătoare pe acest pămînt s-o trăim cu adevărat creștinește, în iubire deplină unii față de alții, în liniște și pace și în sporirea sfințeniei, ca apoi, după împlinirea rostului nostru aici pe pămînt, să ne bucurăm și de bunurile cerești din împă-

răția cea veșnică. Pentru toate acestea, noi, credincioșii creștini, îți înălțăm din toată inima imne de laudă și-ți adresăm cuvintele cu care te-a proslăvit îngerul Gavriil: «Bucură-te ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine, binecuvîntată ești tu între femei!» (Luca I, 28). Amin!

Student DOBRE A. ION

LA DUMINICA A XXVIII-A DUPĂ RUSALII

Puține sînt parabolele evanghelice așezate de sfînta noastră biserică pentru a ne arăta atît de deschis și de plastic chemarea pe care o face Dumnezeu creștinilor să vină la mîntuire ca cea citită astăzi la sfînta liturghie și răspunsul dat acestei divine chemări.

În parabola «Cinei celei mari» Mîntuitorul Iisus Hristos nu fixează nici timpul și nici locul cînd va avea loc această «Cină». În același timp ea nu rămîne ca ceva inaccesibil aruncat în spațiu, ci ca o poartă deschisă tuturor credincioșilor, cărora dumnezeiasca invitație li se adresează zicînd «Poftiți la cină».

Astfel parabola cinei din sfînta Evanghelie de astăzi cuprinde taina purtării de grijă a lui Dumnezeu și economia Providenței divine în formarea Bisericii și mîntuirea noastră. Redată și de Sfîntul Evanghelist Matei (XXII, 1—14) «Cina cea mare» reprezintă bucuria și strălucirea mîntuirii pe care Dumnezeu a pregătit-o nouă — împărăția cerurilor. Dacă Sfîntul Matei se adresează iudeilor, prin chemarea la cină, Sfîntul Luca se adresează nouă tuturor. Mai lapidar și mai general decît Sfîntul Matei, Sfîntul Evanghelist Luca arată cum stăpînul casei trimite sluga sa să spună celor chemați «*Veniți, că toate sînt gata*». De mii de ani slugile Domnului Dumnezeu la răspîntiile vieții, cu glasul întărit de puterea și credința în dragostea Părintelui ceresc ne invită la cina mîntuirii.

Cu cîtă grijă și statornicie în dragostea Sa Dumnezeu ne trimite pe mesagerii Săi, — pe numeroșii prooroci mari și mici, cunoscuți sau necunoscuți, venerați sau martirizați, să spună: «Veniți la cină că toate sînt gata». În cuvintele și profețiile lor, în scrierile sau în strigările lor, în cuvintele lui Avraam, în Cartea Cronicilor, în Psalmii lui David și în Profeți, în vorbele aspre ale lui Ilie, sau în muștrările lui Ioan Botezătorul și ale tuturor celor drepiți din veac, chemarea cerească a răsunat și răsună mereu «veniți la cină că toate sînt gata». Și cît de dureroase răspunsuri a primit stăpînul casei, de la cei invitați! Privind răspunsurile lor ne cuprinde o tristețe și o adîncă jale spirituală. Solidari cu ei prin același pămînt pe care îl purtăm în noi și prin aceeași suflare divină, părtași la același destin — moartea — și la aceeași chemare — mîntuirea, — simțim în adîncul sufletului nostru o durere pe care ne-au

lăsat-o moștenire strămoșii. Cel dintâi invitat a spus «Țarină mi-am luat și am nevoie să merg să o văd. Te rog să mă ierți». Al doilea se scuza zicînd «Cinci perechi de boi am cumpărat și merg să-i încerc; te rog să mă ierți». Al treilea, mai degajat, a zis: «Femeie mi-am luat și de aceea nu pot veni». Acesta din urmă nici nu mai cere iertare ca primii doi.

Pămîntul, boii și femeia, adică cele trei pietre așezate pe inima omenirii — lăcomia de avere, grijile pentru cîștig și plăcerile trupului și acum, ca totdeauna, devin piedici în calea mîntuirii.

Împuterniciții cu darul Sfîntului Duh, apostolii au genera'izat chemarea sfințită la cină, bătînd la porțile inimilor, la porțile sinagogii și ale templului, la porțile conștiinței lor religioase și au primit în schimb, asemenea Mîntuitorului, injurii, bătăi, și mucenicie. Răspunsul final al invitației la cină de Mîntuitorul este și va rămîne pentru totdeauna în paginile istoriei mîntuirii imaginea tristă a unei cruci ridicate pe Golgota, pe care spînzura *iubirea* și o *maică*, prin inima căreia trecuse sabia cu două tăișuri.

Iubirea lui Dumnezeu, însă, care se revărsa și se revarsă mereu asupra noastră, nu s-a oprit din desfășurarea planului mîntuirii. De aceea ea se îndreaptă generos asupra tuturor creștinilor. Pentru aceasta stăpînul casei a zis slugii sale: «Ieși curînd la ulițe și la răspîntiile cetății și săracii și betegii, șchiopii și orbii, adu-i aicea». Apostolii — crainicii ai mîntuirii — și urmașii lor în predicarea evangheliei, asemenea unor porumbei ies din cuibul lor și duc în cele patru vînturi, chemarea la cină, — la mîntuire.

Toate generațiile de credincioși, vor îngenunchea cu veacurile, la picioarele acestor veștitori ce le aduceau iertarea, împăcarea și mîntuirea, îndemnați fiind de porunca și testamentul divinului lor Învățător, ce le spusese «Mergînd învățați toate neamurile, botezîndu-le, în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh». Îi vor primi în inimi, Îi vor ridica altare și-I vor închina cetăți, Îl vor iubi cu ardoare și-L vor sluji pînă la jertfă, vor trăi și vor muri pentru El. În șoptitul tainic al psalmilor de seară și în mătâniile murmurate ca o continuă și neîncetată chemare, Iisus va fi — pînă în veac —, invocat, rugat, implorat și adorat. În cununi de flori, de binecuvîntări și în lacrimi de spovedanie, generațiile de credincioși vor lăsa la picioarele crucii prinosul dragostei și al jertfei lor.

Și a zis sluga «Doamne s-a făcut cum ai poruncit și încă mai este loc. Și a zis Stăpînul către slugă ieși la drumuri și la garduri și-i silește să intre ca să se umple casa Mea».

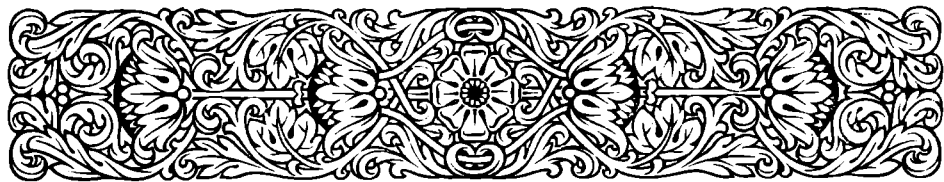
Dumnezeu este iubire — și cine avea sau are nevoie mai mult de iubire decît aceia care nu o au? Mai întîi săracii, betegii, șchiopii și orbii, năpăstuiții și loviții de soartă, suferinzii și lipsiții, bolnavii și leproșii, au simțit binefacerile iubirii ce se revarsă prin milostenie. ...«Iubiți-vă unii pe alții... fiți milostivi, precum și Tatăl vostru milostiv este», etc. sînt porunci dumnezeiești care vin să toarne balsamul mîngîierii peste ranele noastre trupești și sufletești. Dar Evanghelia lui

Hristos nu vine să creeze Biserica numai ca o instituție filantropică, de alinare a suferințelor. Ea începe însă cu aceasta ca să redea credinciosului puțința de a se ruga și a-și putea înălța cugetul și inima la cele spirituale. Ea va începe să opereze, încet, încet asupra structurii sufletești a credinciosului, înobilându-i ființa sa interioară și mobilizând într-însul tot potențialul de afirmare și de dăruire pentru aproapele, ascultând cuvântul lui Hristos «orice ați făcut unora ca aceștia mai mici, Mie mi-ați făcut».

«Doamne, s-a făcut cum ai poruncit și încă mai este loc». Minunate cuvinte, pline de un adînc și măreț optimism ce se răspîndesc și se vor răspîndi cît va fi lumea și soarele nădejzii creștine va străluci pe cerul spiritual al credinței în Hristos.

S-a umplut biserica lui Hristos cu mesenii ce participă la marea Cină a Domnului. De aproape 2.000 de ani, din dumnezeiasca cină, se înfruptă generațiile și neamurile creștine, unite prin credința prin solidaritatea în iubire și nădejde, pășesc mereu spre viitor, spre realizarea împărăției, spre țara fericirii și a păcii. Hrănindu-se generos cu însuși Trupul și Sângele Domnului se unesc prin această părășie cu Hristos, participînd la bucuria prezenței Stăpînului din Casa Sa, trăind intens cuvintele divine : «oriunde sînt doi sau trei adunați întru numele Meu, acolo sînt și Eu în mijlocul lor». S-a umplut casa stăpînului și încă mai este loc. Masa este așezată ; bucatele sînt puse pe masă ; toate sînt gata. Ospitalitatea euharistică a Sfintelor Biserici și altare nu va dispărea niciodată. Biserica Ortodoxă, — cea una, sfîntă, sobornicească și apostolească, — asemenea Cinei celei mari, ne-a invitat și ne invită pe toți, ieri, azi, mîine, în veac, să participe la ospățul mîntuirii. Cu brațele deschise, primește la sînul ei pe toți cei ce vor să se adape la izvoarele ortodoxiei. De aceea să alergăm și noi să ne odihnim sufletele la sînul de mamă al bisericii așa cum își odihnea cîndva fruntea Sfîntul Ioan Evanghelistul la pieptul Mîntuitorului la Cina cea sfîntă din Joia Cuminicăturii, oglindindu-ne faptele și preocupările vieții în cristalul divin al acestei parabole, întărindu-ne în virtute, în rugăciune și adîncă trăire, în duhul evangheliei păcii și mîntuirii.

Pr. DAVID POPESCU

PENTRU PACEA A TOATĂ LUMEA

ACȚIUNI ÎN SLUJBA PĂCII

(noiembrie — decembrie)

ÎN INTERESUL POPOARELOR ROMÂNIEI ȘI IUGOSLAVIEI, AL CAUZEI PĂCII.

— În zilele de 3 și 4 noiembrie 1970, la invitația d-lui Iosip Broz Tito, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, Dl. Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a făcut o vizită de prietenie în Iugoslavia.

Cu acest prilej a avut loc un schimb de păreri asupra actualelor relații dintre cele două țări vecine, precum și asupra unor probleme actuale ale vieții internaționale. S-a subliniat evoluția continuă a relațiilor bazate pe egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne și întrajutorare dintre cele două popoare, în interesul lor și al cauzei păcii.

Cei doi președinți au afirmat încă o dată dorința celor două țări de a folosi și pe viitor posibilitățile existente, de a găsi noi mijloace în scopul diversificării și adâncirii colaborării în toate domeniile.

În cadrul discuțiilor asupra situației internaționale actuale, s-a evidențiat identitatea de păreri sau apropierea acestora în principalele probleme.

Președinții Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito au reafirmat hotărârea de a-și aduce și în viitor contribuția activă la cauza apărării și întăririi păcii, de a milita pentru instaurarea unui climat de destindere, înțelegere și colaborare între toate statele indiferent de orînduirea lor socială. Pe această linie s-a subliniat necesitatea respectării, în relațiile dintre state, a principiilor Cartei O.N.U.

În rezolvarea problemelor internaționale — se arată în comunicatul comun dat publicității — este necesar să se respecte interesele tuturor popoarelor, iar la elaborarea și îndeplinirea măsurilor care privesc pacea să se permită participarea tuturor statelor indiferent de mărimea lor.

România și Iugoslavia, se arată în comunicat, își aduc contribuția lor activă la instaurarea în Europa, a unui climat de destindere, înțelegere și colaborare. Pentru existența permanentă a acestui deziderat se impune cu necesitate «un sistem de angajamente ferme din partea

tuturor statelor precum și de măsuri concrete care să ofere fiecărui stat garanții depline că este la adăpost de orice primejdie de agresiune sau de alte acte de folosire a forței sau de amenințare cu forța și care să asigure dezvoltarea lor pașnică într-un climat de destindere, înțelegere și colaborare».

Cele două părți consideră că pe calea îmbunătățirii climatului internațional se fac pași importanți și prin realizarea de înțelegeri cu caracter regional. Conștiente de acest fapt, România și Iugoslavia își exprimă hotărîrea de a sprijini pe mai departe dezvoltarea relațiilor de colaborare, prietenie, bună-vecinătate dintre popoarele balcanice pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, integrității teritoriale și a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele.

Cei doi președinți au subliniat importanța deosebită pe care o acordă îndeplinirii dezarmării generale și totale, și în primul rînd, dezarmării nucleare. Se impune cu necesitate adoptarea unui program de măsuri privind dezarmarea, care să creeze posibilitatea începerii unui proces real de dezarmare, convocării unei conferințe mondiale de dezarmare cu participarea tuturor statelor. Realizarea dezarmării nu numai că ar duce la stabilirea păcii, dar ar contribui în mod direct la accelerarea progresului civilizației umane.

Convorbirile româno-iugoslave au reafirmat identitatea de păreri asupra rolului O.N.U. ca instrument important și necesar al păcii și securității în lume. Cea de a 25-a sesiune jubiliară a Adunării Generale a O.N.U. a exprimat încă o dată dorința popoarelor de pace și colaborare.

Președinții Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito — se arată în încheierea comunicatului comun — a reafirmat hotărîrea Republicii Socialiste România și Republicii Socialiste Federative Iugoslavia de a dezvolta în continuare relațiile de prietenie și colaborare în toate domeniile și cu toate țările pe baza respectării neabătute a principiilor suveranității și independenței naționale, integrității teritoriale, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc și neamestecului sub nici un motiv în treburile interne.

Comentînd vizita în R.S.F. Iugoslavia a Președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, presa internațională a evidențiat importanța convorbirilor celor doi președinți, contribuția lor la cauza apropierei între popoare, la cauza păcii în întreaga lume.

Popoarele României și Iugoslaviei, arată ziarul «Borba» respectînd principiile suveranității, colaborării și egalității în drepturi, sînt legate prin dorința comună ca Balcanii să nu mai fie «un butoi cu pulbere», ci o zonă a rodniciei colaborării, ca Europa să fie o adevărată citadelă a păcii.

Ziarul cehoslovac «Rude Pravo», sublinia importanța acordată de cele două părți necesității limitării cheltuielilor militare, încetării cursei înarmărilor, lichidării blocurilor militare, retragerii trupelor străine de pe teritorii, abținerii de la orice act ce ar putea duce la creșterea încredării în lume.

POPOARELE AȘTEAPTĂ GARANTAREA UNEI PĂCI TRAJNICE. — La începutul lunii noiembrie au avut loc la Helsinki convorbirile dintre delegația U.R.S.S. și cea a S.U.A. privind limitarea armelor strategice (SALT). În mesajul adresat participanților la convorbiri, Prezidiul Consiliului Mondial al Păcii și-a exprimat speranța că aceste convorbiri vor răspunde așteptării popoarelor de garantare a unei păci trainice. «Dacă cele două țări vor conveni să pună capăt producerii de arme din ce în ce mai distrugătoare, aceasta ar putea constitui un pas în direcția reducerii și distrugerii arsenalului atomic, care reprezintă o primejdie pentru omenire».

Numai astfel va fi mai ușoară aplicarea de măsuri majore în problema dezarmării.

CURSA ÎNARMĂRILOR PERICLITEAZĂ PACEA LUMII. — Comitetul pentru problemele politice și securitate din cadrul Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite a început, la 2 noiembrie 1970, dezbaterile asupra chestiunilor dezarmării. Printre cele șase puncte înscrise pe ordinea de zi se află și propunerea românească privind «Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și efectele sale profund dăunătoare asupra păcii și securității în lume».

Luînd cuvîntul în această problemă, reprezentantul permanent al României la Națiunile Unite, ambasadorul Gheorghe Diaconescu și-a exprimat convingerea că studierea de către toate statele a implicațiilor majore ale cursei armamentelor va permite cunoașterea și evaluarea efectelor dăunătoare ale înarmărilor, desprinderea unor concluzii care să ducă la măsuri concrete de stăvilire a acestei întreceri dăunătoare omenirii.

Rezultatul tratativelor de dezarmare trebuie să fie aplicarea de măsuri urgente și practice de către toate statele în direcția dezarmării.

Ritmul ascendent al cursei înarmărilor are profunde consecințe negative asupra vieții economice și sociale a popoarelor, asupra păcii în lume.

Pe plan economic și social a subliniat vorbitorul — cursa înarmărilor zădărnicește eforturile națiunilor spre progres și dezvoltare. Absorbînd o parte imensă din resursele materiale și umane ale omenirii, înarmarea s-a transformat într-o uriașă povară ce apasă asupra omenirii. Cu cele patru mii miliarde dolari folosite în scopuri militare de la începutul secolului al XX-lea și pînă la sfîrșitul deceniului trecut s-ar fi putut acoperi necesarul de hrană pentru toată populația globului pe aceeași perioadă.

Înarmările și pregătirile de război absorb totodată un imens potențial uman; zeci de mii de savanți și cercetători, specialiști și cercetători de înaltă calificare sînt împiedicați să-și folosească inteligența și cunoștințele lor în scopul bunăstării și progresului omenirii.

Întreținerea psihozei războiului, împiedică totodată lupta popoarelor pentru împlinirea aspirațiilor de pace și progres.

Avînd în vedere aceste considerente, România a propus în acest an în Comitetul de la Geneva înghețarea și reducerea bugetelor mili-

tare ale statelor, măsură ce ar da naștere unor valoroase disponibilități materiale, financiare și umane.

Subliniind consecințele nocive ale cursei înarmărilor asupra păcii, reprezentantul României a declarat printre altele «Oricât ar părea de paradoxal, cursa înarmărilor, deși absoarbe o parte considerabilă a avuției omenirii, nu-i sporește câtuși de puțin securitatea, iar pacea lumii nu se află, pe această cale, consolidată».

În întreaga lume este recunoscut faptul că o pace trainică nu se poate întemeia pe forță și arme ci pe interzicerea recurgerii la forță, pe încetarea cursei înarmărilor și dezarmare.

Aplicarea unor măsuri concrete de încetare a cursei înarmărilor, a arătat în încheiere vorbitorul, ar fi în deplină conformitate cu interesele fundamentale ale fiecărui popor și în același timp ale lumii întregi.

O VIZITĂ DE PRIETENIE ÎN INTERESUL SOCIALISMULUI ȘI PĂCII ÎN LUME.
— Între 10 și 13 noiembrie 1970 țara noastră a găzduit o delegație a Republicii Populare Polone.

În timpul vizitei a fost semnat noul Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală între Republica Socialistă România și Republica Populară Polonă.

Cu același prilej a avut loc o informare reciprocă asupra realizărilor din cele două țări și un schimb de păreri în problemele internaționale majore.

Noul tratat de prietenie și colaborare, semnat, a dus mai departe tradiția relațiilor de prietenie existente între cele două țări și popoare și a creat bazele dezvoltării continue a colaborării româno-polone, în conformitate cu cauza păcii în Europa și în lume.

Delegațiile au studiat pe larg posibilitățile lărgirii colaborării și în alte domenii, dezvoltării relațiilor de prietenie și colaborare cu toate statele socialiste în interesul socialismului și păcii în întreaga lume.

Discuțiile asupra problemelor internaționale s-au referit în special la situația de pe continentul nostru. S-a constatat, cu satisfacție, contribuția României și Poloniei la procesul de destindere și colaborare în Europa.

Părțile și-au exprimat convingerea de a depune toate eforturile în interesul păcii și colaborării în Europa contrală și în Balcani.

Pentru aceasta se impune cu necesitate, excluderea forței sau amenințării cu forța și rezolvarea litigiilor pe cale pașnică.

Așa după cum se arată în comunicatul dat publicității, Republica Socialistă România și Republica Populară Polonă, sînt convinse că singura cale pentru instaurarea unei păci trainice este încetarea cursei înarmărilor, înlăptuirea dezarmării generale și totale.

Referindu-se la conflictele armate existente în lume, părțile au subliniat necesitatea creșterii eficacității și realizarea principiului universalității O.N.U., în interesul păcii, progresului și colaborării internaționale.

Desfășurate într-o atmosferă cordială, înțelegere reciprocă și prietenie, convorbirile ce au avut loc cu prilejul vizitei delegației Repu-

blicii Populare Polone în Republica Socialistă România, constituie o contribuție de valoare la întărirea prieteniei dintre cele două popoare, la întărirea cauzei păcii și socialismului în lume.

DEZARMAREA — PREOCUPARE CENTRALĂ A TUTUROR POPOARELOR. — Ca în fiecare an, la 2 noiembrie 1970 la Comitetul politic al Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, au început dezbaterile problemei dezarmării.

Desfășurate pe baza raportului înaintat Adunării Generale de Comitetul pentru dezarmare de la Geneva, discuțiile asupra dezarmării au avut ca element călăuzitor principiile Cartei și mai ales, dorința tuturor popoarelor de întărire a păcii în lume.

Așa cum se arată în corespondența din New York de la Tiberiu Bogdan, cu prilejul acestor dezbateri, toți cei ce doresc pacea își pun întrebări ca: «...În ce măsură eforturile statelor și guvernelor, ale Națiunilor Unite în acest domeniu au contribuit la frînarea cursei acerbe a înarmărilor la care asistăm în zilele noastre, la reducerea încordării și consolidarea păcii? Care sînt perspectivele de încheiere a unor acorduri reale de dezarmare, așteptate și cerute de popoarele de pretutindeni?»

Discuțiile ce au avut loc la sesiunea jubiliară a Națiunilor Unite au evidențiat încă o dată preocuparea tot mai intensă a statelor membre de rezolvare a problemelor fundamentale ale relațiilor internaționale: pacea, securitatea, dezarmarea, dezvoltarea, cooperarea. În mod implicit s-au subliniat urmările grave ale cursei înarmărilor asupra vieții internaționale: risipă de fonduri materiale, financiare, umane.

Cursa înarmărilor cu forța, blocurile și armamentele implicate constituie totodată o piedică în calea instaurării păcii și securității.

Participantii la discuții au subliniat necesitatea absolută de întreprindere a unor măsuri concrete de dezarmare, măsuri impuse, printre altele, de pericolul pe care-l reprezintă arsenalele nucleare și obligațiile ce revin Statelor prin semnarea tratatului de neproliferare: participarea la negocieri în scopul dezarmării nucleare și al dezarmării generale.

Ca expresie a acestor majore preocupări Adunarea Generală prin rezoluția 2602 e (XXIV), a inițiat un program de dezarmare. Conform acestui program, negocierile de dezarmare trebuie să conțină măsuri și acțiuni concrete care să contribuie la încetarea cursei înarmărilor și la măsuri de dezarmare în noul deceniu.

Atașată cauzei păcii, România își aduce neconținut contribuția sa la rezolvarea marilor probleme ce preocupă lumea contemporană.

Referindu-se la efectele cursei înarmării, la necesitatea întreprinderii de măsuri concrete de realizare a dezarmării, Dl. Nicolae Ceaușescu spunea în cuvîntarea rostită la sesiunea comemorativă a Adunării Generale

«...Considerăm drept un imperativ arzător ca Organizația Națiunilor Unite, cu toate statele să acționeze cu cea mai mare fermitate pentru înfăptuirea dezarmării generale și, în primul rînd, a celei nucleare.

Organizația Națiunilor Unite, conducătorii tuturor statelor, toți oamenii politici poartă o grea răspundere în fața popoarelor a viitorului civilizației umane, pentru eliberarea lumii de povara înarmărilor și de coșmarul unui război atomic.

Trebuie să spunem cu hotărîre NU cursei înarmărilor, NU armelor nucleare». Aceste cuvinte constituie un adevărat apel către toate popoarele de a întreprinde măsuri de dezarmare menite să asigure pacea lumii, să dea încrederea într-un viitor luminos.

IN INTERESUL COLABORĂRII INTERNAȚIONALE. — Prima instituție specializată a O.N.U. — Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură a aniversat, în luna noiembrie 1970, 25 de ani de la crearea sa. Cu acest prilej Dl. Nicolae Ceaușescu a adresat un mesaj Conferinței Generale.

Lupta popoarelor pentru o viață liberă și independentă, dezvoltarea tot mai intensă a relațiilor dintre statele lumii, cuceririle științei și tehnicii moderne — se arată în mesaj — creează premise și resurse deosebite pentru creșterea bunăstării popoarelor, pentru înflorirea civilizației umane.

În epoca contemporană se impune cu necesitate intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea și progresul statelor rămase în urmă, pentru lichidarea subdezvoltării.

Aniversarea a 25 de ani de la crearea Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură, trebuie să constituie un prilej de retrospectivă și mai ales, un impuls acțiunilor de sprijin a țărilor în curs de dezvoltare, de intensificare a colaborării între națiuni libere și independente pe baza egalității în drepturi.

Consecvență acestor principii, România își afirmă încă o dată dorința sa de a contribui și mai departe la împlinirea sarcinilor înscrise în Actul Constitutiv al Organizației.

În încheierea mesajului Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a urat succes deplin activității Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură, în interesul colaborării internaționale, al cauzei păcii în lume.

SOLIDARITATEA CU LUPTA POPOARELOR PENTRU INDEPENDENȚĂ.

— În ziua de 2 noiembrie 1970, la Casa Universitarilor din Capitală, a avut loc o adunare publică de solidaritate cu lupta popoarelor din Indochina. Au fost prezenți Nguyen Dang Hanh, ambasadorul R. D. Vietnam, Tran Kien, însărcinatul cu afaceri ad-interim al Republicii Vietnamului de sud, membri ai celor două ambasade la București, membri ai Comitetului Național pentru Apărarea Păcii, ai Comitetului Național de Solidaritate cu lupta poporului vietnamez, oameni ai muncii.

Luînd cuvîntul C. Paraschivescu Bălăceanu — vicepreședinte al Comitetului Național de solidaritate cu lupta poporului vietnamez, membru al Comitetului Național pentru Apărarea Păcii, a exprimat convingerea opiniei publice din România că nimeni și nimic nu va putea înăbuși voința poporului vietnamez de a-și apăra dreptul la libertate, patria și ființa sa națională.

Toate popoarele iubitoare de pace cer încetarea agresiunii americane în Vietnam și respectarea strictă a drepturilor fundamentale ale poporului vietnamez — singura cale posibilă de restabilire a păcii.

Pentru realizarea acestor deziderate, poporul român se alătură forțelor progresiste și antiimperialiste din lume — a spus în încheiere vorbitorul.

CARTEA ÎN SLUJBA PĂCII ȘI PROGRESULUI. — Aceasta a fost deviza sub care s-a desfășurat cel de al treilea târg internațional de la Sofia. Au fost prezente aici cincizeci de edituri și firme din douăzeci și două de țări. Din țara noastră, Întreprinderea de Comerț Exterior, «Libri» a prezentat 655 de titluri de cărți, opere ale clasicii literaturii române și lucrări ale unor autori contemporani.

«APEL CĂTRE GUVERNELE TUTUROR ȚĂRILOR». — La Delhi, capitala Indiei, au avut loc lucrările Prezidiului Consiliului Mondial al Păcii, dedicate problemelor contemporane, ale mișcării păcii și securității popoarelor, al întăririi forțelor progresiste din lume.

La sesiune a luat cuvântul Primul ministru al Indiei, Indira Gandhi.

Cu prilejul acestei sesiuni s-a decernat, post mortem, Medalia de aur a păcii «Frederic Joliot-Curie», eminentului om de stat al Indiei, Jawaharlal Nehru.

Sesiunea a adoptat un «Apel către toate guvernele lumii» în care se cere tuturor statelor să acționeze continuu pentru realizarea dezarmării generale și totale, pentru interzicerea tuturor mijloacelor de exterminare în masă.

O PRIETENIE TRADIȚIONALĂ. — La invitația conducerii de Stat a Republicii Populare Bulgaria, Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, a făcut între 18 și 21 noiembrie 1970, o vizită oficială în R. P. Bulgaria.

Delegația română a vizitat, cu acest prilej, orașele Botevgrad și Vrața, fiind întâmpinată pretutindeni cu prietenie și cordialitate.

Între delegațiile celor două țări au avut loc convorbiri asupra relațiilor reciproce și asupra principalelor probleme ale situației internaționale actuale. S-a evidențiat, cu satisfacție, existența și dezvoltarea continuă a relațiilor de prietenie, colaborare și de bună vecinătate dintre cele două țări. Pe această linie un rol important a revenit tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală din 1948.

Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală semnat cu prilejul acestei vizite, deschide perspective noi, întăririi prieteniei și colaborării dintre cele două țări, — se precizează în comunicat.

Părțile au subliniat hotărârea lor de a acționa în continuare pe linia dezvoltării relațiilor de prietenie și colaborare cu țările socialiste și cu celelalte state, indiferent de orînduirile lor sociale, pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, integrității teritoriale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne.

În discuțiile asupra problemelor internaționale actuale s-a pornit de la constatarea creșterii continue a forțelor păcii. Părțile și-au reafir-

mat hotărîrea lor de a contribui pe mai departe la întărirea păcii și securității internaționale.

Delegațiile au căzut de acord asupra faptului că pentru îmbunătățirea climatului internațional o importanță deosebită o are colaborarea internațională. De aceea, se subliniază în comunicat, Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria sînt hotărîte să acționeze neconținut pentru întărirea colaborării cu țările balcanice în scopul transformării acestei zone într-o regiune de bună-vecinătate, pace și securitate, liberă de arme nucleare.

Cele două părți au fost de acord că pentru destinderea internațională se impune lichidarea focarelor de război și încordare, excluderea forței sau amenințării cu forța și rezolvarea conflictelor pe cale pașnică.

Exprimînd pericolul cursei înarmărilor, efectele nocive ale acestora asupra progresului omenirii, delegațiile au exprimat necesitatea întreprinderii de acțiuni concrete pe linia dezarmării generale și totale.

Delegațiile au scos în evidență rolul O.N.U. în rezolvarea litigiilor internaționale și necesitatea creșterii rolului acestora în lupta pentru pace și destindere internațională.

Vizita delegației române în Republica Populară Bulgaria, noul Tratat de prietenie și asistență mutuală, convorbirile ce au avut loc cu acest prilej constituie o nouă contribuție de seamă la dezvoltarea și întărirea prieteniei și colaborării dintre cele două popoare corespunzător intereselor păcii și progresului în întreaga lume.

UN ACT DE PRIETENIE. — După intense cercetări, Prof. Constantin C. Giurescu, a identificat, cu cîțiva ani în urmă, casa lui Alexandru Ioan Cuza din Viena.

Într-o hartă din anul 1869 era menționată și «Willa Cuza» de pe ulița Hirschengasse, astăzi Billrathstrasse.

Aici a locuit între anii 1867—1870 domnitorul român în domiciliul său forțat în urma complotului «monstruoasei coaliții». Pe locul acestei clădiri există astăzi «Bundesreal gymnasium für Madchen und Frauenoberschule» — școala medie de fete.

Joi, 19 noiembrie a fost dezvelită aici o placă comemorativă pentru cinstirea domnitorului în capitala austriacă. Acest gest constituie un act de prietenie și în același timp, un act menit să contribuie la întărirea tradiționalelor relații de prietenie dintre România și Austria.

CONFERINȚĂ PENTRU PACE. — La începutul lunii decembrie 1970, s-au desfășurat la Hiroșima, lucrările Conferinței pentru pace în scopul comemorării unui sfert de veac de la tragedia umană provocată de explozia primei bombe atomice, cei peste 1.000 de participanți, printre care laureați ai premiului Nobel, savanți, au discutat tema «Condițiile păcii în epoca nucleară».

Vorbitorii au evidențiat necesitatea unei noi viziuni asupra viitorului omenirii. «Nu există nici-o îndoială, a spus Philip Noel-Baker (Anglia), laureat al premiului Nobel, că toate disputele dintre națiuni pot fi reglementate pe cale pașnică, spre marele avantaj al tuturor popoarelor».

Criticînd concepția că forța armelor nucleare ar putea descuraja pe cei care ațîță războiul, savantul englez a exprimat necesitatea realizării dezarmării nucleare și rezolvarea conflictelor dintre națiuni pe cale pașnică.

În încheierea conferinței a fost elaborată «Declarația de la Hiroșima», în care se exprimă convingerea că armele nucleare trebuie excluse pentru totdeauna.

Conferința pentru pace de la Hiroșima a cerut Organizației Națiunilor Unite să se reconfirme rezoluția celei de a XVI-a Adunări Generale, care consideră utilizarea armelor nucleare ca o violare a Cartei O.N.U.

Declarația cere omenirii să nu uite tragedia provocată la Hiroșima de prima bombă atomică și să acționeze totdeauna pentru o societate fără război.

ZIUA DREPTURILOR OMULUI. — În întreaga lume se aniversează la 10 decembrie «Ziua drepturilor omului». În urmă cu 22 de ani, Adunarea Generală a O.N.U. a proclamat la Paris «Declarația universală a Drepturilor Omului» și a stabilit totodată ca zi de aniversare, 10 decembrie.

Carta O.N.U. adoptată în 1945 exprima unitatea indispensabilă dintre respectarea drepturilor omului și menținerea păcii în lume. Se prevedea «respectul drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie».

«Declarația universală a Drepturilor Omului» reprezintă primul document pe plan internațional, ce consacră drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Declarația nu prevedea însă dreptul națiunilor la autodeterminare, egalitatea tuturor popoarelor, obligativitatea respectării drepturilor proclamate ceea ce a făcut ca textul ei să nu poată fi realizat în toate colțurile lumii. Există și astăzi milioane de oameni apăsați de jugul colonial și dominați de discriminarea rasială. Mai sînt încă regiuni ale globului în care conflictele armate primejduiesc pacea internațională.

Consecventă dorinței de pace, Republica Socialistă România a înscris în Constituția sa principiile Declarației Universale a Drepturilor Omului. Aceasta reprezintă o garanție a traducerii în fapt a drepturilor enunțate.

Din respect pentru aceste drepturi și libertăți, țara noastră este coautoarea unor rezoluții privind promovarea relațiilor de bună vecinătate între țări, educarea tineretului în spiritul respectării păcii, dezvoltarea cooperării internaționale, consecințele economice etc. Această activitate reprezintă o contribuție de seamă la realizarea aspirațiilor de pace ale omenirii.

O IMPORTANTĂ CONTRIBUȚIE LA CAUZA PĂCII. — Începînd de la 7 decembrie 1970, Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Domnul Nicolae Ceaușescu a fost oaspetele regatului unit al Marocului.

Această înaltă vizită reprezintă o contribuție de seamă la dezvoltarea relațiilor României cu popoarele continentului african. Pretutindeni șeful statului român a fost întîmpinat cu emoționante gesturi de prietenie.

Așa cum se arată în cuvîntarea Președintelui Nicolae Ceaușescu în Camera reprezentanților, sentimentele de stimă și prietenie manifestate de poporul marocan și sentimentele poporului român față de poporul frate marocan, reprezintă «dorința popoarelor român și marocan de a colabora și coopera în domeniile economic, tehnico-științific și cultural, de a se într-ajutora reciproc în dezvoltarea lor economico-socială și de a trăi în pace și prietenie».

În cea de a doua zi a vizitei au avut loc convorbirile oficiale între Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și Majestatea Sa Regele Hassan al II-lea, în cadrul cărora au fost examinate nivelul actual al relațiilor româno-marocane și posibilitățile de diversificare a acestora.

În cadrul convorbirilor au fost abordate și probleme actuale ale situației internaționale.

S-a exprimat necesitatea acționării hotărîte în scopul instaurării dreptului internațional în relațiile dintre state, dezvoltării colaborării, dintre națiuni pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, a neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Convorbirile au continuat în prezența persoanelor oficiale române și marocane.

În presa marocană au fost acordate spații largi vizitei oaspeților români. Ziare ca «La D peche», «Giaridauk», «Al-Alam», «Al-Amba», «Le petit marocain», accentuau semnificația acestei vizite și valoarea ei în procesul dezvoltării relațiilor dintre cele două țări, în apropierea dintre popoare, în cunoașterea reciprocă a unor state cu orînduiri sociale diferite.

Relatările asupra vizitei sînt însoțite de editoriale consacrate României și care exprimă aprecierea activității țării noastre pe plan extern în scopul instaurării unui climat de pace și prietenie între popoare. Activitatea României se bazează, așa după cum spunea președintele țării noastre, pe convingerea că «stă în puterea unită a popoarelor de a face să triumfe rațiunea și de a realiza pe planeta noastră o lume a colaborării între națiuni egale, o lume a păcii și dreptății. Poporul român va face tot ce depinde de el pentru a contribui la triumful acestei cauze dropte».

PACE, JUSTIȚIE ȘI PROGRES. — După cum se știe, la sfîrșitul lunii octombrie 1970 s-au aniversat 25 de ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite. Cu prilejul sesiunii jubiliare au fost adoptate patru documente finale. Primul dintre acestea poartă numele Declarația solemnă de reafirmare a încrederii statelor în viabilitatea principiilor Cartei O.N.U., a angajamentului lor de a acționa pentru sporirea rolului și eficacității Organizației în scopul de a deveni un instrument eficace în întărirea securității internaționale, și promovarea progresului tuturor popoarelor.

În primul punct al Declarației, reprezentanții statelor membre ale O.N.U., își reafirmă atașamentul față de Carta Națiunilor Unite și voința de a se achita de obligațiile implicate de aceasta în promovarea obiectivelor de pace, justiție și progres.

În definirea rolului său ca for internațional, se precizează în articolul al doilea, Organizația Națiunilor Unite a adus, o importantă contribuție la menținerea păcii și securității internaționale, la dezvoltarea relațiilor prietenești întemeiate pe respectarea principiului egalității în drepturi a popoarelor și a dreptului lor de a dispune de ele însele și la realizarea cooperării internaționale în domeniile economic, social, cultural și umanitar.

Declarația exprimă încă o dată hotărîrea statelor membre de a respecta principiile de drept internațional privind relațiile prietenești și cooperarea între state (articolul III).

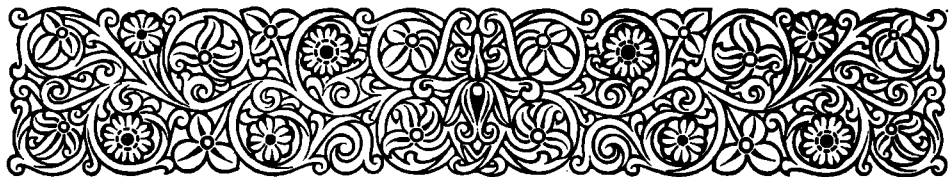
Subliniind pericolul conflictelor armate existente încă în diferite regiuni ale lumii, ale cursei înarmărilor, reprezentanții semnatari ai declarației își exprimă hotărîrea fermă «de a întreprinde măsuri concrete pentru a îndeplini sarcina centrală a Națiunilor Unite — menținerea păcii și securității internaționale — probleme legate de cele ale dezarmării, dezvoltării economice etc. (Referindu-se la deceniul dezarmării și la realizările din timpul său, în articolul V, Declarația face un apel la toate guvernele să depună toate eforturile pentru realizarea de progrese concrete pe linia lichidării cursei înarmărilor și a atingerii scopului final — dezarmarea generală și completă sub control internațional eficient.

În articolul VI al Declarației este salutat rolul Organizației Națiunilor Unite în procesul de eliberare al popoarelor din teritoriile coloniale, din teritoriile aflate sub tutelă și din alte teritorii neautonome. În continuare se condamnă apartheidul, această «crimă împotriva conștiinței și demnității omenirii».

Exprimînd activitatea intensă a Organizației Națiunilor Unite de promovare a respectului și exercițiul drepturilor omului și libertăților sale fundamentale, Declarația exprimă angajamentul statelor semnatare de a lupta împotriva tuturor violărilor drepturilor fundamentale ale omului, de a favoriza respectarea universală a demnității tuturor ființelor umane, fără deosebire de rasă, culoare, sex, limbă sau religie. Convinse că pacea internațională, securitatea și justiția depind de dezvoltarea economică și socială, națiunile lumii, se spune în articolul IX al Declarației, au hotărît să caute un sistem de cooperare internațională care să pună capăt inegalităților existente și să asigure prosperitatea tuturor.

În încheierea Declarației se subliniază faptul că omenirea se află astăzi în fața alternativei de a merge pe calea cooperării și progresului în condiții de pace, sau pe calea dezbinării și chiar a distrugerii. De aceea reprezentanții Statelor membre ale O.N.U. își reafirmă, cu prilejul celei de a XXV-a aniversare a Organizației, hotărîrea lor de a depune toate eforturile pentru a asigura o pace trainică pe pămînt conform principiilor Cartei și își exprimă convingerea că acțiunea Organizației Națiunilor Unite va face să progreseze omenirea pe făgașul păcii, justiției și progresului.

REDAȚIA

ȘTIRI ECUMENICE

— Prea Fericitul Patriarh Justinian, însoțit de I.P.S. Mitropolit Firmilian al Olteniei, P.S. Episcop Teoclist al Aradului, Pr. Prof. de teologie D. Stăniloae și C. Diac. Petre Zamfira, a vizitat R. F. a Germaniei, la invitația Guvernului Federal și al Bisericii'lor Romano-Catolică, Veche-Catolică și Protestantă. Prea Fericitul Patriarh Justinian a avut convorbiri cu conducătorii Bisericilor menționate, fiind primit în audiență și de Președintele Federal, Dr. Heinemann.

— Prea Sfințitul Episcop Iosif al Rimnicului și Argeșului a participat, cu binecuvîntarea Prea Fericitului Patriarh Justinian, la consacrarea noului Episcop al diecezei Sf. Alban, Rev. R. Rumo, precum și a Episcopului sufragăn de Scherwsbury, Rev. Francis Cocks. Solemnitatea, desfășurată în Catedrala Westminster Abbey din Londra, a fost patronată de Arhiepiscopul de Canterbury, Michael Ramsey, Primatul Bisericii Anglicane. P.S. Iosif a vizitat și Colegiul teologic de la Cudesdon-Oxford.

— La Kyoto (Japonia) s-a ținut, în luna octombrie 1970, o Conferință a tuturor religiilor cu tema «Drepturile omului și dezarmarea». Organizatorii Conferinței și-au exprimat nădejdea că această primă întâlnire a reprezentanților tuturor religiilor din lume va contribui la întărirea conștiinței despre unitatea familiei umane și prin aceasta va promova o mai sinceră și adîncă solidaritate între oameni, eliminînd din lume orice formă de discriminare, motivată cu deosebire de rasă, de culoarea pielii, de cultură, de apartenență națională, de sex, de clasă socială sau de religie. Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat P.S. Episcop Dr. Antim Nica, vicar patriarhal.

— La Regensburg s-a ținut al doilea symposion, organizat de Conferința episcopilor catolici din R. F. a Germaniei prin secția pentru Bisericile Răsăritene (președinte Episcopul de Regensburg, Dr. Rudolf Graber) a Comisiunii sale ecumenice, în colaborare cu Comisiunea pentru probleme bisericesti a Patriarhiei Ecumenice. Tema symposionului de anul trecut a fost «Euharistia, taina unității creștine», iar tema anului acesta «Botezul și Mirungerea ca taine ale încadrării în Biserică». Au participat peste 60 de teologi și mireni. Au fost reprezentate aproape toate Bisericile Ortodoxe. Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, prorectorul Institutului teologic din București, Pr. Vasile Ștefan, parohul bisericii ortodoxe române de la Baden-Baden, doctoranzii V. Mehedințu (la studii în

Heidelberg) și I. Caraza (la studii în Tübingen). Profesorul Branște a referat despre 1) Cateheza mistagogică în epoca patristică — Catehezele baptismale ale Sfântului Ioan Gură de Aur; 2) Desfășurarea slujbei botezului în ritul bizantin și explicarea ei.

— În august 1970 a avut loc la Grandschamp-Neuchâtel o întrunire a călugărițelor de confesiune ortodoxă, romano-catolică și protestantă, organizată de Mitropolitul Emilian, reprezentantul Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol la Consiliul Ecumenic al Bisericilor la Geneva. Tema întrunirii «Semnificația vieții monahale în lumea de astăzi». Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: Monahia Nazaria Niță de la Mănăstirea Văratec, în prezent la Ierusalim, Arhimandritul Nestor Vornănescu, starețul Mănăstirii Neamț și Ieromonahul Antonie Plămădeală.

Tot în august crt. s-a întrunit la Durham (Anglia) conferința anuală a Asociației anglicano-ortodoxe «Frăția Sfântului Alban și Sf. Sergiu», înființată cu 40 de ani în urmă de teologi anglicani și ortodocși. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, de la Institutul teologic din București a conferențiat despre «Răspunderea creștină în lume», iar la Mănăstirea de călugărițe Fairacrus din Oxford a vorbit despre «Semnificația crucii în creștinism». La conferința amintită a vorbit și Ieromonahul Antonie Plămădeală despre «Arhitectura bisericilor moderne». Tema generală a Conferinței a fost «Teologie, Biserică și lume».

— «Syndesmon» (Asociația mondială a studenților ortodocși) și-a ținut un Congres la Chambesy lângă Geneva. De la noi a participat Ierom. Antonie Plămădeală, aflat la studii în Anglia.

— La sfârșitul lunii septembrie crt. s-a ținut la Poiana-Brașov sesiunea de toamnă a Prezidiului Conferinței Bisericilor Europene. Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat Î.P.S. Mitropolit Dr. Iustin Moisescu al Moldovei și Sucevei și Pr. Prof. Dr. Ioan G. Coman.

— În octombrie crt. s-a întrunit la Chambesy (Geneva) Comisiunea interortodoxă pentru dialogul cu Biserica Veche-Catolică. Examinându-se învățăturile de credință ale vechilor-catolici, Comisiunea a constatat ortodoxia lor în toate punctele fundamentale. Desigur, există și diferențe de interpretare între ortodocși și vechi-catolici, dar acestea sînt păreri personale. Concluzia Comisiunii este că nu mai există piedici pentru începerea unui dialog teologic între ortodocși și vechii-catolici. Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, rectorul Institutului teologic din Sibiu.

— Comisiunea interortodoxă pentru dialogul cu Biserica Anglicană s-a întrunit în octombrie 1970 la Chambesy-Geneva, pentru a discuta problemele dialogului. Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat Prof. Dr. Nicolae Chișescu și diaconul Dr. Asist. Ioan Bria de la Institutul teologic din București.

— Comitetul de lucru al Comisiei «Credință și Constituție» din cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor și-a ținut sesiunea anuală în august crt. la Crêt-Berard (Elveția), cu tema «Catolicitate și Apostoli-

citare». Din partea Bisericii Ortodoxe Române a luat parte Prof. Dr. N. Chițescu de la Institutul teologic de grad universitar din București.

— Federația Mondială Luterană a organizat în septembrie 1970, la Poiana-Brașov, o Conferință pentru pastorii și teologii din diferitele țări ale Europei. S-au prezentat mai multe referate printre care menționăm: 1) Noua față a comunității; 2) Înnoirea predicii și vieții din serviciul divin. Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat Preoții profesori de teologie Isidor Todoran și Dumitru Stăniloae.

— Grupul de lucru ecumenic pentru informație din Europa și-a ținut sesiunea anuală în octombrie crt. la Geneva, cu tema «Planificarea viitorului ecumenic și responsabilitatea ziaristilor din Europa». Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, rectorul Institutului teologic din Sibiu.

— Patriarhia Ecumenică din Constantinopol a înființat în ultimul deceniu 6 mînăstiri-stavropighii și anume: două în S.U.A., una de călugări și una de călugărițe în Australia, una de călugări în Anglia și una de călugări în Franța.

— În volumul prim al anuarului «Abba Saloma», publicat de «Societatea pentru studii greco-etiopiene», înființată de Mitropolitul Metodie Phongias, dogmatistul grec, Prof. Dr. Ioan Karmiris, publică o supra-părire asupra activității de apropiere între Ortodoxie și Bisericile Orientale Naționale «necalcedoniene», începînd cu enciclica din 16 septembrie 1902 a Patriarhului ecumenic Ioachim III și pînă la scrisoarea din 26 sept. 1968 adresată de Patriarhul ecumenic Atenagora I «fraților orientali» din Cairo, Addis-Abeba, Ecimiadzin, Beyrout, Damasc și Malabar. Profesorul Karmiris expune diferențele dintre «ortodocși» și «monofiziți» de ordin hristologic, liturgic și de politică bisericească, menționînd că în chestiuni de liturgică și politică bisericească și de acordarea autocefaliei creștinilor orientali ortodocșii sînt dispuși la anumite concesii, dar deosebirile hristologice ar putea fi înlăturate numai printr-o «formulă de concordantă», acceptabilă ambelor părți și la care se lucrează de către ele. (K.K.W. 42/970).

— Patriarhul Teodosie al VI-lea al Antiohiei și întregului Orient a decedat la 19 septembrie 1970 în vîrstă de 83 de ani. La 25 sept. a fost ales noul Patriarh în persoana lui Elias Moouad (56 de ani) cu studii teologice la Halki.

— Patriarhul Vasile al Bisericii Ortodoxe Copte din Etiopia a decedat după o îndelungată suferință, la Addis Abeba.

— La 9 august a.c. a fost canonizat, în biserica de lemn din Spruce (o mică insulă din apropierea Alaskăi), preotul ortodox Hermon. La ceremonie au participat Arhiepiscopul ortodox Paul al Kareliei și Finlandei (de aici a plecat preotul Hermon în 1794 spre Alaska) și Mitropolitul Irineu din New York.

— Patriarhia Ortodoxă Rusă a fixat alegerea noului patriarh pe data de 20 mai 1971. O comisiune formată din episcopi și mireni, sub președinția Locotenentului patriarhal Mitropolitul Pimen al Crutițelor și Colonnei, va pregăti ținerea sinodului episcopilor care va alege pe noul patriarh.

— Călugării de la Muntele Athos au făcut cunoscut că tradiționala ospitalitate a minăstirilor va fi refuzată celor care după «îmbrăcăminte, purtarea părului și în general după exterior» nu corespund caracterului religios și duhovnicesc al Sfântului Munte.

— Exarhatul ortodox grec din Anglia publică bilunar, în limba greacă și engleză, un buletin informativ asupra evenimentelor din toată Ortodoxia.

— Patriarhia Ortodoxă de Ierusalim a ridicat o biserică la râul Kedron, închinată Sfântului Ștefan. Biserica se află chiar pe locul unde a fost ucis Arhidiaconul Ștefan cu pietre.

— Teologul alexandrin Constantin Patelos a publicat în Anuarul teologic al Patriarhiei Alexandriei un studiu intitulat «Ortodoxie și Catholicism după al doilea Vatican». În acest studiu, autorul atrage atenția ca să nu se subaprecieze problemele dogmatice deschise în favorul unei unilaterale înlăturări a neînțelegerilor de ordin istoric și psihologic între cele două Biserici.

— Academia papală a Sfântului Toma de Aquino a organizat în septembrie acest an, la Roma, cel de al 7-lea Congres tomist internațional, cu tema: «Omul și situația sa în Univers». Conferința de deschidere a fost ținută de Cardinalul francez Jean Danielou, tratind despre «Ființa naturii umane în relațiile ei cu cultura, societatea și istoria».

— Audiența Cardinalului Alfrink din Olanda la Papa Paul al VI-lea avînd ca temă de discuție celibatul preoților și reprimirea în serviciu a preoților căsătoriți, n-a lămurit situația, deși «celibatul — după cum s-a spus și la al doilea Conciliu Vatican — nu-i cerut de ființa preoției».

— La Salzburg (Austria) s-a ținut un Congres catolic internațional al orbilor, cu tema «Cine-i aproapele meu?»

— În multe domenii bisericești — a spus Papa Paul al VI-lea — al II-lea Conciliu Vatican n-a adus liniștea dorită, dimpotrivă, a produs deranjări și a aruncat la suprafață probleme noi, din care însă cei tari în credință și iubitori de Hristos pot trage multe foloase.

— Comisiunea papală pentru revizuirea dreptului canonic a elaborat o «Lege fundamentală a Bisericii» (ceea ce în stat este «Constituția») care va fi trimisă spre studiere tuturor episcopilor romano-catolici din lume, ca aceștia să-și facă observațiile ce le cred necesare.

— Administratorul Apostolic de Esztergom, Episcopul Imre Szabo, a vizitat România, întîlnindu-se și cu Prea Fericitul Patriarh Justinian al Bisericii Ortodoxe Române și cu I.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

— A apărut o nouă traducere americană a Bibliei la care au lucrat 50 de specialiști vreme de 25 de ani. Această «New American Bible», în limba greacă, ebraică și aramaică, utilizează vechi texte demne de încredere, dar și noile rezultate arheologice și ale celorlalte discipline biblice ajutătoare. Vechea Biblie americană datează din anul 1750.

— *Collocvium Salutis* este titlul noii reviste romano-catolice apărute în Polonia (Wroclaw).

— Institutul «Mesrop Maschtoz-Matendaran» din Erevan, capitala Republicii Sovietice Armene, a publicat un volum de vechi manuscrise armene. Colecția cuprinde texte pînă acum nepublicate ale autorilor Eusebiu de Cezareea, Atanasie cel Mare, Irineu din Lyon și ale filozofilor Zenon și Filon.

— În iulie crt. s-a întrunit la Evian (Elveția) — după ce inițial fusese fixată pentru Porto Alegre-Brazilia, dar din motive politice nu s-a putut ține aici —, a cincea Adunare generală a Alianței Luterane Mondiale, cu tema «Misiunea și mărturia Bisericii», angajamentul ei ecumenic, mai ales cu privire la dialogul cu Biserica Romano-Catolică și la responsabilitatea Bisericilor sub raport social-politic. Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat, în calitate de observator-consultant, Arhimandritul Nestor Vornicescu, starețul Sfintei Mînăstiri Neamțu, aflat la studii la Geneva. La Adunare a participat ca invitat și Cardinalul Jan Vellebrands, președintele Secretariatului Vatican pentru unitatea creștinilor. Presa romano-catolică a caracterizat adunarea de la Evian drept un «pas însemnat» în relațiile dintre romano-catolici și luterani.

— Al XX-lea Congres internațional al vechilor-catolici, ținut la Bonn (R. F. a Germaniei) a avut ca temă generală «Biserica în libertate și relație», discutată pe baza unor referate.

La Congres au participat și reprezentanți ai Bisericilor Ortodoxă și Anglicană.

La încheierea Congresului (4 septembrie) s-a organizat o discuție cu tema «Unitate în Hristos» la care au participat reprezentanții tuturor confesiunilor. Din partea ortodoxă a vorbit profesorul Kalogirou de la Facultatea teologică din Salonic. Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat Pr. Vasile Ștefan, superiorul bisericii române din Baden-Baden (R. F. a Germaniei).

— «Unitatea credinței și pluralismul teologic» este tema de discuție a Comisiei internaționale a teologilor de pe lângă Congregația pentru credință (Vatican).

— Arhiepiscopul Dr. Hermann Schönfele din Freiburg (R. F. a Germaniei) a hirotonit în diaconi 8 bărbați căsătoriți (între 35—50 de ani), numind faptul un «eveniment istoric». Rînduiala ortodoxă prinde teren.

— Cardinalul Leo Suonens de Brüssel și Mechelu, într-o conferință de presă la Londra, a afirmat că după părerea sa nu există motive teologice împotriva căsătoriei preoților. Întrebat în privința dialogului Bisericii Romano-Catolice cu Biserica Anglicană, Cardinalul a subliniat că rostul este de a găsi «unitatea în diversitate», ceea ce însă nu înseamnă că unitatea Bisericilor trebuie să însemne și uniformitate.

— 2000 de biserici evanghelice din R. D. Germană sînt puse în fiecare duminică la dispoziția credincioșilor romano-catolici pentru serviciile lor divine.

— Revista romano-catolică «Concilium» — la împlinirea a cinci ani de existență —, a invitat 200 teologi din toată lumea la un «congres de lucru» (la Brüssel) cu lozincă: «Viitorul Bisericii». S-a discutat îndeosebi despre prezentarea conținutului învățăturii creștine în contextul vremii, cu accentul pe eforturile pentru pace.

— După New-York, Washington, Londra și Paris s-a deschis în Berlinul apusean expoziția, cuprinzând descoperirile arheologice făcute în săpăturile din Israel. Expoziția e în legătură cu dărîmarea Ierusalimului de către legiunile romane în anul 70 e.n.

— «Conferința Episcopilor romano-catolici germani» a înființat în anul 1969, la München, un «Institut pentru promovarea de cadre tinere în publicistică» (ziare, radio, televiziune, ș.a.). Prima condiție la înscriere în institut este declarația tinerilor că vor termina o facultate universitară. Anul acesta, Institutul a organizat la Freising (R. F. a Germaniei) o «academie de vacanță» care a durat trei săptămîni, timp în care studenților li s-a cerut să facă practică publicistică sub îndrumarea unor profesori și ziariști cu renume.

— Cardinalul Leo Joseph Suenens, primatul Belgiei, nădăjduiește că într-o bună zi se va întruni la Ierusalim un Concil al tuturor religiilor din lume. Lupta împotriva sărăciei și nedreptății din lume privește nu numai pe creștini, ci pretinde o lucrare activă din partea tuturor oamenilor de bună voință.

— Preoții romano-catolici Winand Kotte și Edward Krekelberg din Olanda au înființat o nouă grupă ultra-conservativă, numită «Sf. Willibrord», cu scopul de a lupta pentru «curățirea Bisericii Romano-Catolice din Olanda de rătăcirii», cerînd, în acest scop, revizuirea «Catehismului olandez» și revenirea asupra hotărîrii luate de Conciliul pastoral olandez, care lasă celibatul preoților la libera lor alegere.

— Cu ocazia restaurării bisericii Sf. Gereon din Köln (R. F. a Germaniei) s-au descoperit fresce din sec. XI, calitativ superioare tuturor celor descoperite pînă acum (K.N.A. Epd. AKID).

— Benedictinul englez, P. Bernhard Orchard, este noul Secretar general al Alianței mondiale catolice pentru apostolatul biblic. Misiunea Alianței, al cărei Președinte este Arhiepiscopul de Viena, Cardinalul Dr. Franz König, este de a răspîndi Sf. Scriptură între credincioșii romano-catolici.

— În anul 1965 s-a înființat Comisiunea papală pentru prelucrarea textului Vulgatei în lumina noilor cercetări în domeniul criticii textului. Anul trecut, Comisiunea a publicat psalmii Neo-Vulgatei. Acum a apărut textul nou al celor patru Evanghelii. Urmează să apară și textul celorlalte cărți biblice.

— De la 1 mai 1970 s-a îngăduit credincioșilor romano-catolici din eparhiile Austriei ca să primească — dacă voiesc — Sfînta Împărtășanie în mîină. Se știe că mirenii romano-catolici se împărtășesc numai cu «hostie». După Conciliul al doilea Vatican se îngăduie și mirenilor — dacă voiesc — să se împărtășească sub «două forme».

— Biserica Romano-Catolică și cea Evanghelică germană pregătesc pentru Rusaliile anului 1971 ținerea, la Augsburg, a unui «Congres ecumenic» la care se vor discuta probleme din domeniul credinței, al conviețuirii celor două Biserici, precum și probleme privind misiunea creștinătății în viața societății umane. (B.u.L./970).

— Biserica Aladura din Ghana este o comunitate religioasă desfăcută de Biserica Romano-Catolică și dispunînd de o evlavie impregnată puternic cu elemente din religiozitate africană.

— La Turku (Finlanda) a fost o discuție teologică între reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Ruse și ai Bisericii Evanghelice Luterane din Finlanda. Au participat ca observatori și reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe din Finlanda. Tema de discuții : 1) «Sfânta Euharistie ca expresie a comunității credincioșilor», lămurindu-se punctele de vedere ale celor două Biserici și 2) : «Temeiul teologic al activității Bisericii, pentru pace». (St. Orth. nr. 3/970).

— La Birmingham (Anglia) s-a inaugurat «Colegiul Ecumenic» al Bisericilor Anglicană și Metodistă. Noul Colegiu s-a format prin unirea Institutului anglican «Queen's College» și a celui metodist «Handsworth College» și va servi la pregătirea clerului anglican și metodist, dar și a altor comunități religioase. Conducătorul «Colegiului Ecumenic» este pr. anglican I. S. Habgood, iar în corpul didactic se află și un docent ortodox.

— La Lugano (Elveția) a avut loc o consultație între reprezentanți ai Consiliului Ecumenic al Bisericilor și reprezentanți ai Comitetului ebraic pentru consultații interreligioase. Tema «În căutarea comunității mondiale : perspective ebraice și creștine».

— «Institutul Teologic Ecumenic» de la Bossey (Geneva, Elveția) are ca temă de studiu în anul școlar 1970/971 «Biblie disputată — provocare biblică». În diferitele grupe de studiu, participanții (50 la număr din toate continentele) vor cerceta în ce măsură se poate formula, din texte biblice, un răspuns la problemele arzătoare ale timpului prezent. Fostul Secretar general, în prezent Președinte de onoare al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, Visser't Hooft va conferenția despre : «Biblia în istoria Mișcării ecumenice». În semestrul acesta — al XIX-lea al ființării Institutului ecumenic de la Bossey — vor conferenția și un evreu și un moslem : prof. Moshe Greenberg de la Universitatea ebraică din Ierusalim și Said Ramadan, conducătorul centrului islamic din Geneva. (O.P.D. 31/970).

Prof. O. BUCEVSCHI

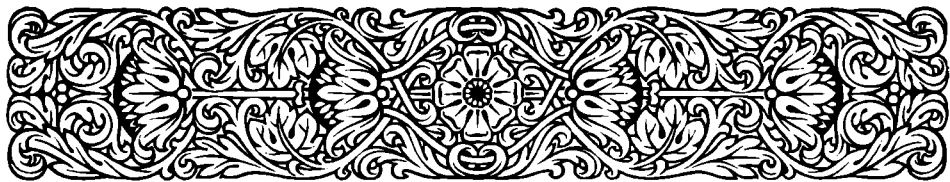
— O întâlnire ecumenică a avut loc în prima săptămână a lunii decembrie 1970, la Căminul școlar al Bisericii Ortodoxe grecești, în Chateaubry-Malabry (Franța), la care au participat Cardinalul Guyon — președinte al Comitetului Episcopal pentru Unitatea creștinilor ; Mitropolitul Meletios — Exarh al Patriarhului Atenagoras ; Episcopul Pierre L'Huilier, din partea Bisericii Ortodoxe rusești ; Pastorul Maury, Președintele Bisericii Reformate a Franței și peste treizeci de teologi. Tema discutată a fost : «Cum se poate vorbi azi despre Iisus Hristos». (La Croix, 8 dec. 1970).

— La sfârșitul lunii noiembrie 1970, teologi catolici și luterani au ținut o sesiune de 2 zile în Statele Unite ale Americii, la Chicago, cu tema «Funcțiunea învățătoarească a Bisericii». La sfârșitul ședinței, reprezentanții celor două confesiuni au hotărât să prezinte propriilor lor Biserici raportul comun pentru o recunoaștere reciprocă a validității atât a euharistiei, cât și a funcțiunii învățătoarești în ambele Biserici. (Unitas, ian.—martie/1971).

— La Brookline — Massachussets, S.U.A. — a avut loc un important congres internațional al teologilor ortodocși. El s-a ținut între 7 și 11 septembrie 1970, la Școala de teologie «Sfinta Cruce», fiind organizat de Societatea teologică ortodoxă din America. Tema propusă dezbaterilor a fost rolul și sarcinile ce revin teologiei ortodoxe în ziua de azi. Au participat un important număr de gânditori creștini, la toate nivelurile episcopi, preoți de parohie, teologi laici. Între vorbitori au fost semnați P. B. Bobrinskoy (Paris), P. L. Voronov (Leningrad); P. A. Schmeemann (America); P. Gievitch (Paris), Prof. David Evans. Ortodoxia greacă a fost reprezentată prin profesorii N. Nissiotis și H. Yannaras. Tezele dezbătute au căutat să rezolve, doctrinar, raporturile dintre credinciosul de astăzi și lumea secularizată. (*Vers L'Unité Chrétienne*, 10/XII/70).

— Profesorul I. Meyendorff s-a pronunțat favorabil în privința unei propuneri a Bisericii Ortodoxe Române de a se forma un Sinod Panortodox pe lângă Scaunul Patriarhiei Ecumenice. Această propunere pare a aduce siguranța unei obiectivități în luarea hotărârilor Patriarhiei Ecumenice, după dispariția marelui ei șef, Patriarhul Atenagoras. Întrucât s-au făcut unele afirmații, potrivit cărora Scaunul Patriarhiei Ecumenice ar urma să se mute la Atena, în Grecia, o dată cu urmașul Patriarhului Atenagoras, ortodocșii altor Biserici se tem de aservirea acestui centru ecumenic, unei politici guvernate de regimul din Grecia. În această situație, Prof. Meyendorff spune «Biserica Ortodoxă nu are nevoie — spune I. Meyendorff — de un centru mondial al sinodalității sale, de un centru de forță. Cu toate acestea, o reprezentare panortodoxă ar pune capăt caracterului exclusiv grec al actualei Patriarhii de Constantinopol, creînd astfel condiții mai bune pentru o mărturie ortodoxă-comună, în lume». (*Nuovi Tempi*, 27 dec. 1970).

ANCA MANOLACHE

ARTICOLE ȘI STUDII

BUCURIA COLINDELOR DE CRĂCIUN

Un glas mititel prinde a se înfiripa la o fereastră ușor luminată și ca prin farmec el crește și ecouri nenumărate îi răspund! Și luminile se înmulțesc și satul fremătă!

«Steaua sus răsare
Ca o lăină mare,
Steaua strălucește
Și lumii vestește

Că astăzi Curata,
Prea Nevinovata
Fecioara Maria
Naște pe Mesia»¹.

Bucuria Nașterii Domnului Iisus Hristos aleargă prin case și-și face sălaș în inimile bunilor creștini. Și e atîta lumină în inimile colindătorilor și atîta căldură și dulceață în ochii gazdelor!

Minunea Nașterii Domnului a adus bucurie în inimile oamenilor de bine și această bucurie și-a țesut veșmînt împodobit cu luceferi și s-a chemat «colindă». Și în acest veșmînt luminos s-au sălășluit virtuțile neamului nostru. Este treabă de migală ca cineva să vorbească despre acest noian de virtuți adunate în mulțimea colindelor noastre de la Crăciun, Anul Nou și Bobotează. Vom încerca totuși să prindem în măsura cuvîntului cîteva dintre minunile trăsături ale sufletului creștinilor noștri, așa cum se reflectă în colindele străbune.

Colindele noastre de Crăciun exprimă, învăluite în măiestrita haină a versului popular, evenimentele care au avut loc la Nașterea Mîntuitorului Hristos. Creștinii participă cu negrăită bucurie la închinarea Magilor și învăluie cu duioșie și dragoste neafîrșită, porpofeile prin care trece Maica Domnului, înainte și după nașterea cea mai presus de fire². Este o bucurie care se revarsă exploziv din inimile lor și care are la temelie sentimentul că Noul Născut este Mesia, Hristos Domnul, izbăvitorul lumii de sub povara păcatului strămoșesc:

«În orașul Vitelem
Veniiți cu toți să vedem
Că astăzi ni s-a născut
Domnul cel fără-nceput
Și astăzi ni s-a-mplinit
Proorocia de demult:

Că se va naște Hristos
Mesia chip luminos
Din Fecioara Mariam,
Din neamul lui Avraam
Din sămînța lui David
Din Duhul Sfînt zămislit»³.

1. Gh. Cucu, 200 *Colinde populare*, ediție postumă îngrijită de Const. Brăiloiu, București, 1936, Colindul nr. 167.

2. Gh. Alexe, *Maica Domnului în colindele religioase românești*, în «Studii Teologice», V (1953), nr. 9—10, p. 662

3. Gh. Cucu, *op. cit.*, Colindul nr. 11.

Cetele de colindători pornesc cu bărbăție ca să anunțe Nașterea Domnului :

«Hai cu toții împreună
Să ne facem voie bună,

Să ne bucurăm în Domnul
Și să strigăm cu tot omul»⁴.

În colinde se simte dorința creștinilor de a fi cât mai aproape de Dumnezeu, de a-L preamări și de a-I sluji⁵. Creștinii se regăsesc în pridvorul minunat al Betleemului, uniți în aceeași dragoste sfântă față de Pruncul Iisus, laolaltă cu magii, cu păstorii și cu îngerii, aducînd prinos de daruri, aurul, smirna și tămîia credinței, nădejzii și iubirii lor adevărate. Întreaga fire, nevăzută și văzută, tresaltă de bucurie și înalță imn de slavă Noului Născut :

«Pe la cîntători țirziu
Prea Slăvita naște Fiu.
Și cînd naște Maica Sfîntă
Îngeri vin în zbor și cîntă.
Mii făclii pe sus s-aprind
Ca luceferei lucînd.

Iar prin iesle cresc bujori,
Finul s-a schimbat în flori,
Și veneau moșnegi cărunți
Juni păstori de pe la munți,
Falcici crai din țări străine,
Pruncuțului să l se-nchine»⁶.

Bucuria adusă de Nașterea Domnului îmbracă pe creștini și natura în straie de sărbătoare. O nouă viață, clocotitoare, începe, desmorțînd firea din blestemul păcatului⁷ și descătușînd energiile creatoare :

«Iată lumea că-nflorește
Pămîntul că-ntinerește»⁸.

Văi apă mi-au izvorit»⁹.

Sau :

«Crîng uscat frunză mi-a dat
Cîmp pîrlit mi-a odrăslit

Sau :

«Prin nuele flori creștia
Prin păruși făclii ardea»¹⁰.

Natura își schimbă asprimea obișnuită în fața Creatorului său, mișcîndu-se în unduire de o rară gingășie :

«Ploaia caldă de mi-L scaldă,
Neaua ninge de mi-L unge,

Vîntul trage cam din lin,
Și-L leagănă chicilin»¹¹.

Iată cum și o floriceică își aduce smerita închinare :

«Floriceica se-nchina
Și miresme-I aducea.
Și eu mică floricea
Ii aduc inima mea»¹²;

iar o albină oferă preasfintei Născătoare de Dumnezeu, rodul hărniciei sale :

4. *Ibidem*, Colindul nr. 180.

5. Gh. Alexe, *Ideii dogmatice în colinde*, în «Studii Teologice», II (1950), nr. 9—10, p. 620.

6. Sabin V. Drăgoi, *303 Colinde*, cu text și melodie, Craiova, 1925, Colindul nr. 148.

7. Gh. Alexe, *Legătura între om și firea înconjurătoare în colindele românești*, în «Mitropolia Olteniei», VIII (1956), nr. 4—5, p. 202.

8. Gh. Cucu, *op. cit.*, Colindele nr. 4 și 53.

9. *Ibidem*, Colindul nr. 2.

10. Sabin V. Drăgoi, *op. cit.*, Colindul nr. 38.

11. Vasile Popovici, *Ziurel de ziuă*, colind armonizat pentru cor mixt, cit. după Gh. Alexe, *Legătura între om și firea înconjurătoare*, în Rev. cit., p. 203.

12. Fr. Hubic, *Colo-n cîmpul înflorit*, colind armonizat, cit. după Gh. Alexe, *Legătura între om și firea înconjurătoare*, în Rev. cit., p. 203.

«Rătăceam printr-o grădină,
Mă-nvălmăș cu o albină,
Albina strângea din flori,

Ceară pentru sărbători
Din cearșe făceau făclii,
Să le dea Sinteii Mării»¹³.

Este freacă și veselie în noaptea de Iaină a colindelor l bunul Dumnezeu însuși se amestecă printre colindători și vestește o dată cu ei, minunea Întrupării Fiului Său iubit :

Sau :

«Noi umblăm și colindăm
Pe la case și urăm
Dar cu cine ne-întîlnim ?
Cu Dumnezeu ne-ntîlnim»¹⁴.

«Și-ți vin juni colindători
Printre ei și Dumnezeu,
La fereastră așa vestind
Mare-i seara de-astă seară»¹⁵.

Prezența Tatălui ceresc care coboară din cer pe scări de lumină binecuvîntînd lumea¹⁶, revărsă în sufletele credincioșilor un sentiment de încredere, sentimentul că nu se află singuri, ci înconjurați de semenii care trăiesc cu aceeași intensitate bucuria prilejuită de Nașterea Domnului. Nenumărate sînt colindele de Crăciun care prezintă această atmosferă de solidaritate, de comuniune spirituală. Pe de o parte, în cer, sfinții stau la sfat, uneori între ei, iar alteleori cu Dumnezeu :

«Sus în vîrfurile cerului
La fîntîna soarelui
Mult șgomot e gomonit
Multă vorbă s-a auzit

Sfinții toți se sfătuiesc
Și de Domnul pomenesc»¹⁷.

Sau :

«Dumnezeu umbla
Sfinții-l întreba»¹⁸.

Pe de altă parte, pe pămînt, glasurile îngerești ale micilor colindători colindă lui Dumnezeu, îndemnîndu-și gazdele să petreacă această noapte sfîntă, în priveghere :

«Ceastă seară-i seară mare
Noi plecăm să colindăm
Colindăm lui Dumnezeu»¹⁹.
«Nu dormiți în astă seară,

Ci ședeți la privegheală ;
S-așteptăm pe Domnul Sfînt,
Ca să vie pe pămînt»²⁰.

De asemenea, sfînta liturghie la care participă binecîntitorii creștini în Ziua Nașterii Domnului se prelungește în cer, realizîndu-se astfel o Liturghie îngerească :

«D-auzi gardă ori n-auzi
Toaca-n cer și slujba-n rai
Toaca-n cer cum o bătea
Slujba-n rai cum o făcea
Dumnezeu cum cuvînta

Maica Sfîntă se ruga
Și să stai să tot privești
Cum făcea slujbe cerești
Îngerii tînfînd stîlpări
Cîntau s'întele cîntări»²¹.

13. G. Breazul, *Colinde*, culegere, Craiova, 1938, Colindul nr. 71.

14. Gh. Cucu, *op. cit.*, Colindul nr. 47.

15. *Ibidem*, Colindul nr. 22.

16. Gh. Alexe, *Ideii dogmatice în colinde*, în Rev. cit., p. 604.

17. Sabin V. Drăgoi, *Monografia muzicală a comunei Rehinț, 90 melodii cu texte culese, notate și explicate*, Craiova, 1934, Colindele 11 și 15.

18. *Ibidem*, Colindul nr. 32.

19. Gh. Cucu, *op. cit.*, Colindul nr. 64.

20. G. Breazul, *op. cit.*, Colindul nr. 25.

21. *Ibidem*, Colindul nr. 41.

Colindele înfățișează pe Moș Crăciun, pe Sfântul Ioan Botezătorul, pe Sfântul Petre și pe Sfântul Vasile²² colindând lumea, rugându-se, așutind și binecuvântind pe creștini, intrând în casele lor și stînd la masă cu ei. În comuniunea sfinților nu intră numai sfinții care au binemeritat starea lor de fericire, ci și creștinul care-și cheltuiește viața pentru binele semenilor săi, ca în colindul :

«În vîrfurile la nouă meri
Arde nouă luminări,
Pică nouă picături,
Trei de vin și trei de mir
Trei de apă limpejoară,
Să facă de-o băișoară.
Dar în bae cin-se scaldă ?
Scalde-se Moșul Crăciun
Că el este mai bătrîn.
Dară după Moș Crăciun
Scalde-se sfinții mărunți.

Dar după sfinții mărunți ?
Scalde-se și omul bun.
— Măi omule, omul bun,
Ce te scalzi în rînd cu noi ?
— C-am pus casă lîngă drum
Ș-am adăpat secetoșii
Ș-am încălzit friguroșii
Tot mai fac Doamne, mai fac
Poduri tari la ape mari
Puțuri reci la cîmpuri seci»²³.

Colindele reliefează și atmosfera de pace, necesară și esențială, în care se realizează solidaritatea spirituală a creștinilor. Cîntarea îngerească de la Nașterea Domnului : «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire» (Luca II, 14) este prelucrată în numeroase colinde, în stihuri de luminoasă viziune poetică și de un optimism robust și dinamic.

Bucuria păcii unește cerul cu pămîntul²⁴ într-un sublim imn de laudă adus Mîntuitorului Hristos²⁵ care, înfățișat ca un «lînr crai», aduce «pe pămînt păciuire» :

«Tot omul acum să salte
Cu glas de cîntări înalte,
Saltă cerul și pămîntul,
Laudă la tot cuvîntul,
Să strige în cer tîrie,

Glas mare de bucurie
Întru cei de sus mîrire
Și pe pămînt păciuire
La toți oamenii să fie,
De acum pînă-n vecie»²⁶.

În alt colind se arată că temeinicia păcii pe pămînt este plăcută lui Dumnezeu :
«Pe deasupra ieslei
Frumos cîntă îngerii
Slavă sus lui Dumnezeu
Pe pămînt Fiului Său !

Între oameni bunăvoire»²⁷.

De asemenea, pacea adusă de Domnul Hristos are darul de a întoarce pe cei răi cu fața către bine și de a-i împăca :

«Cu magii să ne-nchinăm ;
Pruncului dumnezeiesc
Fiul Tatălui Ceresc
Ai întins darul Tău cel Sfînt

Ș-ai pus pace pe pămînt
Și cu bunătatea Ta
Ai împăcat lumea rea»²⁸.

22. Gh. Alexe, *Sfîntul Vasile cel Mare în colindele religioase*, în «Studii Teologice», XI (1959), 1-2, p. 73-84.

23. Gh. Cucu, *op. cit.*, Colindul nr. 72.

24. Apostol D. Culca, *Dalini și muncă*, București, 1943, p. 25.

25. Pr. Prof. Ioan G. Coman, *Nașterea Domnului în colinde*, în «Glasul Bisericii», XIII (1954), nr. 11-12, p. 639-643.

26. Gh. Cucu, *op. cit.*, Colindul nr. 21.

27. Const. Brăiloiu, *Colinde și cîntece de stea*, București, 1931, Colindul nr. 33.

28. Gh. Cernea, *Colinde de Crăciun*, București, 1937, p. 7, cit. după Gh. Alexe, *Colindele românești comori de spiritualitate creștină*, în «Glasul Bisericii», XII (1953), nr. 12, p. 730.

În colindele religioase românești, adevărate comori de spiritualitate²⁹, este înfățișată întreaga viață comunitară a poporului român, năzuințele și bucuriile sale, dragostea sa față de glia strămoșească, dorința de a trăi în înțelegere și în pace cu toți oamenii, de a munci liber și de a se bucura nestîmgerit de rodul muncii sale. Într-un colind, țara noastră este numită «moșie dumnezeiască», pe care «se preumblă» Dumnezeu împreună cu Sfântul Petre, iar în altul, Maica Precista, urmărită de minia lui Irod, găsește scăpare cu Fiul Sfînt, în munții românești, în casa unui român care-i primește la căldura vetrei sale³⁰.

Iată și un colind de sorcovă în care se arată că dragostea și atașamentul creștinilor noștri față de colinde se transmite din vechime, din generație în generație, pe întregul pămînt al patriei noastre dragi :

«Sorcova de la bătrîne
A fost dată la române
Ca un semn de-mbelșugare
Și de viață cu onoare.
Anul nou sosi în lume
Cu petrecere și glume.

Și mi-a spus cu șeapte limbi,
Să iau sorcova-n primire,
Să mă duc să sorcovesc
Peste țara ce iubesc,
Peste-ale toate hotare»³¹.

Dreptcredințioșii Bisericii noastre au trăit veacuri de-a rîndul în atmosfera înălțătoare a colindelor, cu parfum de busuioc și refren de *Lerui Doamne Ler*, primind pe micii colindători cu toată dragostea și mergînd în sărbătoarea Nașterii Domnului la biserică spre a aduce laudă și mulțumire Bunului Dumnezeu, care le binecuvîntează munca și casa.

Din vistieria colindelor de Crăciun, Anul Nou și Bobotează se pot scoate mulțime de învățături folositoare sufletului creștinesc, catalogate și analizate de către cercetătorii care le ispitesc cu ochii omului de știință³². Trebuie subliniat însă faptul de mare importanță că dreptcredințioșii Bisericii noastre trăiesc colindele în fiecare an, cu evlavie și cu aleasă bucurie, așa cum le-au trăit moșii și strămoșii noștri, cu credința nesmintită că ei fac parte din marea familie a prietenilor lui Dumnezeu și că Mintuitorul Iisus Hristos face parte, de asemenea, din această familie. Așa se explică și faptul că la sate, micii colindători se strîng în cete și repetă cu sîrguință colindele pe care le vor cînta în sărbători.

În noaptea de taină a lui Moș Crăciun³³, colindătorii exprimă din plinul inimii tot ceea ce doresc ei mai bun și mai frumos gazdelor care-i primesc cu bucurie. Și ce urări sînt mai frumoase decît acelea de pace, de belșug, de sănătate și de fericire pentru Crăciun, pentru Anul Nou care vine și pentru viață? Transmise din tată în fiu de-a lungul timpului, aceste urări sînt raze de lumină și de bucurie în inimile creștinilor și este dator a noastră de a le lăsa ca moștenire urmașilor, ca pe cea mai scumpă comoară.

Asist. Dr. ȘTEFAN ALEXE

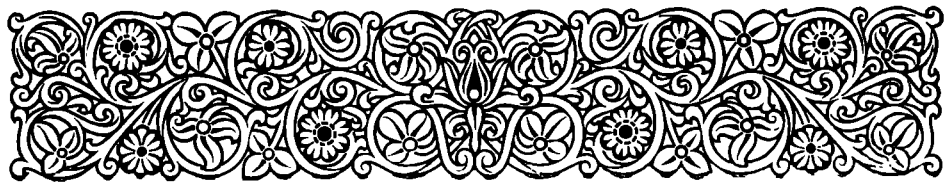
29. Gh. Alexe, *Colindele românești, comori de spiritualitate creștină*, în «Glasul Bisericii», XII (1953), nr. 12, p. 729-736.

30. Idem, *Duhul creștin al colindelor românești*, în «Glasul Bisericii», XV (1956), nr. 12, p. 771.

31. Gh. Cucu, *op. cit.*, Colindul nr. 153.

32. Tudor Pamfile, *Sărbătorile la Români, Crăciunul*, București, 1914; Al. Rosetti, *Colindele religioase la Români*, București, 1920; M. Vulpescu, *Cîntecul popular românesc*, București, 1930; *Antologie folclorică din ținutul Pădurenilor (Hunedoara)*, alcătuită de un grup de folcloriști din cadrul Institutului de Folclor, condus de Emilia Comișel, București, 1959.

33. Gheorghe Alexe, *Poveste veche despre Moș Crăciun*, în «Glasul Bisericii», XIV (1955), nr. 12, p. 727-729.

DE LA NAZARET LA BETLEEM

Gînduri la Nașterea Domnului

Pe drumeagul prăfuit care-și întinde șerpuirea printre pietrișul cenușiu al dealurilor palestiniene, doi călători grăbiți, abia își mai împleticesc pașii picioarelor. Căci mersul de o zi, căldura și colbul drumului, i-au moleșit cu totul. La acestea se mai adaugă aplecarea de spate, aproape girbovă, a bătrînului și sarcina femeii care-l însoțește.

Gîndul care-i frămîntă pe amîndoi este, dacă vor găsi un locușor în Betleem, unde să-și plece capul. Vor afla ei, oare, un suflet de om înțelegător și primitor, care să le dăruiască, pentru o singură noapte, un acoperiș și un așternut unde să-și odihnească picioarele trudite și prăfuite? Dar răspunsul nu se statornicește nici măcar în colțul buzelor lor arse de sete, în timp ce pașii lor zoresc, zoresc, spre Betleem, orașul alb care le apare, în negura prafului, întrezărindu-se încă destul de departe.

Mintea bărbatului care-și tirăște pașii oboșiți, este apăsată doar de obligația pe care și-o frămîntă într-un colț de creier : să afle un adăpost pentru noapte, unde să-și adăpostească «logodnica»... Și el merge și merge, îndemnat de porunca ce-a ieșit de la Cezarul August «să se înscrie fiecare în cetatea sa»... «Și s-a suit și el, din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudcea, în cetatea lui David, care se numește Betleem, pentru că el era din casa și din neamul lui David, ca să se înscrie împreună cu Maria, cea logodită cu el, care era însărcinată» (Luca II, 3—5).

Mintea tinerei, care și ea abia pășește lângă dînsul — el o vede cu cîtă greutate își poartă trupul legănat de sarcină — este mai plină de frămîntări. Căci ea poartă în sine «plinirea vremii»; ea știe de la vestirea arhanghelului, că Cel ce se va naște dintr-însa se va numi «Emmanuel» cel ce se tilcuiește : Cu noi este Dumnezeu și că «Acesta va mîntui poporul Său de păcate». Ea vede în față scara lui Iacov, aceea pe care, probabil, a coborît arhanghelul cînd i-a binevestit : «Bucură-te!» Ea-i urmărește treptele — multe și dese — care urcă pînă sus, sus de tot, pînă acolo unde albastrul nu se mai distinge ci se transformă într-un alb aproape imperceptibil, al cerului unde sălășluiește Tronul Celui Prea Înalt. Ea știe că pe această scară, pe care au coborît cuvintele profeților Vechiului Testament, va veni, coborînd ca un Om, asemenea nouă, Acela Care, golindu-se pe Sine, va lua chip de rob, făcîndu-se «smerit pe Sine și ascultător Tatălui... pînă la moarte». Ea simte scara aievea, o vede, cu ultimele ei trepte lipite de pămînt, la picioarele ei, aici, lângă ea, cu un capăt — cel de jos — și cu celălalt sus, sus, și încă mai sus, lângă slava Tronului.

Gîndurile ei sînt multe. Multe și venite de-a valma. Ca niște vrăbiuțe îndrăznețe care-și bat, în zborul lor curajos, aripile, de obrazul călătorului. Și căroră, sperietă, le trage cu palma să le împrăstie, dar ele vin, stoluri-stoluri, zbenguindu-se șăgalnic.

O tăcere grea, ca plumbul tălpilor bătătorite de sandalele palestinieniene, s-a așezat între cei doi călători pe care, acum, luminițele plăpânde ale Betleemului, îi atrag și ei grăbesc cu ultimele puteri ale pașilor oboșiți.

«Ridicați, voievozi, porțile voastre, ca să intre Împăratul slăvei!» Și porțile orașului i-au primit. I-au primit pentru că încă nu se închisuseră. — Cioc, cioc, cioc, la o ușă — la prima care le-a ieșit în cale. «N-avem locuri!» fu răspunsul. Cioc, cioc, cioc, la o altă ușă! «Mergeți la o casă de oaspeți; la noi nu e ham! fu un nou răspuns. Cioc, cioc, cioc, la o a treia, apoi la o a patra, și la mai multe, la rând. — «Avem și noi niște rude sosite cu prilejul înscrierii». Dar cine să dea atenție unui om plin de praf și unei femei ce stă gata să nască? Cine să-și complice liniștea și comoditatea?

...Răcoarea nopților palestinieniene începe să se simtă îndată ce apune soarele. Frigul îți cutremură trupul, mai ales când ești oboșit, după o călătorie de o zi, făcută pe jos. Și astfel, mînați de frig, cei doi călători trudiți de drum și-au căutat — și și-au aflat — sălaş într-un «staul de vite», în afara orașului neprimitor. În primul ce le-a ieșit în cale.

Și acolo, în noaptea aceea friguroasă, în ieslea dobitoacelor, s-a născut și a fost pus Acela căruia îngerii îi slujesc în ceruri; Acela Căruia Cerurile îi sînt Tron și Căruia arhanghelii îi țes și-i aștern la picioare giulgiuri ca de mătase.

«Din pînțece mai înainte de luceafăr Te-am născut... Juratu-s-a Domnul și nu-i va părea rău». Dar iată și luceafărul: «Cobori în jos, luceafăr blînd, alunecînd pe-o rază... Pătrunde-n inimă și-n cînd și viața-mi luminează...». El, luceafărul, știe semnul bătrînilor prooroci și numai clipa a trecut, numai una, și el a și țîșnit — primit în noaptea instelată —, «țîșnind cu vechile-i scînteii o mreajă de văpaie».

A tremurat — chiar din clipa aceea seculară — și Irod împărat. Și s-a tulburat foarte și căuta pierzania Pruncului... Și s-au trezit din somnul primei străji de noapte păstorii staulului primitor de Prunc dumnezeiesc. Și au purces la drum și cei Trei Crai de la Răsărit. Clinchet de clopoței și mireasmă sfîntă a nopții palestinieniene...: «Fecioara astăzi pe Cel mai presus de ființă naște... Îngerii cu păstorii doxologesc și magii cu steaua călătoresc. Că pentru noi s-a născut Prunc tînar: Dumnezeu cel mai înainte de veci» (*Condacul praznicului*). — «Neamul cel ce altădată era în umbră a văzut acum lumină strălucită». Păstorii cei ce petreceau noaptea în cîmp au primit cu spaimă arătarea luminii. Că slava Domnului i-a înconjurat de strălucire și îngerul le-a strigat: Cîntați! că s-a născut Hristos. Și deodată, minune: Pe scara pe care Maria o văzuse steaua în drumul Betleemului, oștile cerești, sulindu-se și coborîndu-se, cînta în glasuri vioaie, melodioase: «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire».

Toată firea tresaltă și se bucură. Întreaga făptură se veseleşte și cu glas de taină cuvîntează: «Veniți toți... căci Betleemul a deschis iarăși Edenul; veniți toți să vedem, că s-a aflat desfătarea cea tainică, înlăuntrul peșterii; veniți să privim cele din rai. Acolo s-a arătat rădăcina cea neudată, odrăslind ientare. Acolo s-a aflat puț nesăpat din care David mai înainte a dorit să bea. Acolo Fecioara, născînd Pruncul, a potolit îndată setea lui Adam și a lui David» (*Icosul praznicului*).

..Și Pruncul stă cuminte și înțelept, culcat în ieslea dobitoacelor, pentru că din dobitoacelor avea să ne izbăvească pe noi păcătoșii. Și luceafărul îi conduce pe Crai pe drumurile Răsăritului pînă la peștera Betleemului, asupra căreia se oprise steaua. Aici ei Ingenunchează ca în fața unui împărat și-i închină înțeleptele daruri ale citi-

torilor în stele aur, smirnă și tămîie, pe care le așează smeriți lângă mielușei albi, bliuzi și cumiști, cu ochii înlăcrimați și cu botișorul mirosind a lapte proaspăt, închinăți, și ei, Marelui Păstor de către păstorii pășunilor Betleemului.

Răcoarea nopții încă dă gînd bun dobitoacelor să-i sufle, din suflarea lor, o boare de căldură; grija Maicii îl înfașă în scutece și în privire drăgăstoasă de mamă; Iosif, bătrînul ocrotitor al celor două ființe — pe care el le vede numai omenești — se simte nepriceput în a lua vreo măsură mai grabnică, pus în fața mărețului tablou ce-i stă înaintea. Căci peștera este înconjurată de slavă: Mărire întru cei de sus, cîntat în vaier de glasuri îngerești, care impresură deslea ca pe un scaun de Heruvimi; mărire adusă de cutremurații și înfricoșării păstori, care privesc la minunea cea mare întîmplată în staulul dobitoacelor lor; mărire depusă de magii Răsăritului care «cunoscîndu-Te pe Tine, Cuvinte al lui Dumnezeu, Împărat născut din Fecioară, pe pămînt, s-au grăbit să se închine Ție, cu daruri». — «Uimit este auzul de minunea faptei! Pentru că Cel neîncăput încapă în pîntece, și vine să se nască pentru noi, din pîntece de mamă, la a Cărui naștere îngerii au cîntat. Îmbrăcînd trupul ca pe o porfiră împărătească, Împăratul păcii vine acum din pîntecele tău, Fecioară, ca să strivească pe vrăjmașul ca un Puternic și să dea pace vieții noastre, bîntuită de războaiele cele lăuntrice» (Stihiri ale canonului praznicului).

Și acum, căuțînd la măreția praznicului, noi «păstori ai lui Hristos, cu înțelegere să ne grăbim spre cetatea Betleemului celui ceresc și să strigăm întru cei de sus lui Dumnezeu: Slavă și mărire Celui ce a binevoit a se arăta Prunc, în vremea noastră, din bunăvoința Lui cea nemărginită». Iar noi, binecredincioșilor creștini, «cei ce ne deprindem cu fapta bună și ne nevoim a ucide patimile prin înfrîinare, să aducem acum, cu credință, înaintea Celui ce se naște cu trup din Fecioară, lui Dumnezeu, Celui ce a binevoit mîntuirea noastră, fapta cea vrednică de laudă și gîndul cel cuvios către cele dumnezeiești, întocmai ca darul cel din trei materii al magilor și păstorilor» (Stihiri, Mineiul lunii decembrie).

...Noapte sfințită de Crăciun. Ger și scrișălit de zăpadă frămîntată de opincutele copiilor cu steaua. Sfințită dătină străbună din noaptea sfințită de Crăciun, în care:

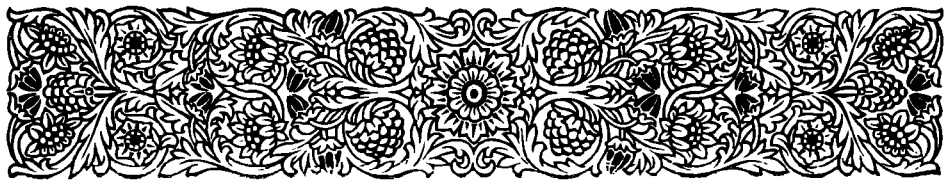
«Nu-i nici o fereastră-n săt	Dumnezeului Iisus
Obiceiul să nu-l țină :	Prăznuire să-i aducă,
Merg copii la colindat	Cu colindul gingaș spus,
Și se-ntorc de nu-i lumină.	Pentru-un colăcel și-o nucă». (G. Rotica).

...Noapte sfințită de Crăciun noapte sfințită a copilăriei noastre, în care :

«Să se bucure-orice mamă	Om pe om să nu se-njure.
Pruncuții — toți împreună :	Și să fie pe pămînt,
Sînge-n lume nu mai cure	Pace... și frumos cuvînt !»

(Din folclorul popular al satului Nicula — județul Cluj).

Diac. AN. LEFTER

FOLCLORUL RELIGIOS ȘI IMPORTANȚA LUI PENTRU ÎNȚELEGEREA EVLAVIEI CREDINCIOȘILOR ORTODOCȘI

În ultima vreme, datorită grijii deosebite a Statului nostru pentru valorificarea resurselor spirituale-originare ale poporului român, s-a pornit la o largă campanie de înregistrare și selectare a folclorului milenar românesc.

În centrul practicilor religioase, a stat totdeauna problema vieții cu implicațiile ei: nașterea, moarța trupească și supraviețuirea¹. Datorită acestui fapt în străfundurile istoriei poporului român se găsesc practici etnografice scrise și nescrise și verificate pînă astăzi, practici legate de preocupările și viața cotidiană pînă în cele mai mici amănunte. Se poate vorbi chiar de o «medicină populară românească»², de o practică vindecătoare și o preocupare intensă de viață sufletească și însănătoșire trupească³. Poporul și-a dat seama că nu se poate vorbi de o sănătate parțială, ci de una totală, așa cum o cerea de fapt «medicina hipocratică»⁴, practică, după unele izvoare, de însuși Zamolxis⁵. De fapt, grija pentru sănătatea credincioșilor a fost o preocupare de fond a slujitorilor Bisericii creștine⁶, moștenire împletită cu practicile milenare, verificate și adaptate și care își păstrează și forma și sensul.

Sensul însă nu a fost formulat și sistematizat, ci s-a transmis oral din generație în generație, acomodîndu-se și completîndu-se cu noul model de viață și cultură al practicantilor lui. Pentru aceasta găsim aceeași îndeletnicire și dătină în multiple fete, la suflarea românească de pretutindeni.

1. P. I. David, *Prețuirea pruncilor în colindele religioase românești*, în «Mitropolia Olteniei», XIX (1967), nr. 11—12, p. 875—887. I. C. Chițimia, *Folcloriști și folcloristică românească*, Ed. Academiei R. S. România, București, 1968, p. 15—27.

2. *Despre medicina populară românească*, Studii, note și documente, Editura Medicală, București, 1970, p. 23—39; 99—102, 203—208 ș.a.

3. Pe larg în extrasul. *Semnificația medico-istorică a bolnițelor minăstirești*, «Mitropolia Olteniei», Craiova, 1970, p. 29—74 și *Postfața I.P.S. Mitropolit Firmilian...*, p. 89—90.

4. G. Brătescu, *Hipocratismul de-a lungul secolelor*, Editura științifică, București, 1968, cu referire specială la strămoșii noștri, p. 51—55 și p. 254 «în orice caz — zice autorul — merită salutat faptul că acum un sfert de mileniu cugetarea hipocratică a îmbrăcat și veșmintele românești» (A se vedea și *recenzia*, în «Mitropolia Olteniei», XXI (1969), nr. 11—12, p. 988—991).

5. N. Vătămanu, *Medicina geto-dacilor*, în «Viața medicală», nr. 12/1967, p. 37; G. Brătescu, *op. cit.*, p. 5; N. Vătămanu, *Hipocrate în pictura exterioară a bisericilor din Țara Românească*, în «Argeș», III (1968), nr. 4, p. 20; Idem, *Hipocrate printre filozofi și sibile în pictura noastră bisericăscă* în «Biserica Ortodoxă Română», LXXXVII (1969), nr. 7—8, p. 836—837 ș.u.

6. N. Vătămanu face ample considerații asupra acestui rol al Bisericii creștine în articolul: *1600 de ani de la înființarea Vasiladei — cel dintîi așezămint de asistență socială și sanitară*, «Biserica Ortodoxă Română», LXXXVII (1969), nr. 3—4, p. 297—311.

Așa s-a putut forma o tradiție și o zonă folclorică proprie românească⁷. Această tradiție daco-română, vlahă și apoi românească — n-a depășit cadrele tradiției oficiale ale Bisericii și nici nu s-a suprapus Sfintei Scripturi și practicii liturgice. Deci creația folclorică religioasă nu are pretenția de pură originalitate și nici nu se poate confunda cu unele slujbe, cu tainele sau cu ierurgiile Bisericii, ci ea completează sau se impune credincioșilor neinițiați și insuficient catehizați; folclorul religios are însă un suport de evlavie, care nu trebuie neglijat.

În tot acest timp îndelungat de cristalizare scriptică și tradițională, statică și dinamică, a învățaturii creștine, ea a constituit credința și viața Bisericii și a credincioșilor. Pe de o parte Biserica cu doctrina sa oficială a fost propovăduită, pe de altă parte credincioșii, cei care au pus această învățătură și sfaturile creștine-evangelice în practica vieții lor, pe măsura înțelegerii lor și a coordonatelor personalității lor⁸.

Individuale și subiective la început, aceste manifestări religioase s-au încheiat încetul cu încetul; ele au cuprins toate compartimentele vieții religioase și aproape toate elementele constitutive doctrinare. În raport direct de naștere și de proliferare cu învățătura oficială, ele alcătuiau totuși o practică distinctă, dependentă de cea dintâi, fiind numai continuarea ei în diferite zone ale vieții religioase și nicidecum un colectiv al ei⁹.

Problema aceasta este mult mai complicată de cit se crede, spre a fi expedită în diferite creații religioase folclorice cu un interes mai mult literar-artistic¹⁰, sau a fi circumscrisă datinilor și obiceiurilor religioase, apariții determinate de aceeași viață religioasă, dar fiind compartimentate și tratate separat¹¹.

Aria acestor manifestări religioase este vastă, întinzându-se în trecut, unde-și are rădăcinile, și coexistând și în prezent cu unele adăuse bine-venite și altele interesate. Aceste manifestări apoi determină o serie întreagă de implicații. Ele aparțin preocupărilor și gândirii credincioșilor noștri. Ele demonstrează existența și funcția continuă a unui flux permanent, prin care au trecut toate elementele tradiționale ale religiei creștine. Credincioșii și-au pus amprenta pe creațiile lor anonime chiar și atunci când sînt obiceiuri religioase sau străbune. Acestea sînt valabile la poporul nostru român, și la toate celelalte popoare creștine, și se referă nu la spațiul european, ci și la cel asiatic, american sau african¹².

7. Lucian Blaga, *Trilogia culturii...*, Editura pentru Literatură universală, București, 1969 capitolul «Despre asimilare», p. 182—188 «Apriorism românesc», p. 255—260; «Despre mituri», p. 290—308 etc.

8. Pr. Prof. Petru Rezuș, *Învățătura despre religia subiectivă din punct de vedere interconfesional*, în «Studii Teologice», X (1958), nr. 5—6, p. 366—375 9. *Ibidem*.

10. A se vedea în acest sens I. C. Chitimla, *Problema datinilor și periodizării literaturii populare*, în «Studii și cercetări de Istorie literară și folclor», VIII (1959), nr. 1—2, p. 32 ș.u.; C. I. Gullan, *Sensul vieții în folclorul românesc*, 1957, p. 3 ș.u. Ovidiu Bîrlea, *Folclorul și unele probleme ale poporului român*, în «Revista de folclor», IV (1959), nr. 1—2, p. 10 ș.u.; N. Păsculescu, *Literatura populară românească*, București 1910, passim Ion al Iul G. Sblerea, *Povești populare românești. Din popor luate și poporului date*, 1886 etc.

11. Un început de tratare valoroasă a diferitelor leme folclorice religioase a fost făcut de Doctorand Gheorghe Alexe, *Idei dogmatice în Colinde*, în «Studii Teologice», V (1953), nr. 9—10, p. 597—621 *Maica Domnului în colindele religioase românești*, în «Studii Teologice», V (1953), nr. 9—10, p. 666—676; *Sfîntul Nicolae cel Mare în Colindele religioase românești*, în «Studii Teologice», XI (1959), nr. 1—2, p. 73—84; etc.

12. Tache Papahagi, *Din folclorul românesc și cel latin. Studiu comparat*, București, 1923, p. 5 ș.u.; 27 ș.u. etc.

Wasiłe

Credinciosul a observat în mii de exemplare ritualul cosmic al nașterii, dragostei, căsătoriei, și morții. Elementele naturale se conjugau de la sine-înțeles cu elementele religioase, legate și ele de aceleași evenimente. O antropologie naturală se completa cu o antropologie creștină și invers. Observațiile milenare ale credincioșilor, datinile și obiceiurile lor din preistorie și din istorie mergeau paralel cu învățătura Domnului nostru Iisus Hristos.

Fiecare credincios are o experiență personală despre viață, lume, dragoste și moarte. Punctele de interferență ale trăirii Evanghelice și omului sînt identice la credincioșii adevărați. Fără a ne opri asupra concepțiilor personale fără coloratură religioasă, trebuie să constatăm, că fiecare credincios își împregnează convingerile sale religioase cu datele inerente ale vieții.

Sistemizarea dogmatică a anticipat cristalizarea tradițiilor și obiceiurilor. Facerea lumii și a omului, Divinitatea, Pronia divină, învățătura revelată, Domnul nostru Iisus Hristos, Maica Domnului, mîntuirea, Biserica, ierarhia bisericească, moartea, ingerii, demonii, sfinții, raiul, iadul, judecata și viața de apoi au dat naștere la o sumedenie de credințe și practici de rînd, care însoțesc credinciosul de la leagăn pînă la mormînt. Ele conviețuiesc de secole cu adevărurile revelate, fără a le modifica, și reprezintă orizontul religios în care se mișcă credincioșii noștri. Ele alcătuiesc, în totalitatea lor ceea ce se poate numi *Legea strămoșească sau datina din bătrîni*¹³.

Fără a se identifica în întregime numai cu folclorul de nuanță religioasă¹⁴ avînd o amplitudine mai mare, nici numai cu datinile și obiceiurile creștinești¹⁵, practica religioasă este transmisă scris și oral. Ea a intrat masiv în producțiile religioase-folclorice¹⁶, dar a rămas tot atît de masiv în tradițiile nescrise ale credincioșilor, care trebuie să fie identificate și sistematizate.

E descurajatoare de aceea reducerea întregii producții folclorice-religioase numai la anumite evenimente din viață (naștere, botez, căsătorie și moarte), sau sistematizarea unilaterală a folclorului religios după expunerile catehismale¹⁷.

1. *Nașterea concepțiilor religioase simpliste* este determinată de neînțelegerea justă a doctrinei oficiale a Bisericii. Procesul de naștere este specific popular. Credincioșii aplică alte metode decît cele obiective revelaționale, care asigură unitatea și autenticitatea doctrinară a învățăturii Domnului nostru Iisus Hristos. Odată ce desăvîrșirea subiectivă variază de la ins la ins, este explicabil ca să varieze și intensitatea însușirii și trăirii adevărurilor mîntuitoare¹⁸.

13. Această Lege strămoșească (teologia ortodoxă pusă în practică de credincioși) include elemente doctrinare, morale, cultice, practice etc., ramificându-se în diferite direcții.

14. Practica religioasă a credincioșilor, necuprinsă în cărțile de ritual nu este identică numai cu folclorul religios, sau numai cu «credințele populare religioase», sfera sa de cuprindere fiind mult mai mare.

15. Datinile și obiceiurile religioase sînt numai o parte componentă.

16. Leonidas Bodnărescu: *Einige Weinachts- und Neujahrs-Bräuche der Rumänien*, 1903; *Einige Osterbräuche der Rumänien*, 1906; D. Dan, *Comuna Straja și locuitorii ei. Studiu istoric, topografic și folcloric*, 1897; D. Dan, *Obiceiuri și credințe armene la naștere, nunță și înmormîntare*, 1904; Simion Florea Marian, *Nunta la români. Studiu istorico-etnografic comparativ*, Ed. Acad. Română, 1890; *Nașterea la Români*, Studiu etnografic București, Ed. Acad. Română; *Sărbătorile la români. Studiu etnografic*, vol. I—III, București, 1889—1901; *Legendele Maicii Domnului. Studiu folcloricist*, București, 1904 etc.; Elena Niculiță-Voronca, *Datinile și credințele poporul român*, vol. I, p. 1, 3, 4, 1903; *Sărbătoarea Moșilor în București*, București, 1915.

17. Așa s-a procedat de majoritatea culegătorilor de folclor din trecut, care s-au ocupat cu datinile și credințele religioase. Vezi D. Dan, Simion Florea Marian, Elena Niculiță-Voronca etc.

18. Pr. Prof. Petru Rezuș, *Învățătura despre religia subiectivă*, p. 366—375.

Cunoscute sub forma Simbolului de credință, sau sub forma catehismală, adevărurile religioase de credință și de viață primesc completări în timpul propovăduirii cuvântului, în timpul slujbelor, din citirea Sfintei Scripturi, a cărților de ritual etc. Integrarea acestor cunoștințe nu se face pasiv, după cum ne-o dovedesc, în special, folcloristica și etnografia. Credincioșii intervin cu spiritualitatea lor specifică. Receptivitatea devine activă, creatoare.

De multe ori fondul de cunoștințe este sărac și atunci credinciosul intervine cu spiritul său creator într-o direcție sau alta, umplând golurile. Tradiția obiceiurilor moștenite devine creatoare de fonduri și forme populare, îngemănate cu viața poporului; colinde, cîntece de stea urări, orații de nuntă, bocete etc.¹⁹

Alteori golurile și slaba pregătire religioasă a credincioșilor se umplu cu creații străine, cu tot felul de concepții subiective, care sînt prelungiri ale doctrinei religioase în zone sufletești rămase neexploatate.

Dar nu totdeauna nepregătirea a determinat nașterea unei practici religioase. De multe ori o parte din învățătura creștină se prelungea în viața credincioșilor, primind înfățișări noi, amendamente subiective populare, acomodări individuale sau colective. Faptul acesta se datora trăirii religioase. Multiplicitatea formelor pe care le lua dovedesc intensitatea trăirii. Mulțimea de legende ale Maicii Domnului²⁰ ne sînt, în această privință, exemplificatorii. Preacinstirea Maicii Domnului își da roadele sale în mentalitatea credincioșilor, generînd producții specifice înțelegerii simple a învățaturii care nu pot fi puse pe seama teologiei oficiale. Aceste producții teologice au avut un rol deosebit în intensificarea vieții religioase a credincioșilor. Uneori izvoarele de alimentare au fost impure, bogomilice, alteori au dus la crearea de «apocrife populare», prin imitație, ca în cazul multor versiuni ale «Visului» Maicii Domnului, ale «coborîrii» Maicii Domnului la iad etc.²¹

Exemplul adus cu Maica Domnului se poate înmulți cu altele, luate din cele mai diferite zone ale trăirii religioase. Ele ne dovedesc existența creației folclorice religioase, deosebit de prolifică și de variată, înglobînd întreg fenomenul religios. Totuși doctrina revelată are un rol indiscutabil în nașterea concepțiilor religioase populare. Ele cuprind zonele trăirii religioase, ale experienței subiective, ale imaginației și fanateziei populare, descătusele de rigorismul dogmatic. Asistăm, oarecum, la o revărsare religioasă a credincioșilor ancinmi din cadrele fixe ale dogmatismului.

Și trebuie să precizăm că această revărsare nu este totdeauna străină de valorile Ortodoxiei, înfrumusețînd-o cu valori artistice folclorice și învățînd în diferite feluri, pe înțelesul credincioșilor, valorile permanente ale vieții: binele, dreptatea, omenia pacea, înțelegerea etc.

19. Simeon Florea Marlan, *Tradițiuni populare române*, Sibiu, 1878. George Munteanu, *Folclor din Suceava Cules de la Varvara Munteanu*, București, 1969; Ion al Iul G. Shterea, *Colinde, cîntece de stea și urări la nunți*. Din popor luate și poporului date. 1883; Teodor Bălășel, *Cîntece populare oltenesci*. Ediție îngrijită de Gheorghe Alexe și Vasile D. Nicolescu, București, 1967. Mihail Costăchescu, *Cîntece populare românești*. Ediție îngrijită de G. Ivănescu și V. Șerban, București, 1969, p. 97 ș.u. I. Opreșan, *Folclor din Moldova de Jos (Folclor din Moldova, II)*, București, 1969, p. 19 ș.u.; Stelian Cîrstelean, *Folclor din Moldova de Sus (Folclor din Moldova, II)*, București, 1969, p. 725 ș.u.

20. Simeon Florea Marian, *Legendele Maicii Domnului*, passim.

21. N. Carțoian, *Cărțile populare în literatura românească*, vol. I «Epoca influenței sud-slave». București, Casa Școalelor, 1929, p. 71 ș.u. (Apocalipsul Maicii Domnului).

Vezi alte elemente diverse populare componente la Tudor Pamfile, *Mitologie românească*, București 1916, vol. I (Sfîntul Haralambie), p. 320, ș.u. Idem, *Cerul și podoabele lui*, București, 1915 (elemente cosmogonice populare), mai ales la paginile 106—113. (Cum a fost făcut pămîntul) P. Ispirescu, *Legende sau basmele românilor*, București 1882, passim; C. Rădulescu Codin, *Ingerul*

2. Cercetînd structural creația religioasă populară, îi putem determina anumite coordonate și caracteristici, care o individualizează. Bineînțeles că ea nu este încă sistematizată, sau adunată într-un corp aparte doctrinar, ca teologia oficială. Ea există în extrem de bogatele colecții folclorice²², excelînd în acest sens: colindele, cîntecele de stea, urările de Anul Nou, orațiile de nuntă, bocetele de înmormîntare, apoi cîntecele populare, baladele, cîntecele bătrînești, basmele, poveștile, legendele și snoavele poporului, scrise sau încă nescrise.

Munca de selectare a materialului zis «teologic» simplist trebuie făcută cu o deosebită pricepere și cu o cunoaștere a întreg tezaurului popular folcloric, tradițional, a tuturor datinilor și obiceiurilor. Diamantul teologic popular există de multe ori sporadic, pînă și-n descîntece²³ și-n vrăji, care de la invocarea magică preistorică au trecut la invocarea Domnului nostru Iisus Hristos, a Maicii Domnului și a Sfinților: «Amin, astringin, descîntecul meu să fie deplin, de la Iisus Hristos și de la Maica Domnului»²⁴.

O observație se impune de la bun început pentru cel ce selectează, după o metodă sau alta, acest material teologic popular, fie spre a ilustra o teză singurită²⁵, fie, ca în cazul nostru spre a da o vedere de ansamblu asupra acestei realități populare. Deși dispersată, fragmentată, înglobată în tot felul de producții populare, înțelegerea simplă are o individualitate proprie, de care trebuie să se țină seama²⁶, pentru a cunoaște mai bine sufletul credincioșilor noștri. Dumnezeu este bun, deci acționează constant în desăvîrșirea credincioșilor. Dumnezeu este intangibil, deci pus în comparație cu Sfîntul Petru, Lui nu i se aduce niciodată o ofensă. Maica Domnului rămîne pe un plan inaccesibil oricărei coborîri pe alte planuri de servituți sau de slăbiciuni umane. Fără superficial sau refulări²⁷, credincioșii trăiesc adevărul revelat și-l transpun în timpul sau în viața lor. Creația populară înconjură totul ce este crezut și trăit.

Uimitor, în viața credincioșilor este evidentă fuga de abstract, de neclar și ancorarea în concret, în sensibil, în practica vieții. Domină incontestabil un antropomorfism popular²⁸, care reduce limitele supranaturale la naturalul uman, apropiindu-l de credincios. Dumnezeu umblă pe pămînt cu Sfîntul Petru, îngerii iau înfățișări omenești, dracii procedează ca oamenii și, pot fi păcăliți și învinși, sfinții cunosc durerile omenești și sînt auzitori condescendenți ai lor. Moartea e o femeie bătrînă,

românului. *Povești și legende din popor*, București, 1913 (numeroase elemente antropomorfe și zoomorfe etc.) Simeon Florea Marian, *Insectele în limba, credințele și obiceiurile românilor*, București, 1903, apol de același. *Chromatică poporului român*, București, Ed. Acad. Române, 1902. *Ornitologia poporana română*, Tom. I—II, 1883; *Satire populare române*, București, Ed. Acad. Române, 1893; *Răsplata, povești din Bucovina*, Suceava, 1897; *Tradiții populare române*, București, 1895; *Păsările poporului român. Dalini și legende*, Ediție îngrijită de Ion Pillat, București, apoi J. A. Zanne, *Proverbele românilor*, vol. I—X, București, 1895—1912 pentru diversele formulări teologice paremiologice etc.

22. Aceste colecții folclorice, aparținînd lui Simeon Florea Marian, Lucian Costin, D. Furtună, Petre Ispirescu, Tudor Pamfile, Ștefan Pop-Regaganul, Dumitru Stăncescu, Ion G. Sbiera, Teodor Bălășel etc. vor fi folosite ca exemplificări la capitolele respective.

23. Vezi finalul descîntecelor la Simeon Florea Marian, *Descîntece populare române*, ceava, 1886, p. 6 ș.u. 24. *Ibidem*.

25. Vezi, spre ilustrare, articolele citate ale Doctorandului Gheorghe Alexe.

26. Practica religioasă simplă se întemeiază pe însăși existența ei, pe cuprinsul ei complex și variat, care nu poate primi o denumire fragmentară.

27. Vezi în privința refulării S. Freud, *Totem et labour*, Paris, 1925, p. 180 ș.u.

28. Cf. Paul Radian, *Le monde de l'homme primitif*, Paris, Payot, 1962, p. 67 ș.u.; F. A. Bergounioux et Joseph Goetz, *Les religions des Préhistoriques et des primitifs*, Paris, 1958, p. 9.

amarnică, dar naivă, care poate fi înșelată în diferite chipuri, după ingeniozitatea celui în cauză etc.

Antropomorfismul ia dimensiuni necunoscute uneori. Axat pe iconostase sau pe pictura murală a bisericilor noastre, în special a celor din Voroneț, Moldovița, Humor și Sucevița; sfinții își recapătă dimensiunile umane, pînă și chipurile unor oameni, care au servit drept modele; demonii sînt monștrii vieții religioase, iar chipurile lor sînt respinse de antropografie. Demonii sînt oameni-monștri, sau animale-monștri, imaginați după nocivitatea lor. Aici imaginația populară a fost în elementul ei alt în picturile murale, cit și-n concepția populară. Demonologia ocupă un loc aparte în folclorul religios. Concretizată pînă în cele mai mici amănunte, practica vieții la unii credincioși acordă o atenție mărită acestor fenomene, scoțind în evidență din adîncul sufletului omenesc demonii urii, lăcomiei, desfrîului, zavistiei și minciunii și întrupîndu-i în chipuri murale sau în implicații factologice.

Practicarea virtuților își pune și ea amprenta pe creația folclorică religioasă. Ea a individualizat unele dintre caracteristicile etnice. Dragostea a fixat, între coordonatele spirituale ale credincioșilor, ospitalitatea, celebră în spațiul nostru spiritual. Unele practici și obiceiuri străbune, sînt apoi, nu un impediment pentru intensitatea credinței, ci o recomandă prin elementele lor componente. Numai credincioșii care-și trăiesc cu adevărat credința lor o transpun în altele modalități de manifestare.

Mai sînt apoi caracteristice teologiei obișnuite: conversiunea doctrinară simplă a marilor teme ale Dogmaticii creștine: plimbarea lui Dumnezeu și a Sfîntului Petru printre credincioși; apropierea de credincioși, fără umanizare, a persoanelor divine; umanizarea, de astă dată, a sfinților, a morții etc.; infuzarea religioasă a vieții cu precepte biblice; familiaritatea populară a tratării celor mai sublime teme dogmatice etc.

Preceptele biblice din Noul Testament și cele paremiologice din Vechiul Testament au devenit locuri comune în textele folclorice, parcă ar aparține poporului de cînd lumea. «Doctore, vindecă-te pe tine însuși!»! «Fericiți cei săraci cu duhul!»! «Nu ne duce pe noi în ispită!»! «Nu vă adunați comori pe pămînt!»! «Nimeni nu poate să slujească pe doi domni!»! «Nu judecați, ca să nu fiți judecați!»! «Cereți și vi se va da!»! «Nu poate pomul bun să facă roade rele, nici pomul rău să facă roade bune!»! «Cu ce măsură măsurați, vi se va măsura» etc.

3. *Positivul credinței simple, dar adevărate*, se manifestă prin crearea de fonduri și forme religioase corecte și exteriorizarea lor, tot așa: (colinde, credințe populare de acord cu învățătura Bisericii, practici religioase, credințe, datini și obiceiuri, caracteristice credincioșilor noștri) fac vizibilă necesitatea credinței curate.

Aici intervine marea problemă religioasă a datinilor și a obiceiurilor religioase²⁹. Datina este ceea ce s-a dat, s-a transmis, a fost lăsat ca moștenire de generațiile trecute. O datină sau un obicei nu se formează abrupt, intempestiv, fără rădăcini în trecut. Datina sau obiceiul au fost verificate de alte generații și s-a permanentizat în viața religioasă obișnuită.

Sînt așadar datini și obiceiuri binecunoscute la maștere, la nuntă, la moarte; verificate de generații trecute și prezente. Este o operațiune deosebit de dificilă de a preciza ceea ce aparține trecutului milenar al omenirii și ceea ce aparține practicii religioase. Elementele preistorice și precreștine își dau mîna în datini și obiceiuri cu elementele autentic creștine. Înmormîntarea, de pildă, săvîrșită după ritualul creștin, cuprinde încă reminiscențe antecreștine. Nici într-o Dogmatică oficială nu se va afla

29. Vezi Elena Niculiță-Vorona, *Datinile și credințele poporului român*, vol. I, p. 1, 3, 4, passim. Elena Niculiță-Vorona, în «Studii de folclor», vol. I-II, București, 1913, a încercat compararea folclorului nostru cu unele elemente religioase ale romanilor; Vezi și: Gr. F. Ciușeanu, *Superstițiile poporului român în asemănare cu ale altor popoare vechi și nouă*, București, 1914.

banul pus în mîna mortului sau în gura sa. Acesta era banul barcagiului Caron, care trecea peste Stix sufletele celor morți. De asemenea nu se va putea explica ortodox gîina neagră dată peste mormînt, diferitele «poduri» însemnate cu scortare, gulere sau ștergare etc.

Datina religioasă sau obiceiul religios trebuie să fie considerate prin prisma genezei și dezvoltării lor organice din învățătura revelată. Aici nu ajută nici vechimea practicării, nici aparența acomodării lor cu doctrina revelată. Pot fi datini și obiceiuri cu o sursă ambiguă sau eterogenă și deci susceptibile de un alt tratament teologic. Problema nu se poate reduce numai la datinile și obiceiurile pozitive, neutrale sau inofensive, deoarece, alături de ele, sînt congrescute și datinile și obiceiurile negative.

Datina, ceea ce a fost dat, lăsat de strămoși, de «oameni vechi», cum se zice, sau obiceiul, ceea ce a fost însușit și repetat pînă ce a ajuns «obișnuință», deci ceva obișnuit, sînt unul și același lucru, neputîndu-se face reale deosebiri noționale. Unele din ele vin tare de departe, de la strămoșii traco-gelo-daci și de la romani, altele și mai de departe : din preistorie.

Trăind mereu cu ele, datinile au devenit ceva obișnuit și pentru noi, iar îndeplinirea lor este automată, fără ritualul vechi. Rareori s-a mai păstrat cîte un asemenea rudiment ritualistic, fără nici o semnificație. Aceste datini populează întreaga viață a credincioșilor noștri, pigmentînd-o cu elementul pitorescului și ineditului. Asemenea datini încep cu Anul Nou. A se remanca aici că e vorba de 1 martie și nu de 1 ianuarie, căci altfel n-am putea înțelege anacronicele urări de Anul Nou, care încep cu : «Aho, aho, copii și frați, lîngă boi v-alăturați, plugu-n brazdă voi îl dați și arați și semănați...». E leitmotivul cu care încep toate urările de Anul Nou, dar care înseamnă și începutul muncii agricole de la 1 martie, imposibil de plasat la 1 ianuarie, în toiu iernii.

Unele credințe, obiceiuri și datini legate de sărbătorile dace sau romane, s-au împletit cu ritualul creștin, altele au rămas exterioare, deși toate au fost păstrate cu tenacitate. Datina de la nedeie, de la tîrgurile de fețe de pe culmile dintre țările românești, apoi credințe în iele, în vîrcolaci care mîncă soarele sau luna, în mume ale pădurii, în strigoi, moroi etc. vin de departe, tocmai de la strămoșii gelo-traco-daci și unele poate din preistorie.

Alt strat de influențe s-a depus în sufletele strămoșilor noștri în timpul formării poporului român, cînd sărbătorile și ceremoniile romane au pătruns adînc în conștiințele și obiceiurile lor. Încreștinarea poporului nostru nu le-a putut elimina, ci pe cele mai multe le-a preluat, păstrîndu-se pînă astăzi.

Cercetînd unele practici religioase, obiceiuri și datini de la naștere, botez, cununie și înmormîntare, dar mai ales de la sărbători, aflăm similitudini cu datini și obiceiuri de la străvechi sărbători și ceremonii romane. Așa sînt colindele de Anul Nou (la romani de 1 martie), Filippii (25—30 ianuarie), Martinii (1—3 februarie), Luper-calia (1 februarie — Sf. Trifon), Cara Cagnatio, sărbătoarea părinților (22 februarie — ziua morților) sărbătoarea Argeilor-Caloianul (a treia săptămîină după Paști), Palilia — sărbătoarea întemeierii Romei (21—22 aprilie), sărbătoarea solstițiului de vară (Drăgaica, Sinziencele), Rosalia (Pogorîrea Duhului Sfînt — Rusaliile, nașterea lui Sol invictus, Saturnalia (Nașterea Domnului Iisus Hristos, Crăciunul), apoi Armîndenul (1 Mai), Sfîntul Ilie (20 iulie) cu elementele sale apocrife, după care urmează sfîntul apocrif Palie, apoi Sfîntul Foca, în calendar abia în 23 iulie, cînd trebuie să te păzești de «pălitură» și de «foc», Sfîntul Nicolae cu obiceiurile de iarnă etc.

Fixarea datelor calendaristice creștine a coincis fie întîmplător, fie voit, cu sărbătorile romane în tot Imperiul roman, care în parte acceptase credința creștină,

deci nu numai la români, cum s-a încercat să se susțină de unii, apoi au trecut și la popoarele slave și germane.

Fiecare popor venea în creștinism cu zestrea sa de credință, obiceiuri și datini ca și poporul român, amplificând-o și păstrând-o, ca și el, sub denumirea generică de «lege românească». A vorbi deci de un «păgânism religios» în plin creștinism, înseamnă a nu cunoaște nici credința adevărată și nici transmiterea ei credincioșilor. Tot așa a face abstracție totală de fondul ancestral de credințe, datini și obiceiuri.

Complex și îndelungat, procesul acesta religios, specific popoarelor încreștinate, își are drumul său, integrat albiei creștine. Credincioșii și-au trăit credința lor creștină, lepădându-se de zeei și riturile politeiste. Noua credință venea însă după mileniiile stăpînite de vechea credință impusă poporului, păgânismul religios făcea loc creștinismului, iar acest lucru nu s-a făcut brusc, nici fără mari frământări individuale și colective. A vorbi despre «un popor care se naște creștin», eliminând toate rădăcinile religioase anterioare este o greșeală, dată fiind evidența faptelor caracteristice la oricare popor creștin.

În plus, nu trebuie să se uite continuitatea aceleiași acțiuni religioase a credincioșilor și asupra fondului doctrinar creștin, cît și asupra formelor de expresie și a riturilor noi, care au cristalizat teologia obișnuită, paralel cu teologia oficială. Demarcația este necesară tocmai spre a dovedi persistența vechilor credințe, datini și obiceiuri, cum și crearea altora noi, de astă dată cu amprente precise creștine. Această realitate religioasă exclude, în actualitate, ipoteza unui «păgânism religios» la popoarele creștine, dar nu infirmă existența unei, «creații folclorice religioase populare», alcătuită din elemente religioase, care aparțin strict credincioșilor și modalităților de transpunere în viața lor a religiei creștine.

Sondarea acestei creații religioase populare devine astfel deosebit de importantă pentru cunoașterea sufletului popular, a reminiscentelor străvechi religioase, cum și a creațiilor mai noi.

Enumărarea datinilor și critica lor se va face ținînd seama de loc, preocupări, grad de cultură, împrejurări istorice. Deocamdată nu putem arăta decît că credincioșii sînt organic legați de ținerea acestor datini. Datini și credințe adevărate cuprînd totodată și rolul lor activ în viața obișnuită a practicii religioase.

Această viață proprie a doctrinei religioase, mai profund cercetată, ne dovedește că credința creștină nu a dat de un gol religios nici la strămoșii noștri. Doctrina, morala și cultul creștin nu numai au înlocuit religia politeistă, ci au transformat-o în valori folclorice și specific autohtone³⁰.

Credincioșii creștini rămîneau cu aceleași coordonate umane în fața sacralului, iar viața lor religioasă, după învățătura Domnului nostru Iisus Hristos, păstra aceleași posibilități de adorare de astă dată a adevăratului Dumnezeu, ca în trecut, cînd stăpîneau idolii, și apoi zeei cu o întregă ierarhie. Aici trebuie căutată explicația păstrării unor elemente religioase universal-valabile, aparținînd unui fond unitar religios natural. Fie datorită inerției spirituale, fie datorită desconsiderării lor, datinile vechi s-au împletit cu datini noi, sărbători vechi au coincis cu sărbători noi etc. Își mai spuneau cuvîntul hotărîtor și concepțiile inerente panteiste și antropomorfe ale înșilor în cauză, apoi milenara conviețuire în anumiți parametri religioși, care nu puteau fi desființați dintr-o dată și mai persistau sub nume noi, sub manifestări noi, de multe ori inofensive. În special, viața omului era condiționată în evenimentele sale cele mai importante de observație strictă a datinilor și «obiceiurilor pămîntului» de la leagăn, în jurul cărora se adună Ursitoarele; de-a lungul întregii vieți, pînă la

30. Elena Niculiță-Voronea, *Studii de folclor*, vol. I, p. 6 ș.u.

mormint, cînd nu sînt uitate nici puterile Infernului, concepute, pe alte planuri populare decît acelea ale lui Dante.

Toate aceste datini sau obiceiuri devin elemente componente ale practicilor religioase ce au supraviețuit. Identificarea lor, după aproape două mii de ani de viață creștină, este ușoară. Însăși persistența lor ne demonstrează conviețuirea strămoșilor noștri cu ele, deși nu se încadrează în ritualul obișnuit și nici nu cer o adevărată dogmatică. Procesul lor de eliminare a început o dată cu răspîndirea creștinismului și continuă. Parte din ele au pierdut vechea semnificație, parte din ele au rămas în toată puritatea antecreștină.

4. *Aspectele negative ale unei practici religioase, în afară de cele știute, sînt deosebit de importante și aproape definitorii în majoritatea cazurilor. Practica religioasă simplistă nu merge numai pe o cale pozitivă. Eliberarea de dogmatic își are riscurile sale. De obicei, unul dintre riscuri este negarea «adevărului, religios» îndepărtarea de el, deformarea lui. Fenomenul doctrinar este cunoscut și de Dogmatica creștină, care se ocupă în mod special cu ereziologia, compartimentul care cuprinde tocmai «răstălmăcirile» adevărului revelat.*

Acest fenomen doctrinar negativ este evident și în credința populară, unde se manifestă cu mai multă virulență și nocivitate, datorită necunoașterii temeinice a fondului revelat. În această zonă superstițiile de tot felul, obscurantismul, bigotismul morbid și vrăjitoria. Superstițiile trăiesc din imitarea fenomenului religios autentic, din contrafacerea și caricaturizarea sa. Nu există element religios, care să nu-și aibă imitația sa încă din cele mai vechi timpuri³¹.

Sacru este confundat cu puterile magice, divinația ia cele mai bizare forme; conjurarea magică se ascunde sub tot felul de practici ilicite; superstițiile odrăslesc lujerele lor clorotice, lipsite de lumină, în sufletele timorate; sugestia și autosugestia sînt în floare. Acest magism, practicat și de unii credincioși este incontestabil nociv și ne arată o altă înfățișare a teologiei simplificate, care trebuie să stea în atenția păstorilor de suflete.

Zodiacale, gromovnicele, trepelnicele, cărțile de visuri, datul în bobi, cititul în palmă, practicile magice (negre și albe), tulbură sufletele credincioșilor și le umplu cu temeri secrete. Un rol deosebit îl are sugestia. Superstițiosul își crează o lume a lui autonomă, cultreierată de spaimile unor puteri magice, pe care dorește să și le facă favorabile, sau să le înlăture din calea sa.

Acest aspect negativ creal teologiei pe înțelesul tuturor nu infirmă aspectul pozitiv. Teologia aceasta nu trebuie considerată, în întregime sa, nocivă și negativă, așa cum se procedează uneori, fără o adîncire a realităților sufletești ale credincioșilor. Frumusețea și sublimitatea învățăturilor din colinde, cîntece de stea, urări, boce, datini și obiceiuri de sărbători, sau cu prilejul evenimentelor mai de seamă din viață, nu pot fi tratate ca manifestările negative enumerate. S-ar sărăci iremediabil viața religioasă a credincioșilor, dacă, prin absurd, s-ar putea obține o desființare a întregirii teologiei simple.

Și-n acest caz, ca în altele, un «distinguo doctrinar» este necesar, iar atitudinea pastorală va fi determinată de factorii cunoscuți de la caz la caz, exact așa cum s-a procedat și se procedează în Dogmatica oficială, unde erezia nu duce casă comună cu adevărul revelat sau cu dogma.

31. Simeon Florea Marian, *Vrăji, farmece și desfaceri*, București, Ed. Acad. Române, 1893, passim.

5. O expunere sintetică, necesară pentru dezvoltările ulterioare, a cuprinsului buchetului religios este ușoară, atunci când se are-n vedere depozitul popular în întregime sa. Acest depozit se află scris în culegerile de folclor, dispersat pe mii de pagini, amestecat cu elemente laice, sau se mai află oral în datini sau obiceiuri.

Sistematisând acest întreg material, după o cercetare atentă și critică, practica folclorică vedește legătura sa, cu toate caracteristicile sale, de Dogmatica oficială, de iconografie, de sfintele slujbe, de Sfânta Scriptură și de Sfânta Tradiție, de propovăduirea cuvîntului lui Dumnezeu de către preoți etc.

Dumnezeu este înțeles mai ales teofanic și antropomorfic. El este un moș bătrîn, bun, care vede și știe toate, care se plimbă printre oameni, ca să le cunoască viețile și necazurile. Are peripeții și manifestări comune oamenilor; uneori mai ațipește, ca diavolul să-și poată face «mendrele», dar mai apoi restabilește dreptatea și adevărul. Sînt și cazuri evidente de concepții panteiste, sau deiste; «Doamne, Doamne, / mult zic Doamne, / Dumnezeu pare că doarme, / cu capul pe-o minăstire, / și de mine n-are știre /.

Crearea lumii și a omului aparțin lui Dumnezeu. Și diavolul a încercat să se amestece, dar Dumnezeu l-a înlăturat, totuși nu fără de urmări. Adam și Eva au trăit în raiul pămîntean, pînă la cădere. Creația populară are interesante cosmogonii, opere ale imaginației unele dependente de cosmogonia lui Moise. Eva este vitregită de folclorul colindelor ca o unealtă a diavolului. De aici a rezultat, în parte, și situația ei de inferioritate față de bărbat în mentalitatea știută și condamnată. Vrajmaș al omului este diavolul, iar demonologia în practica ocultă este deosebit de prolifică. Și aici antropomorfismul și zoomorfismul sînt în floare. Dracul se «împelițează» și sfătuieste omul la rău, dar și omul se răzbună. Sînt savuroase pășaniile dracului în-căput pe minile babelor, sau ale unor hitri și ghiduși, care bagă spaima pînă și-n Scaraoțchi (nume cu o interesantă etimologie de la Iuda Iscariot — Iscariotschi — Scaraoțchi) și tulbură întreg iadul.

A se observa limpezimea adevărurilor dogmatice. Dumnezeu nu este conceput ca Spiritul suprem. Credincioșii n-au aripi largi metafizice, nu ies decît cu mare greutate din real. Diavolul este un păcătos mai mare decît alții, dar căruia i se dă de hac. Mai ales în demonologie se fac evidente influențele bogomilice, începînd chiar cu denumirea lui Sarsailă³².

Aceeași identitate de procedură concretă, reală, se observă și cu privire la Iisus Hristos, Maica Domnului, îngeri și sfinți. Credincioșii au reținut mai ales omenitatea lui Hristos și au brodat pe ea. Există o întreagă producție folclorică-religioasă a pruncului Iisus, alta a Maicii Domnului cu legende de-o frumusețe fără egal la alte popoare creștine, alta a Învierii. Hristologia obișnuită se concentrează pe Naștere și Înviere. Învierea este argumentul hotărîtor al divinității Mîntuitorului, prins admirabil în colindele românești speciale sărbătorii.

Dar tot lacunar se pronunță folclorul religios despre Duhul Sfînt. După multe eforturi, am putea aduna la acest capitol unele date populare, ceea ce iarăși arată puținul apetit popular pentru abstract, cum și o lipsă a propovăduirii în această direcție de către slujitorii Bisericii.

Un loc deosebit în practica folclorică îl au Sfintele Taine, fiecare cu efflorescența sa doctrinară, care ne arată importanța Botezului, Mirului, Pocăinței, Împărtășaniei, Căsătoriei, Hirotoniei și Maslului în viața religioasă a credincioșilor. Producții folclorice dintre cele mai frumoase, datini dintre cele mai pitorești le însoțesc. Preo-

32. N. Cartoian, *op. cit.*, I, p. 24-34.

ția se bucură, în special, de o deosebită atenție, preoții fiind și ei oameni cu calități și scăderi. Deoarece mai ales scăderile sînt ironizate, credincioșii au cristalizat, de-a lungul veacurilor și generațiilor, proverbe și zicăături, snoave și cîntece, care ar putea constitui un adevărat «vademezum pastoral». Ar fi normal ca păstorii de suflete să cunoască aceste flori ale înțelepciunii populare, pentru a ține seama de ele și a nu le adeveri prin comportarea lor pe unele dintre ele.

Mult interesat de viața sa, credinciosul este tot atât de interesat și de moartea sa. Nemunirea este concepută mai mult empiric, tot așa și iadul și raiul. Mărturiile populare sînt evidente și grăitoare. Sfinții și îngerii sînt chemați în ajutor. Sfîntul Patronimic este cinstit în mod special. Diferențierele locale între sfinți nu se țin de cele dogmatice și canonice ci de interesele și evenimentele zilnice. Credincioșii cinstesc sfinții după puterea lor binefăcătoare și după viața lor vrednică de urmat. În jurul acestora se brodează o adevărată aghiografie de-o intensă dramatizare. A nu se uita că Sinaxarele, viețile sfinților și minunile lor erau cele mai citite cărți în trecut, care fapt nu se explică numai prin foamea de senzațional sau inedit. Credincioșii își căutau modele de trăire și-n această stă imensa valoare moralizatoare a acestor cărți, ca și a Psaltirii, sau a Sfîntei Scripturi în general.

Interesant mai este apoi faptul că credința populară are sfinți încă necanonizați de Biserică. De fapt, procesul de canonizare urmează credinței credincioșilor, verificării sfințeniei și existenței minunilor, pe care tot credincioșii sînt mai întîi în măsură a le verifica, după ei intervenind, ca de obicei, Sfîntul Sinod al Bisericii respective.

Unii sfinți, ca Sfîntul Ioan cel Nou de la Suceava, cel mai cunoscut și cinstit sfinț din Moldova, este sfinț fără să fi fost un proces de canonizare. De fapt și faptele lui sînt cele mai cunoscute în Moldova³³.

Tot credincioșii l-au numit însă pe voievodul Ștefan «cel Mare și Sfînt», iar pe Constantin Brîncoveanu «mucenic pentru credință», împreună cu fiii săi. Avansul acesta al completării credincioșilor este semnificativ, dar încă nu intrunește toate elementele unei canonizări, fiind necesare studii mai amănunțite dogmatice și canonice.

Practica aceasta religioasă simplistă face uz și de o mulțime de sfinți apocrifi și sfînte apocrife, viața și faptele unor sfinți și sfînte iau o amploare surprinzătoare prin ineditul și fantasticul lor. Sfinți autentici ca: Sfîntul Andrei, Sfîntul Ilie, Sfîntul Gheorghe și chiar sfinți fantomă (sfîntul Sisoie) excelează în această privință. Apoi sînt amintite sfînta Luni, sfînta Marți (Marțolea), sfînta Miercuri, sfînta Joi (Joimărița), sfînta Vineri, în afară de Cuvioasa (Parascheva) sfînta Simbătă și sfînta Duminică. Credincioșii au sfințit zilele săptămîinii. Mai sînt apoi și sfinți locali, intrați în legendă, ca sfîntul Daniil Sihuștru, socotit sfinț popular³⁴, dar necanonizat, sfîntul Leontie de la Rădăuți³⁵ etc.

O deosebită importanță se acordă judecății de apoi, stării sufletelor după moarte, iadului și raiului, sfîrșitului lumii³⁶. Credincioșii își apropie aceste realități în mod sensibil, se integrează lor, le popularizează cu credințele și viețuirea lor.

33. Cf. Pr. Prof. Petru Rezuș, *Viața și faptele Sf. Ioan cel Nou, de la Suceava*, în «Mitropolia Moldovei și Sucevei», XXXII (1950), nr. 6-7, p. 332-337.

34. Pr. Prof. Petru Rezuș, *Viața și faptele Sfîntului Daniil Sihuștru*, în «Studii Teologice», VIII (1956), nr. 3-4, p. 227-240.

35. Pr. Prof. Petru Rezuș, *Sfîntul Leontie de la Rădăuți*, în «Mitropolia Moldovei și Sucevei», XL (1964), nr. 5-6, p. 282-289.

36. Vezi literatura populară apocaliptică la N. Cartoian, *op. cit.*, p. 6 ș.u.

Moartea este personificată și participă, ca atare, în destinele lor. Adeseori ironizează, vădind fondul optimist al credincioșilor.

Nu trebuie uitată nici morală³⁷. Credincioșii au o morală simplă, pozitivă, o cumițenie înmăscută, o cumsecădenie deasupra oricărui reproș, o omenie recunoscută. Virtuțile sînt practicate din convingere; păcatele sînt excepții condamnabile. O întreagă literatură folclorică scoate în evidență virtuțile și condamnă corosiv patimile în expresii lapidare și memorabile, adeseori gnomice. Fără teoretizare, selecția lor devine o morală de rînd succintă și eficientă.

Nu trebuie să uităm aici nici unele aspecte negative ca acela al blestemului³⁸, practicat sub diferite forme, de la inscripțiile pe cărți pînă la blestemele rituale-magice, a căror eficacitate trebuie conjugată din nou cu sugestia, în cazul lor exclusiv malaric.

Apoi vin la rînd concepțiile despre soartă, mană, ananghie etc³⁹. Cu filiații indiscutabile străvechi-istorice, chiar preistorice, ele populează credințele în fel și chip, impunînd o identificare a lor analitică și o anulare doctrinară. Și încă toate acestea nu epuizează fondul doctrinar al învățaturii teologice de rînd, care trebuie expus analitic și comentat la locul său.

6. *Ca metode de cercetare și de expunere a vastului material simplu religios*, vom considera mai întîi metoda etnografică⁴⁰.

Specificul etnic individualizează practica religioasă. Ea depinde de un timp nedelimitat. Ea depinde de un spațiu greu de definit, întrucît coordonatele sale sînt ale întregului popor. Spațiul «mioritic»⁴¹ este necuprinzător. Nu se rezolvă totul prin migrațiunea de la munte la mare și de la șes la munte. Baciul mioritic nu reprezintă un numitor comun. Resignarea lui în fața morții, contopirea cu firea-mamă, participarea elementelor naturii la acest eveniment nu sînt însușite. Coordonatele etnografice sînt totale, în toate împrejurările.

Nici balada Meșterului Manole nu este definitorie pentru sufletul neamului nostru, decît în împrejurările ei spirituale specifice. Orice operă se construiește cu jertfă. Mînăstirea Argeșului se înalță peste pieptul și sinii Anei. Așa a înțeles poetul anonim să prefigureze minunea zidirii acestei mînăstiri, fără seamăn între altele.

Incontestabil că din aceste elemente religioase se poate extrage aurul învățătoresc al practicii religioase obișnuite, fără literaturizările unei balade, sau a alteia, care rămîn subiecte de studiu pentru criticii literari⁴², depărtîndu-se de fondul genuin popular. Credincioșii duc cu ei sau au creat personaje reale sau mitologice, istorice sau legendare, care trebuie să fie situate în cadrul lor firesc. Istoria nu se simte datoare să se țină fidel de creațiile fanteziei populare, ci să caute simburile concret în învelișul legendar, așa și teologia oficială nu este dependentă de practica religioasă, nici n-o poate modifica.

Credincioșii adaugă imaginației lor și înțelesului credinței, iele, vîrcolaci, zmei, strigoi, moroi, vampiri, zgriptoroaice, mume ale pădurii etc. Personajele acestea mitologice aparțin credincioșilor, care le-au creat în condițiile lor specifice de viață. Ele

37. Cf. P. Schebesta, *Le sens religieux des primitifs*, Paris, 1963, p. 21, ș.u.; G. Călinescu, *Estetica basmului*, București, 1965, p. 59, ș.u.

38. Cf. Elena Niculiță-Voronca, *Datările și credințele poporului român*, vol. I, p. 1, 3, 4 passim.

39. *Ibidem*.

40. Vezi pe larg: M. Mauss, *Manuel d'ethnographie*, Paris, Payot, 1947, p. 6 ș.u.

41. A se consulta Lucian Blaga, *Spațiul mioritic*, București, 1936, passim.

42. «Miorița» de Valeriu Arania, apoi «Meșterul Manole», de același autor și «Meșterul Manole» de Lucian Blaga etc.

au o circulație mai întinsă, existind și la alte popoare, împrumuturile neputându-se întotdeauna preciza din cauza specificului lor etnic. Totuși sînt destule elemente caracteristice, pentru a putea preciza o credință populară de alta.

Alte metode eficiente de lucru sînt: metoda analitică și cea sintetică. Una folosește analiza producțiilor folclorice vechi și noi. Semnificativă este eflorescența actuală a folcloristicii semnăindu-se volume folcloristice din toate regiunile țării: Banat, Ardeal, Oltenia și Moldova⁴³. Răspîndirea credințelor populare în basme, povești, snoave, cîntece, balade, proverbe, zicători și mai ales în colinde, cîntece de stea, bocete etc. este o realitate. Ele trebuie să fie cercetate analitic, acolo unde apar, apoi sintelizate în corpul unitar al credințelor populare.

Nici metoda comparativă nu va fi uitată. Ea va fi folosită pentru compararea acestui imens material popular cu cel religios și cu cel al altor popoare etc. Pantea artistică a producțiilor folclorice rămîne rezervată literaturii⁴⁴, care însă nu se pronunță, în cunoștință de cauză, asupra aspectului religios.

7. Scopul creației religioase folclorice este deja evident din cele expuse pînă acum. Ea urmărește o cunoaștere mai adîncă a sufletelor credincioșilor, așa cum s-a manifestat de-a lungul secolelor de viață creștină. Manifestările subiective ale credincioșilor, trebuie să fie cunoscute, fie din punct de vedere pozitiv, fie din punct de vedere negativ.

8. Practica religioasă simplă stă într-un raport de dependență și de control față de teologia oficială a Bisericii. Nașterea ei, din punct de vedere al elementelor creștine, este posterioară.

Credincioșii transpun în viața lor adevărurile mîntuitoare. Această transpunere dă naștere și vieții religioase particulare cu toate caracteristicile și implicațiile sale. Unele sînt pozitive, altele inofensive, neutrale, pentru ca să existe și destule aspecte negative, pentru viața religioasă a credincioșilor noștri.

Aprobind și favorizînd ceea ce este bun, pozitiv și constructiv și respingînd ceea ce este rău, negativ și distructiv, se stabilesc demarcațiile necesare. Trebuie să se depună pe viitor o nunciă susținută de reconsiderare și revalorificare a tezaurului teologic transmis și păstrat prin folclor.

De fapt, credințele și obiceiurile tradiționale nu urmăresc o convertire a teologiei oficiale. Teologia creștină oficială rămîne pe piedestalul ei făurit în decursul secolelor. Doctrina sa, credincioasă învățaturii Domnului nostru Iisus Hristos, este și rămîne neschimbată, așa cum a fost fixată de Sinoadele Ecumenice și-apoi sistematizată de teologi. Pînă la teologia oficială este un drum de cunoaștere, iar practica religioasă obișnuită este expresia cea mai răspîndită a unui asemenea drum de cunoaștere, pe care-l experimentează credincioșii noștri.

Această practică folclorică și strămoșească este și o modalitate de transpunere în viață a doctrinei biblice cu toate caracteristicile sale inerente. Din studiul comparativ al teologiei oficiale și al practicii religioase obișnuite decurg o mulțime de învățăminte pentru noi.

Teologia obișnuită ne poate ajuta și din punct de vedere stilistic. Ea ridică pentru teologia oficială marea problemă a expresiei, a propovăduirii pe înțelesul cre-

43. Se urmărește editarea unui «corpus folcloric».

44. Vezi Al. Rosetti, *Limba română în secolele al XIII-lea și al XVI-lea*, București, Ed. Acad. Române, 1956, apoi *Antologia de literatură populară*, vol. I—II, București, Ed. Acad. Române, 1953—1955; *Cărțile populare în literatura românească*, vol. I—II, București, 1963. Ediție îngrijită de Ion C. Chițimia Dan Simonescu.

dincioșilor, a folosirii unei forme și a unei terminologii adecvate. Domnul nostru Iisus Hristos a predicat pentru toți la fel; El n-a avut în vedere pe învățătorii de Lege specialiști ai vremii (cărturarii, fariseii și saducheii), care se îndepărtaseră cu interpretările lor religioase de popor. Teologia oficială este deosebit de complexă, ca fond și expresie, pentru credinciosul simplu, iar datoria păstorului de suflete este să știe cum să adreseze fondul revelat integral minții și inimii sale primitoare.

Nu poate fi vorba, în acest caz, nici de o reducere doctrinară, nici de o simplificare și cu atât mai puțin nici de o convertire a învățaturii creștine într-o practică religioasă obișnuită. Aceasta rămâne distinctă și face parte integrantă din tradițiile bisericești, cu toate luminile și umbrele sale. O asemenea practică religioasă, accesibilă și experimentală în mod voluntar de către credincioși, a preconizat cândva fără succes, Hegel⁴⁵, iar mai aproape de zilele noastre teologul protestant Emil Brunner⁴⁶, punând și el accentul, ca și alți teologi contemporani, pe aspectul terminologic.

Poate fi vorba însă de tras anumite învățăminte din cercetarea structurală a practicii religioase folclorice, pentru un spor de înțelegere și de eficacitate în propovăduirea cuvântului Domnului⁴⁷. Din acest punct de vedere, a pleca de la sursa autentică a vieții religioase⁴⁸ adică de la credincioșii înșiși, și a le studia manifestările autentice, nu poate fi decât spre folosul lor, contribuind la precizarea multor poziții ale dialogului Biserică-credincioși, care a început încă de la nașterea religiei creștine și de la înființarea Bisericii.

În același timp cunoscând în amănunt practica religioasă folclorică de-a lungul secolelor constatăm încă o dată că poporul român a avut o singură ființă plămădită în aceleași tradiții și obiceiuri, indiferent că românii au trăit în Transilvania, Moldova sau Țara Românească.

De fapt cerințele folclorice și vechea religie în contact cu noua credință, creștinismul, au născut folclorul românesc religios ca o consecință a vieții și a nevoilor de moment și loc a credincioșilor.

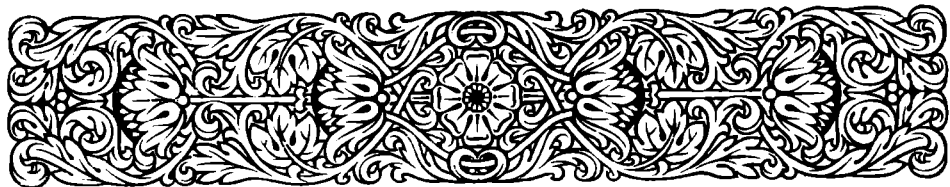
Pr. Prof. PETRU REZUȘ

45. Cf. Pr. Prof. Petru Rezuș, *Curs de Teologie fundamentală*, Caransebeș, 1942, p. 565 ș u.

46. Emil Brunner a fost numit «un teologo dei poveri», «un teologo popolare». Vezi *Emil Brunner și accesibilitatea teologiei*, la Pr. Prof. Petru Rezuș, *Teologi, probleme și curente noi în Protestantismul contemporan*, în «Studii Teologice», XIX. (1967), nr. 5-6, p. 247-275.

47. I. Candrea, *Țara Fiarelor*, București, 1928, passim; Pr. Prof. S. Reli, *Reminiscențe din păgânismul romanilor în credințele populare ale românilor*, în «Istoria vieții bisericești a românilor», vol. I, 1912, p. 107-128.

48. Liviu Rusu, *Le sens de l'existence dans la poésie populaire* Paris, 1935 și *Viziunea lumii în poezia noastră populară*, București, 1967, passim.

COMEMORĂRI

IAN AMOS COMENIUS

— Cu prilejul tricentenarului morții sale —

S-au împlinit anul acesta, la 15 ianuarie, 300 de ani de la moartea lui Ian Amos Comenius, cel care, pe drept cuvânt, este considerat «părinte al pedagogiei moderne».

Educația primită în sinul unei comunități vitregite, viața zbuciumată, marea dragoste pentru copii, pentru oameni, dorința de a le fi de folos într-un fel, toate acestea l-au călăuzit pe Comenius în elaborarea unor idei pedagogice de o noutate surprinzătoare pentru epoca sa. El a dat pedagogiei conținut nou, noi principii și metode așezînd-o astfel pe baze noi.

Viața și activitatea lui I. A. Comenius s-au împletit cu viața și idealurile poporului său. În secolul al XVII-lea, în perioada de început a trecerii de la feudalism la capitalism, masele populare cehe sînt antrenate în lupta pentru eliberare socială și națională. În complexul acestor frămîntări a apărut mișcarea husită (după numele lui Ian Huss) care avea ca ideal societatea fără nedreptăți și abuzuri, societate în care toți oamenii să fie egali. Reformismul lui Ian Huss (1369—1415) și Martin Luther (1483—1546) cu natură protestantă dar, în ceea ce privește cultul, cu oarecare apropiere de Ortodoxie¹, va constitui temelul educației «Comunității fraților boemieni și moravi», din care facea parte familia lui Comenius. Ca pedagog va sintetiza în operele sale tot ceea ce a fost mai valoros în tradiția acestei comunități.

Viața lui I. A. Comenius poate fi împărțită în trei perioade

- 1) de la naștere pînă în 1627, în patrie ;
- 2) din 1627 pînă în 1656 cînd peregrinează în centrul și nordul Europei ;
- 3) din 1656 pînă la moarte, în Olanda.

Ian Amos Comenius s-a născut la 28 martie 1592 în satul Niwnice (Moravia) din apropierea localității Komna. După numele acestei loca-

1. Popescu Bartolomeu, *Filozofia și pedagogia creștină a lui I. A. Comenius*, București, Editura Cultura Română, 1910, p. 16.

lități tatăl său s-a numit Komensky. În literatura de specialitate este cunoscut însă sub numele latinizat — Comenius.

Fiu al morarului Martin, membru al Comunității frați'or boemi, Comenius rămîne orfan de timpuriu. Ca urmare a acestui fapt este nevoit să învețe o meserie. El își începe instrucția abia prin anul 1608, la școala latină din Preran (Przenow). Cu slaba sa organizare, cu profesori, în cea mai mare parte, lipsiți de pregătirea necesară, școala latină va lăsa urme adânci în sufletul lui Comenius. În opera sa capitală «*Didactica magna*», sub titlul «*Tînguirea autorului*» va arăta că nu are nevoie de martori ca să se convingă ce greutatea întîmpină copiii în asemenea școli, deoarece el însuși a avut de luptat cu ele, ca elev².

După terminarea școlii, urmează, susținut de «frăție», cursurile de filozofie și teologie la Universitățile protestante din Herbron și Heidelberg — vestite centre culturale ale vremii. Face o călătorie științifică în Olanda, probabil și în Anglia. Reîntors în țară, în 1614, este numit profesor la școala din Preran. De la începutul activității este animat de dorința de a găsi «o cale simplă, ușoară și plăcută» prin care toți oamenii să beneficieze de învățatură. Începe, în acest scop, o gramatică latină publicată la Praga în 1616 cu titlul «*Grammaticae facillioris praecepta*» (*Reguli pentru ușoara învățare a gramaticii*).

În anul 1616 este hirotonisit preot — și, după doi ani, este predicator la Fulnek (vechi și important centru al fraților boemi). De acum activitatea sa pastorală se va îmbina cu cea didactică.

În anul 1618 izbucnește războiul de 30 de ani care a adus multă suferință lui Comenius și patriei sale. Orașul Fulnek este incendiat în 1621 și cu acest prilej Comenius își pierde biblioteca, roadele activității sale de trei ani, și apoi soția și cei doi copii. Alături de alți membri ai «Comunității fraților boemi», va începe o viață plină de pelerinări prin Boemia. În această perioadă scrie lucrări cu caracter religios, printre care *Labirintul lumii* și *Paradisul inimii*, numită de autor «*utilissimi argumente liber*».

Cu stabilirea, în 1627, în orășelul polonez Lissa (Leszno) începe de fapt o nouă perioadă din viața sa. Ca profesor la gimnaziul local, își continuă activitatea de educare și instruire a tineretului. Preocupările sale în domeniul teoriei educației vor fi sintetizate în lucrările *Ianua linquarum reserata* (*Ușa deschisă a limbilor*) publicată în 1631, și «*Școala maternă*»³.

Ianua linquarum reserata este considerată o primă încercare de elaborare a unei cărți cu conținut pansofic. Ecoul ei a fost așa de mare încît a fost tradusă în 12 limbi europene și cîteva limbi asiatice. În esență pansofia (παν = tot și σοφία = înțelepciune) are ca izvor de inspirație și bază documentară Sfînta Scriptură.

2. *Didactica Magna*, trad. P. Gârboviceanu, ed. 1910, cap. XI, § 13.

3. *Schola materni gremii*, lucrare tradusă în românește de dr. Milan P. Șesan, în 1937, sub titlul «*Școala maternă*», apud Prof. Univ. Dr. Stancliu Stoian și Iosif Antohi, studiul, «*Opera lui Jan Amos Komensky, operă de temelie a școlii și pedagogiei moderne*», în *În memoria lui I. A. Komensky*, studii și traduceri, E.S.D.P. 1958, p. 26.

În anul 1632 termină cea mai importantă lucrare teoretică, *Ceska didaktika*, pe care o traduce mai apoi în limba latină sub titlul *Didactica magna* sau *Omnes omnia docendi artificium*. Scopul acestei lucrări este, așa cum menționează autorul însuși, acela «de a învăța pe toți, toate... de a-i învăța repede, sigur, fără greutate și fără dezgust, și pentru profesor și pentru elev... așa încît școlarii să ajungă la o cultură științifică adevărată, să dobîndească moravuri curate»⁴. Este cuprins aici, «ca pe un bun al tuturor», tot «ceea ce Domnul mi-a îngăduit să observ» — spune autorul — în salutu¹ adresat cititorilor⁵.

O dată cu aceste lucrări cu caracter pedagogic publică numeroase lucrări în care denunță persecuțiile la care erau supuși frații rămași în patrie și arată căile ce trebuie urmate pentru continua perfecționare morală a acestor martiri.

Activitatea și ideile pedagogice ale lui Comenius atrag numeroase personalități din alte țări.

Marele pedagog este solicitat pentru organizarea procesului de învățămînt în Anglia, în Prusia, la Elbing (unde timp de patru ani a organizat o serie de școli), în Suedia. Din această perioadă datează *Methodus linguarum novissima* și *Ianua rerum*.

În 1648 este ales episcop al Comunității fraților boemi. În această calitate se întoarce la Lissa. După o scurtă ședere, Comenius acceptă invitația principelui Transilvaniei — Sigismund Racoczi — de a se stabili la Sarospatak (1850). Organizează aici o școală model, în care are prilejul de a verifica în practică sistemul său pedagogic și de a realiza totodată ideile sale pansofice.

La Sarospatak activitatea lui Comenius este rodnică.

Elaborează tot acum lucrări ca «*Praecepta morum*» (*Reguli morale în folosul tinerimii*), *Leges scholae bene ordinatae* (*Legile unei școli bine organizate*), *Schola ludus* (*Școala sub formă de joc*) și *Orbis sensualium pictus* (*Lumea în imagini*).

«*Schola ludus*» cuprinde o adevărată demonstrație a necesității utilizării jocurilor ca mijloc de învățămînt pentru copii. Autorul aduce, în susținerea teoriei sale, argumente de ordin psihologic dorința în-născută a copiilor de frumos, de mișcare și activitate.

Prin scrierea *Orbis sensualium pictus*, apărută la Nürnberg în 1658 Comenius devine «părintele învățămîntului intuitiv...»⁶.

Activitatea practică desfășurată la Sarospatak nu duce la realizarea proiectelor marelui pedagog și, ca urmare, acesta se întoarce, în 1654, la Lissa. Devastarea orașului cu prilejul războiului suedo-polon duce la pierderea de către Comenius a bibliotecii și manuscriselor — roadele unei munci de 40 de ani.

Stabilit la Amsterdam, în 1656, Comenius începe a treia și u'tima perioadă a vieții și activității sale.

Cu sprijinul senatului din Amsterdam și al prietenului său Ludovic de Geer, și-a adunat toate lucrările didactice și le-a publicat cu titlul

Toate operele didactice ale lui I. A. Comenius. De la anul 1627 continuate pînă la 1657. Compuse în diferite ocazii și tipărite în diferite

4. *Didactica Magna*. Către cititor, p. 3.

5. *Idem*, p. 8.

6. *Didactica Magna*, prefață.

locuri acum nu numai că s-au adunat spre a fi la un loc, ci s-a căutat să se organizeze într-un sistem construit mecanicește. Amsterdam. Cu cheltuiala d-lui Laurențiu de Geer. Tipărite de Cristofor Cunrad și Gavril a Roy în anul 1657.

Credincios idealului său de a contribui la îmbunătățirea vieții oamenilor, la instaurarea iubirii și păcii între oameni, Comenius scrie lucrarea «*De rerum humanorum emendatione consultatio catholica*» (Dezbaterea universală cu privire la îndreptarea lucrurilor omenești) din care au fost publicate doar două părți: *Panegersis* (Deșteptarea lucrurilor) și *Panaugia* (Luminarea tuturor).

Pornind de la premisa că este posibilă unitatea tuturor confesiunilor «pe baza Sfintei Scripturi și a rațiunii»⁷ Comenius a publicat lucrarea «*Angelus pacis*» (*Ingerul păcii*, 1667) și proiectase traducerea Bibliei în limba turcă. În precuvîntarea acesteia urma să recomande sultanului citirea Sfintei Scripturi⁸.

I. A. Comenius a murit în anul 1670⁹ și a fost înmormîntat în orașul Naarden (îngă Amsterdam).

La mormîntul său, G. W. Leibniz — filozof, prieten și admirator, spunea

«Pe tine, Comenius, învățătura ta, speranța ta, dorința ta le va prețui omul care se numără printre cei buni»¹⁰.

Viața marelui pedagog care a fost Comenius a reprezentat unitatea armonioasă dintre teorie și practică pedagogică, umanism și grele suferințe pe tărîm religios, munca necontenită pentru desăvîrșirea sa și a celorlalți.

*

Comenius a fost prin excelență un mare pedagog. La baza sistemului său pedagogic există însă o metodologie de ordin filozofic, rezultat al unor încercări continue de a da omului locul cuvenit într-o nouă societate. Iată de ce se cuvine a fi prezentată mai întîi, pe scurt, concepția filozofică a lui Comenius. El considera — prin prisma concepției lui religioase, că omul este o creație a lui Dumnezeu, iar pansofia ar reprezenta pentru om o treaptă a dorinței sale de totdeauna de a atinge desăvîrșirea.

Educația reprezintă singurul mijloc de ridicare a omenirii pe o treaptă superioară¹¹.

*

În concepția sa pedagogică educația este absolut necesară și posibilă.

Prin natura și demnitatea sa omul se deosebește de toate celelalte ființe. De aici omul are o demnitate excepțională în raport cu celelalte creaturi. El reprezintă acel punct de întretăiere a lumii materiale cu lumea spirituală, sinteza superioară a elementului material — trupul — cu elementul spiritual — sufletul.

7. *Ibidem*. 8. *Ibidem*. 9. *Istoria pedagogiei*, E.D.P. București, 1969, p. 71.

10. I. A. Komensky, *Texte alese*, Editura de Stat Didactică și Pedagogică, 1958, p. XIV

11. *Didactica Magna*, p. 37—38.

Ca sinteză a valorilor lumii materiale și spirituale «omul trebuie format dacă vrea să devină om»¹². Omul, spune Comenius, are în sine «semnțele științei, ale moralității», dar nu știința, virtutea și religia ca atare¹³.

«Este evident, spune Comenius, că, și mai înainte chiar de a cădea în păcat, omului i s-a deschis o școală în rai, în care să poată progresa pe încetul»¹⁴.

Înainte de a cădea în păcat omul trebuie educat în scopul înțelegerii faptului că libertatea se impune a fi folosită numai pentru progres. După căderea în păcat educația omului este «cu mult mai grea decât ar fi fost în starea de desăvârșire de atunci...»¹⁵.

Așadar, conchide Comenius, nimeni să nu se considere cu adevărat om dacă «n-a fost format pentru ceea ce face pe om»¹⁶. Pomul îngrijit de un grădinar priceput va da roade mult mai bune în raport cu cel crescut în stare sălbatică. Așa și cu omul «se ridică prin sine către figura omenească (așa cum și fiecare animal și-o dobândește pe a sa), dar el nu poate ajunge o ființă *inteligentă, intelectuală, morală și evlavioasă*, fără plantarea prealabilă a altoiului înțelepciunii, moralității și evlaviei».

În lucrarea sa «*Didactica magna*», Comenius argumentează necesitatea educației și în alt mod. Dacă cercetăm scopul pentru care am fost aduși pe lume, spune el, vom constata că acesta a fost triplu¹⁷.

Reprezentant de seamă a optimismului pedagogic, Comenius a fost preocupat și de altă problemă legată de necesitatea educației cine poate fi educat?

Deoarece toți oamenii sînt creații ale lui Dumnezeu, se înțelege că toți trebuie educați. Dacă numai unora li s-ar oferi posibilitatea de a se pregăti pentru viața viitoare, «sîntem nedrepti nu numai față de cei ce sînt părtași la aceeași natură»¹⁸.

Comenius acceptă și existența unor cazuri patologice «care sînt cu totul nepotrivite pentru cultură» dar nici aici nu elimină posibilitatea unei minime intervenții a pedagogului.

Dar, dacă trebuie să fie educați copiii, în ce scop se desfășoară această acțiune?

Orice educator trebuie să aibă în față scopul misiunii sale. Conform acestui scop trebuie dirijat întregul proces al educației. Educația fără scop, un ideal clar, nu știe ce vrea și ca urmare nu va face nimic din om. Părinții, educatorii și preoții — într-un cuvînt toți cei ce desfășoară, sub o formă ori alta, activitatea educativă, nu trebuie să uite acest lucru.

Predispozițiile, «talantii» pe care Dumnezeu îi dă fiecăruia ca premise ale dezvoltării sale ulterioare, se transformă în însușiri ce dau valoare omului numai dacă sînt orientați către un scop precis¹⁹.

În drumul său spre acest scop omul urmărește și alte scopuri — trepte spre scopul suprem. Una dintre acestea o constituie realizarea

12. I. A. Komensky, *Texte...*, p. 12.

13. *Ibidem*. 14. *Idem*, p. 13.

15. *Idem*, p. 14. 16. *Idem*, p. 12.

17. *Didactica Magna*, cap. X, paragraf 8.

18. I. A. Komensky, *Texte...*, p. 21.

19. *Didactica Magna*, cap. IV, § 1.

personalității religioase creștine. Formarea acestei personalități este un proces complex. El depinde însă de înțelepciune omenească, de fe'ul în care este concretizat idealul în viața sa, în unitate cu trăsăturile sufletești ale fiecărui individ.

În scopul general al educației este integrat și scopul educației religioase — adorarea lui Dumnezeu, din inimă. În forma sa mai restrânsă în concepția lui Comenius, educația religioasă are ca scop inspirarea pietății²⁰.

Educatorul trebuie să folosească, pentru inspirarea acestor sentimente, cele trei izvoare — Sfânta Scriptură, lumea și noi înșine — spune Comenius.

Din Sfânta Scriptură copiii cunosc cuvântul lui Dumnezeu; observarea lumii înconjurătoare le dă posibilitatea de a cunoaște operele lui Dumnezeu și cunoscându-ne pe noi înșine aflăm inspirația Creatorului. Unitatea acestor trei izvoare — cum le numește Comenius — duce la cinstirea ființei divine.

Educația omului trebuie să aibă în vedere trei aspecte: învățămînt (cultură), virtute sau lume moravuri, religiozitate sau pietate. Folosind terminologia actuală aceste trei aspecte ar fi: educația intelectuală, educația morală și educația religioasă. Renumitul pedagog ceh nu omite însă nici educația fizică și educația estetică. În *Informatorul școlii materne*, *Didactica magna* și *Fortius redivivus*, sînt numeroase indicații cu privire la aceste laturi ale educației.

Dintre acestea locul central îl ocupă educația religioasă, care, în sensul ei restrîns, are ca scop inspirarea pietății.

Pietatea — spune Comenius — e un dar al lui Dumnezeu și dată sub conducerea și învățătura Sfintului Spirit.²¹ Într-o formă mai explicită avem *pietate* dacă inima noastră caută pretutindeni²² pe Dumnezeu, unde-L află să-I urmeze și dacă L-a aflat să se bucure de El. Căutarea lui Dumnezeu se face cu mintea, urmarea Lui se face dacă avem încredere în toate și cu totul în voința Sa — ceea ce impune, deci, voință. Dacă L-a aflat se bucură «cu plăcerea conștiinței...». Realizînd acestea nu ne mai rămîne nimic de dorit decît Dumnezeu însuși, nimic mai bun decît gîndirea la El; nimic mai dulce ca slava Lui, iar inima noastră se va contopi în iubirea Sa²³.

Sentimentul pietății se poate trăi prin meditație, rugăciune și examinare.

În concepția lui Comenius educația se realizează în familie, școală și Biserică. Biserica este însă factorul de bază deoarece la preoți se observă cel mai bine unitatea dintre «venerațiunea internă și cea externă» și de la ei trebuie să ia exemplu părinții și educatorii.

În *Didactica magna*, capitolele XVII și XVIII sînt consacrate principiilor didactice — zece principii care dau posibilitatea de a se preda și învăța ușor, zece principii cum se poate preda temeinic și opt principii asupra modului cum se poate preda învățămîntul mai repede. Majoritatea acestora sînt principii, detalii, metode sau procedee ce stau la baza pedagogiei moderne.

20. *Idem*, cap. XIV. § 1. 21. *Ibidem*. 22. *Ibidem*. 23. *Idem*, cap. XXIV. § 1 și 3.

Ca un veritabil om de şedinţă şi cercetător, Comenius îşi formează sistemul său pedagogic pornind de la experienţa şcolară proprie. El a dat şcolii nu numai principiile şi metodele coordonatoare, ci însăşi organizarea şi conţinutul procesului de învăţămînt.

De-a lungul secolelor, ideilor pedagogice ale lui Comenius li s-au adăugat cele ale J. J. Rousseau, Pestalozzi şi alţii. Niciunul însă nu a exprimat un sistem de educaţie mai complet decît al marelui pedagog ceh, nimeni pînă la el şi nimeni după el nu a exprimat mai puternic încrederea în posibilităţile de transformare a omului prin educaţie.

Ceea ce l-a îndemnat pe Comenius să se dedice şcolii a fost, în esenţă, dragostea sa pentru oameni, dorinţa de a-i salva din mizerie şi asuprire. Din acelaşi considerent marele umanist şi pedagog şi filozof pansofist şi-a consacrat viaţa luptei neîntreprupte pentru pace şi înţelegere între popoare.

Prin forţa împrejurărilor în care a trăit şi activat, el a fost un mare luptător pentru pace.

Sub influenţa naturalismului şi raţionalismului contemporan, Comenius doreşte o pace şi convieţuire paşnică între popoare întemeiată pe educaţia şi înţelegerea între reprezentanţii acestora.

Concepţia sa irenică s-a format de-a lungul celor trei perioade ale vieţii sale : activitatea în patrie, perioada peregrinărilor şi perioada ultimilor 15 ani, la Amsterdam.

Ideile irenice din prima perioadă sînt sintetizate în lucrările «*Scrisori către cer*» — scrisori în numele săracilor şi «*Labirintul lumii şi raiul inimii*».

«Mai întîi — spune Comenius în scrisori — îngăduie-ne Doamne, de a ne deschide în întrecime inima către Tine, si de a prezenta înaintea Ta qîndurile care frămîntă sufletul nostru». Ceea ce-l frămîntă pe autor erau neorînduiele, inegalitatea dintre oameni — izvor de neînţelegeri şi conflicte. În lucrarea «*Labirintul lumii şi raiul inimii*», Comenius continuă cu aceeaşi vehemenţă, critica războiului, a urmărilor sale şi mai ales, cauzele care-l generează. Autorul se substituie unui călător care în peregrinările sale, trece printr-un oras — simbol al societăţii terorizate de înarmarea continuă şi de războaie. «De îndată ce intrai în ultima stradă, primul lucru care-l văzui — spune autorul — a fost un grup de oameni.

...apropiindu-mă de ei, auzii că ei discutau despre modul cum ar putea să înzestreze moartea cu o pereche de aripi, pentru ca ea să poată fi prezentă imediat... de asemenea pentru ca ea să poată distruge în spaţiul unui moment, ceea ce a fost construit timp de secole». Cei avuţi se ceartă între ei şi angajează lupte între armatele lor. Condamnînd această stare autorul conchide «Numai fiarele sălbatice şi nu oamenii pot să vîdeze certurile dintre ei»²⁴.

Dacă pînă acum, marele pedagog s-a situat pe poziţia criticului aspru, în a doua perioadă va avea în centrul preocupărilor sale problema remediilor acestei stări de lucruri.

24. I. A. Comenius, «*Labirintul lumii*», cap. XX.

În 1642 el scrie două lucrări cu caracter militant *Via lucis* și *Via pacis*.

«Pacea — se spune în *Via pacis* — este și desemnează, prin denumirea sa, felul în care omul sau orice altă ființă își aranjează, în mod plăcut afacerile sale, pentru a se bucura de ele în toată libertatea și în toată siguranța, fără nici o piedică din partea altora»²⁵.

Și astăzi rămân valabile considerațiile lui Comenius conform cărora «toată lumea judecă demn de ură pe cel ce violează pacea; și în același timp, cei ce violează pacea nu vor să fie considerați perturbatori, ci, din contră, ei vor să treacă drept oameni care o caută»²⁶. Când va putea fi stabilită pacea pe pământ? «Cînd ura și cauzele urii și ale certurilor reciproce vor fi îndepărtate (dintre oameni), atunci, numai, pacea generală va fi stabilită pe pământ. Ei (oamenii), nu vor mai avea motive de dispută cînd toți vor vedea în mod clar înaintea lor aceleași adevăruri»²⁷. Avînd ca unic dascăl pe Dumnezeu, oamenii, instruiți conform unei științe unitare, nu ar mai avea motive de ceartă.

În perioada stabilirii sale în Suedia, Comenius a scris un memoriu ale cărui teze vor fi dezvoltate mai apoi în lucrarea *Consultatio catholica de emendatione rerum humanorum*. Primele două cărți ale acestei lucrări au fost publicate în anii 1668 și 1669 Panegersia și Panaugia. Celelalte cinci — descoperite în 1935, cuprind în esență concepția irenică a lui Comenius.

Credincios idealului său de pace și în spiritul pansofiei sale, marele pedagog cere dorește o limbă universală care ar duce la realizarea unității științei. El consideră că inițial a existat o singură limbă — ebraica și că păcatele lumii au dus la apariția unei multitudini de limbi. Dar — consideră Comenius — s-ar putea ajunge iar la unitatea inițială dacă s-ar crea o limbă unică ce ar exprima esența elementelor înconjurătoare. «Cînd noi vom avea o limbă universală, și cînd ea va fi întrebuițată de către toate popoarele, lumea întreagă va deveni accesibilă tuturor oamenilor, în așa fel că după dorința lor și fără obstacole, fiecare va putea să voiajeze pretutindeni, să învețe și să propage știința de asemenea»²⁸.

Idealul lui Comenius era deci realizarea înțelegerii dintre oameni. Pentru atingerea acestei ținte trebuie să ne concentrăm asupra religiei, educației, învățămîntului și a problemelor politice. Pentru fiecare din aceste domenii au fost recomandate organisme și instituții internaționale specializate²⁹.

Domeniul realizării este cel ce l-a preocupat mai mult pe Comenius. Situîndu-se pe o poziție progresistă el recomandă formarea unei *Federații universale a bisericilor*. Aceasta să fie constituită din repre-

25. I. A. Comenius, «Drumul păcii» (I. A. Comenius, Praga, p. 27), apud. «In memoria lui I. A. Komensky, Studii și traduceri, E.S.D.P., p. 174. 26. *Ibidem*, p. 175.

27. I. A. Comenius, «*Via lucis*», cap. XX, apud. «In memoria lui I. A. Komensky, Studii și traduceri, E.S.D.P., p. 176. 28. *Ibidem*.

29. Asemenea idei sînt cuprinse în special în *Panergesia* și *Panorthesia* prima și respectiv a șasea carte din *Consultatio catholica*. Panorthesia este considerată «cea mai frumoasă floare a eforturilor lui Komensky în favoarea păcii»

zentanți ai tuturor religiilor și confesiunilor. Reuniți în federație, aceștia vor ajunge la principii fundamentale și care vor asigura coexistența spirituală a omenirii. Pe lângă asemenea principii pe care trebuie să le respecte fiecare creștin, există și mărturisirea de credință și practicile proprii confesiunilor existente.

În concepția sa irenică, Comenius a ajuns treptat la o poziție ecumenică a cărei valabilitate, s-a păstrat, în parte, și astăzi. Nu trebuie omis însă faptul că în acest domeniu al religiei ponderea mai mare era a faptelor, a comportării oamenilor și nu a dogmelor religioase propriu-zise.

O și mai mare actualitate are concepția lui Comenius asupra problemelor politice internaționale. El preconiza instituirea unui forum mondial menit să aplice măsurile ce.e mai adecvate pentru apărarea păcii. Forumul reunea reprezentanți ai tuturor națiunilor. Aceștia aveau rolul de a sili pe oricine să se abțină de la folosirea forței pentru stabilirea dreptății sau amenințarea altor popoare. Ei trebuie să impună renunțarea la folosirea mijloacelor de distrugere în masă și transformarea acestora în instrumente care să contribuie la ridicarea bunăstării oamenilor. În *Panorthesia* sînt expuse și patru principii generale care ar duce la înțelegere între oameni: eliminarea prejudecăților, neutralitatea, simțul critic și înlăturarea ipotezelor cu caracter filozofic.

Toate aceste idei au fost reluate mai amplu în mesajul *Angelus pacis* (*Îngerul păcii*), adresat de Comenius participanților la tratativele de pace de la Breda (1667). Vorbind ambasadorilor Angliei, Franței, Olandei și Danemarcei, în numele maselor populare, Comenius spune: «Un lucru trebuie să vă însemnați mai înainte de toate, dacă vreți să vă feriți de minia lui Dumnezeu și să potoliți minia războiului vostru — trebuie să potoliți, înainte de toate, furia poftelor voastre»³⁰.

Poftele la care se referă Comenius aici sînt cele de acaparare a unor noi ținuturi peste mări. Dacă vrem să pornim pe calea înțelegerii, spune Comenius, «atunci e nevoie ca, mai întii, între noi, europenii, să se așeze și să se întărească pacea, pentru ca, mereu învrăjbiți între noi acasă să nu ducem mereu vrajba noastră și în străinătate, să nu ne certăm acolo în fața necredincioșilor»³¹.

În concluzie, pentru Comenius, drumul păcii trece prin colaborarea și înțelegerea pe toate p'anurile.

Intervenția sa nu a avut rezultatul dorit dar ea a constituit încă o dovadă a înaltului umanism al lui Ian Amos Comenius.

Tocmai de aceea Consiliul Mondial al Păcii și U.N.E.S.C.O. au recomandat comemorarea, în întreaga lume, împlinirea a trei veacuri de la moartea celui care a luptat toată viața pentru fericirea oamenilor, pentru pace și prosperitate.

În țara noastră această comemorare are o semnificație aparte parte din activitatea sa a desfășurat-o în Transilvania.

Prof. N. STĂNCULESCU

30. I. A. Comenius, «*Angelus pacis*», § 21, apud «*In memoria lui I. A. Komensky*», Studii și traduceri, E.S.D.P., p. 179. 31. *Idem*, § 45, apud «*In memoria...*», p. 180.

DOCUMENTARE

DOUĂ MANUSCRISE ÎN PROBLEME DE CULT

Manuscrisele noastre vechi, care au avut un rol hotărîtor în înche-garea limbii literare, n-ajută numai la îmbogățirea culturii noastre, ci în egală măsură la cunoașterea formelor de cult și la păstrarea unității poporului român în toate răsfirările lui istorice, ca popor statornic, cu bogate manifestări spirituale ¹.

Manuscrisele care ne preocupă în acest studiu, unul reproduce o *Ectenie pentru lăcuste*, iar altul o *Molitvă pentru năjit*, amîndouă ridică aceleași probleme fundamental canonice: formele de cult sînt fixe? viața în continua ei depănare evolutiv-progresivă, aducînd *noul*, acest *nou* nu forțează anumite tipare? Biserica, via comunitate umană cum răspunde *noului* care forțează și deschide mereu alte și alte ferestre?

În dilatarea sferei acestor întrebări intervine și principiul psihologic al potolirii instinctelor prin educația omului, care de multe ori înclină spre satisfacerea violentă a instinctelor, aruncînd peste bord stratul educativ care părea că-l înfrînează.

Biserica, fiind mereu prezentă în frămîntările vieții, s-a ciocnit ade-sea cu astfel de tendințe umane și a încercat o poprire a răbufnirilor debordante, spre a asigura o unitate spirituală comunității creștine, unitate spirituală care și ea cere o unitate formală, și spre a se păstra un echilibru unității creștine, spre a feri această unitate de deformări care puteau s-o împingă la desfigurare, puterea canonică a sesizat din timp primejdia și a căutat să-i fixeze limite.

Sinoadele locale, ca și sinoadele ecumenice, au impus hotărîri valabile, care să anuleze tendințele de deformare a vieții creștine, tendințe ce se nășteau din însuși sinul comunității creștine.

Alcătuirea de rugăciuni n-a fost lăsată fără limită, ierarhiei. Ceea ce nu puteau face membrii ierarhiei luați individual, făcea Biserica în totalitatea ei.

Inseși canoanele care se refereau la principiul stabilității formei și esenței cultului, au avut un mers ascendent în clarificarea acestei probleme vitale pentru toată Biserica.

1. Cf. Pr. Sandu Tudor, *Predoslovii inedite*, București, p. 443-448.

«Glasul Bisericii», XXVII (1969),

3-4,

Iată cronologic hotărârile canonice

1. Canonul 18 al sinodului din Laodiceea (343) hotărăște: «Aceeși *slujbă* (s. n.) a rugăciunilor totdeauna și în ciasul al noăolea și sara să fie datorie a se face»², cu tilcuirea : ...«se vede că canonul acesta rînduște ca de toți să se zică rugăciunile cele întărite de sinod și nu altele noăă».

2. Canonul 114 al sinodului din Cartagina (419) este mai explicit : «Au plăcut și aciasta, ca rugăciunile cele întărite în sinod, ori prefațile, ori rugăciunile sfârșitoare, ori rugăciunile punerii înainte sau punerile mâinei, de toți să se săvârșească și nici într-un chip altele împotriva credinței nici odinioară, de cei mai înțelepți, să vor zice»³.

3. Canonul 19 al sinodului Trullan (691), hotărăște ca proestoșii să învețe clericii și pe norod «cuvintele evseviei» (bunei cinstiri) din Scriptură și Sfinții Părinți... «și mai mult întru acestea să sporească decît alcătuiind cuvinte ale lor, ca nu poate cîndva nefiind îndestulați la aciasta să cadă din cuviință»⁴.

Clericului luat individual îi este interzisă *inovația*, dar Biserica luată în totalitatea ei, poate să alcătuiască rugăciuni, împinsă de anumite împrejurări, dar aceste alcătuirii să se sprijine pe Sfînta Scriptură și Sfînta Tradiție, și să exprime ca orice ierurgie ceva adevărat, natural, stabil și uniform⁵.

Dar viața în iureșul ei ascendent și dinamic, n-așteaptă hotărârile Bisericii, fie în totalitatea ei, fie pe linia marilor confesiuni, care să poată să aducă soluțiile cerute, hotărîri care pot veni destul de tîrziu, și neputîndu-se bara viața, revine clerului și oamenilor de specialitate obligația de-a sugera conducerii Bisericii, cît și care anume ferestre s-ar putea deschide, spre a se întîmpina cerințele stringente.

Principial, la această problemă vitală pentru Biserică, s-au referit cu autoritate Dr. A. Baumstark în 1934⁶, Protopopul bulgar Ivan Goșev în 1939⁷, Pr. Prof. Petre Vintilescu în 1940⁸, Pr. Prof. Ene Braniște în 1955⁹, C. Callinikos în 1955¹⁰, Episcopul Emilianos de Melos în 1965¹¹, Ic. C. Papaghianni în 1968¹², din nou în 1969 Pr. Prof. Ene Bra-

2. Πιδαλιον, Ίμτζουλ, 1844, f. 290 r. 3. Ibidem, op. cit., f. 360.

4. Ibidem, op. cit. f. 161—162.

5. Cf. Pr. Prof. Petre Vintilescu, *Curs de liturgică generală*, litogr. București, 1929—1930, f. 313.

6. Dr. A. Baumstark, *Liturgie comparée* («Trênikon», t. XI, 1931, nr. 1—2).

7. Iv. Goschel, *Die Revision der liturgischen Texte und die heilige liturgische Gesetzgebender orthodoxen Kirche* («Proces Verbaux du Premier Congrès de Théologie orthodoxe», Athènes, 1939).

8. Pr. Prof. P. Vintilescu, *Principiile și linia cultului creștin ortodox*, curs litogr., București, 1940.

9. Pr. Prof. Ene Braniște, *Uniformitate și diversitate în cultul Bisericilor Ortodoxe Autocefale* în «Studii Teologice», VII (1955), nr. 7—8.

10. C. Callinikos Φλοιοί και πυρῆνες, (*Ἀνάπλασις*), 1955.

11. Episcop Emilianos de Melos, *En vue du prosynode — Les problèmes soulevés*, («Proche-Orient Chrétien», t. XV, fasc. IV, 1965).

12. Ic. C. Papaghianni, Ὁ ἔκσυγχρονισμὸς τῆς Θείας Λατρείας, („Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς“, Tesalonic, 1968, nr. 7—8.

niște¹³, și ațitia alții din larga arie creștină, care sugerează în general noi forme liturgice sau ierurgice corespunzătoare noilor împrejurări cerute de viață, forme care nu sint prevăzute în cărțile de slujbă, forme cu lente evoluții tipiconale, care să nu sacrifice esența liturgică sau ierurgică... «ci acomodarea esenței și a credinței neschimbătoare la necesitățile morale create de fiecare dată» (apud Pr. Prof. Ene Braniște, *op. cit.*, p. 204). Principiul care pare încărcat de sănătate e așa de debil cînd e vorba să fie pus în practică.

Cele două manuscrise, pe care le reproducem în continuare, cu anumite adnotări marginalii, reprezintă cele două posibilități clasice, în fața cărora se poate găsi Biserica o *inovație formală*, care nu sacrifică nimic esențial și răspunde unei necesități prezente: *Ectenie pentru lăcuste*, și o *inovație* care răspunde tot unei necesități prezente și care păstrează ceva din forma rugăciunii, dar care relevă o cu totul altă esență: *Molitvă pentru năjit*.

Întrucît și Biblioteca Academiei Române posedă o foaie volantă pentru... «năvălirea lăcustelor»... vom reproduce pe prima coloană manuscrisul găsit la biserica din Petrărești¹⁴, comuna Vintilă Vodă, județul Buzău, și pe coloana a doua foaia volantă B.A.R.¹⁵.

Ectenie pentru lăcuste

— Manuscrisul Petrărești —

«Pentru ca D(o)mnul D(u)mnezeul nostru să trimiță îngerul său carele este preste he(a)ri și să gonească lăcustele den pămîntul nostru în pămîntu nerodetorū: D(o)mnului să ne rugăm».

«Pentru ca cu milostevere să caute spre rugăciunea a tot norodului său și să gonească lăcustele și toată jevina cea strecăto(a)re de rodori: D...»

«Pentru ca după neminceno(a)sile făgădoințe să nu tre(a)că rugăciunile no(a)stre al(e) păcăto-

Rugăciuni și ceariri la întămplări de obște de boala vitelor și năvălirea lăcustelor — *Bibl. Acad. R. S. România, Foi volante cota 424/1830—1850.*

«Să cite(a)ște Evangheliia de la Marco cap. 11 stih 23 «Zis-au Domnul ucenicilor săi...»

Iar după Evangheliie ecteniia: Să zicem toți din tot sufletul...

«În suspin și în dure(a)re plecînd genunchii trupului și sufletului, cădem înaintea ta Ziditorule a toate și Dumnezeu, cu lacrimi ne rugăm, auzi-ne și ne miluește.

«Pocăința lui David nu o avem, nici întoarcerea Nineviteanilor, nici umilința lui Manasi, nici lacrămile lui Petru, lipsiți fiind de

13. Pr. Prof. Ene Braniște, *Probleme de actualitate ale Bisericilor de azi dezvoltare (evolue) și revizuire (adaptare) în cult, din punct de vedere ortodox* («Ortodoxia», XXI, nr. 2), București, 1969.

14. Manuscrisul de la Petrărești e o foaie volantă 33/22 cm., dungată în lung, cu filigran A.I., aparține sfîrșitului sec. XVIII. Cf. și Pr. Sandu Tudor, *Biserici pe Valea Slănicului — Buzău*, ms. Instit. Teologic București, 1934, cap. Bisericiile din Nicolesli. La Petrărești a fost Protopopiat în 1813, v. *Orologhion*, Brașov, 1835, însemnare p. 89. Ms. Petrărești e în posesia autorului.

15. Foaie volantă cu chenar negru geometric, 20,6/34 cm., înregistrată la Biblioteca Academiei Române sub cota 124/1830—1850, avînd jos, în colțul drept, sub chenar «Institutul Albinei».

șilor ce cu milostevire să caute spre noi și să împrăști(e)ze tot felul de viermi den hotarile no(a)stre : D...

«Pentru ca să auză den ceru cel sfânt al său rugăciunea și stre-gare(a) no(a)stră și să oprească stre-căciunea ce facu omidele și găn-daci(i), D...

«Pentru ca să asculte rugăciu-nele sfântului muncenec Trifon pre carele cu laude l-am prăznuit astăzi ca să trimiță îngerul și să gonească lăcustele și șo(a)reci(i), D...

«Pentru ca pentru dragostea fii ce lui D(u)mnezeu să trimiță aju-torū robilor săi și să oprească stri-căciunea care fac cărțețele și șo-molci : D...

«Pentru ca D(o)mnul D(u)mne-zeu pentru slava înfrescoșilor se-rafimi care cu netăcute laude slă-vescu d(u)mnezeirea lui și neince-tat sfânt, sfânt, sfânt D(o)mnul su-vaortu, să nu treacă rugăciunile no(a)stre ale păcătoșilor și să o-prească strecăciunea care facū lă-custele și multe felure de muști și mușiți, D...

«Pentru ca pentru dragoste(a) sfinților herovini și a toată o(a)s-te(a) puterilo(r) cerești pe carele spre ajutorū îi chemăm să nu tre(a)că rugăciunile ticăloșilor ro-bilor săi, ci să gonească în fâgă lăcustele și multe feluri de moști de(n) hotarile no(a)stre, D...

«Pentru ca să nu pomene(a)scū păcatile no(a)stre și nedreptățile ale robilor săi, ci să-și aducă aminte de milă și să opre(a)scă strecăciunea care fac lăcustele și alte tărăto(a)re, D...

«Pentru ca să porunciască înge-rulu(i) să(u) carele (e)ste peste toată jāvina încă și asupra pasă-rilor celor zburăto(a)re, care adu-

tot cuvântul de a ne îndrepta, ce numai spre mila Ta cea ne măsu-rată nădăjduind cu frică și cu la-crămi năzuind ne rugăm : auzi-ne și în dar ne miluește.

«Păcatele noastre s-au înmul-țit, ne dreptățile și fără de legile noastre ne îndrăzneți ne-au făcut a striga înaintea ta ca sîngele dreptului Avel, fii noao Milostiv, ci de vream tu ai făgăduit celor ce cu credință vor ceare de la tine a le da ertare, așa ne rugăm ție auzi-ne și ne miluește.

«Norodul tău suspină întru du-reri dobitoacele care le-ai dat spre slujbă să amenințază a să înpu-țina prin boala cea purtătoare de moarte și singure cu mugete și cu tânguitoare pasuri vădesc jalea durerilor sale : lăcustele și alte gadini tăbărăsc asupra rodurilor pămîntului : seamnile urgiei tale mai puține de cît mulțimea păcu-telor noastre să arată asupră-ne ! Nu întoarce Fața ta de cătră noi curii ceale vreadnice de pedeapsă am făcut și Dreapta ta judecută am chemat, îndură-te atot Țiito-rule și ne miluește.

«Doamne Dumnezeuul nostru cel bogat întru milă și necuprins în-tru îndurări, Tu ești Dumnezeuul nostru și noi norodul tău, ție ne rugăm și numele tău chemăm, iartă noao toate nelegiuirile, ridi-că de asupra noastră pre vrăjma-șii cei văzuți și nevăzuți și ne iz-băvește de toută bătaia cea ne ivită încă, di toată primejdia și de întâmplarea cea negândită sau neașteptată, așa cu lacrimi ne ru-găm ție, auzi-ne și ne miluește.

«Doamne Luminează-ne a ne în-toarce la calea adevărului și a po-căinții căci singur ai zis, fără de Mine nu puteți face nimica, în-vrednicește-ne a proslăvi numele

cu lepsă hrani robi(lor) săi și să le înto(a)rcă în pământu neroditoru, D...

«Pentru ca să nu ne omo(a)re cu fo(a)metea pre ticăloși robi(i) săi pentru lipsa care o aducă lăcustile și toată jivina stricătoare, D...

DUPA IVANGHELIE

«Pentru ca D(o)mnul Dumnezeu nostru să erte păcatile tinerilor no(a)stre și ale ticăloșilor și cu nedezlegare să închiză a toată tărătoarea și zburătoarea care aducă lipsă robilor săi : Auzi-ne și ne miluește.

«Pentru ca cu milostivire să caute spre strigarea a tot norodului său și să nu omoare cu fo(a)metea pentr(u) lipsa și stricarea care o aducă lăcustele și alte jivini, cu lacrimi auzi-ne și ne miluește.

«Pentru ca să-și aducă aminte ca oare cându în zilile lui David și să-și oprească mânia sa care pe dreptate este adusă asupra no(a)stră, a păcătoșilor și să înceteze această bătae : cu strigare tare ne rugăm ție, auzi-ne și ne miluește.

«Pentru ca nu până în sfârșit să părăsească moștenirea sa, ci să îplinească rugăciunile ale mucenic(ilor) Trifon, Evtatie și Iulian și ale lor apostolii Petru și Pavel și să scoată lăcustiile și alte stricătoare jivine din hotarile no(a)stre ale robilor săi și să le ducă în locu neroditor cu strigare tare ne rugăm ție, auzi-ne și ne miluește».

Plaga ăceasta, năvălirea lăcustelor, care a... «înegrit și împutit...» de-atâtea ori pământul țării noastre, descrisă așa de realist de Miron Costin¹⁶ ca și de Pseudo-Enache Kogălniceanu¹⁷, a impresionat adânc

tău cel întru tot sfânt, și binevoește ca după seara urgiei cei cu dreptate pornite asupra noastră să ne răsară dimineața bucuriei cei de la tine Doamne și ne miluește.

După aceasta zice diaconul Cu lacrimi și umilință întru zdobirea inimii plecând genunchile noastre, Domnului să ne rugăm.

Și cetește preotul cu Ingenunchiare Moltiva sfântului Modest».

16. Miron Costin, *Opere*, ed. critică P. P. Panaitescu, București, 1958, p. 106.

17. *Letopiseșul anonim al Moldovei* (Pseudo-Enache Kogălniceanu), (1733-1774, apud. *Istoria Literaturii Române*, vol. I, ed. II, București, 1970, p. 633.

poporul, și Biserica a fost prezentă antrenând lupta de refacere a ogoarelor distruse, prin rugăciunile întocmite ad-hoc.

Manuscrisul Petrăchești reproduce gradat, sub formă de ectenii, *hearele*, care sînt specificate și în rugăciunea Sfintului Mucenic Trifon, rugăciune care se găsește în toate Evhologhiile bogate ¹⁸, și dacă rugăciunea e modificată formal sub formă de ectenii, e că i s-a dat o formă mai expresivă, mai pătrunzătoare, mai insistentă pe linie de evlavie. Pînă și vechii termeni slavi: *hiară*, *jivină*, *gadină* ¹⁹, *șomolci* ²⁰ etc. sînt păstrați așa cum au fost folosiți în rugăciuni, în vechile traduceri, impunîndu-i ecteniei forța spirituală a tradiției alături de necesară atmosfera de rugăciune.

O deosebită pondere structurală se imprimă acestei ectenii dinaintea Sfintei Evanghelii prin cererile întâia și a zecea, care scot în relief imaginea ...«îngerului... carele este peste toată jăvina încă și asupra pasărilor celor zburătoare...».

Textul foii volante B.A.R., dă numai ectenia întreită de după citirea Sf. Evanghelii, într-un ton de mare umilință, liniștitoare evlavie, dar cu o profundă rezonanță dogmatică: e vorba de răul universal din cererea a patra, care reamintește «oftatul» cosmic al Sf. Apostol Pavel... «toată făptura împreună suspină...» ²¹ și care se exemplifică prin suferința manifestată de vite în urma prăpădului adus de lăcuste.

Cu cererea a șasea, tot textul B.A.R., se imprimă rugăciunii un optimism măreț, eshatologic: ...«și binevoește ca după seara urgiei cei cu dreptate pornite asupra noastră, să ne răsără dimineața bucuriei cei de la tine Doamne, și ne miluește».

În afara formei de *ectenii*, impresionantă prin repetiție, rugăciunea clasică a Sf. Mucenic Trifon nu suferă nimic structural, ci dimpotrivă se îmbogățește, obligînd sufletul să se plaseze pe marile coordonate adamice, universale, a răspunderii făpturii totale prin căderea omului.

O cu totul altă inovație ne reprezintă manuscrisul

«Molitivă pentru năjit» ²².

«Vine Is(us) de l(a) al șaptelea ceriu și tu gata hrana: și văzuse eșind năjit din marea uscată și-l întălni Is(us) pre el și zise lui: Unde mergi năjite?»

— Unde să merg D(ou)amne în capul omului, și să-l înpu(n)gu pre eri, și să-i vărsu sângele, și să-i usucă viața, și să-i smintescă dinții, și să-i strîmbeză gura, și să-i strămut fâlcile și buzele, și să-i orbescă

18. *Evhologhion bogat*, București, 1920, ed. Cărților bisericești, ed. IV, p. 431—436.

19. Diaconul Coresi, *Carte de învățătură*, Brașov, 1581, p. 287, folosește cuvîntul ...«găui elor» ...

20. Fr. Mikloschi, *Lexicon paleo-slovenico graeco-latinum*, Vindobonae, 1862, vezi termenii respectivi.

21. *Biblia*, ed. 1968, București, *Romani*, VIII, 22.

22. *Evhologhion adecă Molitvenic*, ed. III-a, Dimitrie Popp Costa, Bălgrad, ruptă prima filă. *Molitva* e scrisă cu mîna pe ultima filă albă a cărții. La sfîrșitul molitvei e scris anul 1925, anul scrierii molitvei, între două desene de linii curbe. E interesant că *Храна* deș în limba slavă în genera! și în bulgară în special are sens biologic, aici capătă a profunzime neobișnuită, depășind biologic și intrînd în zona deschisă larg a logicii! Momeală caricaturală a ulei întrețineri dialogale.

ochii, și să-i asurzescă urechile, și să-i astup nările, și să-i facă durere în cap zioa și noaptea.

Si zise Is(us) : — năjite, întoarce-te iar înapoi, și te du în codri pustii, și intră în capetele cerbilor, în coarnele berbecilor, și zaci acolo până se va trece cerul și pământul. Teme-te de D(u)mnezeu cel ce șade pre scaunul cel de judecată a toată lumea, și ție aceasta îți poruncescu năjite, începătorul tuturor boalelor : eși din robul lui D(u)mnezeu... (n)... D(oa)mne sf(inte) (a)tot puternice, gonește pre diavolul și năjit de la robu lui D(u)mnezeu... (n)... din cap, din creștet, și din ochi, și din urechi, și din masele, și să te vădă fără de picioare umblând, și fără de gură mâncând, și fără de mâini prinzând, și fără de cutit înjunghi(i)nd.

Sparge-să năjit ca spuma pre mare și ca praful pre pământu, și ca vântul preste codri. În numele Tatălui și al Fiului și Sfântului D(u)hă acum și pururea și (în)vecii veacilor, amin.

1825».

În *Evhologhionul* care cuprinde această filă manuscris, la pag. 599 jos, se află însemnarea «Să știe că acestu molitfenicu l-am cumpărat eu pop Costandin cu banii miei tl. doazeci la leat 1829 Iunie 13 și am însemnat să știe».

Pop Costandin ot Mănzălești sin Vlad Rădulescu».

Evhologhionul s-au Molitvenicul fiind tipărit în Bălarad (Alba Iulia) n-a avut rușăciunea pentru năjit, și cartea trecînd dincoace de Carpați, unde molitva de năjit era cerută, a fost scrisă cu mîna pe cartea oficială.

Molitva aceasta reprezintă un interes excepțional, întrucît ne aduce în fața unei inovații care afectează nu numai forma, ci însăși structura rugăciunii pentru năjit, din vechile cărți de cult.

În molitva manuscris găsim elemente din literatura religioasă apocrifă și din folclor, care se bucuraseră de-o intensă circulație de epocă, fiind pe gustul credincioșilor. Faptul acesta ne obligă să concludem că autorul manuscrisului e din popor, e un «popă» care cunostea și folclorul și literatura apocrifă care circulau atunci. Autorul trădează o frumoasă înclinare literară.

După ...«al șaptelea ceriu»... îndată intervine enigmaticul... «și fu gata hrana», dînd posibilitatea unei desfășurări dialogate supra încărcată de paradox... «din marea uscată»...

Verbele curg firesc în orînduirea propozițiilor, într-o vie coloratură imajinativă, spre a da cît mai multă expresivitate acțiunilor răului asupra omului ...«și să-l împungă pre eri, și să-i vîrsă sângele, și să-i usucă viața, și să-i smîntescă dinții, și să-i strîmbeză gura...» etc.

Iisus îl alungă pe ...«diavolul și năjit»... nu blestemîndu-l, ci plătîndu-l în stări de mare dezzechilibru biologic, stări paradoxale încărcate de posibilități dramatice, ironice și caricaturale, stări care aruncă răul peste zarea firescului și umanului, plătîndu-l într-o zonă de destră-

mare : ...«și să te văzŭ fără de picioare umblindŭ, și fără de gură mincîndŭ, și fără de mâini prinzîndŭ, și fără de cuțit înjungh(i)ndŭ»...

Desigur că cel ce a compus această uimitoare molitvă nu l-a cunoscut pe Hegel, n-a știut de ce potențe ideative extraordinare e încărcat paradoxul, ci a desfășurat logica populară naturală, plină de frumuseți mintale, jucăușe pe muchie de cuțit, caracteristică unui popor sănătos și senin ca albastru' cerului de pe coamele Carpaților noștri.

Incheerea molitvei e saturată de imagini poetice : ...«Spargesă năjit ca spuma pre mare, și ca praful pre pămîntŭ, și ca vîntul preste codrii»... marcînd și mai puternic talentul literar descriptiv al autorului.

Molitva aceasta este lipsită de tonul solemn și de nota de evlavie a molitvei clasice bisericești, dar în schimb e încărcată de optimism, destramă caricatural puterea negativă, demonică, intră în matca populară antropomorfică a puterii demonice, liniștește prin seninătatea ce-o provoacă.

Că Biserica a luat sau nu cunoștință de această molitvă atunci, nu se știe, dar ceea ce se poate afirma sigur e că atît «pop Costandin sin Vlad Rădulescu», cît și alții care au moștenit cartea, au citit-o celor care o cereau.

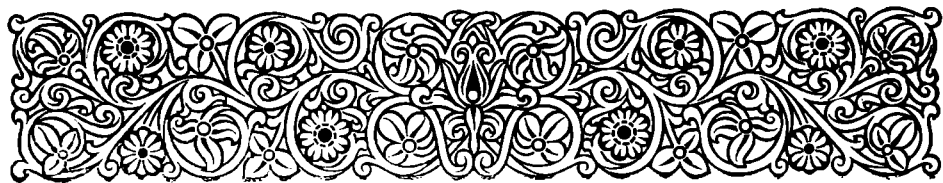
Din clipa în care molitva a fost scrisă pe fila cărții oficiale, ea a intrat în circulație alături de molitva clasică a Molitvenicelor care aveau rugăciunea.

Iată dar forme cultice care pot să apară, să creioneze epoca, și să dispară atunci cînd necesitățile nu mai survin. Aceasta nu înseamnă că Biserica poate să deschidă larg bulevard inovațiilor în desfășurarea cultului, ca să-i înăbușe osatura, care cere permanență, stabilitate, solemnitate, ci să fie atentă și la ceea ce este structural cultului, dar și la ceea ce este formal, care poate să mai intre și în tonul vremii.

Un fapt e sigur din aspectele ce ni le oferă cele două manuscrise atunci cînd Biserica intervine în modificări cultice, îmbogățește și forma și conținutul elementelor cultice în cauză în cele două ectenii pentru lăcuste se introduc puncte cruciale cultice : imaginea ingeru'ui care «este preste *heari*», și *oftatul universal* al protopărinților care s-a răsfrînt în cosmos prin om.

Cînd individualul intervine în probleme de cult, poate să ofere minunate forme expresive mitico-folclorice, ca în *molitva pentru năjit*, dar care să se resimtă puternic prin structură, prin conținut deformant.

Pr. SANDU TUDOR

DESPRE CIMITIRELE PAROHIALE SĂTEȘTI

Metode de urmat în sistematizarea și infrumusețarea lor

De cîtă grijă și de cîtă atenție s-au bucurat cimitirele creștine în trecut ne grăiește întreaga istorie a Bisericii creștine. Sclavii creștini erau îngropați alături de stăpînii lor creștini, săracii alături de cei bogați, iar modul cum părăsea cineva viața aceasta pămîntească era singurul criteriu care constituia valoarea celui decedat. Cei cu dare de mină, care aveau locuri de îngropare, le puneau cu toată dragostea la dispoziția celor ce ar fi trebuit să fie aruncați, altminteri, la groapa comună. În felul acesta au luat naștere numeroasele cimitire din jurul Romei și de prin alte părți, cunoscute după numele posesorilor lor. Rămășițele pămîntești ale martirilor erau adunate cu grijă și îngropate cu desăvîrșită evlavie, iar pe mormintele lor s-au ridicat mai tîrziu multe lăcașuri de închinare. De asemenea, în jurul mormintelor martirilor erau îngropați ceilalți credincioși, pentru ca rudele și prietenii celor decedați să poată apela la rugăciuni le martirului respectiv, în favoarea celor dragi ai lor. Totul a fost predominat, chiar de la început, de ideea că cei decedați în calitate de mădulare ale Trupului lui Hristos vor învia, atunci cînd va voi Dreptul Judecător, iar înmormîntarea lor era socotită întocmai ca așezarea unei semințe în pămînt, menită să răsară din nou la viață, după cuvintele Sfîntului Apostol Pavel, care zice «Se seamănă întru stricăciune; se va scula întru nestricăciune. Se seamănă întru necinste; se va scula întru slavă. Se seamănă întru slăbiciune; se va scula întru putere» (I Cor. XV, 42—43).

Cimitirele au fost la început proprietate particulară. Cu timpul, însă, ele au trecut sub oblăduirea Bisericii, care le-a purtat o grijă deosebită și care s-a străduit să le înfățișeze credincioșilor nu numai ca un «memento» al faptului că sînt muritori ci și ca o cheazăsie a învierii care-i așteaptă, după plecarea lor din lumea aceasta. Un alt motiv, care a determinat Biserica să acorde cimitirelor o astfel de grijă, este acela că trupurile credincioșilor adormiți, datorită participării în viața lor la Tainele Bisericii, au fost întocmai ca niște organe și vase, de care s-a servit Duhul Sfînt, în toate lucrările cele bune. Mormintele credincioșilor nu mai erau astfel niște locuri obișnuite și nici numai niște locuri pe care legile civile le apărau de profanare, ca în păgînism, ci niște

locuri cu adevărat sfinte, ca unele ce păstrau în ele instrumentele și vasele Duhului Sfânt. Din această pricină în Biserica creștină primară, din timpul persecuțiilor, se depunea o deosebită râvnă în adunarea rămășițelor pămîntești ale martirilor și celorlalți credincioși care au pățit moartea, în îngroparea lor cu cinste, în locuri ferite de orice profanare, Biserica mergînd pînă acolo ca, pentru acoperirea cheltuielilor legate de asemenea fapte de pietate, să-și vîndă chiar și din odoarele ei sacre. S-a constatat existența în Biserica primară chiar a unor bresle de oameni însărcinați cu îngroparea celor decedați, bresle asemănătoare cu «sodalitia» sau «collegia funeratitia» păgîne, care se găseau însă sub ascuțarea Bisericii.

Am înfățișat toate cele de mai sus în legătură cu cimitirele creștine pentru ca să ne putem da seama și mai bine de rostul cimitirelor parohiale sătești. Căci, dacă în centrele mari, cimitirele au fost preluate, la sfîrșitul secolului trecut, de autoritățile orășenești, la sate, ele au continuat și continuă să rămîină sub oblăduirea Bisericii, care este răspunzătoare de starea lor atît înaintea lui Dumnezeu, cît și în fața credincioșilor de societății.

O dată cu preluarea cimitirelor orășenești de către autoritățile administrative locale, o ordine desăvîrșită s-a introdus în ele, cimitirele orășenești devenind adevărate parcuri de reculegere și adevărate spații verzi, care înfrumusețează și dau aspect civilizată orașelor noastre. Dar nu tot așa se întîmplă și cu majoritatea cimitirelor parohiale sătești. În multe locuri, cimitirele acestea se găsesc din moși-strămoși în jurul bisericilor parohiale. Mormintele, săpate la voia întîmplării, nu păstrează nici o ordine; nu se găsesc poteci printre ele; multe nu mai au nici măcar crucile respective, lăsînd impresia tristă a unor locuri nu numai neîngrijite, ci cu adevărat părăsite. Doar cîteva dintre ele — și acestea ale celor de curînd răposati, dacă sînt mai bine îngrîiite și dacă au cîteva flori plantate pe ele. În colo, buruienile acoperă cu vegetația lor abundentă totul, iar credincioșilor din parohii nici nu le pasă de aceasta. Același lucru se întîmplă, de obicei și cu cimitirele parohiale sătești din afara curților bisericilor. Aici aspectul detestabil al locului în care cei repauzați se odihnesc întru așteptarea trîmbiței Învierii de Obște este și mai trist. Așezate în margine de sat, cimitirele parohiale sătești, chiar dacă au fost îngrădite vreodată cu gard, acesta, din cauza timpului și a intemperțiilor, în majoritatea cazurilor a fost distrus, în unele cazuri, rare, este adevărat, vitele sătenilor puțînd intra și paște în voie pe mormintele celor repauzați. Crucile puse la căpătîiul mormintelor, de cele mai multe ori din lemn, majoritatea nu se mai țîn în picioare. Salcîmi sau alți pomi sălbatici, crescuți și ei la voia întîmplării, dau de multe ori, un aspect de pădurice neîngrijită cimitirului. Cît privește mormintele, cu toate că locul este destul de cuprinzător, nici ele nu au fost așezate în vreo ordine oarecare, ci la voia întîmplării și nu o dată ca cineva să poată ajunge la mormîntul celor

CIMITIR NESISTEMATIZAT
parcela 20m x 18m

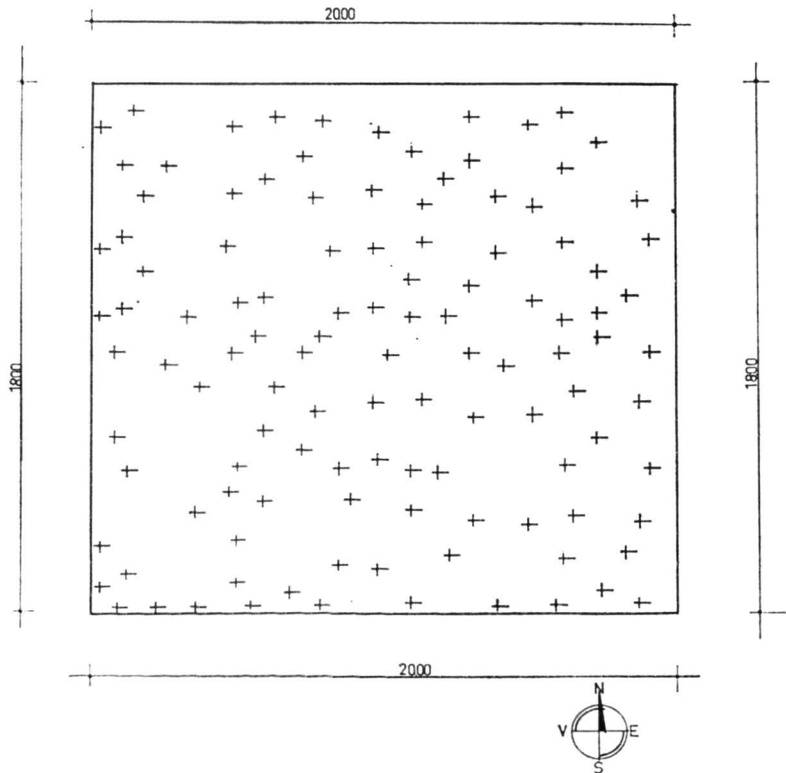

Figura 1

SCHEMA DE PARCELARE A CIMITIRULUI „CUZA-VODA”
parcele 20m x 18m

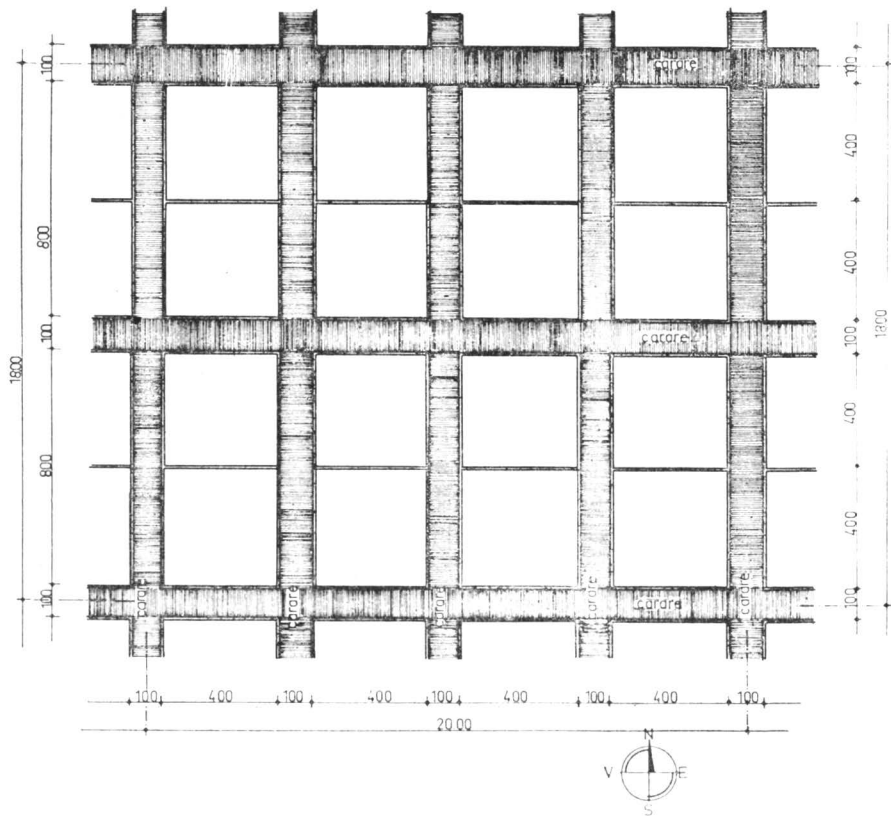

Figura 2

APLICAREA SCHEMEI DE PARCELARE PESTE
CRUCILE EXISTENTE

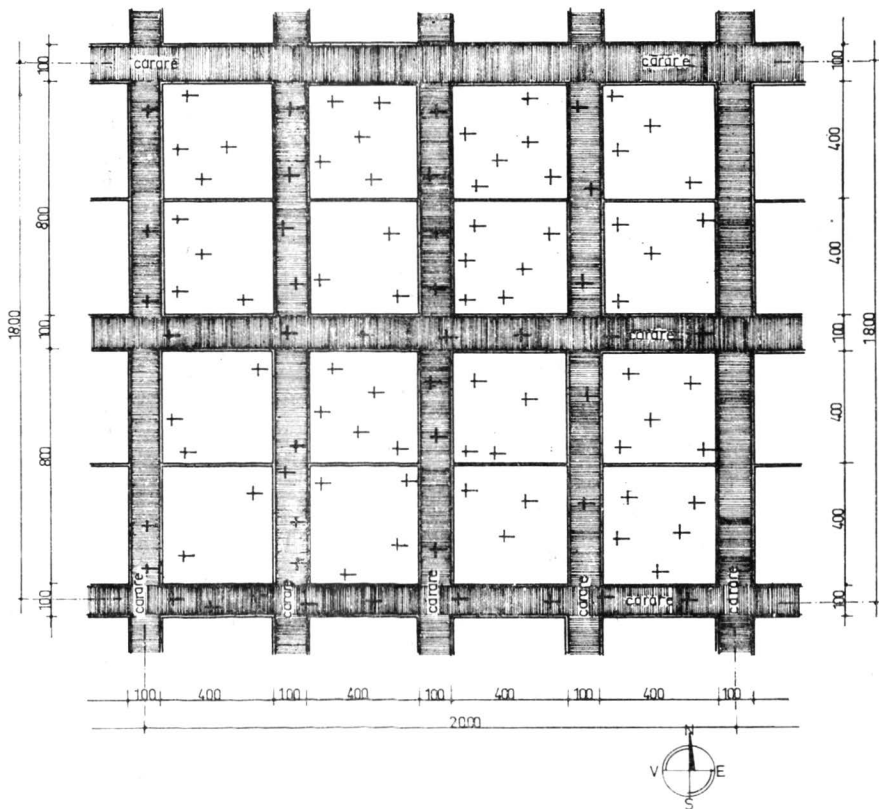

Figura 3

SISTEMATIZAREA FINALA A
CIMITIRULUI EXISTENT parcela 20m×18m

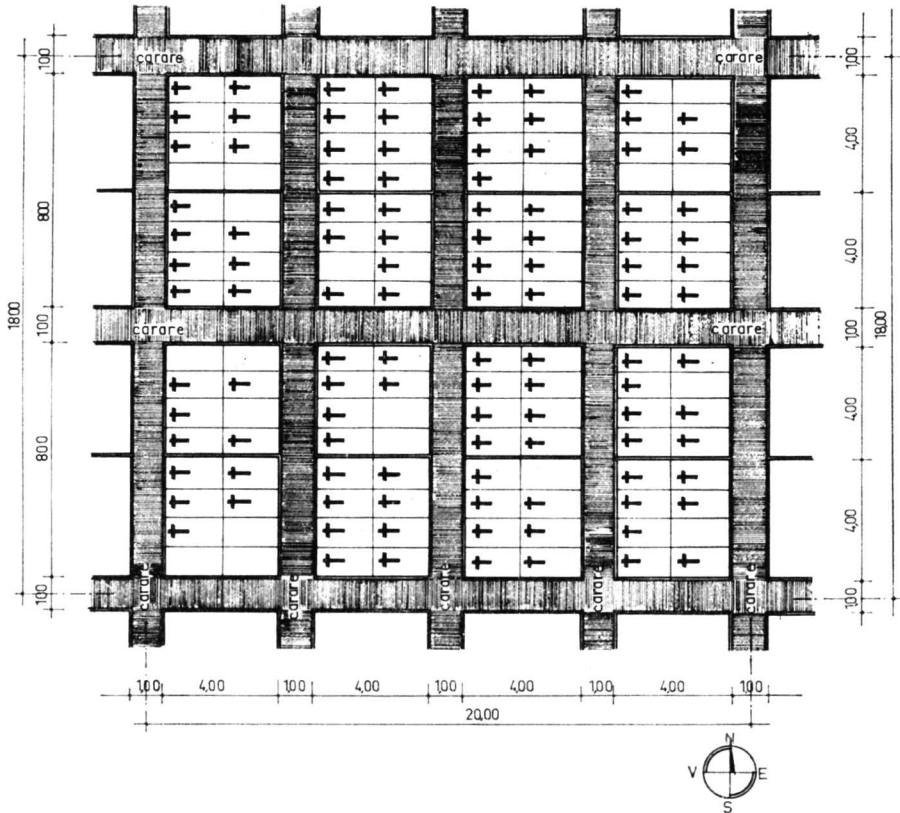

Figura 4

apropiați ai lui, se vede silit să calce peste mormintele altora. Și aici, ca și în cimitirele din jurul bisericilor, doar mormintele celor de curînd decedați, se găsesc într-o stare mai bună. Doar pe ele, dacă se mai poate vedea vreo urmă de îngrijire, îndepărtarea buruienilor și a ierbii și sădirea cîtorva flori...

Spun toate acestea dintr-o proprie și tristă experiență. Cînd am venit ca preot paroh, în anul 1931, în comuna Cuza Vodă din județul Ialomița, cimitirul parohial, așezat în partea de nord a satului, nu era decît o pădure de salcîmi și de buruieni, total neîmprejmuit, la dispoziția vitelor care pășteau aici nestingherite. Crucile erau împrăștiate prin aceste hățișuri, într-o dezordine revoltătoare. Împrejurul cimitirului erau mai multe gropi din care locuitorii satului scoteau pămînt pentru construirea caselor și pe care apoi le umpleau cu gunoaiele și bălegarul din tot satul cărora li se dădea foc. Fumul acesta se împrăștia asupra cimitirului, îmbrăcîndu-l într-o haină și mai mohorîtă, iar un miros greu se răspîndea de aici pînă departe. Nu arare ori anumiți copii, cu apucături rele din sat, veneau în cimitir și răsturnau crucile, pentru a scoate cei cîțiva bănuți, pe care credincioșii, după un vechi obicei, îi puneau sub cruci, cu ocazia înmormîntării celor ai lor. (Reproduc alăturat o schiță a modului cum se găseau împrăștiate crucile în cimitir, la venirea mea în parohie. Anexa nr. 1).

Sarcinilor mele pastorale, care constau în îndrumarea spirituală și în sfințirea credincioșilor, li s-a mai adăugat încă de la început sarcina de onoare de a face din așa-zisul cimitir parohial sătesc de la Cuza Vodă, un cimitir adevărat, vrednic de o comunitate creștină care știe ce înseamnă un cimitir creștin și care este valoarea morală a cimitirului pentru viața sufletească a credincioșilor. Am pornit la lucru cu rîvnă și hotărîre și am izbutit cu multă trudă și sudori să realizez o sistematizare cum nu se poate mai frumoasă a cimitirului parohial sătesc de la Cuza Vodă. Am bătut de multe ori pasul pe loc. Alte ori a trebuit să mă întorc și să iau lucrul de la început. Am dibuit în noapte și în necunoștință pentru că nu am avut la îndemînă experiența altcuiva, care să mă ajute în lucrarea ce mi-am propus s-o fac. Dar pînă în cele din urmă am ieșit la lumină și mi-am ajuns ținta. Căutînd să rezum, această experiență a mea de ani de zile, voi încerca să desprind din ea următoarele metode, care m-au ajutat să realizez sistematizarea și înfrumusețarea cimitirului sătesc din parohia mea și care, nădăjduiesc să folosească și altor frați preoți.

I — LĂMURIREA CREDINCIOȘILOR CU PRIVIRE LA CULTUL MORȚILOR ȘI LA ROSTUL PE CARE-L AU CIMITIRELE ÎN ICONOMIA VIEȚII SUFLETEȘTI A CREDINCIOȘILOR.

a — ÎN BISERICĂ :

1 — *Prin predică.* Se va accentua, ori de cîte ori este cazul, legătura dintre viața de aici și cea de dincolo, comuniunea care există în toată clipa între lumea văzută și cea nevăzută, ambianța de sfințenie în care trebuie să trăiască credincioșii. Viața de dincolo nu este decît o prelungire a vieții de aici. Încetarea din viață nu

este decît o «adormire». Cei repauzați, ca unii ce s-au împărtășit din Tainele Bisericii și au devenit vase alese și instrumente ale Duhului Sfînt, merită tot respectul din partea noastră și neglijînd mormintele lor, înseamnă să uităm și de Dumnezeu și de cei dragi ai noștri adormiți în Domnul. În concepția creștină moartea nu înseamnă decît păcatul. Cei răscumparați, prin Jertfa Domnului Hristos, sînt și vor rămîne întotdeauna vii, chiar dacă un timp nedeterminat — pînă la Învierea de Obște — ei se repauzează în morminte.

De asemenea se va înfățișa grija acordată de Biserica creștină, încă de la început, credincioșilor adormiți. Concepția de egalitate dintre oameni, pe care a adus-o creștinismul și care însoțește pe adepții credinței creștine nu numai în viață, ci și în moarte. Rugăciunile pentru cei decedați pe care le face Biserica. Respectul pe care trebuie să-l avem față de moșii și strămoșii noștri, care o dată cu credința lor ne-au lăsat ca moștenire și patria și neamul.

b — ÎN AFARĂ DE BISERICĂ :

1 — *Prin pastorația individuală.* În vizitele care se vor face pe la casele credincioșilor, fie cu «zi întîi», fie cu săvîrșirea vreunor slujbe religioase, să se străduiască de fiecare dată ca familiile respective să se îngrijească de mormintele răposaților lor, dîndu-se ca exemplu cei ce-și înțeleg această îndatorire creștinească precum trebuie și căutînd să se realizeze o adevărată emulație printre credincioși, în ce privește îngrijirea și înfrumusețarea mormintelor de familie.

2 — *În slujbele săvîrșite în cimitir.* Slujbele săvîrșite în cimitir, cu ocazia pomenirii morților sînt cele mai nimerite prilejuri de a atrage atenția familiilor asupra datoriei lor sfînte de a se îngriji de mormintele răposaților lor și de a le reaminti îndatorirea păzită cu sfințenie în Biserica creștină primară, de a se îngriji deopotrivă și de mormintele acelor care nu mai au pe nimeni în viață, sau ale căror rude sînt plecate de multă vreme din sat, înfățișînd un aspect de părăsire totală.

II — LĂMURIREA ȘI PREGĂTIREA CONSILIERILOR PAROHIALI ȘI A CELOR DIN COMITETUL PAROHIAL, ÎN VEDEREA SISTEMATIZĂRII ȘI ÎNFRUMUSEȚĂRII CIMITIRULUI.

Lămurii și îndrumați precum se cuvine, consilierii parohiali și cei din comitetul parohial vor deveni cele mai bune și cele mai apropiate ajutoare ale preotului în lucrarea de sistematizare și de înfrumusețare a cimitirului. Ei vor susține și vor duce în mijlocul maselor credincioșilor cu mult mai multe șanse de reușită ideile și dorințele preotului lor paroh cu privire la lucrarea pe care intenționează să o săvîrșască. Membrii consiliului și comitetului parohial vor fi îndrumați :

a — Să fie cei dinții oameni din sat, care să înceapă a se îngriji temeinic de mormintele familiei lor din cimitir, curățindu-le de buruieni, săpîndu-le, îndreptîndu-le crucile, plantîndu-le cu flori, în așa fel ca să devină exemplu și pentru ceilalți credincioși și să realizeze o emulație în mijlocul lor.

b — Să culeagă toate dorințele, nevoile și gîndurile credincioșilor cu privire la cimitirul parohial, să le înfățișeze preotului paroh, să le discute cu el și să avizeze împreună la măsurile necesare.

c — Să devină adepți convinși ai necesității lucrărilor de sistematizare și de înfrumusețare a cimitirului și să-și depună toată sîlînța în aducerea la îndeplinire a lucrărilor pe care împreună cu preotul paroh le planifică în sensul acesta.

d — Să procedeze în tot momentul cu calm, cu răbdare și cu dragoste frățească în orice împrejurare, oricât de dificilă, care s-ar ivi printre credincioși, în legătură cu cimitirul.

III — RESPECTAREA CADRULUI ȘI NORMELOR LEGALE CIVILE ȘI BISERICEȘTI, ÎN LUCRAREA DE SISTEMATIZARE A CIMITIRULUI.

Îndatorirea preotului paroh și a consiliului parohial de a se îngriji de împrejmuirea cimitirului, care este proprietatea parohiei și de ținerea lui în ordine este fixată prin art. 181—183 din Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române. În cazul când lucrarea de sistematizare și de împodobire a cimitirului este de o ținută mai amplă, preotul paroh este dator să arate acest lucru autorității sale bisericesti superioare și să solicite aprobarea și binecuvîntarea pentru începerea unor astfel de lucrări.

De asemenea, preotul paroh trebuie să țină seama de Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 541/1960, care prevede următoarele :

«Art. 464 — Deshumarea cadavrelor și transportarea acestora după 7 ani de la înhumarea lor, nu mai necesită autorizație sanitară.

Art. 467 — Înhumările se pot face numai în cimitire autorizate de Către Comitetul Executiv al Consiliului Popular Comunal sau Orășenesc, cu avizul prealabil al organelor sanitaro-epidemice teritoriale...

Art. 468 — Cimitirele vor fi împrejmuite cu un gard sau cu un șanț de cel puțin 1 m. Pământul rezultat de la săpare va fi depus pe marginea dinspre cimitir, sub formă de val de pământ și plantat cu gard viu...

Art. 469 — Intervalele dintre morminte trebuie să fie pe latura lungă de aproximativ 1 m., iar la capete de 0,5 m. Adîncimea gropii trebuie să fie de 2 m.».

IV — ÎNTOCMIREA PLANULUI DE SISTEMATIZARE A CIMITIRULUI.

Cu ocazia întocmirii planului de sistematizare a cimitirului, trebuie să se țină seamă neapărat de situația locală, căci planul de sistematizare va fi mai amplu, sau mai redus, după modul în care se prezintă cimitirul. La Cuza Vodă, după cum se poate vedea din Anexa I, nu se putea realiza nimic fără un plan bine gîndit de sistematizare generală și radicală. Locul, destul de mare, într-o suprafață de 14.400 m.p. îngăduia și el această sistematizare. Dar, mai înainte de sistematizarea propriu-zisă a cimitirului, va trebui să se facă alte lucrări pregătitoare și anume :

a — *Degajarea cimitirului parohial și îngrădirea lui.* În felul acesta, atenția sătenilor cu privire la cimitirul lor parohial va spori și se va crea în jurul său o atmosferă de respect la fel cu aceea pentru curtea și locașul de închinare al satului. Degajarea cimitirului se va putea face prin astuparea tuturor gropilor ce ar exista eventual în jurul lui și prin nivelarea terenului, ca și prin săparea șanțului de protejire prevăzută de legile civile. Cît privește îngrădirea cimitirului, ea se va putea face, fie cu gard de prefabricate, fie cu gard de sîrmă împletită, fie cu gard viu, după posibilitățile existente.

b — *Degajarea inclinei cimitirului.* Toți arborii, arbuștii și pomeții, care nu ar avea aici un loc într-o sistematizare plănuită, urmează a fi scoși și îndepărtați, cei tineri putînd fi replantați de-a lungul gardului împrejmuitoar.

Cu ocazia acestor degajări, urmează să se dea o înfățișare plăcută și intrării cimitirului, prin construirea unor porți impunătoare, dacă se poate chiar în stil rustic românesc.

c — *Schițarea planului de sistematizare.* Se va ridica la scară planul locului pe care îl ocupă cimitirul, cu vecinătățile lui, cu locul unde se găsește intrarea și cu mormintele așa cum se găsesc aranjate, în toată neorînduiala lor. În cazul cînd locul ocupat de cimitir este suficient de spațios, (ca la Cuza Vodă, unde este de 14.400 m.p.), se va avea în vedere, în primul rînd trasarea drumurilor care să facă posibilă intrarea dricului mortuar pînă la o distanță cît mai apropiată de parcela fiecărei familii. Astfel, de la intrarea în cimitir și pînă la extremitatea opusă se va trasa un drum de 3 m. lățime cu un rondou la extremități, care să facă posibilă întoarcerea dricului.

Cele două părți care vor rezulta de pe urma trasării acestui drum, vor fi împărțite și ele, la distanță egală de un alt drum de 3 m. lățime, pentru aceeași necesitate specificată mai sus, adică pentru intrarea dricului mortuar. Se pot avea în vedere și alte posibilități de trasarea acestor drumuri.

Pe direcția drumului principal al cimitirului se vor fixa parcele de $\frac{4}{4}$ m.p., lăsîndu-se între ele cărări de 1 m.

Pe direcția drumurilor secundare, adică la dreapta și la stînga drumului principal se va lăsa cărare de 2 m. din două în două parcele. Fiecare parcelă va fi împărțită uniform în 8 morminte, cu lățimea de 0,75 m, iar între morminte se va lăsa o porțiune de 0,20 m. și de jur-împrejurul fiecărei parcele încă o porțiune de 0,20 m, ca o bordură care să servească la alinierea trasată în sistematizarea generală. Crucile mormintelor se vor așeza în toate parcelele uniform.

Schița planului astfel trasat, fie în întregimea ei, fie parte cu parte, se va așeza peste schița cimitirului existent, pe care, în prealabil au fost identificate mormintele de familie, ca și mormintele celor ce nu mai au în momentul de față pe nimeni de ai lor în sat. Din suprapunerea acestor schițe (Anexa 2 schița de sistematizare, peste anexa 3 a situației existente în cimitir), va rezulta situația din anexa 4, în care unele morminte vor fi cuprinse în anumite parcele, iar altele vor rămîne în drumurile ce urmează a fi trasate. Mormintele acestea din urmă vor trebui să fie dezgropate și transferate, în cazul cînd ele au o vechime mai mare de 7 ani, în parcelele aparținătoare rudelor lor, sau, în cazul cînd nu mai există nimeni dintre rudele lor în sat, vor fi adoptate de anumiți credincioși evlavioși în parcelele lor.

Situația care va rezulta din această suprapunere, va fi apoi afișată, pe grupuri de parcele, la biserică, pentru ca credincioșii să ia cunoștință de ea și să poată fi mobilizați spre a o aduce la îndeplinire.

V — LĂMURIREA CREDINCIOȘILOR PENTRU TRECEREA LA FAPTĂ. Cu ocazia afișării proiectului de sistematizare așa cum l-am arătat mai sus, în chip cert că se vor isca multe neînțelegeri, multe nemulțumiri și chiar unele potrivnicii. Este perioada cea mai critică din lucrarea de sistematizare a cimitirului parohial sătesc. Abia acum preotul paroh, dimpreună cu ajutoarele sale consilierii parohiali urmează să ducă o muncă de lămurire susținută printre credincioși și să-i îndemne la faptă, deoarece se vor ivi unii chiar și printre aceia care și-au dat la început asentimentul în vederea sistematizării cimitirului, care acum vor căuta să se eschiveze, sub diferite pretexte de la faptă.

VI — ADUCEREA LA ÎNDEPLINIRE A PLANULUI DE SISTEMATIZARE. Numai după ce preotul paroh și consilierii parohiali vor fi siguri că o bună parte dintre enoriașii satului i-au înțeles și că-i vor urma cu credință în lucrarea pe care intenționează să o facă, se poate trece la îndeplinirea planului de sistematizare, Ziuă

în care lucrarea va începe, va fi din timp stabilă, în așa fel ca enoriașii să-și poată face timpul liber necesar ca să se găsească în ziua respectivă în cimitir.

Consilierii parohiali și alți credincioși binevoitori, vor veni în cimitir împreună cu preotul aducând cu ei două sfuri și un număr suficient de țaruși. Sforile, în lungime fiecare de cîte 20 m., vor fi prevăzute cu noduri vizibile la următoarele distanțe: 4 m., 4 m., 1 m., 4 m., 4 m., 1 m. Parcelarea cimitirului, în vederea sistematizării va începe de-a latul unei linii drepte, din imediată intrare a cimitirului și se va face de-a lungul drumului lăsat în mijlocul cimitirului — și de o parte și de alta a lui (Trasarea drumurilor va fi desigur o lucrare anterioară parcelării propriuzise). Doi consilieri, pe dreapta drumului principal și doi consilieri pe stînga aceluiași drum vor apuca cele două extremități ale sforilor prevăzute cu noduri; sforile se vor întinde de-a lungul drumului principal, la distanța de 4 m., 4 m., 1 m., 4 m., 1 m., și așa mai departe, iar cîte șapte credincioși de o parte și de alta a drumului central, vor urmări nodurile sforilor și vor înfige bine în pămînt țaruși în dreptul nodurilor respective. Toată operația se va desfășura sub supravegherea și îndrumarea preotului paroh.

După operația aceasta, parcelele astfel delimitate se vor împărți în loturi de 16 parcele mici (morminte de familie) și peste fiecare parcelă se va așeza cîte un responsabil, în vederea lucrărilor ulterioare ce vor trebui făcute pînă la oapătul sistematizării și înfrumusețării cimitirului.

Se va continua apoi și cu parcelarea celuiălalt loc al cimitirului, procedîndu-se la fel ca și pînă acum și instituindu-se, pentru fiecare lot de parcele cîte un responsabil.

VII — MUNCA ȘI SARCINILE RESPONSABILILOR DE PARCELE.

Responsabilii de parcele vor apela la consătenii lor, ale căror morminte se găsesc în parcelele respective și, împreună cu ei, vor uni țarușii de pe parcelele respective prin șanțulețe vizibile, făcînd să iasă în evidență atît mormintele de familie, cît și drumurile despărțitoare dintre morminte. Vor rezulta, în felul acesta o seamă de grupe de cîte patru morminte de familie, despărțite între ele, de o parte printr-un drum de 1 m., iar pe de alta printr-un drum de 1 m. Fiecare grupă de cîte patru morminte de familie va avea astfel intrarea ei separată, pe drumul de acces de 1 m. dintre morminte și fiecare grupă va fi despărțită de grupa vecină printr-un drum de 1 m. Separarea mormintelor de familie în grupa de patru morminte se va face printr-un șanțuleț de 0,25 m.

VIII — ATRIBUIREA MORMINTELOR FAMILIILOR RESPECTIVE.

În urma operațiilor făcute pînă acum va rezulta o situație poate destul de încurcătă, deoarece numai o mică parte din mormintele de familie vor putea cuprinde pe morții aceleiași familii. Se vor naște o seamă de nemulțumiri și proteste, cu privire la celelalte morminte, pe care preotul trebuie să le prevadă și pe care va trebui să le evite, cît mai mult, printr-un procedeu unic, pe care să-l aplice fără excepții. Socotim util să se țină seamă de următoarele criterii, pe care experiența le-a dovedit valabile:

a — Cînd este vorba de mai multe morminte diferite, locul respectiv se va atribui familiei aceleia care are îngropat acolo pe un membru al său, de mai puțin de 7 ani, dat fiind faptul că numai după data aceasta se poate face deshumarea.

b — Unde se găsesc mai multe morminte de peste 7 ani, locul să rămână familiei care are acolo mai multe morminte.

c — Dacă sînt familii care au în același loc un număr egal de morminte, fie că parcela adică locul respectiv se împarte și se atribuie la două familii, fie că se trage la sorți și sortii decid cărei familii să rămînă mormîntul.

d — Dacă sînt și cazuri în care nu se poate ajunge oîtuși de puțin la înțelegere, se lasă ca timpul să aducă cu sine dezlegarea neînțelegerilor.

IX — MORMINTELE CARE RĂMÎN ÎN AFARA ALINIERII (ÎN DRUMURI).

Cît privește mormintele care, în urma alinierii și parcelării vor rămîne eventual în afara mormintelor de familie propriu-zise, adică pe drumurile de 1 m. sau de 1 m. dintre morminte, dacă acestea sînt de peste 7 ani, se vor deshuma și introduce în mormintele de familie respective, iar dacă sînt sub 7 ani, vor rămîne pe loc pînă la împlinirea termenului de deshumare. Dacă mormintele de felul acesta nu mai au pe nimeni în sat, care să se îngrijească de ele, se va apela la credincioșii evlavioși să le deshumeze și să le introducă în mormintele lor de familie, sau se vor fixa morminte «ale celor părăsiți de ai lor», în care osemintele celor în cauză vor fi reînhumate cu ajutorul binevoitor al credincioșilor evlavioși.

X — ALINIERIA CRUCILOR ȘI ÎNFRUMUSEȚAREA MORMINTELOR. Responsabilii de parcele de morminte de familie își vor continua și mai departe sarcinile lor, pînă la definitivă sistematizare și înfrumusețare a cimitirului. Una din îndatoririle lor de seamă va fi alinierea crucilor din morminte. Crucile vor fi alinate uniform, în tot cimitirul, pe linia de Vest a mormintelor, la o distanță de 0,20 m. de bordura de pe latura de Vest a mormintelor sau în interior la 2 m. (mijlocul parcelei). Alinierea se va face la sfoară. În alinierea crucilor de pe morminte să se respecte următoarele: crucile să fie mutate cu toată atenția să nu se producă tulburare — să aibă consimțămîntul familiei sau al Consiliului parohial, aprobarea și supravegherea preotului paroh sau a epitropilor. Crucile să nu fie mutate la o distanță mai mare de (0,25—0,30m) de mormînt ca să poată fi găsit la deshumare în orice timp. Crucile celor absenți și necunoscuți, nu se vor muta pînă nu se identifică ale cui sînt.

Responsabilul va duce muncă de lămurire cu cei ale căror morminte se găsesc în parcela încredințată lui, pentru smulgerea buruienilor, săparea mormintelor și plantarea lor cu arbuști și cu flori. El va întocmi un tablou cu numele familiilor care dețin morminte în parcela lui, cu numele morților, data decedului și a înhumării, gradul de rudenie al mortului cu deținătorul mormîntului și data deshumării, dacă aceasta a avut loc. Totodată, pe acest tablou va înscris și mormintele care nu au fost revendicate de nimeni, adică ale căror familii nu se mai găsesc în sat și pe care va căuta să le încredințeze spre pîrtare de grijă și împodobire altor credincioși evlavioși, care vor accepta și care vor fi trecuți la locul respectiv în tablou.

XI — ALCĂTUIREA ȘI ȚINEREA EVIDENȚEI MORMINTELOR DIN CIMITIR.

Parohul, împreună cu Consiliul parohial, după ce vor aduna toate tablourile de la responsabilii de parcelă, vor trece la numerotarea parcelelor și a mormintelor de pe fiecare parcelă. E bine ca numerotarea parcelelor să se facă cu literele alfabetului, iar numerotarea mormintelor de familie cu numere de la 1 în continuare. Se va alcătui un registru al cimitirului, care se va păstra la parohie și în care vor fi trecute morminte de familie pe parcele și pe numele, cum și pe numele posesorilor actuali ai lor. Datele referitoare la cei înmormîntați se vor trece și în registrul

acesta, după cum am arătat mai sus, la pct. X. În cazul când parcela, prin moartea actualului deținător va trece în posesia altcuiva din familie, lucrul acesta se va specifica la vreme și în acest registru. Evidența înscrierii în acest registru și ținerea lui la curent cu toate înregistrările noi ce se vor face, cad în competența preotului paroh. Acesta, împreună cu Consiliul parohial, după punerea la punct a registrului despre care este vorba va elibera fiecărei familii câte o adevărită, investită cu sigiliul parohial, în care se va specifica numărul parcelei și numărul mormintului pe care fiecare familie îl posedă și fiecare familie va fi îndemnată să-și alcătuiască un carnet, în care să fie trecuți morții familiei, cu data decesului lor. Carnetul acesta va putea fi folosit și ca pomelnic, ori de câte ori familia respectivă va săvârși slujbele prevăzute de Biserică pentru pomenirea morților.

XII — Orice modificări vor interveni ulterior în situația cimitirului o dată stabilită, vor fi aduse în prealabil la cunoștința preotului paroh și a Consiliului parohial, în vederea săvârșirii operațiunilor respective în registrul cimitirului parohial. Preotul paroh, împreună cu consilierii parohiali vor exercita o continuă și susținută supraveghere asupra cimitirului, în așa fel ca el să devină din ce în ce mai frumos și mai ordonat.

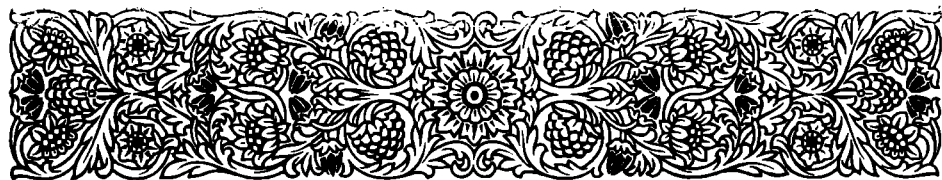
*

Acestea sînt metodele de care s-a folosit, după îndelungată experiență cel ce semnează aceste rînduri, cu concursul neprecupețit al membrilor Consiliului și Comitetului parohial din comuna Cuza Vodă, pentru sistematizarea și înfrumusețarea cimitirului parohial sătesc. Și dăm slavă bunului Dumnezeu că, după o muncă despre care mărturisim cu toată modestia că nu a fost prea ușoară, am izbutit să realizăm întru totul ceea ce ne-am propus.

Astăzi, cimitirul parohial sătesc din Cuza Vodă, se înfățișează ca un adevărat parc de odihnă și de reculegere. Sătenii se mîndresc cu bună dreptate de cimitirul satului lor și s-a creat o adevărată emulație în ceea ce privește împodobirea cu flori a mormintelor. Drumurile și potecile dintre morminte sînt întotdeauna plivite de buruieni, candelile aprinse la morminte, iar credincioșii, ori de câte ori au timp liber simt o deosebită bucurie să meargă să vadă mormintele celor dragi ai lor.

Cu aceasta însăși viața creștinească a parohiei s-a ridicat; iar credincioșii cunosc, precum se cuvine, că o legătură strînsă există între ei și lumea de dincolo, între Biserica văzută de aici de pe pămînt și Biserica nevăzută din ceruri și că viața aceasta pămîntească are un sens și un rost, că ea merită trăită în chip demn și în slujba semenilor noștri, deoarece chiar și cele mai neștiute fapte ale omului vor fi răsplătite de Dumnezeu, care vede și cunoaște toate, la Judecata cea de Apoi, cînd morții vor învia din morminte și se vor înfățișa spre răsplată, înaintea Judecăto-rului celui Drept.

Pr. IOAN MIHĂILESCU

EXPOZIȚIA DE SCULPTURĂ ROMĂNEASCĂ DE LA MÎNĂSTIREA CIOLANU ¹.

La inițiativa Consiliului Popular al județului Buzău, cu sprijinul Uniunii Artiștilor Plastici, al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă și al Sfintei Episcopii de Buzău ², Mînăstirea Ciolanu a găzduit între 18 august și 20 septembrie 1970, 16 artiști plastici. Aceștia, grație talentului și muncii lor încordate, au scos la vedere din piatra de Măgura opere de mare valoare artistică ce stăteau ascunse în calcar de veacuri. Dînd la o parte măestrît vîlul de pe monumentele de artă numite Tatăl și fiul, Icar, Nud — meditație, Gînditorul, Soldat cu scut, Piatră de izvor, Taină, Pomul vieții, Omagiu lui Brîncuș, Tors, Motiv matern. Împreună, Troiță, Mirii, Semn (Omul cu bila) și Lacul, artiștii le-au redat fermecător poienilor Mînăstirii Ciolanu — unde au și fost lucrate — și așa s-a născut primul muzeu de sculptură în aer liber din țara noastră ³.

1. Deși plasată lingă și pe teritoriul Mînăstirii Ciolanu, s-a numit «Tabăra de sculptura de la Măgura», și iată de ce.

Pe malul drept al râului Buzău, la 40 km. pe șoseaua Buzău — Brașov se află comuna Măgura, unde se găsește vestita piatră de «Măgura». Localnicii și mai cu seamă Ciutenii — satul Ciuta aparține de Măgura — și-au făcut întotdeauna un mijloc de existență din exploatarea pietrii, folosind-o la temelia caselor, la pietrele de izvor (cișmele), la pavajul curților și mai apoi măestrînd cruci pentru cimitire, locuri însemnate, răspîndi de drumuri, etc.

Ciutenii, au moștenit din tată în fiu meseria de cioplitor în piatră, căutînd-o subteran, grote, de multe ori în condiții destul de grele și chiar riscante.

De la Ciuta în sus, pe coastă, la altitudinea de 721 m., se află Mînăstirea Cetățuia construită la 1862, toată din piatră de Măgura. Cetățuia este dependentă de Mînăstirea Ciolanu, care se află pe versantul de sud, mai la vale, la altitudinea de 676 m. Acolo, sub dealul Cetățuiei, în partea de nord, spre Ciuta, toată creasta este presărată de grote, de unde se scoate piatra. Unele grote au și fost părăsite, fiindcă nu mai prezentau siguranță, au rămas doar mătură de muncă grea din care pietrarii au smuls pămîntului piatra albă.

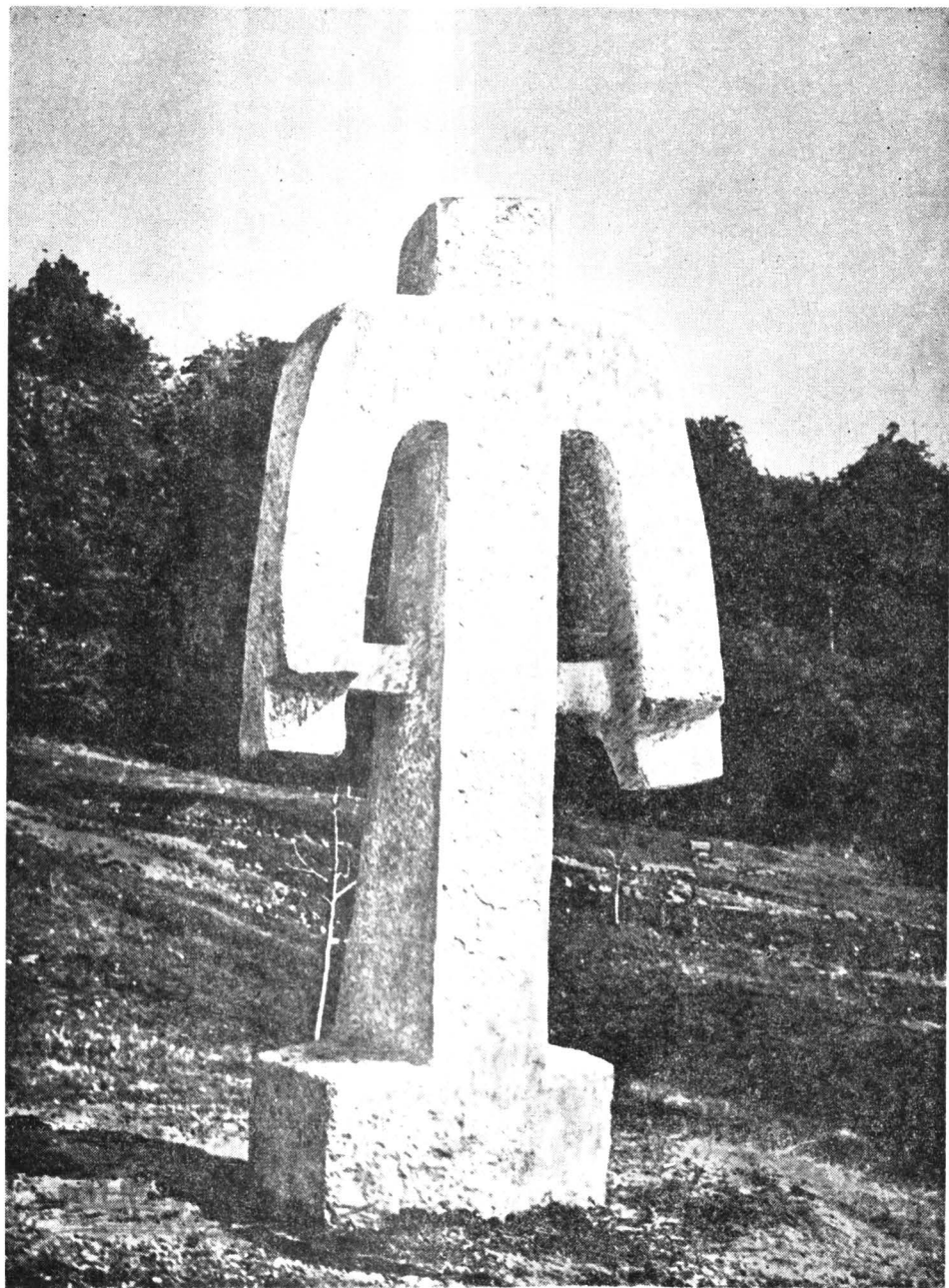
Măgureni (Ciutenii), confecționează prin măestrîia talentului lor, de diferite mărimi, dăltuite cu motive florale și naționale.

Așa, piatra de Măgura și-a dus faima departe.

Pentru calitățile ei deosebite artiștii plastici s-a deplasat nenumărate rînduri, au lucrat opere de artă și le-au transportat la locul cerut.

2. O contribuție la deschiderea taberei de sculptură o are și Sfînta Episcopie de Buzău îngăduind instalarea taberei și cazarea artiștilor la Mînăstirea Ciolanu prin ordinul Sf. Episcopii nr. 5856, din 24 iulie 1970.

3. Ion Sîrbu, Președintele Comitetului Executiv al Consiliului popular Județean, în cuvîntul introductiv la albumul intitulat «Tabăra de sculptură Măgura — Buzău», august—septembrie 1970,

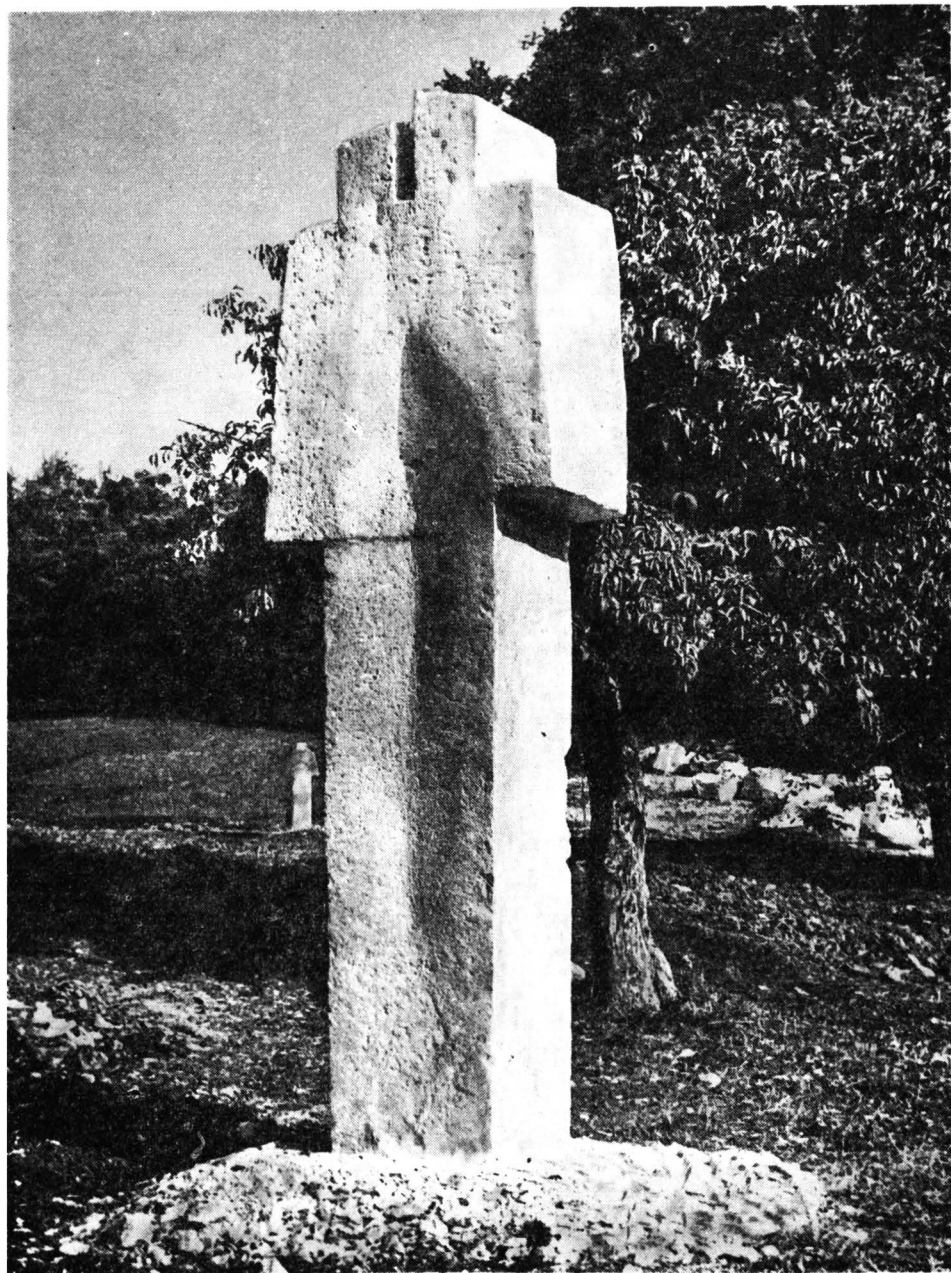
1. — *Talăl și Fiul*, de George Apostu

2. — *Soldat cu scut*, de Mihai Buculei

3. — *Motiv matern*, de Mira Nicolae

4. — *Troiță*, de Nicolae Roșu

Liniștea Mînăstirii Ciolanu, tulburată o vreme de dălțile și ciocanele sculptorilor, a devenit acum mai adîncă, tocmai datorită chipurilor de piatră în care trăiește mut emoția artiștilor.

Turlele celor două biserici și careul de chilii vorbesc despre trăinicia pietății românești, iar muzeul de sculptură despre noua creație artistică, o pietate de tip nou ce se alătură celei dintii. Mergînd pe firul istoriei găsim că aici, și-a arătat talentul Nicolae Teodorescu Pitarul, zugrav venit din țara de sus în prima jumătate a secolului trecut, și tot în această mînăstire, Pitarul își odihnește somnul de veci, împreună cu soția sa Maria, după cum glăsuiește inscripția de pe cruce — 1880.

Nepotul pitarului, G. M. Tattaescu pictorul, dăruia din lucrările sale Mînăstirii Ciolanu trei icoane Icoana Mîntuitorului, a Maicii Domnului și a Sfîntului Ioan Botezătorul (1886), instalată la catapeasma bisericii mari (Sfînții Apostoli Petru și Pavel).

Prin înțelegerea Prea Sfîntitului Episcop, Dr. Antim Angelescu al Buzăului, Mînăstirea Ciolanu, începînd cu 1969 se află în reparații capitale și amenajări, cheltuielile fiind suportate de Sfînta Episcopie de Buzău,

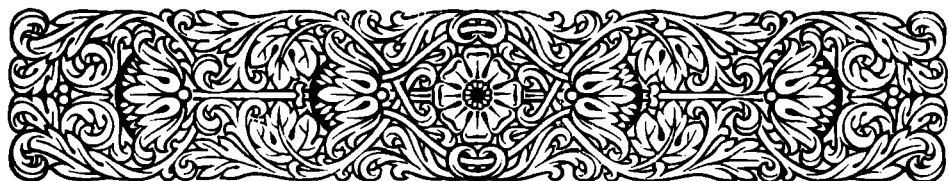
Pînă în anul 1969, însă, la Ciolanu se putea ajunge destul de greu. După ce s-a terminat șoseaua forestieră și turistică, în locurile minunate din preajma mînăstirii, unde se află muzeul în aer liber, precum și vechea așezare monastică — odinioară loc de refugiu în vremuri de restrînte — își așteaptă vizitatorii cu drag, vizitatori din țară și din străinătate. În fiecare vară va ființa pe o perioadă de cite o lună, o tabără de sculptură cu artiști plastici din țară și de peste hotare⁴, îmbogățind muzeul cu noi opere de artă, cu alte izvoare de meditație.

Ierom. NIFON STOICA

spunea referindu-se la evenimentul de la Ciolanu «Aici, pe dealurile însoțite din apropierea Mînăstirii Ciolanu — important așezămint cu valoare istorică — s-au înălțat, grație talentului, dăruirii de sine și exigenței unui mînunchi de artiști și entuziaști, 16 statui monumentale, care pot fi considerate, pe drept cuvînt, embrionul primului muzeu de sculptură în aer liber din țara noastră», p. 4.

Ziarul *Viața Buzăului*, anul III, nr. 854, vineri 20.XI 1970, pagina 1 și 2: artistul poporului Boris Caragea aflat la locul taberei, laudă acțiunea județului Buzău și dă calificativul «excelent» colocviului de sculptură Măgura.

4. *Viața Buzăului* — *Supliment* —, decembrie 1970, p. 19 interviu luat de redactorul șef Lazăr Băcicu, lui Brăduț Covaliu președintele Uniunii Artiștilor Plastici din România.

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

LUCRĂRILE ADUNĂRII EPARHIALE A SFINTEI ARHIEPISCOPII A BUCUREȘTILOR

Spicuri din sumarul ședinței din 6 decembrie 1970

Potrivit Inaltei Decizii patriarhale nr. 18/1970, la 6 decembrie 1970, a fost convocată Adunarea Eparhială a Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor în ședință de constituire și de lucru.

Lucrările s-au desfășurat în Palatul Patriarhal, după următorul program :

Dimineața, la orele 10, un sobor de preoți și diaconi de la Catedrala Patriarhală, avînd în frunte pe P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicarul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, a oficial un Te-Deum în Paraclisul Palatului Patriarhal, în prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian și a membrilor Adunării.

Ședința a fost deschisă de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian al Bisericii Ortodoxe Române, președintele Adunării Eparhiale, care a ținut următoarea cuvîntare

PREA CUCERNICI PĂRINȚI,

DOMNILOR MEMBRI AI ADUNĂRII EPARHIALE,

«Sînt foarte bucuros că am astăzi prilejul să vă întîlnesc pe Domniile Voastre, de curînd aleșii credincioșilor din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor în Adunarea Noastră Eparhială. Privind noua înfățișare a acestui înalt for de conducere a treburilor celei mai mari Eparhii din Biserica Ortodoxă Română, inima Noastră este și mai bucurasă, căci văd că bunii noștri credincioși au știut să acorde încrederea lor unor deosebit de cinstiți lîi ai acestei Eparhii.

În adevăr, ei au trimis aici oameni de mare prestigiu, cunoscuți și stimați pentru știința lor, cultura lor, talentele lor și munca lor, puse, toate, în slujba binelui obștesc.

Iar preoțimea noastră, de asemenea, a trimis în noua Adunare Eparhială preoți care s-au făcut cunoscuți printr-o pastorație aleasă și printr-o deosebită muncă închinată Bisericii noastre.

Vă felicit din toată inima pentru încrederea ce vi s-a acordat și vă împărtășesc părintești binecuvântări, atât Domniilor Voastre, cât și acestor credincioși care v-au ales să-i reprezentați în acest for pe o perioadă de patru ani.

ONORAȚI MEMBRI AI ADUNĂRII EPARHIALE,

După împlinirea lucrărilor de constituire prevăzute de Statut și Regulament, în a doua parte a acestei ședințe veți avea prilejul să luați cunoștință din Rapoartele care vă vor fi prezentate de activitatea administrativ-bisericască, culturală și economico-gospodărească desfășurată în cursul anului 1970 de Sfânta Arhiepiscopie a Bucureștilor.

Până atunci, îngăduiți-Mi ca, în puține cuvinte, să amintesc câteva din preocupările Centrului Nostru Eparhial, ca și câteva din sarcinile ce stau în fața Domniilor Voastre ca membri ai acestei Adunări Eparhiale.

Sarcina de căpetenie a Bisericii Ortodoxe Române este aceea de a promova în rindul credincioșilor săi o viață religios-morală, cu adevărat creștină, de a-i face să fie atașați cu tot sufletul de Biserica lor și în aceeași măsură de Patria noastră și de a-i face să cunoască și să iubească marile năzuințe ale lumii de astăzi: înfrățirea tuturor oamenilor de pretutindeni și realizarea păcii în întreaga lume.

Centrul Nostru Eparhial se străduiește ca, prin îndrumările pe care le dă și prin munca preoților noștri, să împlinească aceste sfinte rosturi ce stau în fața Bisericii noastre.

Vă mărturisesc deschis că avem încă mult de muncă pentru împlinirea acestor sarcini; dar nu putem să nu mărturisim în același timp și bucuria că avem credincioși care sînt cu adevărat buni fii ai Bisericii. Ei își cercetează bisericile lor și sînt gata să răspundă la toate îndemnulurile și apelurile ce li se fac pentru sprijinirea inițiativelor luate în folosul Bisericii noastre.

Este bine să cunoașteți că dacă Sfânta Arhiepiscopie a Bucureștilor are — după cum veți constata din lucrările de astăzi — multe realizări frumoase, acestea se datoresc și buneii gospodăriti de la Centrul Eparhial a treburilor economice și gospodărești, dar și sprijinului și deosebitei înțelegeri a credincioșilor noștri. Aceștia, prin obolul lor, prin contribuția lor pe care o dau cu inimă largă, ajută la îndăptuirea altor opere ale Arhiepiscopiei noastre.

Din contribuția lor Arhiepiscopia poate să-și întretină în școlile noastre de învățămînt teologic, ca bursieri și semibursieri, mulți elevi și studenți.

Din contribuția lor benevolă, Centrul Eparhial ajută pe tinerii care se hirotonească, acordîndu-le în mod gratuit un rînd complet de haine preoțești, precum și cele strict necesare începerii muncii lor pastorale.

Din obolul lor, Centrul Eparhial desfășoară o frumoasă activitate, îngrijindu-se prin Case de odihnă și Sanatoriul său de la Techirghiol de sănătatea preoților și a salariaților bisericăști, precum și a familiilor acestora.

Din contribuția lor, se restaurează monumentele noastre istorice bisericești și mănăstirile noastre. Căci, dacă bisericile parohiale sînt întreținute și restaurate prin grija enoriașilor respectivi, mănăstirile care sînt lipsite de venituri proprii n-ar putea nicidecum să-și restaureze lăcașurile lor sfinte — multe din ele monumente istorice și de artă, dar ruinate de vreme — dacă Sfînta Arhiepiscopie n-ar fi luat asupra-și sarcina restaurării acestora.

Din contribuția lor, multe parohii primesc de la Centrul Eparhial ajutoare pentru lucrările de construcții de biserici și case parohiale, de restaurări de biserici, de picturi noi sau restaurări de picturi.

Și, în sfîrșit, din contribuția credincioșilor săi, Sfînta Arhiepiscopie desfășoară și o activitate de milă creștină, acordînd ajutoare la diferiți preoți bătrîni, bolnavi, cu pensii mici și preotese bătrîne, văduve, lipsite de familii și prinse de nevoi.

Veți putea deci constata din Rapoartele ce vor urma că toate cheltuielile ce se fac pentru pregătirea cadrelor bisericești de mîine, pentru lucrarea misionară a Centrului Eparhial, ca și cea de punere în valoare a mănăstirilor și monumentelor noastre istorice bisericești, sînt făcute din contribuțiile benevole ale credincioșilor acestei Eparhii. Precum veți putea constata, nici un ban din aceste contribuții nu este folosit pentru cheltuielile de întreținere ale Centrului Eparhial sau pentru cheltuielile sale administrative, — acestea acoperindu-se din alte venituri ale Arhiepiscopiei.

Veți putea constata, de asemenea, că Statul nostru acordă Arhiepiscopiei — prin Departamentul Cultelor — un foarte prețios sprijin material pentru normala sa funcționare, prin plata unei părți din salariile clerului nostru, a salariilor tuturor profesorilor de la Institutul teologic și de grad universitar din București și de la Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic, a salariilor unei bune părți din funcționarii administrativi de la Centrul Eparhial, protoierii și mănăstiri, prin plata ghizilor de la mănăstiri, prin dotații pentru organizarea colecțiilor de artă din mănăstiri, prin dotații pentru restaurarea unor monumente istorice bisericești, etc.

ONORAȚI MEMBRI AI ADUNĂRII EPARHIALE,

În lucrarea sa misionară, culturală și gospodărească, Arhiepiscopia Bucureștilor se sprijină pe activitatea și înțelepciunea acestui înalt for legal de conducere eparhială. Domniile Voastre, ca reprezentanți ai dreptcredincioșilor fii ai acestei Eparhii la conducerea treburilor Noastre bisericești, faceți legătura între Centrul Eparhial și ei. Domniile Voastre aveți nobila sarcină de a fi însă nu numai punțile de legătură dintre masa acestor credincioși și Conducerea centrală a Eparhiei, dar și de a veni cu gîndirea luminată și matură, cu dragostea pe care o aveți față de Biserica strămoșească și cu sugestiile pe care le puteți da, pentru ca munca Noastră să fie mai cu spor. De asemenea, aveți și sarcina de a fi printre credincioșii noștri vestitorii luminați ai năzuințelor sfinte ale Bisericii noastre, care — așa cum am spus la început — pe lîngă slujirea idealurilor sale religioase, îmbrățișează marile năzuințe

ale vremurilor de astăzi și, în primul rând, este cu toate forțele sale alături de Conducerea Statului nostru, în munca de continuu progres și înflorire a Patriei.

Cu aceste gânduri și sentimente, declar deschisă această ședință în care se vor desfășura — în prima parte — lucrările de constituire ale Adunării Noastre Eparhiale. În partea a doua a ședinței, Adunarea va putea lucra legal, verificând și aprobând Dărilor de seamă și gestiunea anului 1970 și aprobând Planul de lucru și Planul financiar pe anul 1971.

Rog pe Atotputernicul și Prea Bunul Dumnezeu să reverse peste noi toți binecuvântarea Sa și să ne lumineze cu harul Său pentru ca, prin munca noastră de aici și din afară, de astăzi și de totdeauna, să facem ca Biserica noastră strămoșească și Patria noastră socialistă să înflorească mereu».

După rostirea cuvântării de deschidere, Președintele Adunării a propus expedierea de telegrame Domnului Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România; Domnului Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Domnului Profesor Dumitru Dogaru, președintele Departamentului Cultelor și Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din Republica Socialistă România.

Textul telegramelor a fost aprobat prin aplauze îndelungate de membrii Adunării Eparhiale.

«DOMNULUI NICOLAE CEAUȘESCU, PREȘEDINTELE CONSILIULUI
DE STAT AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA»

«Membrii Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, întruniți în sesiune de lucru astăzi, 6 decembrie 1970, și Noi personal, exprimăm Consiliului de Stat și Domniei Voastre, sentimentele Noastre de înaltă prețuire și devotament, față de strădaniile susținute și de rodnică activitate pe care le desfășurați pentru prosperitatea poporului nostru, ca și pentru continua ridicare a prestigiului țării noastre.

În același timp, Vă încredințăm că preoțimea și credincioșii creștini ortodocși din cuprinsul acestei Eparhii vor sprijini neîncetat eforturile pe care poporul nostru le depune pentru înflorirea scumpei noastre Patrii și pentru slujirea cauzei nobile a păcii în lume».

PREȘEDINTE,
† Justinian

DOMNULUI ION GHEORGHE MAURER, PREȘEDINTELE CONSILIULUI
DE MINIȘTRI AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

«Cu prilejul ședinței de lucru din 6 decembrie 1970, membrii Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor și Noi personal, Vă exprimăm cele mai alese sentimente de prețuire, doriri de sănătate deplină și viață îndelungată.

Vă asigurăm, de asemenea, că preoțimea și credincioșii creștini ortodocși din această Eparhie vor sprijini cu toate puterile lor inițiativ-

vele și acțiunile Conducerii de Stat, menite să înfăptuiască fericirea poporului român și să ducă la biruința definitivă a păcii în lume.

PREȘEDINTE,

† Justinian

DOMNULUI PROFESOR DUMITRU DOGARU, PREȘEDINTELE

DEPARTAMENTULUI CULTELOR

«Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor, întrunită în sesiune de constituire și de lucru, astăzi, 6 decembrie 1970, și Noi personal, Vă adresăm — atât Domniei Voastre — cât și distinșilor colaboratori ai Domniei Voastre — alese mulțumiri pentru sprijinul pe care îl acordați acestei Eparhii în rezolvarea problemelor sale cultural-sociale, bisericești și economice.

Totodată, Vă rugăm să primiți încredințarea că preoțimea și credincioșii noștri se alătură cu toată însuflețirea la munca plină de avânt pe care poporul nostru o depune pentru propășirea scumpei noastre Patrii, Republica Socialistă România, pentru triumful păcii în lume și pentru înfrățirea tuturor popoarelor.

PREȘEDINTE,

† Justinian

COMITETULUI NAȚIONAL PENTRU APĂRAREA PĂCII

DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

«Întrunită în ședință anuală de lucru, Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor exprimă Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din Republica Socialistă România sentimentele sale de aleasă considerație și îl asigură că preoții și credincioșii creștini ortodocși din cuprinsul acestei Eparhii vor sprijini și pe viitor inițiativele și acțiunile menite să aducă o contribuție valoroasă la cauza nobilă a Păcii și a cooperării frățești între popoarele lumii.

PREȘEDINTE,

† Justinian

În conformitate cu art. 106 al. ultim din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, la lucrările sesiunii au luat parte și PP. CC. Părinții Consilieri Administrativi de la Centrul Eparhial Petre F. Alexandru, Leonida Mateescu, Ioan I. Popa, Mihail Marinescu, Nicolae Diaconu și Octavian Popescu.

Mai erau de față Domnul Virgil Frangu, secretar eparhial și Domnul Dumitru Zottu, contabil șef, șefi de serviciu și alți invitați.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a desemnat ca secretari provizorii ai Adunării pe P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicarul Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei și pe Domnul Constantin Pavel, profesor la Institutul teologic de grad universitar din București — un cleric și un

mirean — potrivit prevederilor art. 98 din *Regulamentul pentru funcționarea organelor deliberative*.

P. C. Pr. Alexandru Ionescu, secretarul provizoriu al Adunării, a făcut apelul nominal, constatându-se prezența majorității membrilor.

Membrii prezenți ai adunării au depus, pe rînd, mandatele lor, conform art. 98 din Regulament.

Au fost prezenți cei 10 membri clerici și 18 membri mireni.

Au absentat P. S. Episcop Antim Țirgovișteanul, vicar patriarhal — care nu a putut lua parte la ședință fiind bolnav, Dl. Academician Profesor Dr. Constantin Iliescu, care a anunțat că este bolnav și Dl. Profesor Pictor Gheorghe Popescu aflat în delegație oficială în străinătate.

La propunerea Președintelui, Adunarea a motivat absențele.

După aceea, Prea Fericitul Părinte Patriarh invită Adunarea să se constituie în secțiuni pentru verificarea mandatelor.

Se formează două secțiuni — prima alcătuită din membri aleși în circumscripțiile electorale I—V inclusiv și care va verifica mandatele secțiunii a II-a, și cea de a doua compusă din membri aleși în circumscripțiile VI—X inclusiv, pentru verificarea mandatelor secțiunii I.

S-au repartizat mandatele trimise, secțiunilor pentru validarea acestora.

Cele două secțiuni au lucrat sub președinția de drept a celui mai în vîrstă membru cleric al ei, alegînd și cite un raportor.

Biroul a împărțit apoi, secțiunilor, dosarele cu actele electorale și mandatele pentru examinarea lor.

La orele 11 ședința se suspendă, lucrările adunării continuînd în cele două secțiuni.

Orele 11,30. Prea Fericitul Părinte Patriarh redeschide ședința pentru prezentarea rapoartelor de validare.

Domnul Profesor Constantin Pavel, raportorul Secțiunii I a citit raportul acestei secțiuni în vederea validării membrilor din Secțiunea a II-a aleși în circumscripțiile electorale VI—X.

Domnul Profesor George Nițescu, raportorul Secțiunii a II-a, a citit raportul acelei secțiuni pentru validarea membrilor din Secțiunea I aleși pentru circumscripțiile electorale I—V.

Din cele două rapoarte s-a constatat, în urma cercetărilor dosarelor electorale, cit și a mandatelor membrilor aleși în Adunarea Eparhială, că au fost îndeplinite toate formele legale. Nevindu-se cazuri de contestație s-a propus, în continuare, validarea tuturor membrilor aleși.

Supunîndu-se la vot se votează de către Adunare mandatele celor 30 de membri aleși la 22 octombrie 1970.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a declarat Adunarea Eparhială legal constituită, și care, în conformitate cu art. 102 din Statutul citat, poate să ia hotărîri valabile.

Conform articolului 103 din *Regulament* se procedează la alegerea biroului Adunării.

În urma acestor alegeri, Biroul Adunării Eparhiale s-a constituit precum urmează :

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian — președinte.

P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicarul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor — secretar general.

Domnii Profesori Constantin Pavel și Rădulescu Toma — secretari.

S-a trecut, în continuare, la punctul 10 din ordinea de zi.

Potrivit dispozițiilor art. 104 din *Regulamentul pentru alegerea și funcționarea organelor deliberative*, Adunarea Eparhială a purces la alegerea, pe patru ani, a celor patru comisii ale Adunării, a trei delegați în Adunarea Națională Bisericească (cf. art. 94 al. b, din *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și art. 107 din *Regulament*); a membrilor Consiliului Eparhial (art. 94 lit. c, din *Statut* și art. 107 din *Regulament*) și a membrilor Consistoriului Eparhial (art. 94, lit. d, și art. 148 din *Statut* și art. 107 din *Regulament*).

La propunerea Președintelui, Adunarea a ales prin vot nominal, membrii formațiunilor statutare sus amintite precum urmează :

Comisia Bisericească

a) — Clerici

1 — Pr. Ioan Gagi — președinte

2 — Pr. Ion Cristache

b) — Mireni

1 — Acad. Prof. Univ. Dr. Constantin Iliescu

2 — Prof. Univ. Dr. Dumitru Timuș — raportor

3 — Prof. Univ. I. D. Ștefănescu

4 — Prof. Univ. Nicolae Lungu

Comisia Culturală

a) — Clerici

1 — Diac. Prof. Univ. Dr. Nicolae I. Nicolaescu — președinte

2 — Pr. Dinu Provian

b) — Mireni

1 — Academician Victor Eftimiu

2 — Prof. Univ. Ioan Chirescu

3 — Prof. Univ. Gheorghe Dumitrescu

4 — Prof. Univ. Nicolae Chițescu — raportor

Comisia Economică

a) — Clerici

1 — Pr. Nițșor Cazacu — președinte

2 — Pr. Ioan Purcărea

b) — Mireni :

1 — Ing. Ștefan Ștefaniu — raportor

2 — Arh. Ștefan Boriga

3 — Avocat Vasile Stan

4 — Tudor Vasile

Comisia de organizare și validare

a) — Clerici :

- 1 — Pr. Gheorghe Iliescu-Izvoarele — președinte
- 2 — Pr. Nicolae Popescu

b) — Mireni

- 1 — Prof. George Nițescu — raportor
- 2 — Gheorghe Ionescu
- 3 — Prof. Gheorghe Popescu
- 4 — Vasile Pîrvu

Delegați în Adunarea Națională Bisericească

a) — Clerici

- 1 — P. C. Pr. Alexandru Ionescu

b) — Mireni

- 1 — Acad. Prof. Petre Constantinescu-Iași
- 2 — Prof. Dr. Gheorghe Olănescu

Membri în Consiliul Eparhial

a) — Clerici

- 1 — Pr. Alexandru Vlaiculescu
- 2 — Pr. Dinu Provian
- 3 — Diac. Prof. Univ. Dr. Nicolae I. Nicolaescu

b) — Mireni

- 1 — Prof. Univ. Dr. Dumitru Timuș
- 2 — Prof. Univ. Nicolae Chițescu
- 3 — Prof. Univ. Nicolae Lungu
- 4 — Ing. Ștefan Ștefaniu
- 5 — Prof. George Nițescu
- 6 — Avocat Vasile Stan

Consistoriul Eparhial

a) — Membri ordinari

- 1 — Pr. Constantin Nichita — președinte
- 2 — Pr. Nicolae Nicola
- 3 — Pr. Gheorghe Costescu

b) — Membri supleanți

- 1 — Pr. Nicolae Tănăsescu
- 2 — Pr. Andrei Costinescu

În partea a treia a Adunării, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a invitat pe secretarii aleși, la birou, și Adunarea își începe lucrările sesiunii anuale ordinare.

Părinții Consilieri Administrativi prezintă Biroului rapoartele generale ale sectoarelor pe anul 1970 și lucrările cu caracter economic de încheiere a gestiunii pe anul 1969, precum și planurile financiare pe anul 1971, după care ele sînt împărțite comisiilor Adunării :

Raportul general administrativ-bisericesc pe anul 1970, la Comisia bisericească ;

Raportul general cultural-social pe anul 1970, la Comisia culturală ;

Contul de execuție bugetară și bilanțul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor și Școlilor de învățămînt teologic ale Eparhiei pe anul 1969 ;

Raportul general pe trei trimestre ale Sectoarelor Economic I și II din anul 1970 și proiectele de plan financiar pe anul 1971 ale Arhiepiscopiei Bucureștilor, Institutului teologic și Școlii de cîntăreți bisericești și Seminarului teologic — la Comisia economică.

Membrii Comisiei de validare, au asistat la lucrările celorlalte comisii.

Odată primite lucrările, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a invitat Comisiile să treacă la examinarea rapoartelor încredințate.

Orele 13. Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian redeschide ședința și dă cuvîntul raportorilor pentru susținerea rapoartelor comisiilor precum urmează

Cel dintîi a luat cuvîntul Dl. Prof. Univ. Dr. Dumitru Timuș care a prezentat raportul Comisiei bisericești.

Raportorul a dat cîteva date în legătură cu activitatea administrativ-bisericească a Centrului Eparhial pe parcursul anului 1970.

În cadrul acestui sector lucrările s-au desfășurat sub conducerea P. C. Pr. Leonida Mateescu și P. C. Pr. Nicolae Diaconu — consilieri administrativi bisericești.

Lucrările Secretariatului Eparhial au fost coordonate de Domnul Virgil Frangu.

Referindu-se la viața bisericească a Eparhiei se arată că, în acest an, au avut loc 27 de numiri și hirotoniri de tineri teologi în posturi de preoți și diaconi, care, s-au bucurat de sprijinul și încurajarea Prea Fericitului Părinte Patriarh, care le-a dăruit, la începutul activității lor clericale, îmbrăcăminte preoțească, veșminte și cărți de slujbă.

Întreaga activitate bisericească a fost îndrumată și controlată de cei 21 protopopi, inspectorul eparhial și de consilierul administrativ Pr. Nicolae Diaconu.

În raportul Comisiei bisericești s-a mai subliniat apoi — îndeplinirea cu conștiinciozitate a sarcinilor revenite clerului și organelor de conducere parohială — fapt ce a atras creșterea atașamentului credincioșilor față de Biserică.

Sarcinile înscrise în planul de lucru pentru anul 1970 — se arată în raport — au fost îndeplinite în special, datorită înțeleptelor îndrumări ale Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian și a P. S. Episcop Dr. Antim Tîrșovișteanul, vicar patriarhal și P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicarul Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei.

Realizarea cu succes a sarcinilor — s-a spus în continuare — s-a datorat înțelegerii și sprijinului Onor. Departament al Cultelor.

În încheiere raportorul a propus aprobarea *Raportului general administrativ-bisericesc pe anul 1970* și a obiectivelor fixate pentru anul 1971.

Au urmat discuțiile pe marginea raportului prezentat.

Luînd cuvîntul Dl. Prof. Univ. Dumitru Timuș a menționat existența în Eparhie a 50 de posturi de preoți vacante, ca urmare a faptului că parohiile fiind mici nu sînt solicitate.

Vorbitorul solicită, respectuos, ajutorul Prea Fericitului Părinte Patriarh în găsirea unor modalități de îndeplinire a dorinței credincioșilor acestor parohii de a avea preotul lor.

Cu privire la această problemă Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian menționează că una dintre soluțiile adoptate pentru parohiile vacante ani de-a rîndul în Transilvania, a fost aceea a înființării, la Curtea de Argeș, a unor cursuri seminariale speciale de trei ani. Au fost recrutați pentru aceste cursuri, tineri între 20—35 de ani, din parohiile vacante, și care doreau să se facă preoți.

Avîndu-se în vedere succesul obținut în urma acestei experiențe, Cursurile seminariale de la Curtea de Argeș, vor continua și în anii următori.

Veniți pe baza contractului încheiat cu Eparhia care păstrează postul pînă la terminarea școlii, absolvenții se vor întoarce apoi în satele de unde au plecat, îndeplinindu-și misiunea pentru care au fost formați de-a lungul celor trei ani de studiu.

În cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor, a arătat Prea Fericirea Sa, s-a folosit o metodă, care însă cu timpul a slăbit. Adică, din parohiile vacante, protopopii alegeau cîte un tînăr absolvent al școlii generale care se prezenta la examenul de admitere în Școala de cîntăreți bisericești, și Seminarul teologic. După cinci ani de studii, tînărul preot era trimis la parohia vacantă.

Va trebui să repunem în aplicare această metodă și dacă ea nu va fi suficientă, vor fi recrutați și trimiși candidați la cursurile seminariale speciale de la Curtea de Argeș.

În încheiere, Prea Fericirea Sa, a propus Adunării Eparhiale reactivizarea metodelor vechi ale Arhiepiscopiei Bucureștilor în această problemă și, drept urmare, părinții protopopi să aleagă și să pregătească candidați pentru Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul teologic cu durata de cinci ani, după terminarea studiilor aceștia să se întoarcă în satele lor ca preoți.

La propunerea Prea Fericitului Părinte Patriarh, Adunarea a aprobat în unanimitate *Raportul general pe 1970*, planul de lucru pe 1971 al Sectorului Administrativ-Bisericesc precum și propunerea privind ocuparea posturilor de preoți vacante la parohiile din cuprinsul Eparhiei.

În continuare, Dl. Prof. Univ. Dr. Nicolae Chițescu, prezintă raportul Comisiei culturale.

În partea introductivă este menționată, ca un act important din viața bisericească a anului 1970, vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, în fruntea unei delegații a Bisericii Ortodoxe Române, în Republica Federală a Germaniei, între 6 și 21 octombrie 1970, la invitația

Bisericilor Romano-Catolică, Evanghelică și Veche Catolică din această țară.

Vizita reprezintă încă un pas pe drumul ecumenismului promovat de Prea Fericitul nostru Părinte Patriarh Justinian.

În cadrul Sectorului Cultural-Social, se arată în raport, lucrările au fost rezolvate sub îndrumarea P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicarul Sfinței Mitropolii a Ungrovlahiei, ajutat de PP. CC. Consilieri Petre F. Alexandru și Mihail Marinescu. Raportul analizează activitatea de pregătire a viitoarelor cadre clericale desfășurată de instituțiile de învățământ din Eparhie, precum și activitatea didactică și publicistică a profesorilor la revistele teologice.

Raportul subliniază totodată, ajutorul substanțial al Onor. Departament al Cultelor în susținerea acestor activități culturale.

În timpul anului 1970, activitatea de îndrumare a clerului s-a făcut prin conferințele de orientare, conferințele administrative și protopoști și prin bogatul material pastoral, omiletic și de informare în diferite probleme contemporane, publicat în revista mitropolitană «Glasul Bisericii».

Raportorul arată că preoțimea Eparhiei a dat o atenție deosebită înfrumusețării sfințelor locașuri, prin lucrări de pictură bisericească. Se amintește de cursurile de îndrumare a ghizilor de la mănăstirile și monumentele noastre istorice.

În cea de a doua parte raportorul a prezentat activitatea Sectorului Cultural. Se evidențiază activitatea preoților pe plan local, a Comitetelor parohiale, ca și activitatea sectorului în problemele de asistență socială pentru îngrijirea sănătății salariaților bisericești, în rezolvarea pensionării personalului clerical etc.

În încheierea raportului, se propune planul de lucru pe anul 1971 al Sectorului Cultural și aprobarea raportului de activitate pe anul 1970.

La discuțiile pe marginea Raportului Comisiei Cultural-Sociale au luat cuvântul P. C. Diac. Prof. Univ. Dr. Nicolae I. Nicolaescu și Dl. Prof. Univ. Dr. Nicolae Chițescu.

În cuvântul rostit, P. C. Diac. Prof. Univ. Dr. Nicolae I. Nicolaescu, a mulțumit, în numele Adunării, membrilor Centrului Eparhial și tuturor celor ce au contribuit la frumoasele înfăptuiri prezentate în raport.

P. C. Sa s-a referit, în continuare, la problema acțiunii de prozelitism a unor culte neoprotestante din cadrul Eparhiei. Această problemă a fost ridicată ca urmare a sesizărilor făcute de unii preoți cu prilejul conferințelor de orientare, alegerilor eparhiale din acest an și la cursurile de îndrumare de la Curtea de Argeș.

Pentru înlăturarea urmărilor acestei acțiuni de prozelitism, care produce tulburare și neliniște în sufletele credincioșilor p.c. sa propune intensificarea acțiunii preoților, tipărirea unui Catehism, a lucrării «*Învățătura de credință creștină ortodoxă*», tipărirea Noului Testament, cu scurte explicații asupra textelor folosite de eterodocși.

Luând cuvântul Dl. Prof. Univ. Dr. Nicolae Chițescu se referă, în primul rând, la valoarea deosebită a Conferințelor de orientare — prilej de analiză a problemelor epocii contemporane, de discutare și analiză

a problemelor vieții bisericești eparhiale, ale Bisericii Ortodoxe Române și ale mișcării ecumenice contemporane.

În cadrul acestor dezbateri revista «Glasul Bisericii» și-a câștigat un loc important prin studiile și articolele, prin îndrumările omiletice și catehetice din cuprinsul ei.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a răspuns apoi celor doi vorbitori. Referindu-se la prozelitismul unor culte eterodoxe, Prea Fericea Sa informează membrii Adunării că această problemă a fost dezbătută în cadrul lucrărilor sesiunii Sfântului Sinod și că s-au întocmit planuri de lucru ce s-au comunicat apoi eparhiilor în scopul adaptării lor la situația locală. Printre recomandările făcute în legătură cu această problemă se numără și aceea a instituirii, de protopopi misionari, acolo unde situația o va cere.

Prea Fericea Sa face cunoscut că s-a hotărît tipărirea Noului Testament. Problema pusă în discuție însă implică intensificarea activității preoților de lămurire a credincioșilor asupra tuturor textelor biblice controversate.

La propunerea Prea Fericitului nostru Părinte Patriarh Justinian, Adunarea Eparhială aprobă în unanimitate Raportul Sectorului Cultural pe anul 1970 și planul său de lucru pe anul 1971.

A luat cuvântul, apoi, raportorul Comisiei economice, Dl. Ing. Ștefan Ștefaniu.

În prima parte, Raportul oglindește activitatea gestionară pe anul 1969 a Centrului Eparhial al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, a Institutului teologic de grad universitar și a Școlii de cântăreți bisericești și Seminarului teologic. Sînt supuse aprobării Conturile de execuție bugetară a Sfintei Arhiepiscopii, a Școlilor de învățămînt teologic, Fondului de asigurare a bunurilor bisericești, bilanțul și contul de beneficii și pierderi al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor și al Fondului de Asigurare, Bilanțul școlilor de învățămînt teologic pe anul 1969.

Se supune spre aprobare trecerea la Fondul de Ajutorare a mînăstirilor și parohiilor sărace a excedentului pe anul 1969 al Fondului de Asigurare a bunurilor bisericești ce însumează lei 51.535,98, precum și trecerea în Fondul de rezervă tehnică a sumei de 159.775 lei, — Fondul de prime de asigurări existente la 31 decembrie 1969.

În a doua parte a raportului sînt analizate date definitive privind execuțiile bugetare din cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor și Școlilor de învățămînt teologic precum și date asupra activității unităților productive ale sectorului Economic I pe anul 1970.

Raportul Comisiei economice prezintă în ultima parte realizările Sectorului Economic II lucrări de restaurare, reparații și amenajări, la monumente istorice și imobile ale Centrului Eparhial: Mînăstirea Suzana, Mînăstirea Zamfira, Mînăstirea Ghigiu, Mînăstirea Țigănești, Mînăstirea Pasărea, Schitul Peștera Ialomicioarei, biserica Sfîntul Spiridon Nou, biserica Slobozia — Leon Vodă, biserica Sfîntul Elefterie și biserica Parcul Domeniilor. Parohiile, de asemenea, au executat lucrări de reparații la 593 biserici.

Sumele cheltuite pentru aceste lucrări au rezultat din dotațiile Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, a Onor. Departament al Cultelor, Direcției Monumentelor Istorice și contribuției credincioșilor.

Prin controlul financiar executat de revizori contabili și protoierei s-a constatat lipsa oricărei abateri de la disciplina financiară.

Printre obiectivele planului financiar prevăzute pentru anul 1971, sînt incluse dezvoltarea continuă a unităților productive și supravegherea controlului financiar la unitățile Centrului Eparhial.

Planul de investiții cuprinde, printre altele, replantări la viile Arhiepiscopiei, împrejmuirea cu prefabricate a gospodăriei de la Cricov și întreprinderea de lucrări pentru prevenirea alunecărilor de teren de la gospodăria Valea Călugărească.

Planul de activitate al Sectorului Economic II va cuprinde definirea lucrărilor de la Mînăstirile Pasărea, Zamfira, Ghighiu și Țigănești, terminarea lucrărilor de restaurare de la biserica Slobozia-Leon Vodă și continuarea lucrărilor de la Schitul Peștera Ialomicioarei. Se prevăd, de asemenea, lucrări de gospodărire, întreținere și amenajări la imobilele Centrului Eparhial, la biserica și căminul Radu-Vodă. Se vor continua lucrările de sculptură în marmură de la biserica Parcul Domeniilor.

Raportorul Comisiei economice aduce mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, Domnului Prof. Dumitru Dogaru, președintele Departamentului Cultelor pentru îndrumările și sprijinul acordat Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor precum și pp. cc. consilieri administrativi și pp. cc. protoierei pentru activitatea depusă în scopul realizării obiectivelor economice ale Eparhiei.

Raportul Comisiei economice, prezintă, în cea de a treia parte, proiectele de plan financiar pe anul 1971 ale Arhiepiscopiei Bucureștilor, cu Fondul de asigurare a bunurilor bisericești, ale Institutului teologic de grad universitar, Școlii de cîntăreți bisericești și Seminarului teologic, ale Eparhiei.

Sînt supuse spre aprobare Adunării Eparhiale, Planul financiar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor și al Fondului de asigurare a bunurilor bisericești pe anul 1971, planul financiar pe anul 1971 al Institutului teologic universitar și al Școlii de cîntăreți bisericești și Seminarului teologic din București.

În continuare a luat cuvîntul Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, care a precizat contribuția Eparhiei Bucureștilor la ajutorarea sînistrăților ca urmare a calamităților naturale din luna mai 1970. Centrul Eparhial a donat 1.000.000 lei, iar parohiile, mînăstirile, preoții și salariații bisericești au donat suma de 2.840.000 lei.

Se supune la vot descărcarea de gestiune a anului 1969 și celelalte documente cuprinse în raportul Comisiei economice.

Adunarea Eparhială a aprobat, în unanimitate, Contul de execuție bugetară și bilanțul pe anul 1969 dînd astfel descărcare gestiunii pe acel an; aprobă, de asemenea, planurile financiare pe anul 1971

a) Sfînta Arhiepiscopie a Bucureștilor și Fondul de asigurare a bunurilor bisericești, cu următoarele sume totale

— Venituri	Lei 44.000.000
— Cheltuieli	40.156.700
— Fond modificări credite (Arhiepiscopia și Fondul de Asigurare)	„ 3.843.300
b) Institutul teologic de grad universitar din București, cu sumele:	
— Venituri	Lei 2.552.000
— Cheltuieli	2.525.400
— Fond modificări de credite	26.600
c) Școala de cântăreți bisericești și Seminarul teologic din București, cu următoarele sume	
— Venituri	Lei 1.285.900
— Cheltuieli	1.219.000
— Fond modificării de credite	66.900

O dată cu votarea planurilor financiare pe 1971, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian și-a exprimat nădejdea că acestea vor fi realizate cu ajutorul preoțimii eparhiei și al protopopilor, cu chibzuința Consiliului Eparhial și al Adunării Eparhiale și cu sprijinul larg al tuturor credincioșilor.

Prea Fericitul Părinte Patriarh, în încheierea lucrărilor, a mulțumit, din toată inima, membrilor Adunării Eparhiale pentru participarea la această ședință. Deși a fost o ședință de constituire, totuși Adunarea a rezolvat toate problemele curente, analizând și dînd descărcare lucrărilor celor trei sectoare ale eparhiei și aprobînd planul de lucru pentru 1971. Prea Fericirea Sa, a rugat pe toți cei de față să continue a da tot sprijinul, fiindcă numai așa se vor putea îndeplini planurile de lucru.

«Vă urez din toată inima — a adăugat Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian adresîndu-se celor de față — ca Sfintele Sărbători să le petreceți cu sănătate și cu bucurie deplină și, în același timp, cred că sînt în asentimentul Dvs., să exprimăm sentimentele noastre de stimă și prețuire față de Domnul Președinte al Departamentului Cultelor Prof. Dumitru Dogaru asigurîndu-l de întregul nostru devotament față de Conducerea Statului».

Lucrările Adunării Eparhiale a Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor pe anul 1970, au fost declarate închise la orele 14,30.

ASISTENT,

CONFERINȚELE DE ORIENTARE A CLERULUI DIN LUNA NOIEMBRIE 1970

Cea de-a patra conferință de orientare, orînduită de Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian pentru anul 1970, s-a desfășurat în cuprinsul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor în cea de a doua jumătate a lunii noiembrie a.c.

La lucrările ce s-au desfășurat, în cadrul fiecărei protoierii, au luat parte delegații Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, ca președinți, precum urmează :

— *Marți 17 noiembrie* : P. C. Pr. Prof. univ. Dr. Ene Braniște — la Circa I Capitală ; P. C. Pr. Cons. Ioan I. Popa — la Ploiești ; P. C. Pr. Cons. Petre F. Alexandru — la Urziceni ; P. C. Pr. Cons. Sabin Verzan — la Slobozia ; P. C. Pr. Cons. Dumitru Fecioru, — la Găești.

— *Miercuri 18 noiembrie* : P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicarul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor — la I. Ilfov.

— *Joi 19 noiembrie* : P. C. Pr. Vicar Alexandru Ionescu — la Circa III Capitală ; P. C. Pr. Cons. Leonida Mateescu — la Oltenița ; P. C. Pr. Cons. Petre F. Alexandru — la Cîmpina și P. C. Pr. Cons. Nicolae Diaconu — la Cîmpulung.

— *Marți 24 noiembrie* : P. C. Pr. Prof. univ. Dr. Ene Braniște, prorectorul Institutului teologic de grad universitar din București — la II Capitală ; P. C. Pr. Cons. Mihail Marinescu — la Giurgiu ; P. C. Pr. Cons. Petre F. Alexandru — la Alexandria ; P. C. Pr. Prof. univ. Dr. Al. I. Ciurea — la Călărași și P. C. Pr. Cons. Gheorghe Soare — la Protoieria Tîrgoviște.

— *Joi 26 noiembrie* : P. C. Pr. Cons. Mihail Marinescu — la II Ilfov ; P. C. Diac. Prof. univ. Dr. Nicolae I. Nicolaescu, rectorul Institutului teologic de grad universitar din București — la Titu ; P. C. Pr. Cons. Theodor Cazan — la Fetești ; P. C. Pr. Insp. Vasile Diaconescu — la Vălenii de Munte și P. C. Pr. Cons. Nicolae Diaconu — la Videle.

La toate protopopiatele, conferințele au fost precedate de slujba Te-Deum-ului, oficiată în sobor de preoți participanți, iar răspunsurile au fost cîntate omofon.

Delegații Centrului Eparhial au fost salutați prin scurte alocuțiuni de Protoiereul locului, exprimînd bucuria clerului de a avea în mijlocul său pe colaboratorii cei mai apropiați ai Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

În răspunsurile lor, PP. CC. Părinți delegați au mulțumit pentru cuvintele de apreciere adresate în numele preotimii. Totodată au asigurat asistența că vor informa pe Întîistătătorul Bisericii Ortodoxe Române despre activitatea pastorală depusă în mijlocul credincioșilor, de preoții Eparhiei, potrivit chemării lor de păstori de suflete, așa după cum se va constata în urma susținerii referatului principal cît și a discuțiilor ce vor urma.

După aceste preliminarii s-a trecut la formarea birourilor de lucru ale conferințelor. Acestea au fost constituite din delegații Centrului Eparhial, protoiereii respectivi, și unul sau doi preoți ca secretari.

Apoi s-a dat citire procesului verbal al Comitetului de lectură după care au fost designați referenții pentru susținerea temei : *Ecumenismul creștin. Elemente constitutive, perspective și obstacole.*

Întă referenții, coreferenții și ceilalți preoți care au luat parte la discuții :

Protoieria I Capitală :

P. C. Pr. Ion Covercă — referent principal — de la parohia Militari III; P. C. Pr. C. Grigorie, de la parohia Sfântul Ilie Gorgani și P. C. Pr. Gh. Chiriac, de la parohia Sfânta Vineri-Nouă, coreferenți.

Au mai luat cuvîntul : P. C. Pr. Gh. Tilea — Cărămidarii de Jos, P. C. Pr. Ștefan Dobra — Brașaduru ; P. C. Pr. Gh. Mînărescu — Nașterea Măicii Domnului — Ghencea ; P. C. Pr. Iulian Schiopu — Parcul Rahova I, și P. C. Pr. D. Stoienescu — Sfântul Ioan Botezătorul — Ferentari.

Au susținut rapoarte : P. C. Pr. Gh. Șeitan — Militari III, P. C. Pr. Gh. Petculescu — Bunavestire — Rahova și P. C. Pr. Ghiță Gheorghe — Acvila.

Protoieria Ploiești

P. C. Pr. Tămășescu Petre — referent principal — de la parohia Cioranii de Jos, P. C. Pr. Frangu Leonte, de la parohia Sfântul Dumitru — Ploiești și P. C. Pr. Predoiu Cristian, de la parohia Ceptura, P. C. Pr. Matei Costică, de la parohia Poienari Rali, coreferenți.

Au mai luat cuvîntul :

P. C. Pr. Polișciuc Nicolae — Albești Paleologu, P. C. Pr. Popescu Nicolae — Bîra, P. C. Pr. Arion Gh. Leon — Sf. Gheorghe Nou, P. C. Pr. Rădulescu Victor — Sfântul Dumitru, P. C. Pr. Laudă Florea — Sfântul Antonie — Ploiești, P. C. Pr. Martinescu Nicolae — Sf. Filoteia, Ploiești, P. C. Pr. Hanumolo Nicolae — Puchenii Moșneni, P. C. Pr. Martin Gheorghe — Vadu Părului, P. C. Pr. Tănăsescu Ioan — Sf. Ioan — Mizil și P. C. Pr. Constantin Petre — Sf. Haralambie — Ploiești.

Au prezentat rapoarte de activitate : P. C. Pr. Mircea Gheorghiu — Corlătești și P. C. Pr. Leonte Frangu — Sf. Dumitru — Ploiești.

Protoieria Urziceni :

P. C. Pr. Stoienescu I. Constantin — referent, de la parohia Malu Roșu, P. C. Pr. Nicolescu Ion, de la parohia Dascălu, P. C. Pr. Radu Mișu, de la parohia Petrechioaia, P. C. Pr. Rădulescu Boris, de la parohia Roșiori, P. C. Pr. Dincă Gheorghe, de la parohia Surbari și P. C. Pr. Marinescu Mihai, de la parohia Manasia, coreferenți.

Au mai luat parte la discuții : P. C. Pr. Mușat Vasile — Bitina, P. C. Pr. Georgescu Traian — Movilița, P. C. Pr. Ciocirlan Constantin — Sitaru, P. C. Pr. Ionită Constantin — Axintele, P. C. Pr. Dragomir Gheorghe — Moara Săracă, P. C. Pr. Dima Ștefan — Jilavele și P. C. Pr. Iatan Octavian — Sfânta Treime.

Au prezentat rapoarte de activitate : P. C. Pr. Stroe Gheorghe — Gârbovi și P. C. Pr. Petcu Ion — Micșuneștii Mari.

Protoieria Slobozia :

P. C. Pr. Velicu Caraivan, referent principal — de la parohia Scînteia, P. C. Pr. Alexandrescu Marin, de la parohia Slobozia Veche și P. C. Pr. Negoită Ilie, de la parohia Traian, coreferenți.

Au mai luat cuvîntul : P. C. Pr. Negoită Ion — Slobozia Veche, P. C. Pr. Dincă Bratu — Traian, P. C. Pr. Petrescu Pavel — Amara, și P. C. Pr. Drăghicescu Cosma — Amara.

Au susținut rapoarte de activitate următorii preoți : P. C. Pr. Pătrașcu Simion — Orezu și P. C. Pr. Nuță Nicolae — Cocora.

Protoieria Găești :

P. C. Pr. Paul Bălănescu — referent principal — de la parohia Petrești, P. C. Pr. Popa Gheorghe și P. C. Pr. Mihai Aurelian, de la parohia Jugureni și P. C. Pr. Radu Constantin, de la parohia Uliești.

La discuții pe marginea temei au participat : P. C. Pr. Grigore Mogoșanu — Poroinică I, P. C. Pr. Floru Constantinescu — Șelaru II.

Au susținut rapoarte de activitate : P. C. Pr. Petcu Gheorghe — Mislea și P. C. Pr. Mihai S. Ionescu — Sf. Ilie-Găești.

Protoieria I Illov

P. C. Pr. Stamatoiu Dionisie — referent principal — de la parohia Cocioc, P. C. Pr. Toma Constantin, de la parohia Minăstirea Țigănești, P. C. Pr. Lungu Gheorghe, de la parohia Gruiu, P. C. Pr. Iliescu Adrian, de la parohia Zurbaua și P. C. Pr. Georgescu Dumitru de la parohia Bălteni — Cocioc, coreferenți.

S-au înscris la discuții pe marginea temei : P. C. Pr. Toma Marcu — Altrnați II, P. C. Pr. Oprescu Constantin — Mihai Vodă, P. C. Pr. Marinescu Stan — Joița, P. C. Pr. Vasile Radu — Bolintin-Vale, P. C. Pr. Stoian Gheorghe — Trestieni, P. C. Pr. Niță Mihai — Cocioc, P. C. Pr. Șeitan Ioan — Cărpiniș și P. C. Pr. Nedelcu Gheorghe — Cornetu.

Au susținut rapoarte de activitate : P. C. Pr. Măinescu Traian — Ciolpani, P. C. Pr. Stoian Gheorghe — Trestieni și P. C. Pr. Ionescu M. Ioan — Săftica.

Protoieria III Capitală :

P. C. Pr. Turcu Nicolae, — referent principal — de la parohia Vintilă Vodă, P. C. Pr. Pietreanu Gheorghe, de la parohia Belu Pieptănari și P. C. Pr. Dragotă Grigore, de la parohia Șerban Vodă, coreferenți.

Au participat la discuții P. C. Pr. Petrescu Nicolae — Sf. Mina Vergu, P. C. Pr. Popescu Grigore — Ceauș Radu, P. C. Diac. Colibă Mihai — Sf. Spiridon Nou, P. C. Pr. Mircea Ioan — Bărbătescu Nou, P. C. Pr. Stancu Dumitru — Manu Cavafu, P. C. Pr. Tătărim Mihai — Mărțișor.

Un raport de activitate a prezentat P. C. Pr. Voinescu Nicolae — Bunavestire Belu.

Protoieria Oltenița :

P. C. Pr. Dincă Benone — referent principal — de la parohia Mironești, P. C. Pr. Dan Ion, de la parohia Minăstirea și P. C. Pr. Florea Dobre, de la parohia Lucia, coreferenți.

S-au înscris pentru discuții P. C. Pr. Cucută Gheorghe — Greaca, P. C. Pr. Vișan Gheorghe — Herești, P. C. Pr. Bădulescu G. Mihail — Cîmpurelu, P. C. Pr. Pâslaru Ion Negoești, P. C. Fr. Florea Tudor — Cărcani, P. C. Pr. Grosu Vladimir — Prundu, P. C. Pr. Dorobanțu Petre — Clocoveni, P. C. Pr. Rentea Nicolae — Oltenița, P. C. Pr. Dionisie Hlădiuc — Greaca, P. C. Pr. Săndulescu Ștefan — Buciumeni, P. C. Pr. Tomescu Mihail — Crivăț, P. C. Pr. Vasiliief Ioan — Costinari.

Au prezentat rapoarte de activitate P. C. Pr. Teodorescu Dumitru — Șoldanu și P. C. Pr. Săndulescu Ștefan — Buciumeni.

Protoieria Turnu-Măgurele :

P. C. Pr. Alexandru Rădulescu — referent principal — de la parohia Măgurele, P. C. Pr. Stănescu Ioan, de la parohia Seaca, P. C. Pr. Visarion Ilie, de la parohia Ștejaru și P. C. Pr. Ivan Nicolae, de la parohia Pleașov — coreferenți.

Au mai luat cuvîntul : P. C. Pr. Iliescu Ștefan — Ciurari, P. C. Pr. Stoica Gheorghe — Lița, P. C. Pr. Stănescu Mihai — Cuv. Paraschiva, Turnu-Măgurele; P. C. Pr. Breazu Dumitru — Cuv. Paraschiva, Roșiori; P. C. Pr. Balcangiu Petre — Piatra, P. C. Pr. Popescu Dumitru — Troianul II și P. C. Pr. Mihăilescu Vanghelie — Măgurele.

Rapoarte de activitate au susținut: P. C. Pr. Geambazu Ioan — Florica, P. C. Pr. Budescu Iacob — Măldăreni și P. C. Pr. Neamțu Gheorghe — Băneasa.

Protoieria Cîmpina :

P. C. Pr. Dobrescu Valeriu — referent principal — de la parohia Azuga, P. C. Pr. Dojan Alexandru de la parohia Breaza de Sus I și P. C. Pr. Stoica Z. Ionel, de la parohia Hălbud, coreferenți.

S-au înscris pentru a lua cuvîntul : P. C. Pr. Barbu Ioan — Brătășanca, P. C. Pr. Marinescu Nicolae — Goruna, P. C. Pr. Papuc Constantin — Țintea, P. C. Pr. Grigorescu Ioan — Sf. Voievozi — Cîmpina, P. C. Pr. Săvulescu Gheorghe — Sf. Treime — Cîmpina, P. C. Pr. Arjoca Aurelian — Telega Vale, P. C. Pr. Georgescu Roman — Melicești, P. C. Pr. Șupială Mihai — Ocina, P. C. Pr. Floroiu Gheorghe — Sinaia și P. C. Pr. Sămbrîș Ioan — Sf. Nicolae — Cîmpina.

Au prezentat rapoarte de activitate : P. C. Pr. Mălai Dumitru — Pietricea, P. C. Pr. Papuc Constantin — Țintea, P. C. Pr. Barbu Ioan — Brătășanca și P. C. Pr. Arjoca Aurelian — Telega Vale.

Protoieria Cîmpulung :

P. C. Pr. Popescu N. Virgil — referent principal — de la parohia Jugur, P. C. Pr. Dumitrache Spiridon, de la parohia Birzești și P. C. Pr. Derioiu Em. Aurelian, de la parohia Valea Caselor.

Au adus completări pe marginea temei : P. C. Pr. Pârvu D. Ioan — Dragoslavele, P. C. Pr. Toma Minciunescu — Bădeni Pămînteni, P. C. Pr. Grigorescu Vasile — Capul Piscului, P. C. Pr. Gheorghe Bacuț — Subești, P. C. Pr. Georgescu D. Traian — Greci, P. C. Pr. Toader Ion — Cetățeni Vale, și P. C. Pr. Vlădescu Constantin — Mihăiești.

Au prezentat rapoarte de activitate : P. C. Pr. Ioan Popescu — Vultureștii de Sus, P. C. Pr. Prunoiu I. Dumitru — Boteni și P. C. Pr. Diaconescu Aurelian — Vultureștii de Jos.

Protoieria II Capitală :

P. C. Pr. Zaharia Mintulescu — referent principal — de la parohia Dichiu, P. C. Pr. Ioan Mihuț, de la parohia Sfîntul Ioan Botezătorul și P. C. Pr. V. Țepordei, de la parohia Mărcuța, coreferenți.

Au luat parte la discuții : P. C. Pr. Misirliu Alexandru — Sfîntul Alexandru, Colentina, P. C. Pr. Negoită Atanasie — Oborul Vechi, P. C. Pr. Bratu Tănase — Popa Nan, P. C. Pr. Roșca Sergiu — Sfîntul Ioan Botezătorul, P. C. Pr. Vicol Gheorghe — Sfîntul Visarion, P. C. Pr. Dumitru Alexandru — Înălțarea Sfintei Cruci, P. C. Pr. Tănăsescu Nicolae — Băneasa, P. C. Pr. Ion Huștiu — Sfîntul Ioan Botezătorul, P. C. Pr. Mihai Ștefan — Sfîntul Anton, Colentina și P. C. Pr. Fircă Iova — Otopeni.

A citit raportul de activitate : P. C. Pr. Burilă Alexandru — Sfînta Maria, Herăstrău.

Protoieria Giurgiu :

P. C. Pr. Drăgoicea Ion — referent principal — de la parohia Darăștii de Sus, P. C. Pr. Dumitrescu Ion, de la parohia Frasinu și P. C. Pr. Drăghici Stancu, de la parohia Dadilov, coreferenți.

Au luat parte la dezbaterrea temeii : P. C. Pr. Drăghici Trandafir — Crînguri, P. C. Pr. Drăgan Ion — Crucea de Piatră, P. C. Pr. Pavel Radu — Bălanu, P. C. Pr. David Bădărică — Giurgiu, P. C. Pr. Popescu Ion — Giurgiu, P. C. Pr. Paraschivescu Mihail — Brăniștari, P. C. Pr. Daia Teodor — Malu, P. C. Pr. Chioseana Ion — Vedea și P. C. Pr. Malciu Ion — Giurgiu.

Au susținut rapoarte de activitate : P. C. Pr. Daia Teodor — Malu, P. C. Pr. Pătrașcu Ioan — Hulubeștii de Jos.

Protoieria Alexandria :

P. C. Pr. Radu N. Dumitru — referent principal — de la parohia Țigănești II, P. C. Pr. Vasile Cîrciumăreasa, de la parohia Vitănești, P. C. Pr. Vișan Ion, de la parohia Sfînta Adormire, Alexandria, coreferenți.

S-au înscris la discuții : P. C. Pr. Gheorghe M. Nicolae — Sfîntul Alexandru, Alexandria și P. C. Pr. Mitroi Stancu — Furculești.

Au citit rapoarte de activitate : P. C. Pr. Mitroi Stancu — Furculești, P. C. Pr. Sorghes Ștefan — Conțești.

Protoieria Călărași :

P. C. Pr. Zaharcu Valentin — referent principal — de la parohia Radu Vodă P. C. Pr. Sedlețki Pavel, de la parohia Dormărunt I, P. C. Pr. Toma Ioan, de la parohia Înfrățirea, coreferenți.

Au participat la discuții : P. C. Pr. Lesnic Ioan — Lehliu Gară, P. C. Pr. Rădulescu Vasile — Dorobanți, P. C. Pr. Stan Gheorghe — Buzoieni, P. C. Pr. Stănescu Aristide — Ștefan Vodă, P. C. Pr. Diaconu Constantin — Nicolae Bălcescu și P. C. Pr. Viașu Ioan — Răzvani.

Au prezentat rapoarte de activitate : P. C. Pr. Ioan Nicolae — Floroaica și P. C. Pr. Manole Marin — Lehliu Sat.

Protoieria Tîrgoviște :

P. C. Pr. Rădulescu I. Gheorghe — referent principal — de la parohia Vălenii de Sus și P. C. Pr. Popescu Nicolae-Cernea, de la parohia Șerbănești — coreferenți.

Au luat cuvîntul : P. C. Pr. Popa Ioniță — Moreni, P. C. Pr. Mirică Ilie — Podurile de Jos, P. C. Pr. Andronescu Marin — Viforita, P. C. Pr. Săvulescu Ștefan — Ederile, P. C. Pr. Marinescu Nicolae — Pucioasa, P. C. Pr. Enăchescu Zoe — Brănești I, P. C. Pr. Voiculescu Stan — Gura Bărbulețului și P. C. Pr. Iacobescu Gheorghe — Buciumeni.

Au prezentat rapoarte de activitate : P. C. Pr. Mihail Spiridon — Răzvanul de Sus, P. C. Pr. Popescu Nicolae — Căprioara, P. C. Pr. Blidaru Spiridon — Micloșani.

Protoieria II III-ov

P. C. Pr. Fluture Năstase — referent principal — de la parohia Coțofeanca, P. C. Ionescu Vasile — Ștefăneștii de Jos, P. C. Pr. Naumescu Dumitru, de la parohia Copăcenii Mănăstirea, P. C. Pr. Paul Florea, de la parohia Goleasca, P. C. Pr. Teodorescu Mihail, de la parohia Tîrganu, coreferenți.

La discuții au participat : P. C. Pr. Bădia Gheorghe — Cernica, P. C. Pr. Toneș Ion — Sbircea, P. C. Pr. Păuroiu Florea — Letca Nouă, P. C. Pr. Schidu Eusebie — Frumușani, P. C. Pr. Armaș Alexandru, P. C. Pr. Ceroii Toma — Afumații II și P. C. Pr. Rădulescu Florea — Podari.

A prezentat raportul de activitate P. C. Pr. Popovici Dumitru — Frumușani.

Protoleria Titu :

P. C. Pr. Popescu Vasile — referent principal — de la parohia Căţunu, P. C. Pr. Dinu R. Ilie, de la parohia Sărdanu, P. C. Pr. Ion Ionescu, de la parohia Ghineşti, coreferenţi.

Au adus completări pe marginea temei Conferinţei : P. C. Pr. Vulpescu Ion — Dobra, P. C. Pr. Popescu Alexandru — Lunguleţu I, P. C. Pr. Surugiu Ion — Mărceşti, P. C. Pr. Grecicosei Simion — Cojasca, P. C. Pr. Popescu Vasile — Băleni Sirbi, P. C. Pr. Lefter Victor — Cristeaşca, P. C. Pr. Covali Vladimir — Cojasca, P. C. Pr. Oprea Lazăr — Bălenii Români.

Au citit rapoarte de activitate socială: P. C. Pr. Popescu C. Constantin — Bilciu-reşti, P. C. Pr. Georgescu Mihai — Bălenii Români.

Protoieria Feteşti :

P. C. Pr. Bărzoi Nicolae — referent principal — de la parohia Săveni, P. C. Pr. Popescu M. Gheorghe, de la parohia Pietroiu, şi P. C. Pr. Roşcovanu Andrei — de la parohia Borduşani.

Au luat parte la discuţii : P. C. Pr. Ştefan Constantin — Suduţi, P. C. Pr. Stoian Florea — Unirea, P. C. Pr. Panait M. Ion — Jegălia, P. C. Pr. Boboc Ion — Țândărei Gară, P. C. Pr. Costache Ion — Maltezi, P. C. Pr. Georgescu Tnaian — Țândărei oraş, P. C. Pr. Raţiu Constantin — Luciu şi P. C. Pr. Micu R. Alexandru — Mihail Kogălniceanu.

Au citit rapoarte de activitate : P. C. Pr. Roşcovanu Andrei — Borduşani, P. C. Pr. Ionescu Iancu — Săveni şi P. C. Pr. Stoian Florin — Unirea.

Protoieria Vălenii de Munte

P. C. Pr. Gheorghe Gh. Mateescu, referent principal — de la parohia Izvoarele, P. C. Pr. Pavel Ionescu, de la parohia Sfintul Ioan — Văleni şi P. C. Pr. Ştefan Gavrilă, de la parohia Lopoş.

Au luat cuvîntul P. C. Pr. Pufulete Silviu-Petre — Poseşti, P. C. Pr. Dumitrescu Gheorghe — Mălăeşti, P. C. Pr. Opran Ioan — Chiojdeanca, P. C. Pr. Levu H. Nicolae — Nuşoara de Jos, şi P. C. Pr. Sardu Vasile — Bălteşti.

Au susţinut rapoarte de activitate : P. C. Pr. Gheorghe Popescu — Aluniş şi P. C. Pr. Doru Gh. Ioan — Slon.

Protoieria Videle

P. C. Pr. Grigore Ioan — referent principal — de la parohia Talpa Biscoveni, P. C. Pr. Stănculescu Romulus, de la parohia Udeni, P. C. Pr. Albulescu Marin, de la parohia Tătăreştii de Jos, coreferenţi.

Au luat cuvîntul la discuţiile purtate pe marginea temei : P. C. Pr. Andrei Gheorghe — Gărgău, P. C. Pr. Budeanu Atanasie — Rădoieşti, P. C. Pr. Popescu Aurel — Vătaşi, P. C. Pr. Gheorghe Dincă — Morenii de Sus, P. C. Pr. Ciortan A. Gh. — Drăgăneşti-Vlasca, P. C. Constantin Popescu — Gratia, P. C. Pr. Ioaniţescu Petre — Baciu.

Rapoarte de activitate au susţinut : P. C. Pr. Dimitriu Ioan — Virtoapele de Jos, P. C. Pr. Stănculescu Petre — Talpa Trivalea şi P. C. Pr. Tănăsescu Ioan — Udupu.

În partea introductivă referenţei au căutat să lămurească noţiunea de ecumenism, să-i dea definiţia, să-i facă un scurt istoric şi să prezinte câteva din obiectivele sale. Tot aici s-a arătat şi actualitatea temei — ecumenismul fiind astăzi preocuparea comună a Bisericilor pentru realizarea cooperării creştine, în scopul rezolvării pro-

blemelor majore ce preocupă astăzi lumea — pacea, ajutorarea țărilor slab dezvoltate, securitatea europeană, încetarea războaielor etc.

Tratarea propriu-zisă s-a polarizat în jurul a două idei centrale :

Prima, poziția și rolul Bisericilor creștine în Mișcarea ecumenică. S-a analizat poziția Bisericilor Protestante, Anglioaană, Vetero-Catolică și a Bisericilor Vechi Orientale, cât și încercarea Bisericii Romano-Catolice de a folosi lucrarea ecumenică ca mijloc de prozelitism pe seama celorlalte confesiuni și susținerea uniției ca mijloc de subminare a Ortodoxiei — toate acestea creînd evidente obstacole în calea adevăratului ecumenism.

Apoi s-a arătat poziția Bisericilor Ortodoxe în Mișcarea Ecumenică pe baza principiilor : păstrarea integrității de doctrină a Bisericii nedespărțite ; organizarea ierarhică — sinodală, colaborarea în scopul slujirii omenirii, pregătirea dialogurilor cu Bisericile Vechi Orientale, cu Biserica Vetero-Catolică, cu Biserica Anglicană și cu Biserica Luterană.

În continuare s-a prezentat poziția și activitatea Bisericii Ortodoxe Române cu prilejul unor schimburi de vizite — declarațiile făcute de Prea Fericitul nostru Părinte Patriarh Justinian — relațiile pe care le întreține Biserica noastră cu bisericile romano-catolice — din unele țări ; ecumenismul realizat, pe plan local, între cultele din țara noastră ; colaborarea Bisericilor direct sau prin Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferința creștină pentru Pace, și Conferința Bisericilor Europene cu alte organizații (Consiliul Mondial al Păcii, F.A.O., U.N.E.S.C.O.) în scopul slujirii păcii, progresului și înfrățirii popoarelor ; colaborarea Bisericilor creștine cu alte religii.

Cea de a doua idee centrală a temei s-a referit la obstacolele ce stau în calea realizării ecumenismului creștin și perspectivele acestuia : întărirea uniției în diversitate a Bisericilor și înălțarea continuă a uniției lor în credință.

În încheierea referatelor s-a subliniat aportul preoțimii la lucrarea pe care o întreprinde Biserica Ortodoxă Română în frunte cu Prea Fericitul nostru Părinte Patriarh Justinian de a cultiva în rîndurile credincioșilor ei spiritul de colaborare ecumenică cu membrii celorlalte culte religioase.

Cei din urmă, au luat cuvîntul P. C. Părinți delegați, care au făcut succinte referiri la temă, cât și la discuțiile purtate pe marginea acesteia.

P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicarul Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei, luînd cuvîntul, în calitate de președinte al Conferinței de orientare de la Protoieria III Capitală, a arătat că Mișcarea Ecumenică are o activitate lăudabilă nu numai pe teren religios, în problemele de asistență și într-ajutorare, dar chiar pe plan politic, cum a fost în legătură cu intervenția în Vietnam.

Biserica Ortodoxă Română — a precizat P. C. Sa — a aderat încă din anul 1920 la Mișcarea Ecumenică, și începînd din anul 1961, la New-Delhi, a fost admisă ca membră alături de celelalte biserici ortodoxe, luînd parte la toate activitățile, congresele și comisiile acesteia.

În relațiile internaționale predomină astăzi un spirit înnoitor de înfrățire, de pace și progres, — țările mari și mici își aduc o contribuție proprie în această direcție.

Toate aceste frămîntări înnoitoare din lumea zilelor noastre fac ca și Bisericile să nu stea deoparte, ele încep să se cunoască, să se apropie, să lupte împreună pentru biruința cauzei păcii.

Prin intrarea în Mișcarea Ecumenică, — a spus P. C. Sa — Biserica Ortodoxă Română se plasează pe linia de cunoaștere și de apropiere între Biserici și popoare

preocupare de căpelenie a Întistăătorului ei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian și a tuturor membrilor Sf. Sinod. Vizitele oficiale pe care le-a întreprins Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian peste hotare, afirmă prezența Bisericii Ortodoxe Române și aportul său la stabilirea de relații ecumeniste. Care va fi rezultatul până la urmă nu știm, dar cert este că generațiile de astăzi doresc să fie pace, unire și bună stare în lume.

Îndemnul Prea Fericitului nostru Părinte Patriarh Justinian — a spus în încheiere P. C. Sa — este, ca preoții să fie slujitori devotați ai Sfințelor Altare, ai credinței, convingși și consecvenți a îndruma pe credincioșii lor, să fie buni creștini și în același timp, buni cetățeni, alături de cei care conduc destinele țării noastre.

În continuare, asistența a luat cunoștință de comunicările privind manifestările externe ale Bisericii Ortodoxe Române.

Între 6—21 octombrie 1970, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian în fruntea unei delegații a Bisericii Ortodoxe Române, la invitația Bisericii Romano-Catolice și Bisericilor Evanghelice și Vechi-Catolice, au făcut o vizită oficială în R. F. a Germaniei. Cu acest prilej Prea Fericirea Sa a avut convorbiri cu Cardinalul Döpfner, președintele Conferinței episcopale a Bisericii Catolice, cu Dr. Herman Diesfalbingen, șeful Bisericii Evanghelice și cu Episcopul Dr. Joseph Brirklmes, capul Bisericii Vechi-Catolice.

Vizita și convorbirile purtate se înscriu pe linia ecumenismului practic promovat de Prea Fericitul nostru Părinte Patriarh în scopul apropierii, cunoașterii, cooperării și bunei conviețuiri între membrii Bisericilor creștine, pentru realizarea adevăratei comunități creștine bazată pe dragoste, înțelegere, respect și ajutor reciproc.

Între 16—22 octombrie 1970, la Kyoto — Japonia, a fost organizată conferința Mondială a tuturor religiilor pentru pace. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de P. S. Episcop Dr. Antim Târgovișleanul, vicar patriarhal.

S-au dezbătut teme de *dezarmarea, dezvoltarea și drepturile omului.*

— La Poiana Brașov, a avut loc între 28 septembrie—1 octombrie 1970, Sesiunea de toamnă a Prezidiului Conferinței Bisericilor Europene, la invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

Au participat din partea Bisericii Ortodoxe Române, I.P.S. Iustin Moiescu, mitropolitul Moldovei și Sucevei și P. C. Pr. Prof. Dr. Ioan G. Coman.

S-au luat ultimele măsuri pregătitoare pentru Adunarea Generală Nyborg VI, ce se va întruni la Nyborg, Danemarca, în aprilie 1971.

— La reședința mitropolitană din Sibiu a avut loc întrunirea de lucru a teologilor ortodocși români și luterani, în ziua de 30 septembrie 1970.

Au participat ca delegați din partea Bisericii Ortodoxe Române, P. C. Diac. Prof. Dr. Nicolae I. Nicolaescu, rectorul Institutului teologic de grad universitar din București, P. C. Pr. Prof. Isidor Todoran, rectorul Institutului teologic din Sibiu, Prof. univ. Dr. Nicolae Chițescu, P. C. Pr. Prof. Dr. Grigore Marcu și P. C. Diac. Dr. Asist. Ion Bria.

S-au discutat probleme privind doctrina și istoria celor două biserici creștine. S-a propus ca la viitoarea întrunire din septembrie 1971 să se dezbată tema: «Unitatea Bisericii și diversitatea Bisericilor».

— La Budapesta între 28 septembrie—1 octombrie 1970 a avut loc la invitația Consiliului Ecumenic Bisericesc din Ungaria, întrunirea Secretariatului Internațional,

a Comitetului de lucru și a Comitetului de Structură a Conferinței Creștine pentru Pace.

Au participat din partea Bisericii Ortodoxe Române I.P.S. Nicolae Corneanu, mitropolitul Banatului și P. C. Pr. Ilie Georgescu.

— La centrul ortodox al Patriarhiei Ecumenice din Chambésy, lângă Geneva a avut loc între 1 și 7 octombrie 1970, ședința Comitetului interortodox pentru pregătirea dialogului cu Anglicanii.

— Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: Prof. univ. Dr. Nicolae Chișescu și P. C. Diac. Dr. Asist. I. Bria.

Delegații ortodocși au insistat asupra autorității celor 39 de Articole și cărți de rugăciuni.

S-a hotărât continuarea discuțiilor să aibe loc în luna iulie 1971 la Helsinki.

— La Chambésy, Geneva a avut loc între 15—22 octombrie 1970 sesiunea de lucru a Comisiei interortodoxe, pentru dialogul teologic ortodox-vechi catolic.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat ca delegat P. C. Pr. Prof. Dr. Isidor Todoran, rectorul Institutului teologic universitar din Sibiu.

Comisia a ajuns la concluzia că nu mai există piedici pentru începerea unui dialog teologic cu Biserica Veche Catolică și recomandă începerea neînfrizată a acestuia.

Ultima conferință de orientare din anul 1970 a stîrnit un viu interes în rîndurile preoțimii și s-a bucurat de o apreciere unanimă din partea delegațiilor Centru-lui Eparhial.

REDACTIA

REUNIUNEA ABSOLVENȚILOR SEMINARULUI „SFÎNTUL GRIGORIE DECAPOLITUL“ DIN CRAIOVA, SERIA 1930

În ziua de 29 septembrie 1970 absolvenții Seminarului «Sfîntul Grigorie Decapolitul» din Craiova s-au întîlnit în cetatea Băniei, cu prilejul a 40 de ani de la absolvire.

Reuniunea a avut loc în sala de festivități a clerului «Renașterea», cu binecuvîntarea I.P.S. Mitropolit Firmilian, al Olteniei și aprobarea organelor de Stat.

Din cei 69 absolvenți — datorită vocației — 62 au îmbrăcat haina preoțească. La reuniune au fost prezenți 55 preoți și 4 civili, iar din corpul didactic 6 profesori, restul de 15 fiind trecuți la cele veșnice.

Timp de 40 de ani foștii absolvenți au semănat și păstorit în ogorul Bisericii și al Patriei, în județele Olteniei, în celelalte ca: Argeș, Olt, Teleorman, Ilfov, Prahova, Ialomița, Constanța, Dimbovița și Vrancea și la 40 de ani s-au întors în cetatea Băniei pentru revedere și prezentarea bilanțului a ceea ce a săvîrșit fiecare în parohia sa.

Marți dimineața, un sobor de preoți sub protia P. C. Pr. Delcea Alexandru din Capitală a oficiat sfînta liturghie, la care a participat și P. C. Diac. Grigore Cristea, de la Catedrala mitropolitană.

Răspunsurile au fost date omofon de preoții prezenți.

Predica zilei a fost rostită de P. C. Pr. Săndulescu Ioan — Prahova. Același sobor a oficiat parastasul pentru profesorii și colegii decedați.

La orele 11 dimineața a sosit la Catedrală I.P.S. Mitropolit Firmilian, care a asistat la oficierea Te-Deum-lui. După Te-Deum cei prezenți s-au fotografiat pe treptele Catedralei avînd în mijloc pe Vlădica Firmilian.

Festivitatea s-a continuat în sala clerului «Renașterea», fiind de față: I.P.S. Mitropolit Firmilian, al Olteniei, P. C. Pr. Popescu N. vicar arhiepiscopal, P. C. Prototop al Craiovei, și Dl. Marin Marinescu fost profesor de istorie.

După rugăciunea «Împărate Ceresc» — în numele seriei 1930 a vorbit P. C. Pr. Pan Petre, care o dată cu mulțumirile aduse Vlădicăi Firmilian, a evocat cîteva momente din timpul seminarului, elogiînd distinsul corp didactic, care a știut să dea directive sănătoase elevilor în viitoarea activitate pastorală, patriotică și socială.

Apelul a fost făcut de P. C. Pr. Elefterie Marinescu — profesor de muzică bisericească. S-a păstrat un moment de reculegere pentru cei dispăruți.

O dată cu strigarea apelului s-a înmînat fiecărui absolvent cîte un exemplar din albumul comemorativ, întocmit astfel:

Albumul conține 59 file cu un «Curriculum vitae» — în care sînt înscrise realizările fiecărui absolvent timp de 40 de ani. În colțurile de sus ale filelor sînt lipite — fotografia de la absolvire în stînga, iar în dreapta fotografia recentă din 1970. Făcînd așa ne-am gîndit la cuvintele marelui Horațiu (Ode IV 1,3) «*Non sum qualis eram*», care parafrazat ar suna cam așa: «Cum eram și azi cum sînt».

Un exemplar din acest album a fost prezentat și dăruit Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, în ziua de 4 septembrie 1970, de către P. C. Pr. Delcea Alexandru și P. C. Pr. Nicolae Gheorghe aceasta ca un omagiu și cu dedicație.

Prea Fericirea Sa răsfoind filă cu filă și văzînd că activitatea foștilor absolvenți s-a manifestat ca: ziditori de biserici, de case parohiale, pictări de biserici, renovări și restaurări de biserici, membri activi în C.A.P., Președinți și Secretari în Comitetul de Luptă pentru Pace, membri corespondenți ai Soc. Rom. de Numismatică, decorați cu Meritul Sanitar, decorați cu Medalia Colectivizării și Merit Cultural; Prea Fericirea Sa văzînd că mai toți au familii bine încheiate începînd cu 1 pînă la 11 copii, cî mulți, pentru merite, au fost promovați ca protopopi, consilieri, inspectori, președinți de Consistorii, dinjori de Corale și răsplătiți cu ranguri bisericești, a închis albumul și s-a exprimat așa «Numărul mare de preoți ai seriei 1930 și activitatea lor — justifică titlul seminar de vocație».

Și ca un semn al dragostei și prețuirii, Prea Fericirea Sa a binevoit a citori albumul cu o fotografie care a fost multiplicată și lipită pe prima pagină a albumului fiecărui absolvent.

Pe această fotografie Prea Fericirea Sa și-a exprimat, în scris, sentimentele de prețuire pentru seria de absolvenți astfel: «Am primit cu părintească bucurie Albumul promoției 1930 a fostului Seminar teologic «Sfîntul Grigorie Decapoliul» din Craiova întocmit la împlinirea celor 40 de ani de la absolvire prin Părinții: Alexandru Delcea și Gh. Nicolae. Procentul mare al acestei serii de absolvenți care au îmbrățișat preoția m-a impresionat adînc. Felicitînd comitetul de inițiativă care a pregătit întîlnirea comemorativă — binecuvîntez activitatea preoților acestei serii de absolvenți — rugînd pe Bunul Dumnezeu să le dăruiască mulți ani plini de roade duhovnicești — 4.IX.1970».

Textul a fost fotocopiât și anexat de asemenea la albumul fiecărui absolvent.

După citirea lui — ședința s-a continuat cu o lecție model susținută de Dl. Prof. Marin Marinescu — octogenar — și care a vorbit despre «Trecutul neamului românesc și contribuția Bisericii Ortodoxe Române la formarea lui».

În numele preotimii, P. C. Pr. Zglimbea Dumitru a mulțumit distinsului profesor pentru magistrala expunere, cu urarea ca la viitoarea reuniune să fie prezent și cu aceeași energie.

La finele festivității a luat cuvîntul I.P.S. Mitropolit Firmilian al Olteniei, care a elogiat pe Dl. Prof. Marinescu pentru lecția susținută. «A amintit apoi că foștii absolvenți sînt colaboratorii vremurilor de azi. Viziunea noastră patriotică și socială, trebuie să recunoaștem, s-a înfăptuit și cu sprijinul Bisericii, al slujitorilor și credincioșilor ei. Absolvenții de acum 40 de ani au depus în caseta amintirilor, preoția lor, care a stat în mod neîntrerupt în legătura clerului cu pămîntul, prin rugăciunea lor. Misiunea nu s-a încheiat. Datoria sacră o avem toți de a lucra înainte pentru binele și fericirea tuturor».

Gîndurile celor prezenți au fost concretizate înainte de ridicarea ședinței, în textul unor telegrame adresate Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, P. S. Iosif Gafton al Rîmnîcului și D-lui Dumitru Dogaru, președintele Departamentului Cultelor, ca un omagiu și devotament și cu angajamente că se vor depune noi eforturi pentru bunăstarea poporului nostru și instaurarea păcii în lume.

A urmat apoi o agapă frățească în localul Seminarului teologic din Mofleni unde s-au evocat amintiri din viața de internat.

A doua zi — 30 septembrie 1970 — s-a organizat prin O.N.T. o excursie la hidrocentrala de pe Argeș. Au fost vizitate Mînăstirea Curtea de Argeș și Biserica Domnească unde odihnesc osemintele voievozilor noștri.

Reîntorși la Craiova s-a hotărît ca viitoarea reuniune să aibă loc peste 5 ani.

Despărțirea a fost mai emoționantă ca reîntîlmirea. Fiecare din noi s-a gîndit ca «Cu cît te urci pe firul vieții / Și-o zi să mai trăiești ai vrea / Ți se-mărită mult mai grea / Durerea-n toiul bălîneții /».

Nu cumva atunci în 1975 s-ar putea ca: «Dintre sule de catarge / Care lasă malurile / Cite oare le vor sparge / Vînturile, valurile /?»

Pînă atunci sîntem datori «Ca toți într-un suflet cu o gură să slăvim pe Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos» (Romani XV, 6).

Preot ALEXANDRU DELCEA

O AMINTIRE DE NEUITAT

Vestea unei revederi, plecată din cetatea Argeșului de la cei trei colegi: Preoții Boncea Alexandru, Chițu Vasile și Prof. Paraschivescu Victor, a fost purtată prin toate colțurile țării la cei care acum 36 ani pășeau pe poarta fostului seminar «Negru Vodă» din Curtea de Argeș.

Primită cu atîta dragoste, căci în ea se oglindeau anii adolescenței noastre striviți — atunci de timpuri cumplite care totuși au nostalgia unor amintiri și care

se voiau retrăite acum în timpuri noi, se aștepta cu înfrigurare și cu emoțiile unui copil, ziua revederii fixată la 16 august a.c.

Căldura verii era la fel ca arșița ce dogorea sufletele noastre pline de nerăbdare... Soseau colegii unul cite unul — la diferite intervale — care singuri, care cu soțiile, care cu copiii la marea sărbătoare «Revederea», după aproape trei decenii, fiind primiți de cei trei colegi stabiliți în Curtea de Argeș.

Programul reuniunii suferea unele modificări în sensul că întâlnirea va avea loc nu la Mănăstirea Argeș, ci la Biserica de la «Capul Dealului» unde este preot colegul nostru și premiantul clasei, Boncea Alexandru.

Slujba Sfintei liturghii s-a oficiat de către un sobor de preoți în frunte cu octogenarul părinte Mihail Chiriță, fostul nostru director, după care a urmat parastasul pentru profesorii și elevii seriei noastre care au trecut în lumea dreptilor.

Momentul a fost impresionant pentru toți participanții.

Preotul paroh, a vorbit despre însemnătatea acestei zile la care a răspuns Prea Cucernicul părinte Mihail Chiriță: «Sînt foarte fericit că am putut participa în vara aceasta și la această serie — a patra — dar vă mărturisesc că în toți cei 32 ani de directorat la fostul Seminar «Negru Vodă» seria dv., iubiți elevi, a fost urmărită de mine îndeaproape, căci ați dat dovadă de o deosebită râvnă la învățatură și de o coeziune ce ne-a uimit pe toți profesorii».

În curtea bisericii s-au făcut fotografiile cu D-nii profesori împreună cu elevii și soțiile lor.

La poarta Bisericii ne așteptau autobuzele ca să ne ducă la locul minunat — la Hidrocentrala de pe Argeș — marea realizare a vremurilor noi. S-a parcurs acest drum în cîntece și discuții plăcute. Locurile care acum trei decenii le văzusem în excursiile făcute cu școala, acum păreau de necunoscut.

Mina omului a sfredelit muntii, a captat apă dînd energie, a făcut din acea sălbatică regiune, loc de recreere pentru turiști și excursioniști și totodată prilej de admirație pentru vizitatori. Nu știam ce să admirăm mai întîi: Valea bătrînului Argeș, ceretea lui Vlad Țepeș înfiptă în vîrf de munte, tunelurile, digurile, lacurile, împrejurimile, pentru că toate acestea îți dau impresia că ești într-o țară de basm.

Soarele cu căldura lui ne-a condus tot timpul, iar arșița inimilor noastre mistuia un dor de mult așteptat, revederea. Întreaga natură participa la acest moment intim și solemn cu tot ceea ce avea mai frumos și se străduia să ne facă clipe cât se poate mai fericite.

Ajunși la locul destinat s-a luat o mică gustare la restaurant unde ne-am simțit minunat, căci formam o singură familie. Dar timpul se scurgea fără să ne dăm seama. Din această petrecere sîntem întrerupți de claxonatul autobuzelor care ne anunța plecarea, întrucît peste o oră trebuia să intrăm la ora de curs, unde vom depăna fiecare — pe cît ne va permite timpul — ce-am făcut în acest răstimp de vreme.

Cu sufletele cuprinse de emoții, am pășit în clasa unde acum douăzeci și opt de ani am învățat. Ne-am așezat în bănci alături de soțiile și copiii noștri, iar Părintele Director Mihail Chiriță înconjurat de soția P. C. Sale, de D-nii Profesori Theodor Leac și Ion Dumitrescu a făcut apelul.

La apel, din cei 48 colegi au răspuns prezent 17: Alexandrescu Gheorghe, Boboc Nistor, Boncea Alexandru, Calvocorescu Nifon, Chișu Vasile, Chișescu Dumitru, Dinescu Ioan, Dragomir Grigore, Dumitru Mihai, Florescu Ion, Moisescu Titus, Nicolescu, Dumitru, Paraschivescu Victor, Popescu S. Nicolae, Ștefănescu Petre, Tache Nicolae și Teodorescu Grigore; 28 au fost absenți, iar 8 decedați.

Premiantul clasei Pr. Boncea Alexandru a prezentat situația seriei, arătând că din cei 40 care sîntem în viață, 17 sînt preoți, 3 profesori, doi medici, unul avocat, iar restul sînt funcționari în diferite instituții, unde au munci de răspundere. «Revederea noastră — a spus Pr. Boncea Alexandru — își propune mai multe obiective: mai întîi să refacem itinerariul anilor petrecuți împreună; apoi evocarea celor dispăruți, profesori și colegi ca: Prof. C-tin Bălășescu, Pr. Cotenescu, Pr. Smeureanu Petre, diaconul Didiță, fostul nostru pedagog și colegii: Bădiță Marin, Barbu Anghel Boncea Gheorghe, Iliescu Gheorghe, Negurescu Aurel, Pîrvu Gheorghe, Popescu Gh. Florea și Vasilescu Florea; iar al treilea obiectiv este prezentarea sumară a rezultatelor obținute de noi în anii de la despărțire pînă în prezent».

A luat apoi cuvîntul Ștefănescu Petre, care a spus: «Este bine știut că aniversările privite în ansamblu, constituie un popas în evocarea zilelor vieții noastre, și ca orice moment festiv, popasul aniversar își merită însemnătatea nu numai în măsura în care el urmează să încoroneze o perioadă de viață consacrată binelui, cîl mai cu seamă ca moment de reculegere, de cîntărire și de referire la ceea ce am făcut.

«Eheu! Fugaces labuntur anni» exclamă pe bună dreptate poetul latin Horațiu.

De aceea, acest popas aniversar se poate numi pe drept cuvînt: «agapa amintirilor și a mărturisirilor» în care parcă vedem ca într-o oglindă cum s-a depănat trecutul nostru.

Colegii mei au vorbit și poate vor mai vorbi mult despre perioada școlarizării noastre cu viața de internat, cu bucuriile și necazurile ei, cu succesele și insuccesele, cu sburdălniciile și dorita cuminenție, cu emoțiile examenelor și despre multe alte cute ale recuzitei rolului de elev. Tocmai de aceea, acum ar fi de dorit ca în modestul meu cuvînt să cuprind, pe cît posibil, tabloul acesta real al «amintirilor».

Dar ce voi putea spune oare despre această icoană a amintirilor, cînd mulți și mari gînditori au îmbrăcat-o în frumoase cuvinte, iar alții au oîntat-o pe fel de fel de strune, străduindu-se să ne redea cît mai fidel amintirea zilelor trecute, căci să nu uităm: «Cele mai frumoase zile din viața noastră sînt acelea pe care le îngropăm în cripta amintirilor».

Încercînd, deci, să recitesc cartea vieții lingă lampa amintirilor, a trebuit să mă cufund într-un adînc pe care am început să-l împodobesc cu amintiri acum 36 ani. Acolo în inimă, pentru că despre ea este vorba, i-am regăsit pe toți cei de față și chiar mai mulți, și nestingheriți de nimeni și de nimic, ne-am mărturisit, pe îndelete unul altuia bucuriile și convingerea că și pe viitor vom rămîne aceeași buni prieteni și nu numai colegii întîmplători.

«Tempus in memoriam evoluit» — Timpul a întărit amintirea, spune un alt dicțion latin. Și într-adevăr, cei șapte ani petrecuți împreună în cetatea voievodală Argeș au fost suficienți ca astăzi să ne adune pe toți colegii anilor 1933—1941, în localul fostului nostru seminar teologic Ierusalimul de odinioară al copilăriei noastre.

Cîte momente de neuitat nu au purtat amprenta năstrușniciilor noastre; cîte idealuri nu au încolțit și nu s-au născut în umbra strănilor și a dascălilor noștri; cîte visuri!

Cu timpul însă o parte din aceste visuri s-au risipit ca un abur pentru ca acum, în cel de al 36-lea an, transformîndu-se în picături de rouă, să ne înprospăteze forțele ca să putem purta cît mai departe ștafeta omeniei încredințată nouă cu alita dăruire de învățătorii noștri.

Dar ce păcat, că totul urmînd un drum ireversibil, se va retrage încet, încet în împărăția amintirilor.

Amintirea, acest memento, este taina vieții și hrana sufletească a omului; este vorbirea eului omului în trecut și bucuria unei dimineți înourate; este apusul vremurilor trecute și liniștea unei nopți înstelate; este murmurul tainic al inimii și însăși existența omului; căci singur trecutul rămîne. Prezentul e numai o clipă care apoi trece în domeniul trecutului, iar viitorul e o simplă speranță.

Amintirea este timpul de ieri, actualizat în prezentul de azi și dus în ziua de mîine; este icoana sacră dăruită de Dumnezeu nouă, în trăirea somatică, psihică și spirituală; este imnul psalmodiat de om în treimea ființei lui: trecut, prezent și viitor; este narațiunea timpului a fost odată, este acum și va fi mîine; este șoapla celui ce a fost, vocea celui ce este și strigătul celui ce vine; este povestea mea, a ta, a lui, a noastră, a voastră și a lor; este istoria vieții noastre și a tuturor trăită în ani, exprimată în matematica cifrelor, în geografia locurilor, în gîndirea poetului; este relația dintre om și timp; este ecuația cu două cunoscute: trecut și prezent menită să rezolve necunoscuta: viitorul.

Amintirea zilelor noastre sînt pașii copilăriei noastre în bătrînul Argeș — scaun domnesc — cu toate bucuriile și supărările, e întreaga poezie a vieții de elev care formează corolarul celei mai frumoase etape din viața noastră; e coronița cu flori multicolore culese din grădinița sufletului nostru pe care astăzi o aducem în dar, ca o recunoștință, octogenarului nostru părinte Directorul Mihail Chiriță și întregului corp profesoral, care ne-a învățat și condus și trimis în lume ca oameni valizi sufletește, cu o etică sănătoasă făcînd cinste instituțiilor în care ne ducem munca.

Amintire! sfîntă amintire, cu clipe fericite, ani frumoși și zile de nouîtat. Astăzi te răscolim citînd în tine ca într-o bătrînă cazanie și te chemăm din adîncul sufletelor noastre; ridică vîlul timpului apus și vorbește-ne în prezent de tot ce a fost, ca să gustăm din nectarul miresmatic al timpului de aproape trei decenii. Poartă-ne pe aripile copilăriei, tinereții și maturității noastre, ca mîine, în bătrînețe să ne amintim cu drag de memorabila zi de azi.

Au mai vorbit Florescu Ion, avocat, care a schițat unele momente din viața de elev a seriei; Pr. Dumitru Mihai sugerează revederea peste cinci ani, iar Pr. Chițescu Dumitru propune un moment de reculegere pentru cel ce a fost Părintele Ionescu Victor, consilier al sectorului cultural de la Episcopia Rîmnicului și Argeșului, decedat în ziua de 15 august. Încheierea vorbitorilor a făcut-o Dragomir Grigore, funcționar care a arătat că este fericit de acest moment emoționant și regretă absentarea unui mare număr de colegi.

Părintele Mihail Chiriță, fostul director al Seminarului care părea în mijlocul nostru ca un patriarh biblic nîmbat de argîntul anilor și seminătatea clipei, învăluind cu privirea-i caldă și ocrotitoare pe cei cărora le-a purtat de grijă, pe care i-a îndrumat și călăuzit cu iubirea părintească pe calea binelui, a luminii și a adevărului, a zis: «Nici o serie de elevi pe care i-am avut în lunga perioadă de 32 ani de director, n-a fost atît de bună la învățătură, dînd dovadă de o coeziune de neînchipuit, ca seria cu care astăzi împărtășesc emoționantele clipe. Permite-ți-mi să numesc această serie «seria de sacrificiu», deoarece am observat că toți cei prezenți la apelul făcut, au început așa: «...am fost luat militar, am fost pe front...». Sînt mîndru cu voi, scumpi elevi, a spus în încheiere Părintele Director».

Ora de curs care de data aceasta a avut 120 de minute, s-a terminat. Elevii de acum trei decenii au trăit cele mai frumoase clipe din viața lor pe care le vor povesti

copiilor și nepoților lor de dascălii cu chipuri cucernice, de preoți în vîrstă cufundați în slova pravilei străbune, cu sfinte rugăciuni ridicate în toată vremea și în tot ceasul pînă în înaltul cerului în miros de tămîie și în dangăte de clopote care spintecă liniștea nopții în seri de denii și miezonoptică.

Bucurie, destindere, seninătate, îmbinate cu reculegere, sobrietate și hotărîre în muncă pe mai departe, sînt elementele care dau dominanța acestui tablou festiv.

În faptul serii, reuniunea colegială din fostul seminar, se prelungește în vatra casei Pr. Boncea Alexandru, revărsîndu-se ca o «lumină lină» peste toți, dăruind tuturor emoții și fiori sărbătorești.

Minunat ar fi tabloul în care măiestria unui pictor ar putea immortaliza această mireasmă de pașnică și festivă viață familială, respirată de toți în astfel de clipe.

Totul a fost frumos și bine, intim și minunat. Casa model și primitoare a colegului nostru Pr. Boncea Alexandru, pregătirile făcute, atmosfera caldă colegială, a făcut din această reuniune o zi de neuitat pentru cei ce au participat.

Timpul se scurge repede; acele ceasornicelor își depăneau vremea arătînd că am intrat în a doua zi; cocoșii își făceau datoria spintecînd liniștea nopții, iar noi îmbrățișîndu-ne unii cu alții ne-am luat rămas bun, punîndu-ne speranța în revederea care va fi peste 5 ani.

PETRE ȘTEFĂNESCU

BISERICA DIN PAROHIA COCIOC, COMUNA PERIȘ, JUDEȚUL ILFOV

I. — SCHIȚA MONOGRAFICĂ A BISERICII COCIOC

Datele referitoare la începuturile bisericii parohiale Cocioc-Ilfov nu-s prea limpezi.

Din însemnări vechi pe cărțile de cult, se crede că înainte de 1700 ar fi existat, pe locul actualei biserici, una de lemn. Cert este că în anul 1837, cînd — prin osîrdia sătenilor în chierașului Andronache Vistierul, — s-a ridicat cea care se vede astăzi, exista în chierașul ei una de lemn. Tîndă i s-a adăugat în 1934, cînd a fost construită și clopotnița.

În urma marelui cutremur din 1940, fiind grav avariată, i-au fost făcute legăturile în fier, care se văd la zidărie.

Construită din cărămidă, acoperită cu tablă, cu uși și ferestre din lemn — înălțate cu zăbrele de fier — biserica din Cocioc prezintă, ca arhitectură, un stil pur românesc în formă de corabie, boltă joasă, turla mare octogonală și două turle mici, altar spațios, naos fără sîni, pronaos, marcat de două coloane în patru laturi, greoaie și inestetice. Tîndă primitoare, aerisită, încăpătoare.

Tîmpla foarte veche, probabil de la fosta biserică de lemn, cu pictură naivă, dar vie în colorit și armonioasă, în stil realist de reacție antebizantină, respiră puritatea zugravilor populari.

Restul picturii executată în 1932.—1933 de P. A. Piscariov și fiica sa Ana, de asemenea în stil realist, avînd și influența picturii rusești și de o reală valoare artistică, în colorit viu și cald, are însușiri care dau icoanelor expresie de trăire intensă a momentelor evocate. Aș da ca exemplu: «Petru afundîndu-se» și «Drumul Golgotei». Păcat însă că din cauza conformației arhitecturale a bisericii, foarte puțin aerisită, pereții s-au afumat prea repede și gros, iar pictura s-a degradat în bună măsură, fapt care a impus actuala lucrare de spălare și renovare.

Clopotnița este construită din lemn de brad, în formă exagonală, închisă, fără însemnătate deosebită, cu un singur clopot.

În rîndul preoților care au slujit în biserica din Cocioc, s-au perindat, începînd cam din 1700: Popa Marin, Popa Stanciu, Popa Stan, Dumitrașcu, Preotul Dinu, Preotul Ene, Popa Ion — în timpul căruia s-a ridicat biserica actuală —, Constantin Diaconul, Popa Zlate, Preotul Șerban, Preotul Anghel Bujoreanu (+1936), Preotul N. Tănăsescu (1935—1959), Preotul C. Nițescu (1941—1946), Preotul Al. Bejan (1960—1963), Preotul Costin (1964—1967), Preotul Niță Mihai (1946...) și Preotul Dionisie Stamatoiu (1967...).

II. — LUCRAREA DE SPĂLARE ȘI RESTAURARE A PICTURII

După cum deja s-a arătat, pictura bisericii Cocioc cerea neapărate lucrări de improspătare. În vara anului 1967, după ce se încredințează preotului Niță Mihai parohiatul, se inițiază lucrările de restaurare. În noiembrie 1967 este numit în postul II de preot, tînărul D. Stamatoiu, care se angajează și el inimos la această lucrare.

Devizul este deja aprobat. Se angajează pictorul Nicolae Samoilă, care cu multă grijă și frumoasă pasiune, precum și cu un fin simț artistic, dă zugrăvelii lumina și strălucirea inițială.

Lucrarea de restaurare fiind săvîrșită, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a aprobat resfințirea bisericii — în ziua de 15 decembrie 1970.

III. — FESTIVITATEA DE RESFINȚIRE

Slujba resfințirii a fost oficială de P. C. Părinte Alexandru Ionescu, vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, secundat de P. C. Părinte Năstase Napoleon, protopopul Circ. I Ilfov și un sobor de preoți.

Deși zi obișnuită, așa cum observa P. C. Vicar, enoriașii parohiei Cocioc, bărbați și femei, au participat în mare număr și mai ales cu vie trăire și adîncă pătrundere, la această frumoasă slujbă.

Din mărturisirile celor care au fost de față la ocolirea și ungerea exterioară a bisericii, precum și la însemnarea din lăuntru cu Sfîntul Mir, rămîne adevărul, dintotdeauna mărturisit, că slujbele ortodoxiei acopăr lipsurile și împlinesc năzuințele firești ale sufletului credincios.

Pentru toată lumea, această frumoasă festivitate — din mărturisiri calde, tari și înlînțite cu închinări adînci și rugăciuni stăruitoare de sănătate pentru toți slujitorii, a însemnat popas sufletesc.

Predica zilei: «Viața și lucrarea Sf. Elefterie», a fost rostită de Preotul Dionisie Stamatoiu. Preot de frumoasă ținută și pregătire, cu rîvnă, delicatețe și respect pentru preoții și slujitorii ei, a adîncit, în lumina vieții Sfîntului Elefterie, dragostea și datoria creștinului de astăzi față de semenii, față de Patrie, față de Dumnezeu.

La sfîrșitul sfintei liturghii, în bună și adîncă îndatorire creștină, au fost pomeniți în slujba cuvenită, ctitorii și slujitorii răposați, credincioși, știuți și neștiuți, ca cei care se împărtășesc și ei din bucuria noastră de astăzi, dar mai ales ca cei care

ne-au învrednicit, ca la truda și bucuria împlinirii vieții lor, să putem adăuga și noi puțină bucurie și puțină frumusețe, spre slava lui Dumnezeu, prin ceea ce s-a săvârșit și s-a sfințit astăzi.

IV. — CUVÎNTĂRIE

După săvârșirea sfintei liturghii, P. C. Părinte Protopop Năstase Napoleon citește îndătinatul «Hrisov», în care, după ce arată, în scurt, istoricul antecedentelor lucrării sărbătorite acum, spune: «Iar acum în anul 1969 de la Hristos, s-a restaurat frumoasa pictură, executată în anii 1932—1933..., lucrare săvârșită prin străduința și osteneala preoților Niță Mihai și Dionisie Stamatoiu cu sprijinul cald și cheltuiala drept credincioșilor enoriași. Lumina zugrăvelii și strălucirea culorilor au fost împlinite de discipula artistică a pictorului Nicolae Samoilă...».

Preotul Niță Mihai înfățișează apoi, scurt și mai ales legat de înțelesul spiritual al lucrării și de atitudinea și starea sufletească a credincioșilor, raportul, în legătură cu tot ceea ce s-a făcut în parohie pînă la această împlinire cumuna modestă a doi ani de parohiat. S-au rostit, în rezumat, oam următoarele:

«În menirea de seamă a credinciosului intră și îndatorirea... să sporească frumusețea lumii, înțelegînd frumusețea ca lumină, adevăr și dragoste față de oameni și față de Dumnezeu. Că știm sau că nu știm aceasta, dacă ne împlinim lucrul nostru, nu ca pentru oameni, ci din dragoste, ca pentru Dumnezeu» (Coloseni III, 23).

Toți citi știm oam arăta biserica noastră înainte de a fi ceea ce este astăzi și noi toți — credincioși și preoți ai ei, care ne-am trudit să fie ceea ce se vede că este, ne dăm seama abia acum, cu prilejul sărbătoririi resfințirii, că am sporit, modest, dar din toată ființa noastră, frumusețea lumii și frumusețea patriei, prin sporirea frumuseții parohiei noastre.

Și adevărul acesta este adîncit și mai adevărat, prin aceea că în toată lucrarea aceasta, credincioșii noștri — cei mai buni dintre ei — cărora le mulțumim din toată inima, au pus — cu căldură și râvnă — suflet, osteneală, fonduri...

«Cînd am luat parohiatul, în mai 1967, pînă la care dată nu se săvîrșise de multă vreme nimic mai substanțial în gospodăria parohială, am purces sfios, mai mult împins de unele... obiecții și însemnări la adresa gospodăririi bisericăști, să împrejmumim cu sîrmă-plasă curtea bisericii, am încercat satisfacția și sentimentul unor posibilități lesne de împlinit...»

Controlam și ne controlam. Sub tensiunea acestei stări sufletești au început împlinirile. În acest moment este numit în postul II părintele D. Stamatoiu, care intră și el cu hotărîre în atmosfera de acțiune».

Părintele paroh amintește apoi, pe larg, toate realizările gospodărești care au făcut ca în acea zi festivă cei doi preoți și întreaga obște creștină locală să se bucure.

Mulțumește Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian care a dat binecuvîntare pentru slujba de resfințire a bisericii și roagă pe Părintele Vicar Alexandru Ionescu să încredințeze pe Prea Fericirea Sa de întregul devotament și neîfărmurita dragoste față de Prea Fericirea Sa a preoților și credincioșilor parohiei.

Mulțumește P. C. Părinte Vicar pentru osteneala de a fi venit să facă această altă de frumoasă și emoționantă slujbă. Mulțumește apoi Părintelui Protopop Năstase Napoleon pentru tot sprijinul dat în timpul lucrărilor, timp în care a arătat multă înțelegere și bunăvoință. Mulțumește autorităților locale de stat și Onor. Departament al Cultelor pentru bunăvoința și înțelegerea arătată la toate solicitările parohiei. În continuare mulțumește, în sfîrșit, preoților care și-au lăsat treburile perso-

nale și cu dragoste au întregit soborul slujirii din acea zi crescînd astfel bucuria serbării cu prezența cucernicilor lor.

Ia apoi cuvîntul P. C. Vicar Alexandru Ionescu, care printre altele a spus :

«Sărbătoarea resfințirii s-a desfășurat în zi de lucru. Totuși biserica-i plină și se simte căldura sufletească a credincioșilor pentru credința strămoșească, pentru a cărei dragoste și prețuire atîta lume și-a lăsat gospodăria și treburile zilnice deoparte, ca să fie de față la această sîntă slujbă și încadrează vrednicia credinței și rîvna creștinilor din parohia Cocioc în pericopa evanghelică a Martei și Mariei (Luca X, 38—42). I-a lăudat pentru rîvna lor de slujire a lui Dumnezeu în duhul Martei, rîvnă prin care s-au putut împlini atîtea frumoase lucrări în parohia Cocioc, precum și luminoasa restaurare a picturii, datorită căreia sîntem astăzi toți laolaltă și ne împărtășim din ospățul acestei mari bucurii. I-a lăudat apoi pentru rîvna lor în duhul Mariei, rîvnă, care și ea, i-a smuls pe atîția de la îndatoririle — și ele sfînte — ale vieții zilnice, pentru a-i mîna aici ca să roage, să-și reverse umdelemnul inimii lor, în genunchi, în fața Sfîntului Altar.

«Nu vă îndepărtați de vatra credinței noastre străbune» a încheiat P.C. Sa partea întîia a cuvîntului, după ce a lăudat osteneala credincioșilor și a slujitorilor bisericii, pentru frumoasele împliniri și n-a uitat nici grija cu care pictorul Nicolae Samoilă și-a dovedit conștiințiozitatea și iscusința artistică și cu acest prilej.

Poposind apoi la versetele din Luca XI, 27—28, care se încheie cu cuvintele : «Ferice mai degrabă de cei ce ascultă Cuvîntul lui Dumnezeu și-l păzesc», P. C. Sa, într-o cuprinzătoare privire asupra vieții credinciosului ca creștin și cetățean, arată că ascultarea de Dumnezeu implică în sine toate îndatoririle omului : și personale și religioase și sociale, subliniind că un creștin adevărat este și un cetățean desăvîrșit și ascultarea și împlinirea Cuvîntului lui Dumnezeu, te face fericit și ca om și ca creștin și ca cetățean».

Ascultarea creștinului este înveșnicită prin fapta lui din viața aceasta : faptă vie în slujba semenilor, faptă din toată inima în slujba patriei, în slujba lui Dumnezeu, — așa cum, în bună parte, ați făcut Dv., credincioși și preoți ai parohiei Cocioc ; ială calea înveșnicirii, dală de Bunul Păstor bunilor creștini.

În încheierea cuvîntării sale, P. C. Vicar felicită pe credincioșii și slujitorii bisericii din Cocioc, făgăduind totodată că va aduce la cunoștința Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian «frumoasele și lăudabilele constatări de la această parohie».

În bună tradiție românească și restrînsă, festivitatea s-a sfîrșit frumos și-n bună și cumpănită bucurie prin îndatinata agapă a întîlnirilor frățești.

ASISTENT

BISERICA DIN DRAGOMIREȘTI-DEAL

Satul Dragomirești-Deal aparține comunei Dragomirești-Vale din județul Ilfov și se află în vecinătatea Capitalei pe șoseaua ce pleacă din comuna Militari-Roșu către Răcari-Dîmbovița.

După afirmația Părintelui Paroh Nicolae Popescu, satul are așezare veche, fiind amintit într-un document ce datează din anul 1453 (6961).

Biserica cea dintâi a satului a fost construită din lemn, în locul căreia în anul 1761 s-a ridicat actuala biserică de zid cu cheltuiala Jupinesei Safta Fălcoianu și frica ei Maria, «întru pomenirea Dumnezeii și a tot neamul», biserica avînd hramul Adormirea Precistei și al Sfinților Voievozi Mihail și Gavriil.

Acestei biserici i s-au făcut în anii 1885, 1931 și 1966 mai multe reparații și adăogiri. Ultimele reparații și pictura din nou s-au făcut în anul 1969, la stăruința actualului Paroh Preotul Nicolae Popescu.

Cînd lucrările de pictură și reparații s-au terminat, la cererea credincioșilor, în ziua de 10 mai 1970 s-a oficiat slujba de resfințire a bisericii fiind delegat pentru aceasta P. C. Preot Alexandru Ionescu, vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.

În ajunul acelei zile potrivit rînduieșilor s-a oficiat Vecernia și Litia de un sobor de preoți.

Duminică dimineața, s-a oficiat slujba aghiazmei cînd au fost rostite rînduitele rugăciuni și împlinite rînduiele canonice pentru sfințirea icoanelor și a picturii bisericii. A fost momentul cel mai înălțător pentru credincioșii acestei parohii, căci pînă acum nu mai asistaseră la o astfel de ceremonie. Și numărul mare al credincioșilor care au participat la acest praznic, ne-a arătat importanța acestui moment.

Părintele Diacon Prof. Dr. Nicolae Nicolaescu, rectorul Institutului teologic de grad universitar din București, a dat citire după oficierea slujbei de resfințire, următorului document care înserează întrînsul faptul petrecut în viața parohiei Dragomirești-Deal în această zi :

«Această sfință biserică din satul Dragomirești-Deal, comuna Dragomirești-Vale, județul Ilfov, s-a construit în anul de la Hristos 1761 de către Safta Fălcoianu.

În decursul vremii, i s-au făcut mai multe reparații dintre care cea din 1885, cînd a fost și pictată din nou de către Pictorul Serafim, în anul 1931 i s-a refăcut acoperișul și s-a lencuit în exterior, iar în anul 1966 i s-a făcut subzidirea.

În anul 1969 în timpul rodniciei activității a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian a fost pictată din nou, în tehnica frescă de către pictorul Constantin Blendea cu contribuția credincioșilor din această parohie, și cu ajutorul acordat de către Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor din dispoziția Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian și la strădania Preotului Paroh Nicolae Popescu, a Consiliului și Comitetului parohial.

În ziua de 10 ale lunii mai din anul 1970 a fost resfințită de către P. C. Părinte Alexandru Ionescu, vicarul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor înconjurat de un sobor de preoți în frunte cu P. C. Pr. Protoiereu al Circ. I Ilfov Năstase Napoleon, diaconi fiind P. C. Nicolae Nicolaescu, rectorul Institutului teologic de grad universitar din București și Zamfira Petre de la Catedrala Patriarhală din București.

Tuturor celor care s-au ostenit pentru această dumnezeiască lucrare, Bunul Dumnezeu să le dăruiască milele Sale cele bogate. Amin !»

Documentul a fost semnat de preoții prezenți la această slujbă și de membrii Consiliului și Epitropiei parohiale.

S-a oficiat după aceea sfința liturghie de un sobor alcătuit din preoții numiți mai sus la care s-au adăugat : Pr. Dincă Ștefănescu — Chiajna, Pr. Înaltu Timotei — Dragomirești-Vale, Pr. Nicolae Voinescu — Bunavestire-Belu, București și Pr. Dumitru Seceleanu — Tomșani.

Răspunsurile au fost date de către credincioși în frunte cu cîntărețul bisericii.

Predica zilei a fost rostită de P. C. Diac. Nicolae Nicolaescu referindu-se la evanghelia duminicii Mironosițelor, reliefind învățătura celor trei lumini ce trebuie

să-și însușească creștinul credincios spre a fi bine plăcut lui Dumnezeu și pentru a trăi o viață plăcută Lui.

După oficierea sfintei liturghii, a luat cuvîntul Părintele Protoiereu N. Napoleon, care salutînd prezența P. C. Părinte Vicar Alexandru Ionescu la această deosebită sărbătoare a credincioșilor din satul Dragomirești-Deal, a făcut o scurtă dare de seamă asupra activității preotului Nicolae Popescu, evidențiindu-i munca și osteneala depusă pentru înfrumusețarea acestui sfînt lăcaș.

După cuvîntul P. C. Părinte Protopop, Preotul Paroh Nicolae Popescu a făcut o dare de seamă asupra lucrărilor ce s-au executat și a căror inaugurare se face astăzi. C. Sa a arătat că a venit în parohia Dragomirești-Deal în toamna anului 1967 cînd a găsit biserica într-o stare ce lăsa de dorit: dinafară pereții erau cojiți pînă la cărămidă aproape 2 m. înălțime, pe dinăuntru pictura era stricoată rămînînd ici și colo pictura unui sfînt care abia se mai putea distinge. Era lipsită de lucrurile ce trebuiau s-o împodobească. Era așa încît nu putea să fie o mîndrie a acestor credincioși harnici. Mișcat de îndemnul P. C. Părinte Protoiereu N. Napoleon, cu toate că lipseau fondurile necesare, cu toate că enoriașii erau puțin încrezători în reușita acestei lucrări «nu ne-am lăsat descurajați, ci am avut toată încrederea că într-un sat așa de frumos cu oameni așa de buni, nu vom da greș așa după cum s-a și împlinit». Mai departe C. Sa a adus mulțumiri enoriașilor pentru bunăvoința de care au dat dovadă, membrilor Consiliului și Epitropiei parohiale, Comitetului parohial, precum și altor donatori din alte localități din care cităm cîțiva: Stoica Popa și Ion Munteanu din București, Mioara State (Belgia). La toți am găsit bunăvoință, dragoste și înțelegere, lucru ce ne-a încurajat la această lucrare.

În numele enoriașilor C. Sa a exprimat adîncă sa recunoștință către Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian «pentru sprijinul moral și material pe care ni l-a dat și asigurăm pe Prea Fericirea Sa, de întregul nostru devotament în slujirea Sfintei Biserici și susținerea acțiunii apărării păcii.

Aduc mulțumirile cele mai vii autorităților locale ale Puterii de Stat care ne-au arătat cea mai deplină înțelegere în săvîrșirea lucrărilor noastre, luîndu-ne angajamentul că vom fi și devotați și cetățeni loiali ai scumpei noastre Patrii Republica Socialistă România», a spus preotul Nicolae Popescu.

În încheierea cuvîntării sale, Părintele Nicolae Popescu a mulțumit slujitorilor care au ținut să fie prezenți la această sărbătoare a credincioșilor din Dragomirești-Deal.

Ultima cuvîntare a rostit-o Părintele Vicar Alexandru Ionescu care a arătat că a fost delegat de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian să săvîrșească slujba de sfințire a picturii sfintei biserici, lucrare făcută prin străduința părintelui Nicolae Popescu de către credincioșii acestei parohii.

Făcînd aplicația unor texte din cuprinsul Sfîntelor Evanghelii, care s-au rostit cu prilejul resfințirii bisericii, P. C. Sa felicită pe cei ce s-au ostenit în această lucrare, bine plăcută oamenilor și lui Dumnezeu, pentru că harul lui Dumnezeu le-a descoperit și i-a ajutat să realizeze această temeinică lucrare.

Făgăduind că va aduce la cunoștința Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian bunele constatări din lucrarea preotului Nicolae Popescu — distins deoamdată cu rangul de «Iconom», — P. C. Sa sfătuiește pe credincioși să sprijine cu aceiași însușire toate celelalte lucrări de folos obștesc și să fie ziditori cinstiți ai vieții celei noi, ce se construiește în țara noastră, ai cărei conducători lucrează cu convingere și cu spor pentru prosperitatea țării și pentru întărirea și trăinicia păcii între oameni și popoare.

S-a oficiat Polihroniu pentru Conducătorii Statului nostru, pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian și pentru toți cei ce au luat parte la acest mare praznic.

S-a oficiat un parastas pentru ctitorii răposați ai bisericii.

Astfel a luat sfârșit slujba de resfințire a bisericii din Dragomirești-Deal, slujbă care va rămâne neuitată aici.

Acasă la preotul Nicolae Popescu a urmat o agapă la care au luat parte preoții slujitori, membrii Consiliului parohial, precum și alți oaspeți din alte localități.

Părintele Viocar a toastat pentru Conducerea de Stat și pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, mulțumind, din nou, tuturor celor ce s-au ostenit pentru această temeinică lucrare.

ASISTENT

BISERICA DIN COMUNA MALU CU FLORI

La jumătate distanță între Tîrgoviște și Cîmpulung, pe defileul Dîmboviței, se găsește frumoasa comună Malu cu Flori, apreciată prin bogatele și variatele sale livezi de meri, prin pitorescul costumului muscelean și mai ales prin hărnicia cetățenilor de aci.

În vatra satului s-au ridicat în ultima vreme, prin contribuție obștească, numeroase edificii cultural-sociale și toată comuna a fost electrificată.

Sus, pe dealul cel mai înalt, pe care este răsfirată comuna, de aproape o sută de ani străjuiește aici biserica locului, durată din cărămidă și acoperită cu șindrilă.

Scurgerea vremii a afectat aspectul interior și exterior al acestui așezământ, de aceea credincioșii satului, în frunte cu vrednicul lor păstor, Prețul Leonte Virgil, au strîns cele necesare restaurării și ajutați fiind și de Centrul Eparhial, au înnoit acoperișul, au repictat toată biserica, au făcut reparațiile cuvenite de zidărie, și tencuială, au recondiționat mobilierul, au introdus lumină electrică, reușindu-se astfel să se dea chip nou bătrînului locaș de închinare.

Săvîrșirea lucrărilor fiind recepționată la sfîrșitul lunii septembrie, credincioșii comunei Malu cu Flori au trăit clipe de aleasă înălțare sufletească în însoțita duminică de toamnă, 18 octombrie 1970, cînd — potrivit ordinului Sîntei Arhiepiscopii nr. 17956/1970 — s-a oficiat slujba de resfințire, de către delegații Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian: P.C. Cons. Mihail Marinescu și P.C. Inspector Eparhial Vasile Diaconescu, însoțiți de P.C. Protoieru al Protoieriei Tîrgoviște, Gheorghe Tache, P.C. Preot I. Popescu — Capu Coastei, P.C. Pr. Marinescu D-tru și P.C. Pr. Marinescu Virgil-Gemena și P.C. Pr. Virgil Leonte — parohul parohiei Runceasa, comuna Malu cu Flori, răspunsurile fiind date omofonic de toți credincioșii prezenți la această înălțătoare manifestare religioasă.

Predica zilei a fost rostită de P.C. Inspector Eparhial Vasile Diaconescu, care a subliniat, cu bogate presărări scripturistice, roadele optimismului creștin în viața religioasă și socială.

La sfîrșitul sîntei liturghii, P.C. Protoieru Gheorghe Tache, înfățișînd în date și fapte situația religioasă, gospodărească și socială a parohiilor din Protoeria

Tîrgoviște, apreciază ca meritorie strădania credincioșilor din parohia Runceasa, păsătorită pilduitor de Preotul Virgil Leonte, care — cu grijă și elan creștinesc, au reușit să ducă la bun sfîrșit lucrările de restaurare a bisericii, situînd parohia lor între parohiile fruntașe din portoierie.

P.C. Preot Virgil Leonte, într-o succintă dare de seamă, prezintă fazele de restaurare a acestui așezămint, aducînd respectuoase mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, Onor. Departament de Culte, pentru ajutorul moral și material, precum și tuturor ostentitorilor pentru efectuarea lucrărilor necesare restaurării și infumusefării bisericii Runceasa.

Festivitatea de resfințire, este incununată de cuvîntarea P.C. Pr. Cons. Mihail Marinescu, care — în cuvinte însuflețite — transmite Înalta binecuvîntare a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru toți enoriașii bisericii Runceasa, în frunte cu harnicul lor părinte sufleteș, și evidențiază viața religioasă și patriotică a cetățenilor comunei Malu cu Flori, îndemnîndu-i să fie și pe mai departe, pilde vii de muncă, cinste, corectitudine, frățietate, alit ca vrednici cetățeni ai scumpei noastre Patrii: Republica Socialistă România, cît și ca evlavioși credincioși ai Bisericii străbune.

Frumoasa duminică de 18 octombrie 1970, va rămîne adînc întipărită în sufletele și inimile credincioșilor din pitoreasca comună Malu cu Flori.

Festivitatea s-a încheiat cu o agapă tradițională.

ASISTENT

BISERICA DIN PAROHIA GRĂDIȘTEA

Ziua de 18 octombrie 1970 a prilejuit o aleasă bucurie duhovnicească enoriașilor parohiei Grădiștea, — Protoieria Călărași —, prin slujba de resfințire a bisericii, în urma lucrărilor de pictură executate de pictorița Elvira Dăscălescu din București.

Slujba a fost săvîrșită de P. C. Consilier Leonida Mateescu, în fruntea unui sobor de preoți compus din P. C. Protoieriu Ioan Purcărea, P. C. Pr. Vasile Rădulescu-Dorobanțu, P. C. Pr. Nicolae Bălășescu-Bogata, P. C. Pr. Ioan Vasile-Sf. Ioan-Călărași, P. C. Pr. Ioan Mihăilescu-Cuza Vodă, P. C. Pr. Valahe Gheorghe, parohul parohiei Grădiștea, și P. C. Pr. Bărbulescu Gheorghe, slujitor la aceeași parohie.

După îndeplinirea ritualului resfințirii, s-a săvîrșit sfînta liturghie, răspunsurile fiind date de corul Catedralei din municipiul Călărași, sub conducerea cîntărețului Ilarion Anghelenciu.

Predica zilei a fost rostită de P. C. Pr. Vasile Rădulescu-Dorobanțu.

După terminarea sfintei liturghii, ia cuvîntul P. C. Protoieriu Ioan Purcărea care a salutăt prezența P. C. Cons. Leonida Mateescu, aducîndu-i la cunoștință activitatea ce se desfășoară în cuprinsul Protoieriei Călărași.

În continuare, P. C. Pr. Paroh Gheorghe Valahe a făcut o dare de seamă despre desfășurarea lucrărilor, evidențind concursul Consiliului și Comitetului parohial, al conducerii C.A.P. și al tuturor enoriașilor care și-au dat obolul la aceste frumoase realizări.

În încheierea solemnității, ia cuvîntul P.C. Cons. Leonida Mateescu care elogiază munca organelor parohiale, activitatea depusă în Protoieria Călărași, prin înfrumusețarea sfințelor locașuri care sînt tocmai ca o carte deschisă în care credincioșii pot învăța din viețile sfinților, pilde pentru toți creștinii.

Plăcut impresionat de frumoasa realizare de la această parohie, P. C. Sa transmite tuturor patriarhicești binecuvîntări, asigurîndu-i totodată că va comunica Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian constatările făcute.

Sărbătoarea se încheie cu un Polihroniu pentru Prea Fericirea Sa și pentru conducătorii patriei noastre.

ASISTENT

'BISERICA PAROHIEI SLOBOZIA - MÎNDRA JUDEȚUL TELEORMAN

La 18 oct. 1970, a fost întocmit, semnat și așezat la locul convenit, pentru știre peste vremuri, documentul în care s-a consemnat resfințirea Bisericii, cu hramul «Sfîntul Nicolae», din parohia Slobozia-Mîndra, Județul Teleorman.

Slujba resfințirii (sfințirea apei, înconjurarea Sfîntului locaș pentru a fi stropit cu apă sfințită și uns cu Sfîntul și Marele Mir în interior și exterior, rugăciunile respective, sfința liturghie, polihronul și parastasul otitorilor), a fost săvîrșită de un sobor de preoți avînd în frunte delegația Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, formată din P. C. Cons. Pr. Petre F. Alexandru, P. C. Pr. Prof. Emil Bildescu, al Protoieriei Turnu Măgurele, ajutați de C. Diac. Miron Mihut, de la Catedrala Patriarhală.

Delegația a fost întîmpinată, la biserică, de parohienii uniți în cuget și dragoste, a căror fierbinte credință se manifesta în piozitatea cu care purtau făclilele aprinse, avînd în mijlocul lor pe Părintele lor Paroh, Tincu Desculțu, preot tînăr, cucernic și cuminte, viu în misiunea sa preoțească și stăruitor întru tot lucru bun.

Comuna Slobozia-Mîndra, așezată ca într-un leagăn pe malul stîng al străbunului Olt, la 25 km. spre nord de onașul Turnu Măgurele, păstrează specificul vieții așezărilor românești, de cîmpie situată de-a lungul apelor.

Comună mare, cu coa. 1000 de familii, și-a afirmat personalitatea și în mișcărilor țărănești din anul 1907.

După temeluirea noilor rînduiri democratice în patria noastră, ea se înscrie printre primele comuni cooperativizate din țară și devine vestită prin orezăriile sale Lunca Oltului este lucrată acum cu sîrg de cooperatori, după noi metode, iar viața acestora se schimbă radical «pentru că știe omul că acum este stăpîn pe munca și produsul său». Are școli noi, este electrificată, este prevăzută cu centru sanitar și farmaceutic, cu cămin cultural, poștă, căi și mijloace de comunicație moderne, așa încît se poate afirma justificat că a dispărut diferența dintre oraș și sat.

Biserica parohială, în formă de navă, ridicată în 1850, prin osîrdia Mariei Hagi-Moscu, reclama urgente lucrări de reînnoire.

Enoriaşii, adînc slăvitori, înconjurînd cu dragoste pe Părintele T. Desculţu, numit aci paroh la 1 august 1968, în numai 2 ani, au prefăcut «Casa Domnului» — s-a executat împrejmuirea la faţadă, reparaţii de zidărie în interiorul şi exteriorul bisericii şi lucrări de împrejmuirea şi alinierea cimitirului.

O mare parte a acestor lucrări a constituit-o pictura, executată aproape din nou, cca. 620 mp., de pictorii Alex. Em. Bunescu şi Nicolae Gavrilescu. Ea împodobeşte, după rînduiala Erminiei, interiorul şi exteriorul sfîntului lăcaş. Culoarele sobre, mişcările moderate ale chipurilor zugrăvite, suavitatea trăsăturilor, clarul transfigurat al acestei realizări artistice creează calmul adînc al rugăciunii.

Cîntarea omofonă, a credincioşilor, condusă de un adevărat sobor de cîntăreţi bisericeşti, a depăşit zidurile bisericii iar ecourile ei au cuprins înălţimile. Bucuria duhovnicească se citea pe chipurile tuturor, de la copii la bătrîni şi, prin fiecare închinăciune, se exclama: «Cît de minunate sînt lucrurile tale Doamne, toate cu înţelepciune le-ai făcut».

După sfînta liturghie, Părintele Paroh T. Desculţu a făcut o scurtă prezentare a lucrărilor săvîrşite şi a mulţumit, cu adîncă recunoştinţă, în numele enoriaşilor, Prea Fericitului Părinte Patriarh pentru toată grija părintească arătată acestei parohii, a adus cuvînt de mulţumire Onor. Departament al Cultelor şi autorităţilor locale ale puterii de Stat, pentru înţelegerea arătată credincioşilor de aci, de a-şi fi văzut sfînta biserică refăcută.

C. Sa a mulţumit, de asemenea, P. C. Cons. Petre F. Alexandru ca şi P. C. Protoieru Emil Bildescu, care a îndrumat, controlat şi înconjunat cu dragoste pe enoriaşii parohiei şi pe P. C. Pr. Desculţu Tincu, «care este unul dintre preoţii tineri din Protoieria Tr. Măgurele, a căror activitate pastorală n-a depăşit vîrsta de 5 ani».

La rîndul său, P. C. Protoieru Emil Bildescu cu binecunoscutu-i prestigiu, a expus, în cuvinte alese, activitatea C. Paroh T. Desculţu, a consilierilor şi a tuturor enoriaşilor acestei parohii şi a exprimat omagiul cuvenit Prea Fericitului Părinte Patriarh, Departamentului Cultelor şi autorităţilor Statului.

În final, P. C. Consilier Petre F. Alexandru, luînd cuvîntul şi adresîndu-se tuturor şi fiecăruia după participarea şi sprijinirea sa la aceste frumoase lucrări, a transmis binecuvîntările patriarhiceşti ale Prea Fericitului Părinte Patriarh, «care, a spus P. C. Sa, veghează asupra humului mers al activităţii parohiilor şi se bucură ca de o bucurie personală a Prea Fericirii Sale de orice realizare a oricărei parohii şi a oricărui preot».

În continuare, P. C. Consilier a arătat rostul bisericii ca lăcaş de cult, de educaţie a credincioşilor într-un singur duh al rugăciunii, iar «faptul că biserica este bine întreţinută şi ales împodobită, reprezintă o frumoasă şi onorabilă carte de vizită şi un certificat autentic al rivmei voastre faţă de Casa Domnului, unde vă închinaţi, vă rugaţi, vă cununăţi, bucurîndu-vă, vă botezaţi copiii şi vă prohodîţi morţii, aşa înţit Sf. Biserică este legătura simţită între trecut, prezent şi viitor şi puntea de comunicare între voi, cei vii, şi morţii voştri, şi locul de întîlnire şi contopire între cer şi pămînt».

În încheiere P. C. Consilier a spus: «Plec îndestulat de bucurie şi emoţie din mijlocul vostru, prea bunilor creştini, iar realizările voastre, sărbătoarea şi sentimentele voastre le voi împărtăşi Părintelui nostru sufleteş, Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian şi mă voi ruga, după puterea mea, Atotputernicului Dumnezeu să umple de Harul său Sfînt inimile voastre, pentru neîfărîmîta voastră dragoste arătată Casei Sale».

În dangăt de clopot, slujba s-a încheiat iar cei chemați «întru numele Domnului» s-au retras întru ale lor, plini de pace sfântă și de bucurie duhovnicească.

ASISTENT

BISERICA DIN SATUL SĂPUNARI, COMUNA LEHLIU, JUDEȚUL IALOMIȚA

Satul Săpunari este așezat în partea de apus a jud. Ialomița, la întretăierea drumurilor Călărași — Lehliu — Urziceni și Slobozia — Orezu — Săpunari — București, fiind unul dintre cele mai vechi sate din împrejurimi.

Biserica a fost construită în anii 1859—1860; s-a reparat și pictat parțial în 1893. După 110 ani de la construcția ei, i s-au făcut serioase lucrări de restaurare la temelie, la zidurile interioare și exterioare, la tavane, s-a învelit cu tablă, s-a pus parchet, s-a zidit clopotnița peste pridvor, s-a spălat și reimprespătat pictura veche și s-a pictat din nou toată biserica.

Toate lucrările fiind terminate, credincioșii au solicitat Sfintei Arhiepiscopii să li se trimită delegat pentru oficierea tradiționalei slujiri de resfintire. Slujba de resfintire a avut loc în ziua de 25 octombrie 1970, fiind oficiată de un sobor de preoți, în frunte cu P. C. Cons. Leonida Mateescu, delegatul Sfintei Arhiepiscopii, și P. C. Protoiereu Ioan Purcărea.

Credincioșii prezenți au cântat omofon răspunsurile sfintei liturghii, iar predica zilei a fost rostită de P. C. Pr. Ilie Anca — Sălcioara. După terminarea sfintei liturghii, a luat cuvântul P. C. Protoiereu Ioan Purcărea care, în cuvinte alese salută prezența la acest eveniment solemn din viața parohiei a P. C. Cons. Leonida Mateescu, a soborului de preoți și a numeroșilor credincioși, — eveniment datorat strădaniilor P. C. Paroh Constantin Vulpe, a episcopilor, consilierilor parohiali, precum și a credincioșilor parohiei Săpunari care și-au dat obolul lor cu dărnicie pentru înfrumusețarea sfintei biserici.

A prezentat apoi o amplă dare de seamă P. C. Pr. Constantin Vulpe, care a spus printre altele că la împlinirea a 36 ani de preoție la Săpunari este împăcat în conștiință că în timpul pastorației sale s-au realizat aceste înfăptuiri de înfrumusețare a bisericii, datorită dărniciilor enoriașilor parohiei și cu concursul consilierilor parohiali.

A luat apoi cuvântul P. C. Pr. Cons. Leonida Mateescu care aduce binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian peste credincioșii parohiei Săpunari care, în frunte cu părintele paroh, s-au străduit și au realizat aceste frumoase lucrări la biserică, în timpul când în țara noastră se înfăptuiesc mari realizări pentru înfrumusețarea Patriei și pentru un trai mai bun pentru poporul nostru.

În încheiere, P. C. Sa a asigurat pe cei prezenți că va raporta Prea Fericirii Sale frumoasele rezultate constatate cu acest prilej, hrănicia și munca depusă de Părintele Iconom Constantin Vulpe.

S-a oficial apoi Polihroniu pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, pentru conducerea Statului nostru și pentru toți credincioșii participanți la sfânta și dumnezeiasca slujbă.

A fost oficial și un parastas pentru citorii și credincioșii răposați ai acestei sfinte biserici.

ASISTENT

BISERICA PAROHIEI LEHLIU-SAT

Ziua de 1 noiembrie 1970, zi însoțită de toamnă târzie, dă posibilitatea enoriașilor parohiei Lehliu-Sat, Protoieria Călărași, ca, într-un număr impresionant, să ia parte la marea sărbătoare prilejuită de resfințirea bisericii parohiale, în urma lucrărilor de pictură ce s-au efectuat de către Pictorul Prof. Gh. Teodorescu-Romanați.

Ca delegat din partea Centrului Eparhial, a fost P. C. Pr. Cons. Leonida Mateescu care — în fruntea unui sobor de preoți, compus din: P. C. Pr. Ioan Purcărea, protoiereul Protoieriei Călărași, P. C. Pr. Vulpe Constantin — Săpunari, P. C. Pr. Anoa Ilie — Sălcoșara, P. C. Pr. Popescu Valeriu — Lupșanu, P. C. Pr. Lesnic Ioan — Lehliu-Gară, P. C. Pr. Lăpușeanu Vladimir — Horia, P. C. Pr. Rădu Marin — Ștefănești, P. C. Pr. Viașu Ioan — Răzvani, P. C. Pr. Manole Marin — Lehliu-Sat și P. C. Pr. Popa Stelian, slujitor la aceeași parohie, a săvârșit slujba de resfințire, — după care a urmat sfânta liturghie.

Predica zilei a fost rostită de P. C. Pr. Viașu Ioan — Răzvani, iar răspunsurile au fost date de cîntăreții și credincioșii prezenți.

După terminarea sfintei liturghii, P. C. Protoiereu Ioan Purcărea înfățișează P. C. Pr. Cons. Leonida Mateescu activitatea ce se desfășoară în cuprinsul Protoieriei Călărași, atât în ce privește înfrumusețarea sfintelor locașuri — biserica parohiei Lehliu-Sat fiind a cincea biserică ce se resfințește în acest an — cît și în ce privește cimitirele, cărora li se acordă atenția cuvenită, ținînd seama că modul în care se prezintă ele reflectă în ce măsură cultul morților este activ în viața unei parohii.

Realizările în Protoieria Călărași — conchide P. C. Sa — vădesc climatul de totală libertate religioasă acordată de stat, precum și faptul că îndrumările Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian se materializează în timpul larg al protoieriei Călărași, unde preoții și credincioșii, în deplină colaborare, se achită în mod onorabil de toate îndatoririle cetățenești și religioase.

P. C. Pr. Manole Marin luînd cuvîntul, face darea de seamă asupra lucrărilor săvârșite la această parohie, care au culminat cu repectarea bisericii. Evidențiind înțelegerea și sprijinul organelor parohiale, ale autorităților locale, aduce tuturor mulțumiri. De asemenea, mulțumind P. C. Consilier Leonida Mateescu pentru osteneala de a fi venit în mijlocul enoriașilor acestei parohii, îl roagă a transmite Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian fiinșca supunere a tuturor și urările de mulți ani, cu deplină sănătate, pentru conducerea Bisericii Ortodoxe Române pe cele mai înalte culmi ale propășirii.

Luînd cuvîntul, P. C. Pr. Cons. Leonida Mateescu ia act cu deosebită satisfacție de frumoasele realizări de la această parohie, cît și de activitatea desfășurată pe tot cuprinsul Protoierei Călărași, asigurîndu-i pe toți că va aduce la cunoștința Prea Fericirii Sale toate aceste realizări. P. C. Sa evidențiază climatul de totală libertate religioasă garantată de stat, făcînd îndemn către credincioși a fi buni creștini dar și buni cetățeni, sîrguindu-se a fi ascultători și activi în strîngerea recoltelor, care asigură bunăstarea și prosperitatea întregii patrii.

După săvîrșirea unui Polihroniu pentru Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, Conducerea statului și enoriașii parohiei, solemnitatea a luat sfîrșit.

ASISTENT

BISERICA MĂRȚIȘOR DIN CAPITALĂ

Pe colina Mărțișor din București, învecinată cu Mănăstirea Văcărești și cimitirul Bellu, între anii 1943—1947, pe terenul dăruit de familia Gh. M. Alexandrescu-Șercaia, din dania credincioșilor și prin stăruința vrednicului preot Mihail Tătărîm, secundat pilduitor de soția sa Elena și de organele parohiale, s-a ridicat din temelie biserica Mărțișor, care a fost tîrnosită cu deosebită solemnitate la scurtă vreme după instalarea în scaunul patriarhal al Bisericii Ortodoxe Române a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian.

În decursul vremii, pictura executată în «tempera», datorită intemperiilor și ingredientelor necorespunzătoare ce se găseau după război, s-a deteriorat, iar aspectul interior (mobilier, instalație electrică etc.), cît și cel exterior necesitau o preînnoire totală, spre a se armoniza și cu noua față a cartierului, împodobit cu numeroase blocuri și edificii cultural-sociale.

Pe baza devizului aprobat de Sfînta Arhiepiscopie a Bucureștilor, în cursul anului 1968, Pictorul Prof. Gh. Teodorescu-Romanași a executat restaurarea întregii picturi, concomitent recondiționîndu-se și tot mobilierul bisericii, cheltuiala ajungînd la suma de peste 40.000 lei.

La puțină vreme însă, după recepționarea lucrărilor (16 XII 1968), un scurt circuit electric a provocat un incendiu care a produs mari stricăciuni la mobilier, pictură și tot interiorul bisericii, încît a fost nevoie să se reia lucrarea de restaurare de la capăt.

De îndată s-au luat cuvenitele măsuri pentru remedierea stricăciunilor și în urma întocmirii documentației necesare, în valoare de 37.000 lei, prin stăruința neprecupețită a slujitorilor bisericii, prin munca voluntară prestată de numeroși credincioși, s-a reușit ca în cursul anilor 1969—1970, să se preînnoiască total interiorul și exteriorul bisericii Mărțișor.

După încheierea lucrărilor, potrivit înaltei aprobări a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, s-a fixat resfințirea bisericii pentru duminică, 1 noiembrie 1970.

Slujba de resfințire s-a făcut într-un cadru solemn de către un sobor de preoți și diaconi, în frunte cu P. C. Pr. Cons. Mitropolitul Mihail C. Marinescu, — delegatul Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, secundat de P. C. Protoiereu Dinu Proviașan

de la Circ. III Capitală, P. C. Pr. Constantin Stăicu de la biserica Sf. Nicolae-Vlădica, F. C. Preoți Mihail Tătărim și Iulian Stoicescu de la biserica Mărtișor și C. Diac. Constantin Dumitrescu de la Catedrala Patriarhală, în prezența unui mare număr de credincioși din parohie și din împrejurimi, care au împodobit cu cântarea lor omofonă slujba de resfințire și sfânta liturghie.

Predica zilei a fost rostită de P. C. Pr. Constantin Stăicu, care în cuvinte mișcătoare a subliniat roadele adevăratei credințe în Dumnezeu, referindu-se la frumoasele rezultate ale evlaviei credincioșilor bisericii Mărtișor.

La sfârșitul sfintei liturghii, P. C. Protoiereu Dinu Proviaan a arătat cât de vie și pilduitoare este pastorația la această biserică, scoțind în relief legătura puternică și binefăcătoare între preoți și credincioși.

P. C. Pr. Mihail Tătărim, parohul bisericii, după ce a făcut un succint istoric al realizărilor de aci, din 1940 și pînă astăzi, cu vădită emoție aduce respectuoase mulțumiri Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru ajutorul acordat bisericii, ca și Onor. Departament al Cultelor, pentru sprijinul acordat la executarea lucrărilor de restaurare și tuturor credincioșilor care și-au dat obolul lor neprecupețit pentru înfrumusețarea Casei Domnului.

Din partea enoriașilor și a Consiliului parohial a vorbit d-l episcop C. Pulpea, care a ținut să mărturisească bucuria lucrului încheiat, efectuat cu mult entuziasm și traqere de inimă din partea tuturor enoriașilor.

În încheierea festivității, P. C. Cons. Mihail Marinescu, transmițind înalta binecuvîntare a Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru rîvna ostenitorilor acestui sfînt așezămînt, în cuvinte pline de îndemnuri folositoare pentru viața creștinească și cetățenească, felicită pe cei care au contribuit «la buna împodobire a acestui lăcaș de închinare» și le urează să dovedească și pe mai departe sporită străguintă în evlavie creștinească și în toate acțiunile de interes obștesc, invocînd ajutorul lui Dumnezeu pentru sănătate, prosperitate, pace și liniște și exemplară conviețuire între toți enoriașii.

Solemnitatea resfințirii bisericii Mărtișor s-a încheiat cu Polihroniu, într-o înaltă atmosferă de trăire spirituală.

ASISTENT

BISERICA DIN SATUL ULMI-ILFOV

Biserica din satul Ulmi, comuna Poienarii Ulmi, județul Ilfov a fost zidită în anul 1882, de către ctitorii Ilie Cupiu și Constantin și credincioșii satului Ulmi.

În decursul vremii i s-au făcut mici reparații; începînd însă cu anul 1968 i s-au făcut reparații radicale și pictură nouă, căci ajunsese într-o stare de degradare.

Astfel, a fost demolată tencuiala din interiorul bisericii, s-a introdus lumină electrică, a fost făcută o ușă nouă la ieșirea din sfîntul altar prin spargerea zidului bisericii, s-au făcut uși noi duble la intrarea în biserică, a fost reparat acoperișul schimbîndu-se jghiabiurile și burlanele, a fost reparată clopotnița, s-a făcut un trotuar de beton de la stradă pînă la intrarea în biserică, s-a construit un gard nou în fața bise-

ricii și a fost pictată din nou întreaga biserică în tehnica fresco, pictură ce a fost pictată de către Dl. Ioan D. Ioan din comuna Poiana, județul Dimbovița.

Parte din lucrări au fost inițiate de conducerea parohiei sub îndrumarea răposatului preot Petre Dumitrescu, însă efectuarea acestora s-a făcut după ce la această parohie a fost numit vrednicul și gospodarul Preot Ion Guguianu.

Cînd lucrările de pictură au fost terminate, Consiliul parohial a solicitat Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor oficierea slujbei de resfințire a bisericii și Prea Fericitul Patriarh Justinian a dat delegație în acest scop Prea Cucernicilor Preoți Alexandru Ionescu — vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor și Ioan Gagu — directorul Administrației Patriarhale.

În ziua de 1 noiembrie 1970, s-a oficiat, după orînduiala canonică, slujba de resfințire a bisericii prin stropirea cu aghiasmă și Sfînt Mare Mir, prin ocolirea sfîntului locaș și rostirea rugăciunilor pentru sfințirea icoanelor.

Părintele Protopop N. Napoleon a dat citire după aceea, documentului întocmit cu această împrejurare.

S-a oficiat apoi sfînta liturghie de un sobor de preoți alcătuit din P. C. Preoți : Alexandru Ionescu, Ioan Gagu, Marin Popescu — Icoana, Alexandru Badea — Trestieni, Stoian Gheorghe — Trestieni, Oprescu Petre — Drăgăneasa și Diaconul Petre Zamfira de la Catedrala Sfintei Patriarhii, răspunsurile fiind date de credincioșii parohiei prin cîntare omofonă.

După oficierea sfintei liturghii a luat cuvîntul P. C. Preot N. Napoleon — prototiereul locului, care salutînd pe cei doi delegați ai Prea Fericitului Patriarh Justinian, a făcut o scurtă dare de seamă asupra activității preoților din Protopopiat, menționînd însă bogata și rodnică lucrare a preotului I. Guguianu — parohul bisericii Ulmi, care deși a venit de puțin timp la conducerea acestei parohii, a împlinit totuși multiplele lipsuri ale acesteia, lucrarea culminînd cu pictura din nou a sfintei biserici în tehnica frescă.

Prea Cucernicia Sa roagă pe delegații Prea Fericitului Patriarh să aducă la cunoștința Prea Fericirii Sale și a Centrului Eparhial a Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, această merituorie activitate a credincioșilor din parohia Ulmi, care au dat ascultare sfaturilor și îndrumărilor vrednicului lor Preot Paroh I. Guguianu, sprijinînd cu ajutorul lor material tot ce s-a realizat aici.

Preotul I. Guguianu, parohul bisericii din Ulmi, în cuvîntarea sa a arătat că, venind aici la 1 octombrie 1968 a înțeles că nu va avea liniște și mîngiere deplină dacă nu-și va face datoria de bun păstor al acestei parohii.

Incredințat că păstorul cel bun este ascultat de păstorii săi și-e pus toată încrederea în dragostea și sprijinul acestora, care sînt devotați rînduieilor Bisericii străbune.

Călăuzit de aceste înalte năzuinți, continuînd acțiunea începută de un Comitet de inițiativă și sprijin, a reușit în doi ani de activitate stăruitoare să ajungă la frumoase rezultate, izbutind ca biserica din Ulmi să fie astăzi la starea ei cea dintîi din anul 1882 cînd s-a construit, fiind totodată înzestrată cu toate obiectele necesare cultului.

Avînd satisfacția lucrărilor realizate, Părintele Guguianu exprimă smerite mulțumiri Prea Fericitului Patriarh Justinian din a cărui dispoziție Sfînta Arhiepiscopie a Bucureștilor a acordat parohiei Ulmi suma de 10.000 lei, sumă ce a fost nu numai un ajutor efectiv, dar și un îmbold pentru credincioșii parohiei care au contribuit și ei cu aproape 50.000 lei la aceste lucrări în afară de munca voluntară.

Aduce mulțumiri Părintelui Protopop N. Napoleon, care cunoscînd greutățile, l-a încurajat și l-a ajutat pe cît a fost cu putință; de asemenea, aduce mulțumiri respectuoase organelor locale ale puterii de stat, care i-au arătat multă înțelegere dovedindu-se o dată mai mult că regimul nostru asigură liberă manifestare a vieții religioase.

«Mă adresez și vouă, iubii frați creștini, membri ai Consiliului, Epitropiei și enoriași ai bisericii Ulmi — a spus în încheierea cuvîntării sale Părintele Guguianu — nu numai pentru contribuția voastră materială, cît mai ales pentru dragostea și înțelegerea ce mi-ați arătat la reparația sfîntului locaș și la împodobirea lui cu pictură nouă și multe obiecte de cult».

P. C. Preot Ioan Găgiu — directorul Administrației Patriarhale, mulțumind credincioșilor pentru invitația făcută de a participa la această frumoasă sărbătoare a lor, — își exprimă deosebita mulțumire pentru cele ce a văzut aici și laudă strădania încununată de frumoase rezultate a credincioșilor din parohia Ulmi.

Referindu-se la trecutul poporului nostru, Părintele Găgiu arată că prin astfel de fapte, — noi cei de astăzi, ne dovedim a fi vrednici urmași ai moșilor și strămoșilor noștri, care au suferit multe asupriri dar prin stăruință și prin credință au biruit toate greutățile vieții de atunci pentru ca noi astăzi să ne putem bucura de o viață liberă și prosperă în țara noastră.

Prin astfel de fapte, noi cinștim vrednicia lor și asigurăm urmașilor noștri un viitor strălucit și o viață fericită.

Luînd cuvîntul cel din urmă, P. C. Vicar Alexandru Ionescu transmite credincioșilor din parohia Ulmi binecuvîntările Prea Fericitului Patriarh Justinian, care se bucură cel dintîi și cel mai mult de realizări în felul celei de la parohia Ulmi.

Referindu-se la unele texte din evangheliile citite cu prilejul resfințirii bisericii, feliicită pe credincioșii bisericii Ulmi că s-au învrednicit de a fi înmulțit talantul credinței cu care Dumnezeu i-a înzestrat și pentru care lucru au bucuria că numele lor vor fi înscrise în ceruri ca unii, care au biruit multe greutăți.

Sfătuindu-i pe credincioși de a fi păstrători devotați ai rînduielilor Sfintei noastre Biserici Ortodoxe, lucrînd cu aceeași dragoste și pentru alte înfăptuiri obștești de care are nevoie satul Ulmi, P. C. Sa feliicită din toată inima pe Preotul Guguianu și pe credincioșii săi pentru frumoasele și rodnicele realizări făgăduind totodată că va supune cunoștinței Prea Fericitului Patriarh rîvna deosebită pentru Casa Domnului a credincioșilor din Ulmi, conduși și îndrumați duhovnicește cu multă însuflețire și competență de vrednicul Preot Ion Guguianu.

S-a oficiat după aceea Polihtoniu pentru Conducerea de Stat, pentru Prea Fericitul Patriarh Justinian, pentru enoriașii și păstorul bisericii de la Ulmi și pentru toți cei ce au fost prezenți la această deosebită solemnitate.

Pentru ctitorii răposați ca și pentru toți cei răposați din neamurile credincioșilor de la Ulmi, s-a oficiat slujba parastasului.

Cu aceasta a luat sfîrșit deosebita solemnitate a resfințirii bisericii din satul Ulmi.

A urmat o agapă frățească la care au luat parte preoții slujitori, membri ai Consiliului parohial și invitați, rostindu-se toasturi pentru Conducerea de Stat, pentru Prea Fericitul Patriarh Justinian și pentru toți ostenitorii realizărilor de la parohia Ulmi.

ASISTENT

BISERICA DIN PAROHIA IEZERU

Duminică 1 noiembrie 1970, s-a săvârșit înnoșirea bisericii din parohia Iezerul, județul Ialomița.

Așezată pe șoseaua care șerpuieste pe lângă Borcea, între Călărăși și Fetești, mica așezare de oameni, Iezerul, avea o bisericuță ruinată de vreme și care nu se mai putea repara. Și astfel, spre anul 1940, s-a pus temelia unui nou lăcaș dumnezeiesc, care în câțiva ani s-a dat în mod provizoriu în folosință, nepictat și netinșos.

De atunci însă, an de an dorința credincioșilor și a preotului lor a fost ca lucrarea să fie pe deplin terminată. Cu obolul lor, la care s-a adăugat și ajutorul Sfintei Arhiepiscopii, sfântul lăcaș a fost frumos zugrăvit în tehnica fresco, între anii 1968—1970, astfel că în ziua de 1 noiembrie — toate lucrările fiind terminate — s-a putut face înnoșirea bisericii.

În acest scop, P. S. Episcop Dr. Antim Tîrgovișteanul, vicar patriarhal, a sosit din ajun, de sîmbătă seara, în parohia Iezerul. Iar a doua zi — zi frumoasă de toamnă, bogată în roade — duminică 1 noiembrie la ora 9 dimineața, în fața credincioșilor din acest sat și din împrejurimi, Vlădica Antim, delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, a înnoșit noua biserică. După înnoșirea bisericii, săvârșită de către P. S. Episcop Antim, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, în frunte cu P. C. Preot Petre F. Alexandru, consilier mitropolitan și P. C. Protoiereu Stan Ion de la Fetești.

La sfîrșitul sfintei liturghii, P. C. Protoiereu Ion Stan rostește un scurt cuvînt de salut pentru P. S. Episcop Dr. Antim, arătînd apoi grija preoților și credincioșilor din Protoieria Fetești pentru ca sfintele biserici să fie îngrijite, reparate, frumos împodobite și pictate.

Părintele Paroh Florea Nicolae face o dare de seamă a lucrărilor noii biserici, arătînd dorința credincioșilor săi din prea modestul sat Iezerul de a avea și ei lăcaș sfînt de rugăciune mare și frumos împodobit.

Părintele paroh mulțumește tuturor credincioșilor săi care l-au ajutat și cu gîndul și cu munca și cu banul lor; mulțumește apoi Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru ajutorul bănesc acordat la pictarea bisericii și Departamentului Cultelor pentru sprijinul acordat în cursul lucrărilor; mulțumește apoi P. S. Episcop Antim pentru osteneala pe care și-a luat-o de a veni în acest modest sat spre a spori frumusețea acestei zile de sărbătoare așteptată de credincioși de mai bine de 30 de ani.

La sfîrșit, la apoi cuvîntul P. S. Episcop Antim care, printre altele, spune:

«Iată, deci, că au trecut mai bine de 30 de ani de cînd gîndul de a zidi o biserică nouă s-a înfiripat în sufletele credincioșilor din acest sat și iată că acel gînd înfiripat atunci s-a înfăptuit pe deplin. Mulțumim Bunului Dumnezeu că, într-adevăr, acest gînd a fost pe deplin realizat.

Este zi de praznic duhovnicesc astăzi, zi în care se bucură mai ales cei ce s-au ostenit îndeosebi pentru zidirea bisericii, — Comitetul de construcție în frunte cu vrednicul vostru preot, părintele Florea Nicolae, care vă păstorește de 40 de ani, de la intrarea sa în preoție.

La această zi de bucurie generală, din partea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, și din partea mea, aduc tuturor binecuvîntări și feliicitări pentru această frumoasă realizare.

Am ascultat și eu cuvîntul predicatorului de astăzi care a arătat ce înseamnă Biserica pentru sufletele credincioșilor.

Biserica este lăcaș al Domnului, este Casa lui Dumnezeu, dar în același timp este pentru credincioși o școală a dragostei de Dumnezeu și de oameni. Căci ce ne îndeamnă ea? Să iubim pe Dumnezeu, dar în același timp să iubim pe toți oamenii, pe semenii noștri. Ea mai este lăcaș în care se propovăduiește iertarea, împăcarea și apropierea între oameni.

Ați văzut, iubii mei, că de dimineață, când am tîrnosit acest sfînt lăcaș, l-am înconjurat, cîntînd imnuri în cinstea mucenicilor care și-au jertfit viața pentru Dumnezeu; din aceasta, să luăm și noi îndemna să jertfim oeva din noi și pentru Dumnezeu și pentru aproapele nostru. Am spălat apoi Sfînta Masă, pentru ca și cei ce vor intra în această biserică să aibă cugelele curățite prin sfînta Taină a spovedaniei și împărtășaniei. Am uns apoi Sfînta Masă și am stropit cu aromate peste tot Sfîntul Altar, pentru ca și inimile credincioșilor noștri să fie pline de aroma celor mai înalte virtuți creștine...

Venind aici în numele Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian vă îndemn, iubii mei, ca și de acum înainte să veniți la această biserică cu inimile deschise și cu cuget curat ca să ascultați și să împliniți învățăturile pe care vi le dă Biserica prin preotul vostru, pentru folosul sufletelor voastre.

Mulțumesc celor ce s-au ostenit pentru ridicarea acestei sfînte biserici și pentru împodobirea ei cu pictură frumoasă și cu toate cele de trebuință sfintelor slujbe. Biserica aceasta rămîne pentru urmașii voștri un semn al dragostei voastre față de Dumnezeu și o mărturie a credinței voastre.

Mulțumesc și celor ce astăzi s-au ostenit cu cîntarea și slujirea la această dumnezeiască liturghie.

Tuturor vă mulțumesc și mă rog lui Dumnezeu să vă aibă pe toți în paza Sa.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfîntului Duh să fie cu voi cu toți, Amin!

După cuvîntul P. S. Episcop s-a săvîrșit un Polihroniu.

Pentru munca depusă cu ridicarea acestui sfînt lăcaș și pentru aleasa activitate pastorală desfășurată de părintele paroh Florea Nicolae în cei 40 de ani de cînd a fost trimis în această parohie, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian i-a acordat rangul de «Iconom Stavrofor» și «Crucea Patriarhală».

ASISTENT

BISERICA DIN TELEGA-VALE, JUDEȚUL PRAHOVA

15 noiembrie 1970. Zi mare prin dimensiunile sale temporale, plină de înaltă trăire duhovnicească, în viața bisericii Telega-Vale, zi în care s-a săvîrșit sfințirea bisericii repictată, cu hramul Sfîntului Nicolae.

Sat așezat pe firul apei Sărata, între colinele Doftanei la est de Cîmpina, Telega-Vale — comuna Telega —, este un sat cu cetățeni-credincioși, plini de energie și demnitate. Comuna are aspect urban, cu instituții și unități economico-sociale și culturale de nivel actual. Bisericile sale — cinci — strălucesc de curățenie și bună-gospodărie.

Zi de duminică — orele 8 a.m. Sosesc delegații Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian : PP. CC. Pr. Cons. Petre Alexandru, însoțit de C. Diac. Miron Mișuț de la Catedrala Sfintei Patriarhii și P. C. Protoiereu de Cîmpina, Ioan Mihai.

Cu un sobor compus din PP. CC. Pr. Georgescu Teodor — Telega I, Pr. Vișan Mihai — Telega II, Pr. Georgescu Roman — Melicești și Pr. Oprîș Costel — Breaza, se procedează — după Utrenie — la sfințirea apei și la sfințirea locașului.

Credincioșii însoțesc cu adîncă emoție și lacrimi de bucurie actul măreț, susținut de o cîntare omofonă, de altfel ca și sfînta liturghie. Predica cu tangență la momentul sărbătoreț, a fost roslită, la timpul său, de Pr. Georgescu Teodor — Telega I.

P. C. Pr. Protoiereu Ioan Mihai salută călduros prezența onoratei delegații a Prea Fericirii Sale Părintelui Patriarh Justinian, pe meleagurile prahôvene și pe aceste plaiuri telegene — aducînd cu sine înalte binecuvîntări și mărturie de părintească dragoste.

P. C. Sa sublimiază actul de cinste concretizat de credincioșii, cu toți ctitori, din Telega-Vale, care totdeauna, ca și acum, aduce un luminos aport la prestigiul protoieriei, la prestigiul Bisericii Ortodoxe Române, la cinstirea patriei dragi, Republica Socialistă România.

De asemenea, portretizînd profilul spiritual al preotului paroh Arjoca Aurelian, menționează pregătirea sa teologică, și care aduce în cadrul protoieriei un aport substanțial. Mulțumind și apreciînd efortul preot-enorie, asigură, prin P. C. Pr. Consilier, pe Părintele Patriarh Justinian de devoțiunea preoțimii din Protoieria Cîmpina și a credincioșilor săi.

Într-o liniște mare se deapănă apoi cuvîntul P. C. Pr. Cons. Alexandru Petre, delegatul Prea Fericirii Sale, Părintelui Patriarh Justinian, — întru sfințire, înaltă binecuvîntare și îndemn spre cele bune și nepieritoare.

Nedesmințită, și ca o completare a sensului său de lucru, este înfăptuirea de aici, cu adîncă înțelegere a enoriei-ctitor, cunună de cinste pe toate frunțile drept-credincioșilor acestei parohii.

P. C. Sa remarcă, în registrul pictural, nimbul de lumină, de la fiecare sfînt, cuprinzînd învățături sau fapte pilduitoare ale acestora, scrie în duh poetic din izvorul mineilor și trădînd pe stihuiitorul lor; de asemenea, înscrise ca pe albe lăicere, se văd numele tuturor credincioșilor-ctitori. Noutăți la locul lor și de cinste!

Adăugînd că realizările, ca și bucuria, vor fi aduse la cunoștința Părintelui Patriarh, căruia vor fi propuse cele convenite, pentru cei ce li se cuvîin.

P. C. Sa insistă subliniînd rolul de «pace și bună învoire» al Bisericii noastre în lume, duh din care a înflorit și strădania localnicilor, și sînt felicități toți credincioșii.

Appreciînd condițiile în care s-au realizat toate acestea, P. C. Pr. Consilier recomandă susținerea prestigiului de cetățeni demni și atașamentul față de «Stăpînirea dată nouă de Dumnezeu». De altfel Biserica noastră e o arcă a păcii, cuprinzînd deopotrivă cetățeni și credincioși. Cu inima plină de bucuria celor văzute în «Această zi pe care ne-a dat-o Domnul», se binecuvîntă în urarea tuturor: «Să trăiți, cinstite Părinte!»

În încheiere, ia cuvîntul Pr. Paroh Arjoca Aurelian, sub fionul unei înțelese emoții, cu tact stăpînită.

Părintele Paroh, integrînd Biserica Ortodoxă Română în același plan de lucru al întregii Biserici Creștine, ilustrează rolul său în viața poporului nostru în trecut.

Astăzi, Biserica Ortodoxă Română, datorită înaltei înțelepciuni a Părintelui Patriarh Justinian, și-a regăsit adevăratul făgaș, Apostolatul social.

P. C. Pr. Paroh schișind într-un mic poem rolul preotului în ambianță cu credincioșii, ca «o picătură din oceanul sufletesc», trece la partea a treia, privind date monografice ale parohiei și cele cu caracter gospodăresc, asupra lucrării și registrului pictural.

Aduce apoi viu și fiești mulțumiri Părintelui Patriarh Justinian, care din înalta și Părinteasca înțelegere și dragoste, a dăruit suma de lei 10.000. De asemenea mulțumește și autorităților de stat locale, pentru înțelegerea și sprijinul acordat pe tot timpul lucrării.

Zugrăvind în imagini de pastel Biserica satului credincios, omăgiind dragostea și ajutorul acordat de Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh, precum și atenția autorităților de Stat, P. C. Pr. Arjoca Aurelian încheie :

«Nefiind mai fericiți decît împăratul Solomon, ctitor de Templu și Înțelepciune, zicîndu-ne că din credința și pacea noastră am dat bisericii fructul ostenețelor noastre, vom socoti toate acestea ca o contribuție datorată momentului de eșan creator, pe care-l trăiește patria noastră socialistă și în care Biserica, fidelă împletirii sale cu istoria neamului, își are actual locul său de cinste, nîmbată de căldura devoțiunii!»

Și, neoprindu-se aici, rostește :

«Lumină lină, luminează a noastră cale

«Spre Lumina ne-nserată a Împărăției Tale!».

Din partea credincioșilor, bătrînul Ghițică Popescu, aduce mulțumiri Părintelui Patriarh Justinian, prin sfințita delegație, care, conducînd soborul preoțesc, i-a prilejuit trăirea unei sfinte liturghii îngerești.

Agapa frățească, în ton de symposion, are loc în oasa parohială, însoțită festiv de toasturi pentru conducerea Bisericii, cîrmuirea de Stat și în cinstirea credincioșilor-ctitori, reprezentați printr-o delegație. Pe loc s-a redactat o scrisoare-telegramă Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, de mulțumiri și devoțiune.

Dvera serii purpurie uitase pare să se lase peste cadrul de feerie și totuși plin de real și adevăr.

Cinstita delegație se retrage în urările credincioșilor.

ASISTENT

BISERICILE DIN PAROHIA GHERGHIȚA

Gherghița! Nume care nu spune nimic celui care nu cunoaște istoria Țării Românești. Aceștia să știe însă că Gherghița de astăzi — comună situată la circa 34 km. de Ploiești, în apropierea stației de cale ferată Drăgănești-Prahova de pe linia Ploiești—Urziceni — este des pomenită în cronicile și documentele istoriei noastre. Reședință domnească a lui Radu de la Afumați și a altor domni ai Țării Românești, tîrg cu renume în secolele XVI—XVIII, pe aici au trecut și aici s-au retras, pentru odihnă în clipe de răgaz alții domnitori ai Țării Românești. Iar Matei Basarab zidește aici, în tîrgul Gherghiței, o frumoasă biserică, în prezent în curs de restaurare.

Astăzi Gherghița, după ce 2—3 secole a avut un nume în Țara Românească, a rămas o modestă comună. Iar din punct de vedere bisericesc o parohie formată din trei sate: Gherghița, Ungureni și Independența, cu patru biserici: două în satul Gherghița — biserica lui Matei Basarab, a cărei restaurare cu fondurile Statului și ale Arhiepiscopiei este aproape gata, și alta, biserica satului — și câte una în celelalte două sate. O parohie, patru biserici și un preot, care să îngrijească de toate acestea! Și de abia dacă în toate cele trei sate sînt 500 de familii! Ce dragoste pentru biserica lor la acești credincioși, ca să poarte de grijă ca aceasta să fie cuviincios întreținută și înzestrată! Și cită muncă pentru un preot să se ocupe în același timp și de restaurarea unui valoros monument istoric și de reparația și pictarea celor două și de construcția din nou a unei biserici în satul Independența care era lipsit de lăcaș sfînt!

Dar ce bucurie duhovnicească au trăit credincioșii celor trei sate din această mică parohie și ce mulțumire a avut preotul lor, Constantin Popescu, în zilele de 21 și 22 noiembrie din acest an! Două zile la rînd de sărbătoare, de bucurie intensă. Căci sîmbătă, 21 noiembrie a avut loc tîrnosirea bisericii celei noi din satul Independența, iar a doua zi, duminică 22 noiembrie, a avut loc sfințirea lucrărilor de pictură nouă la biserica din satul Ungureni.

*

Sîmbătă, 21 noiembrie 1970, Intrarea în biserică a Maicii Domnului. — Însoțit de P. C. Pr. Vicar Alexandru Ionescu și de P. C. Consilier Petre F. Alexandru, P. S. Episcop Dr. Antim Tîrgovișteanul, vicar patriarhal, a venit în parohia Gherghița, de vineri seara, 20 noiembrie 1970, pentru săvîrșirea tîrnosirii bisericii celei noi din filiola Independența. În ziua praznicului Intrării în biserică, la ora 9 dimineața, P. S. Episcop Antim a început slujba tîrnosirii. După sfințirea sfîntului prestol și a bisericii, P. S. Episcop începe sfînta liturghie înconjurat de un sobor de preoți în frunte cu P. C. Pr. Vicar Alexandru Ionescu, format din Ion Nedelcu, care a făcut importante damii bisericii, Gh. Irimia, N. Popescu, G. Diță, Prof. M. Cîlă, Cons. Petre F. Alexandru și de diaconii Catedralei Patriarhale Constantin Dumitrescu și Evghenie Dascălu.

La sfîrșitul sfîntei liturghii, P. C. Protoiereu Marin Cîlă de la Ploiești face un scurt raport asupra stării bisericilor din Protoieria Ploiești, arătînd grija și dragostea preoților și credincioșilor pentru ca sfintele lăcașuri să fie renovate și frumos pictate.

Ia apoi cuvîntul preotul paroh, Părinte Constantin Popescu, care face darea de seamă a lucrărilor de construcție a acestei biserici. Cele circa 120 familii din acest sat au dorit din tot sufletul să-și aibă propriul lor lăcaș de închinăciune. De aceea, în anul 1957 au pus temelia acestei biserici, care pînă în anul 1970 a fost construită, pictată și înfrumusețată așa.

După ce P. C. Pr. Vicar Alexandru Ionescu laudă dragostea cea mare a credincioșilor din acest sat față de Dumnezeu și biserica lor, ia cuvîntul P. S. Episcop Dr. Antim care spune printre altele «Este zi de deosebită bucurie pentru dumneavoastră, cei care v-ați ostenit cu puteri și răbdare multă, cu credință și rîvnă multă să ridicați acest sfînt lăcaș de rugăciune. Iubiții mei, așa s-a întîmplat în țara noastră întotdeauna cu așezările ortencșii, oricît ar fi fost ele de mari sau mici, niciodată ele nu au fost lipsite de lăcașuri de rugăciune. Căci credinciosul creștin, ființă trecătoare, nu se gîndește numai la nevoile sale trupăști din această viață scurtă, ci și la

sufletul său. La fel și voi — o mină de credincioși — ați înălțat această biserică, spre a fi lăcaș al lui Dumnezeu dar și lăcaș pentru sufletele voastre, pentru ca ele să fie îndrumate aici pe calea cea bună a credinței, a adevărului, a iubirii de Dumnezeu, a iubirii de semenii, a muncii, a respectului pentru conducătorii noștri.

Am venit aici cu mare bucurie, delegat de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, Întistătorul Bisericii Ortodoxe Române, ca să săvârșesc astăzi slujba de înnoșire a acestei biserici și să mărturisesc că am fost adinc mișcat, iubiții mei, de dragostea voastră pentru stința bisericii. Pentru această credință și dragoste a voastră vă voi lăuda cu cuvintele Scripturii Sfinte : «Bucură-te, turmă mică». Așa mică, cum a fost turma credincioșilor de aici, iață a făcut un lucru atit de frumos. De aceea, m-am rugat pentru voi toți, pentru ctitorii acestui sfint lăcaș, ca rîvna lor să fie răsplătită în ceruri. Voi aduce la cunoștința Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian fapta voastră și bucuria pe care am citit-o astăzi pe fețele voastre la această sărbătoare.

Aducînd mulțumiri și binecuvîntări ctitorilor pentru jertfele lor, laud fapta preotului vostru, Părintele Constantin Popescu, care s-a ostenit și a stăruit ani și ani să fie pildă bună credincioșilor săi. Pentru rîvna sa arătată în zidirea acestui sfint lăcaș și pentru îndelungata sa rodnică activitate, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian i-a trimis un semn al prețuirii Sale : Crucea Patriarhală, distincție pe care Prea Fericirea Sa o acordă numai preoților care se deosebesc prin rîvna și roadele muncii lor și m-a rugat ca în fața credincioșilor s-o așez pe grumazul său, aducîndu-i totodată mulțumiri și laude pentru vrednicia sa.

Vă doresc multă sănătate și spor în toate și de acum înainte. Împărtășesc binecuvîntarea mea arhierescă acestei «turme mici» dar rîvnitoare pentru cele sfinte și plecînd de aici voi păstra în sufletul meu amintirea acestei zile de aleasă sărbătoare pe care am trăit-o în mijlocul vostru.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Sfintului Duh să fie cu voi cu toți, Amin !»

După ce P. S. Episcop așează pe grumazul vrednicului Preot Constantin Popescu înalta distincție, Crucea Patriarhală, solemnitatea din acea zi se termină.

Duminică, 22 noiembrie 1970 însă, parohia Gherghița a fost din nou în sărbătoare. Biserica din filiala Ungureni a fost înzestrată cu o frumoasă pictură nouă în frescă. Lucrările fiind terminate parohia a organizat resfințirea acestei biserici după tradiția noastră ortodoxă.

Interesantă istorie are această biserică de lemn din Ungureni ! Ea a fost adusă de strămoșii credincioșilor din acest sat, care veneau din Transilvania. Pleoți din Ungaria cu turmele lor și cu puținul ce au putut să ia cu ei spre a se stabili la frații de dincoace de munți, n-au lăsat acolo biserica lor, ci au demontat-o, bucată cu bucată, aducînd-o o dată cu ei spre a o monta aici în cîmpul în care s-au stabilit și unde au înființat această așezare omenească, pe care vecinii au denumit-o Ungureni, căci erau formați din acești români ciobani veniți din Transilvania.

Biserica transplantată aici în satul înființat lîngă țirgul Gherghiței, spre a le aminti mereu de locurile din care veniseră era astfel trăsătura de unire dintre cele două țări de atunci, locuite de aceiași frați de singe și credință.

Slujba resfințirii a fost săvîrșită de P. C. Pr. Vicar Alexandru Ionescu, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, în frunte cu P. C. Cons. Petre Alexandru și P. C. Protoiereu Marin Cîlă.

La sfârșitul sfintei liturghii, P. C. Protoiereu arată în frumoase cuvinte cât de mult au donit acești credincioși din filiala Ungureni să aibă în micuța lor biserică de lemn pictură nouă.

P. C. paroh Constantin Popescu face un scurt raport asupra lucrărilor de pictură.

La cuvântul apoi P. C. Pr. Vicar Alexandru Ionescu care laudă fapta și dârzenia ungurenilor de altă dată, cei care au adus cu ei bisericuța lor, oa și dragostea de biserică a ungurenilor de astăzi, care au ținut cu tot dinadinsul ca acest semn al pribegiei strămoșilor lor să fie păstrat, reparat, înfrumusețat, pictat.

După obișnuitul Polihroniu, sărbătoarea ia sfârșit.

Cele două zile pline de înălțătoare bucurii ale parohiei Gherghița s-au încheiat. Două din cele patru biserici ale acestei parohii sânt astăzi primitoare și frumoase, așa cum se cuvine să fie o casă a Domnului. Cea de a treia, biserica lui Matei Voievod, în curând va fi și ea adusă la starea cea dintâi. Iar celei de a patra, în curând — în anul 1971 — i se va înnoi și ei pictura.

Nu grăiesc toate acestea de dragostea de Casa Domnului a credincioșilor din această parohie, care știu că și aici — în aceste bisericuțe — au învățat și învăț să fie buni creștini și buni români, respectuoși, care să-și iubească biserica și țara, plini de virtuțile care înalță Neamul nostru pe culmile vredniciei și omeniei? Și nu grăiesc acestea despre râvna și vrednicia unui preot?

ASISTENT

BISERICA DIN PAROHIA HODĂRAȘTI

29 noiembrie 1970. O frumoasă și însorită zi de toamnă tîrzie, a însemnat pentru actuala generație de credincioși a parohiei Hodărăști, comuna Cornești, județul Dîmbovița o zi memorabilă, un moment de aleasă și înaltă trăire duhovnicească, prilejuită de solemnitatea resfințirii bisericii.

Credincioși îmbrăcați în haine de sărbătoare, de dimineață se îndreptau spre sfînta biserică, spre a participa la deosebit de însemnatul eveniment din viața parohiei, resfințirea bisericii.

La ora 8,30 sosește P. C. Pr. Cons. Leonida Mateescu ca delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, iar la ora 9 împreună cu P. C. Pr. Protoiereu al Protoieriei Titu, N. Dumitrescu-Răcari și cu un sobor de preoți, încep slujba utreniei și sfințirii apei, după care a urmat ocolirea sfîntului locaș, stropindu-se cu apă sfințită și ungîndu-se cu Sfîntul și Marele Mir, biserica și icoanele, și după aceea s-au rostit rugăciunile de resfințire a bisericii.

«Documentul de resfințire» care ilustrează acest deosebit eveniment din viața parohiei Hodărăști este citit de Pr. Lefter Victor.

Urmează oficierea sfintei liturghii, răspunsurile liturgice fiind cîntate omofon de către credincioși.

Predica a fost rostită de P. C. Pr. Icon. Stavrofor Greciosei Sunion.

După terminarea sfintei liturghii, P. C. Părinte Protoiereu N. Dumitrescu — Răcari, salută prezența delegatului Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian și scoate în evidență lăudabila activitate a credincioșilor din parohia Hodărăști în frunte cu preotul lor, făcând în același timp și o scurtă prezentare a șantierelor bisericesti de construcții și restaurări din cuprinsul protopopiatului, accentuând și frumoasa activitate a preoților din protopopiat pe tărîm social și cultural.

Lufnd cuvîntul parohul bisericii, Preotul Bogdan Gh. Nicolae, face o scurtă dare de seamă a lucrărilor executate, ca: recondiționarea picturii și completarea cu pictură nouă, turnarea de pardoseli mozaicate, introducerea de lumină electrică, construirea din temelie a unei biserici filiale, procurarea de obiecte de cult și altele.

În continuarea cuvîntului său, preotul paroh își îndreaptă gîndul de recunoștință către Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, pentru purtarea de grijă ce o are pentru așezămintele bisericesti aducîndu-i-se smerite mulțumiri și pentru ajutorul bănesc dăruit pentru terminarea lucrărilor.

Exprimă așînci mulțumiri Conducerii noastre de Stat și Departamentului Cultelor, făgăduind și pentru viitor același devotament și sprijin în toate acțiunile ce întînesc binele și progresul Patriei noastre dragi.

Mulțumește P. C. Pr. Cons. Leonida Mateescu pentru osteneala de a fi în mijlocul nostru, oficiînd slujba de resfințire.

Aceleași mulțumiri se aduc P. C. Pr. Protoiereu N. Dumitrescu-Răcari, pentru grija, înțelegerea și sfaturile acordate în timpul lucrărilor cît și pentru prezența p.c. sale la această festivitate parohială.

Frățești mulțumiri se aduc preoților, cîntăreților și credincioșilor participanți, precum și Consiliului, Comitetului parohial și tuturor enoriașilor care au luat parte la marea noastră sărbătoare, care au contribuit și sprijinit cu dragoste și bunăvoință, la înfăptuirea acestei frumoase lucrări pentru cinstirea lui Dumnezeu.

Din partea Consiliului parohial a vorbit Dl. Cons. Alecu C. Marin, care arată așîncă bucurie sufletească ce domnește în sufletele tuturor la terminarea lucrărilor de reînnoire a bisericii, arătînd că «munca nu a fost ușoară, dar a dus-o la bun sfîrșit, pentru că am fost cu toții strînși uniți în jurul preotului nostru, căruia i-am dat tot concursul și nu vom uita că me-a venit în ajutor și Prea Fericitul Părinte Patriarh, pe care îl asigurăm de toată prețuirea și devotamentul nostru și căruia îi aducem fiasca noastră mulțumire».

Seria cuvîntărilor a fost încheiată de P. C. Pr. Cons. Leonida Mateescu, care aduce binecuvîntarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian pentru preotul paroh și credincioșii din Hodărăști și pentru toți cei prezenți la această frumoasă și înălțătoare manifestare religioasă.

După ce arată rostul și însemnătatea unei biserici într-o obște creștină, p. c. sa îndeamnă pe credincioșii prezenți să cerceteze biserica, să fie buni creștini, cetățeni loiali ai Patriei și însuflețiți luptători pentru instaurarea și apărarea păcii în lumea întregă.

La sfîrșit s-a oficiat Polihroniul pentru Întîistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, pentru Conducerea de Stat, pentru preotul paroh, Consiliul și enoriașii parohiei, cît și pentru toți cei prezenți.

ASISTENT

† PREOTUL ALEXANDRU NICOREANU

În după-amiaza zilei de 16 aprilie a.c., a fost prohodit în biserica «Popa Chițu», din Capitală, în care a slujit peste 40 de ani, preotul Alexandru Nicoreanu.

Serviciul religios al prohodirii a fost oficiat de un sobor de preoți, în frunte cu P. C. Pr. Alexandru Ionescu, vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, P. C. Pr. Ioan Gagiu, directorul Administrației Patriarhale, P. C. Pr. Traian Ghica, directorul Casei de Pensii și Ajutoare a Salariaților Bisericii Ortodoxe Române, P. C. Pr. Sabin Verzan, consilier patriarhal, P. C. Pr. Petre F. Alexandru și P. C. Pr. Octavian Popescu, consilieri mitropolitani, P. C. Pr. Iuliu Man, protoiereul Circ. II Capitală, P. C. Pr. Eugen Bărbulescu, fost consilier mitropolitan și numeroși alți preoți din Capitală și din provincie.

După oficierea slujbei religioase, P. C. Pr. Alexandru Ionescu a rostit următoarele :

«În dimineața zilei de 14 aprilie a.c., a încetat să mai bată inima părintelui Alexandru Nicoreanu, fost preot paroh al acestei sfinte biserici timp de peste patruzeci de ani, sufletul său mergînd acolo de unde ființa și-a luat pînă la obșteasca înviere, iar trupul l-am prohodit după datina noastră creștinească în mijlocul membrilor familiei sale, a bunilor săi enoriași și fii sufletești, a prietenilor și cunoscuților care l-au apreciat și l-au iubit.

Dumnezeu a voit ca anii părintelui Nicoreanu să ajungă la 80, împlinindu-se astfel sensul cuvintelor sfintelor noastre cărți: zilele anilor noștri 70 iar de sîntem în putere 80, și ce este mai mult este osteneală și durere.

Cu toate acestea, trecerea din această viață a părintelui Nicoreanu lasă în sufletele noastre multă durere, căci multe i-au fost și meritele celui răposat.

L-am cunoscut personal pe părintele Nicoreanu prin anul 1926. Eram atunci student al Facultății de Teologie și luam parte cu un frate al meu preot, la o adunare a preoților din județul Ilfov unde se dezbăteau probleme cu caracter bisericesc-profesional. La această adunare, — un preot tînăr pe atunci — s-a impus puternic atenției mele prin faptul cum discuta problemele și mai ales prin curajul și dîrzenia cu care vorbea împotriva nedreptăților sociale, referindu-se atît la viața obștească, cît mai ales la cele ce priveau lumea preoțească.

Mi-am dat seama atunci că acest preot este un luptător curajos, împotriva nedreptăților de orice fel.

După ce am intrat și eu în cinul preoțesc, am cunoscut mai de aproape preocupările și activitatea părintelui Nicoreanu, care între timp se transferase de la parohia Bitina la această sfințită biserică Popa Chițu din Capitală.

Ca preot slujitor al acestei sfinte biserici, părintele Nicoreanu și-a făcut datoria în conștiință, slujind și împlinind la vreme și cu toată rîvna cerințele religioase ale fiilor săi sufletești.

Dar dorul și preocuparea lui pentru o viață aleasă pentru preoții sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române, — (cunoștea viața acestora din propria experiență, avînd socru preot, cumnați și mulți alți membri ai familiei preoți), — aceste preocupări nu le-a părăsit tot restul vieții sale cît timp a fost în stare să muncească și să lupte.

Aceste preocupări l-au impus atenției, dragostei și respectului preoților colegi, care l-au ales în sinul organizațiilor preoțești.

A fost astfel membru în Comitetul de conducere al Asociației generale a clerului ortodox român, mai târziu Vicepreședinte al acestei Asociații, iar în anii din urmă ai frământării ei, a fost Președintele acesteia.

Pe linia ajutorării materiale a clerului, a activat, printre altele, pentru înființarea Casei de credit și ajutor a clerului, iar răposatul Patriarh Nicodim cumoscându-i râvna și preocupările l-a chemat în demnitatea de consilier al Patriarhiei Ortodoxe Române, iar după aceea de Consilier al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor.

Și în demnitățile în care a fost ales și în cele la care a fost chemat, preotul Alexandru Nicoreanu a rămas același om însuflețit de dorința de a se face dreptate și cauza dreptății a operat-o cu curaj până la riscuri, — vă amintesc că a suferit și o internare în lagăr pe vremea regimului antonescian și aceasta din pricina convingerilor sale, convingeri pe care le au numai oamenii cinstiți cu ei înșiși.

Inima părintelui Nicoreanu, care a încetat să mai bată, a bătut tot timpul vieții sale cu multă însuflețire și putere pentru nevoile fraților săi preoți, ca și pentru toate problemele mari ale vremurilor respective, probleme pe care și le-a însușit cu elan apostolic, căci ele ținteau progresul și bunăstarea obștească și prin împlinirea acestora și frații săi preoți se puteau bucura de o viață mai bună.

L-a impus prețurii noastre tuturor și faptul că părintele Nicoreanu, atât la parohia Bițina cât mai ales aici la biserica Popa Chițu din Capitală, a fost un distins slujitor bisericesc, făcându-și datoria cu deplină conștiință preoțească, reparând, dotând și înfrumusețând sfântul locaș, oficiind cu conștiință serviciile religioase cerute de bunii săi enoriași și fii sufletești. Nu a uitat niciodată faptul că preotul e răspunzător nu numai de credința sa, ci și de aceea a păstoriiților săi cu convingerea că poate sluji binele și mântuirea obștei credincioșilor prin predica aleasă, pastorație cu timp și fără de timp și săvârșirea tainelor sfințitoare; n-a încetat lucrarea sa nici sub povara unei suferințe trupești care l-a chinuit în ultimii ani ai vieții sale.

Acum sufletul său luminat cunoaște față către față în ceteri cele ce a cunoscut până acum prin credință pe pământ.

Gura care a învățat, «cele bune și de folos sufletelor» a încetat într-adevăr, dar ecourile vocii sale nu se vor stinge niciodată în sufletele fiilor săi duhovnicești.

Mina cu care binecuvînta nu se mai mișcă, dar binecuvîntările vor dăinui în sufletele celor ce le-au primit cu credință căci nimic bun nu se pierde în fața lui Dumnezeu și nu piere o dată cu făptura trupească, lucrarea cea bună de aici de pe pământ, căci pomenirea dreptului va fi veșnică, spune Cartea noastră Sfântă.

Viața și traiul pilduitor al slujitorilor Sfintei Biserici constituie mîndria și po-doaba ei, cum și țăria ei nezdruincată. De aceea sfînta Biserică îi pomeneste pe cei drepti pururea în rugăciunile ei și mijlocește binecuvîntarea lor întru cele veșnice.

Pentru preoții Bisericii Ortodoxe Române, viața părintelui Alexandru Nicoreanu rămîne un exemplu rar, o făclie care s-a mistuit pentru binele sfintei Biserici.

Prea Fericitul Patriarh Justinian a cunoscut îndeaproape viața și activitatea părintelui Nicoreanu, mai ales în ce privește acțiunea pentru revendicările vieții preoțești, lucrînd mulți ani împreună, de aceea a fost profund impresionat de trecerea din această viață și mi-a dat delegație să vă transmit Dumneavoastră îndurerată Doamnă și îndurerată familie, profundul său regret și sincere condoleanțe.

Aceleași simțămînte sincere le rostesc și în numele Centrului Eparhial al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor și al preoților, al căror stegar, — părintele Nicoreanu a fost vreme de mulți ani.

Și dumneavoastră iubiti enoriași și fii sufletești, vă rog să primiți condoleanțe sincere pentru pierderea păstorului de pînă astăzi pentru că v-a iubit pe toți, cumosc-

cînd adevărul că cineva nu poate spune că iubește pe Dumnezeu, pe care nu-L vede, dacă nu iubește pe aproapele pe care îl vede.

Făgăduim în fața dumnezevoastră a tuturoră că părintele Alexandru Nicoreanu va fi pomenit cît vom trăi și noi în rugăciunile noastre către Dumnezeu.

Fie-i meștearsă amintirea și Dumnezeu să-l ierte».

Au mai rostit cuvîntări, relieffînd meritele negretatului dispărut: P. C. Pr. Iuliu Man, protoiereul Circ. II Capitală, P. C. Pr. Grigore Cernăianu, parohul bisericii Krefulescu din Capitală, P. C. Pr. Ioan Mărinescu, parohul bisericii Precupeții Vechi din Capitală, P. C. Pr. Chiril Popescu, fost consilier patriarhal.

După ocolirea sfintei biserici, corpul neînsuflit al părintelui Alexandru Nicoreanu a fost înhumat la cimitirul Reînvierea din Capitală.

ASISTENT

† PREOTUL HARALAMBIE OPRESCU

În ziua de 2 septembrie 1970, s-a stîns din viață preotul Haralambie Oprescu din comuna Potlogi, județul Dimbovița, în vîrstă de 87 ani.

Născut în satul Potlogi din comuna Sturzeni-Dimbovița la 10 februarie 1883, preotul Haralambie Oprescu urmează cursul școlii primare în satul natal, apoi se înscrie la fostul Seminar teologic din Curtea de Argeș. După 3 ani trece la Seminarul Central din București, unde își termină cu succes studiile.

Se înscrie, după aceea, la Facultatea de teologie din București pe care o termină cu succes. Este declarat licențiat în teologie în anul 1907.

După căsătorie este hirotonisit ca preot pe seama parohiei Ghinești din județul Dimbovița. Aici funcționează între anii 1908—1910, după care se transferă la parohia Sturzeni, în comuna sa natală, unde a slujit cu devotament și abnegație pînă în anul 1926.

În 1926 se transferă la parohia Potlogi-Dimbovița, unde funcționează pînă la pensionare, lăsînd ca urmaș în parohie pe fiul său cel mai mic, Ovidiu.

Preotul Haralambie Oprescu a fost un devotat slujitor al sfintei Biserici și al Patriei, identificîndu-se de-a lungul vieții sale cu aspirațiile spre mai bine ale credincioșilor pe care i-a păstorit cu blîndețe, devotament și înțelepciune, fiind alături de ei în toate bucuriile și necazurile lor. Era stimat și iubit atît de preoți cît și de credincioși; în adevăr, s-a făcut «tuturor toate și pe toți i-a dobîndit». A fost un bun predicator și slujitor.

În anii păstorăției sale a depus o frumoasă activitate gospodărească și administrativă.

A fost președinte al Cercului pastoral «Potlogi» de la înființarea lui pînă în 1933, 1 iunie, cînd este numit protoiereu al Protoieriei III Dimbovița, conducînd cu demnitate și autoritate această protoierie, pînă în anul 1941,

Prin grija p. c. sale s-a reparat și renovat pictura la biserica din Potlogi, ctitorie a familiei Brîncoveanu.

Pentru activitatea sa a fost distins cu rangul de iconom stavrofor și cu Crucea Patriarhală.

Corpul nelnsuflețit al preotului Haralambie Oprescu a fost depus în biserica parohiei Potlogi I, unde, împreună cu cei 5 fii ai săi și nepoți, numeroși credincioși au veghiat ceasuri întregi lângă sicriul său, dovedind prin această stima și dragostea ce i-au purtat.

La prohodirea sa a luat parte P. C. Protoiereu N. Dumitrescu-Răcari al Protoieriei Titu, înconjunat de un sobor de preoți, precum și de credincioși din Potlogi și din satele vecine.

Într-un cuvânt cald, P. C. Protoiereu N. Dumitrescu-Răcari a elogiat activitatea preotului Haralambie Oprescu, arătând că acesta a știut să-și câștige prețuirea enoriașilor săi, cu dăruirea de sine cu care le-a stat la dispoziție.

După ce p. c. sa a arătat activitatea pastorală a defunctului, îndeamnă credincioșii să-i păstreze figura blândă în memoria lor și să-și aducă aminte de el.

Au mai luat cuvântul P. C. Pr. Gh. Măriuța — Potlogi III și Preotul pensionar Voicu Ștefan.

Din partea credincioșilor a luat cuvântul D-l Săvulescu Gheorghe care a adus ultimul omagiu răposatului și condoleanțe familiei.

După aceea, sicriul cu corpul nelnsuflețit al celui dispărut a fost purtat de preoți pe umeri, înconjurând biserica, după care preoții și numeroșii credincioși s-au îndreptat spre cimitirul parohial, unde a fost depus în cripta familiei, alături de soția sa Ana, decedată cu un an înainte.

ASISTENT

† PREOTUL MIHAIL ZUGRAVESCU

În noaptea de 17 spre 18 septembrie 1970, s-a stins din viață în vîrstă de 78 de ani, după o scurtă suferință, părintele Mihai Zugrăvescu, fost preot paroh la biserica Izvorul Nou din Capitală.

Născut în anul 1893 în comuna Agapia, județul Neamț, ca fiu al preotului Pantelimon Zugrăvescu, slujitor la Mănăstirea Agapia, tînărul Mihai urmează cursurile Liceului Internat din Iași. Dintr-o chemare lăuntrică însă, — după terminarea liceului — urmează cursurile Facultății de teologie din București și, luîndu-și licența, este hirotonit preot la Slatina în anul 1922. În anul 1926 este transferat la parohia Izvorul Nou din București, ca paroh, unde păstorește pînă în 1964, cînd se pensionează.

Preotul Mihai Zugrăvescu a fost o figură aleasă a preoțimii bucureștene. Pentru modestia sa, pentru cumințenia și bunătatea sa — virtuți atât de necesare succesului pastoral al unui preot — părintele Mihai a fost iubit de credincioșii săi și de toți cei ce l-au cunoscut. Pentru meritele sale de păstor ales, vrednic, a fost distins de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian cu «Crucea Patriarhală». Iar pentru bunătatea sa, Dumnezeu i-a dat un sfîrșit fără lungi și grele suferințe, căci numai după trei zile de boală, în noaptea amintită, sufletul său s-a desprins de trupul său mic, firav, delicat și a plecat în lumea veșnică.

Părintele Mihai Zugrăvescu n-a jenal pe nimeni cu prezența sa; n-a jignit pe nimeni nici cu un cuvînt; a iubit viața retrasă, a trăit în discreție. A iubit preoția, căreia i s-a dedicat din vocație, și a iubit biserița sa din margine de București, pe care a slujit-o cu pasiune 40 de ani și în care, și după pensionare, cu evlavie intra să se îmbisericească, pînă cînd Domnul l-a chemat la El. A avut parte de o soție care l-a ajutat în lucrarea sa.

Sîmbătă 19 septembrie 1970, la ora 15, a avut loc prohodirea părintelui Mihai în biserica Izvorul Nou. Un sobor de 12 preoți în frunte cu P. C. Protoiereu Dinu Proviian a oficiat slujba înmormîntării și un mare număr de credincioși a ținut să ia parte la această tristă și impresionantă ceremonie.

Cuvînt de binemerităță laudă pentru părintele Mihai a rostit părintele Nicolae Diaconu, slujitor la biserica Izvorul Nou și Consilier Administrativ la Sfînta Arhiepiscopie a Bucureștilor, cel care i-a urmat la slujirea Sfîntului Altar al bisericii Izvorul Nou.

Iar spre sfîrșitul acelei zile frumoase cu soare blînd de septembrie, sicriul cu rămășițele părintelui Mihai Zugrăvescu a fost coborît în mormîntul familiei, la cimitirul Sfînta Vineri din Capitală, alături de înțeleapta și vrednica sa soție, prezbitera Elisabeta Zugrăvescu...

Dumnezeu să-l odihnească în pace și veșnică să-i fie pomenirea!

ASISTENT

† PREOTUL IORDACHE PASCU

În ziua de 29 septembrie 1970 s-a stins din viață după o grea suferință preotul Iconom Stăvrofor Iordache Pascu de la biserica Sfîntul Gheorghe Plevna din București

Născut la 19 aprilie 1899 în comuna Micșuneștii-Greci, județul Ilfov, ca fiu al neuitatului învățător Bălaș Pascu, a urmat școala elementară în comuna natală și Seminarul Nifon Mitropolitul după care la Facultatea de teologie din București și-a luat licența în anul 1925

A păstorit rînd pe rînd parohiile Dobroiești, Sfîntul Dumitru Colentina și Fundeni Doamnei, după care în anul 1943 s-a transferat la parohia Sf. Gheorghe Plevna, unde a păstorit peste 27 ani.

Om de o deosebită structură sufletească, iubit și apreciat de colegi, cunoscuți și enoriași, preotul Iordache Pascu lasă în urma sa numai regrete. A desfășurat în cartierul și în parohia sa o activitate pastorală deosebită, iar pe tărîm social în Comitetul de luptă pentru pace, Cartierul 5 Cotroceni, a fost totdeauna prezent cu munca și cu cuvîntul său.

A publicat mai multe lucrări ca: Rolul femeii în Biserica Ortodoxă (1931), «Omagiul eroilor căzuți în primul război mondial» (1937), Taina Sfintei Mărturisiri (1937),

precum și numeroase articole la revistele mitropolitane: «Apostolul», «Biserica Ortodoxă Română», «Glasul Bisericii» etc.

A fost un distins membru al Coralei Preoților din Capitală încă dintru începutul acestei formații, participând la manifestările bisericești și religioase când aceasta a fost solicitată.

Pentru munca sa deosebită a fost distins cu rangul de iconom stavrofor și cu Crucea Patriarhală.

Slujba pogribaniei a fost săvârșită în ziua de 1 octombrie 1970 în biserica în care a slujit ultimii 27 de ani, de către un sobor de preoți în frunte cu P. C. Pr. Treian Ghica, directorul Casei de Pensii și Ajutoare a salariaților Bisericii Ortodoxe Române, P. C. Pr. Cons. Octavian Popescu, de la Centrul Eparhial al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, P. C. Protoiereu Ioan Neamu de la Protoieria Circa I Capitală și alți preoți, cuvenitele răspunsuri fiind date de către colegii săi din corală.

În cuvinte pino de adinci regrete și prețuire pentru cel repauzat, P. C. Pr. Cons. Octavian Popescu, a evocat momente din viața preotească și pastorală a preotului Iordache Pascu și a prezentat condoleante în numele preoțimii din Capitală.

Preotul Petru Morărescu, parohul Bisericii Sfântul Gheorghe Plevna și colegul de altar al celui dispărut, a adus cuvinte de omagiu și adinc regret din partea consiliului parohial, a enoriașilor parohiei memoriei fostului ei slujitor.

Plîns de întreaga asistență, în carul acoperit cu florile recunoștinței, iubirii și prețuirii, s-a îndreptat spre cimitirul «Reînvierea», unde a fost așezat sicriul cu trupul preotului Iordache Pascu, unde așteaptă zorii învierii.

ASISTENT

† PREOTUL CLEMENT POPESCU

S-a stins fulgerător din viață în ziua de 17 noiembrie 1970, distinsul și iubitul preot Popescu Clement de la parohia Bazilescu din București.

Măneț în întreaga sa activitate pastorală și măneț în îmbrățișarea morții, dispere lăsdnd un gol în familia, în biserica sa, între colegii și enoriașii săi.

Născut la 23 ianuarie 1906 în comuna Cucuteni, jud. Prahova, urcă primele trepte ale școlii în satul natal și continuându-le la Seminarul teologic central din București, pe care l-a absolvit în anul 1926. Desăvârșindu-și cunoștințele sale teologice la Facultatea de teologie din Capitală. Își ia licența în anul 1934.

Înzestrat de Dumnezeu cu o frumoasă voce baritonală, și-a modelat această dăruire la Conservatorul din București, absolvindu-l în anul 1932, iar ca o încununare a studiilor sale, a urmat și Seminarul Pedagogic, luîndu-și diploma în anul 1938.

Cu o educație teologică și muzicală completă, de înaltă calificare, tinărul teolog Popescu Clement a fost hirotonit diacon la parohia Mitropolia din orașul Tîrgoviște, în care vreme de doi ani, a înfrumusețat cu glasul său slujbele din mareața ctitorie voievodală.

De la 1 octombrie 1937 și pînă în clipa prematurului și zguduitorului său deces, preotul Clement Popescu a slujit lui Dumnezeu în frumoasa biserică Bazilescu, și la a cărei reînfrumusețare a stăruit mulți ani la rînd.

În familia sa, pe care Dumnezeu a dăruit-o cu patru fete, crescute în spiritul și educația creștină, cuvântul evangheliei a fost viu și virtutea a fost cultivată la maximum. În casa sa arie și muzica și-au deschis aripile spre orizonturi neasemuite și melodii de psaltichie se împleteau cu rugăciunile și litaniiile vespérale.

Slujba pogribaniei s-a săvârșit în ziua de 20 septembrie 1970 de către un sobor de peoți în frunte cu P. C. Preot Alexandru Ionescu, Vicarul Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, P. C. Pr. Ion Neamu, protoiereul Circ. I Capitală și mulți colegi și prieteni, răspunsurile fiind date de către membrii din Conala Preoților din Capitală, al cărei vechi membru și dirijor a fost repausatul.

Într-o liniște îndurerată, după rostirea duioaselor molifte de iertăciune, Protoiereul Ion Neamu a spus printre altele: «Ca un trăsnet ce spintecă văzduhul și tulbură stihiiile, așa s-a săvârșit Părinte Clement Popescu, în urma unei grave crize cardiace, s-a prăvălit și și-a dat ultima suflare. Sentimentul durerii copleșește acum familia, enoria și întreaga preoțime din Capitală pentru că pierde pe unul dintre cei mai distinși clerici, figură delicată și remarcabilă, care înmănușia în ființa sa, ca într-un buchet, toate calitățile; muzician de mare marcă, slujitor de mare finețe, prestață ireproșabilă, bunătate fără margini, conștiincios în îndeplinirea îndatoririlor până la sacrificiul de sine. Cumpătat și înțelept în toate actele sale. Îl plîng membrii Coralei Preoților, care sub bagheta preotului Clement Popescu au dat concerte religioase de neuitat. Îl plîng colegii și prietenii care sînd în jurul lui, s-au împărțășit din balsamul virtuților și darurilor pe care le avea. Îl plîng creștinii din parohia aceasta, dar nu-l vor uita cei mai vîrstnici care știu cum tînărul preot Clement Popescu s-a luptat și a scos din anonimăt Biserica Bazilescu».

Prin felul cum și-a desfășurat activitatea sa preoțească și socială s-a bucurat nu numai de prețuirea și respectul enoriașilor și a preoțimii, dar și din partea conducenii Bisericii Ortodoxe Române, fiind distins cu Crucea Patriarhală.

În cuvinte duioase asemănătoare a fost ilustrată figura celui dispărut de către preoți: Corvin Parnia din Tîrgoviște, care a vorbit în numele primei biserici la care a slujit ca diacon Pr. Clement Popescu — parohia Mitropolia. Preotul Cojocaru Haralambie a vorbit în numele colegilor săi de clasă de la seminar și facultate, iar preotul Urseanu Constantin din parohia Coralei Preoților. Un cuvînt cald din partea credincioșilor și organelor parohiale a adus preotul Ion Chirilă, parohul Bisericii. Șirul cuvîntărilor s-a încheiat prin cuvîntul simțit și înduioșat al P. C. Vicar, Preot Alexandru Ionescu, prin care a adus un pios omagiu din partea Centrului Eparhial, memoriei preotului Clement Popescu, — distins slujitor al Bisericii noastre.

Plîns de întreaga asistență, spre seară a fost condus de colegi și prieteni la locul său de veci.

ASISTENT

† PREOTUL ANGELESCU DUMITRU

În ziua de 8 decembrie 1970, s-a stins din viață, meobositul slujitor al sf. altar, preotul Angelescu Dumitru, de la parohia Cosoba, com. Joița, jud. Ilfov.

Preotul Angelescu Dumitru, s-a născut în anul 1902, luna iulie — ziua 24 în comuna Ciorogîrla, jud. Ilfov, unde tatăl său, preotul Gh. Angelescu a slujit ca preot

timp de peste 50 ani. În casa părinților săi a primit o profundă educație creștină, fapt care l-a determinat și pe el ca și pe ceilalți trei frați ai săi, să se consacre slujirii sfintei noastre Biserici.

După terminarea cursurilor primare pe care le-a urmat în satul său natal, s-a înscris la fostul Seminar teologic «Nifon Mitropolitul», din București, pe care l-a absolvit în anul 1924.

Funcționează timp de mai mulți ani ca învățător. În anul 1932 este hirotonit preot pe seama bisericii parohiale Cosoba, unde funcționează pînă în clipa obștescului său sfîrșit.

Preotul Angelescu Dumitru a fost un vrednic slujitor al sfîntului altar, un duhovnic iubit de credincioși, un trăitor al Sf. Evanghelii și de o rar înțilnită bunătate sufletească.

Pentru excepționala sa strădanie pusă în slujba Mîntuitorului Hristos, Prea Fericitul Părinte Patriarh l-a distins cu rangul onorific bisericesc de «Iconom stavrofor», acordîndu-i marea cinste de a purta «Crucea Patriarhală».

Vestea morții sale năprasnice a umplut de adîncă durere sufletele tuturor enoriașilor săi, în fața cărora se bucura de un imens prestigiu și de o nețărmurită dragoste.

Slujba prohodirii a fost oficiată de un sobor de preoți în frunte cu P. C. părinte Iconom Stavrofor Gurită Vasile de la parohia Brezoaia, care la sfîrșitul slujbei a rostit o vibrantă cuvîntare despre personalitatea celui dispărut. De asemenea, preotul Stoian Gheorghe de la parohia Trestieni, a elogiat activitatea depusă de preotul Angelescu Dumitru, în slujba lui Dumnezeu și în serviciul omului.

ASISTENT

EPISCOPIA BUZĂULUI

SFINȚIRI DE BISERICI

Preoțimea din cuprinsul Eparhiei Buzăului dă o sporită atenție întreținerii lăcașurilor bisericești în cît mai bună stare, una din lucrările mai mari din acest capitol constituindu-l renovarea și spălarea picturii.

Printre parohiile care și-au înveșmîntat biserica cu pictură renovată se numără și *Știubeiul* din Protopopiatul Rîmnicu-Sărat, din județul Buzău și *Ciorani* din Protopopiatul Panciu, județul Vrancea.

Invitat să officieze slujba arhieroască de sfințire, Prea Sfințitul Episcop Antim, sosește în dimineața zilelor de 1 și 8 noiembrie la bisericile respective, întîmpinat de credincioși cu flori și lumînări aprinse.

După îndeplinirea rînduiei de sfințire, s-a oficiat sfînta liturghie și Te-Deum-ul, după care preoții parohi au înălțat scurte dări de seamă despre osteneala desfășurată în parohie pentru a da o nouă strălucire lăcașului de închinăciune.

Părinții protopopi, luînd și cuvîntul, au subliniat munca respectivilor parohi, după care au prezentat P. S. Episcop tabloul vieții religioase din protopopiate, cu asigurarea că preoțimea veghează neconștient la îndeplinirea îndatoririlor și sprijină orice acțiune de interes obștesc.

Tuturor răspunde P. S. Episcop Dr. Antim, care dă binecuvîntare celor care iubesc buna podoabă a Casei Domnului, realizînd, prin ambianța de frumos, acel extaz mălțurisit de Psalmist: «În casa slavei Tale sînd, în cer ni se pare a fi».

După cîteva interesante considerații, plastic expuse, despre acest cer pe pămînt pe care îl înțîlmim în fiecare biserică, P. S. Sa anințește mulțimii credincioșilor datorica ce o au de a asculta de cele nouă porunci bisericeste. Tilcuindu-le pe scurt, în limbaj de cazanie, P. S. Episcop Antim arată, în continuare, datorica creștinului de a asculta și de conducerea de Stat, care, alit de înțelept și cu multă dragoste, conduc destinele patriei pe cele mai înalte culmi ale progresului economic, cultural și social. Avem datorica să le mulțumim din inimă — adaugă P. S. Sa — pentru libertatea religioasă, întronată cu adevărat în țara noastră, dovadă mult grăitoare în acest sens fiind și această slujbă religioasă la care au participat și credincioși din parohiile vecine.

P. S. Sa subliniază apoi buna armonie dintre cultele religioase din țara noastră realizată de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian. După ce arată dorul după unitatea de credință al diferitelor confesiuni, explicînd pe înțelesul tuturor țelurilor mișcării ecumenice, P. S. Episcop Dr. Antim mulțumește preoților care s-au străduit de au realizat ceea ce se înfățișează azi în biserică, părinților protopopi care veghează asupra desfășurării vieții religioase și conducerii Departamentului Cultelor pentru modul cum armonizează interesele tuturor cultelor.

Tuturor celor de față le imparte arhieresti binecuvîntări, cu rugăciune fierbinte către Dumnezeu să le dăruiască sănătate și bună sporire întru toate. La sfîrșit, P. S. Sa a împărțit amafora credincioșilor care au ținut să facă și la ieșirea din biserică o caldă manifestație de iubire și respect filial iubitelui lor arhipăstor, care nu pregetă la osteneala drumului și nu ia în seamă «greimea bătrînețelor» de a cunoaște toate parohiile, unele din ele fiind vizitate de P. S. Sa de cite două-trei ori.

CONFERINȚELE DE ORIENTARE

Conferințele de orientare din luna noiembrie 1970 s-au ținut la sediul celor șase protopopiate din cuprinsul Eparhiei în zilele de 3, 10, 17, 19, 24 și 26, prezidate de către delegații P. S. Episcop Dr. Antim: P. C. Pr. Vicar Gabriel Cocora, la Buzău și Rîmnicu Sărat, P. C. Pr. Con. Ion Zamfir, la Focșani, P. C. Pr. Con. Dumitru Arghir, la Pătrîngele și P. C. Inap. Marin Negulescu la Brăila și Panciu.

După oficierea Te-Deum-ului, președinții, deschizînd ședința de lucru, au subliniat că această conferință se desfășoară sub puternica impresie pe care a făcut-o cuvîntarea domnului Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat, ținută de la tribuna O.N.U. S-a arătat apoi imensul prestigiu internațional pe care l-a căpătat țara noastră în ultimul timp, cit și înfăptuirile de seamă realizate pe scara progresului economic și cultural-social.

S-au remarcat, totodată, și acțiunile Bisericii noastre pe linia ecumenismului, una din ele fiind și recenta vizită a Prea Fericitului Părinte Patriarh în Republica Federală a Germaniei. S-a dezvoltat apoi tema: *Ecumenismul creștin. Elemente constitutive, perspective și obstacole* de către cucernicii preoți: N. Parapancea — Padina II, la Buzău, C. Popescu — Găvăneșt, la Rîmnicu Sărat, Buzea Neagu, la Brăila, Cr. Manole, la Focșani, N. Croitoru — Rotilești, la Panciu și Nicolae Avram — Berca, la Pătrîngele.

În tratarea subiectului, referenții după ce au făcut un scurt istoric al mișcării ecumenice, au subliniat actualitatea temei dezbătute, ea constituind o preocupare comună a Bisericilor pentru rezolvarea problemelor majore ale lumii contemporane: pace, ajutorarea țărilor slab dezvoltate, securitatea europeană, stingerea focarelor de război etc.

S-a înfățișat, în continuare, poziția și rolul Bisericilor creștine în această mișcare, după care s-au amintit obstacolele care stau în calea dezvoltării acestei mișcări, cit și perspectivele, care se sintetizează în întărirea unității în diversitate a Bisericilor și progresul spre unitatea lor în credință.

Conferințele de la Buzău, Brăila și Râmnicu Sărat au fost inspectate de P. S. Episcop Dr. Antim, întâmpinat, ca întotdeauna, de preoțime cu multă dragoste. După ce părinții președinți au rostit un scurt cuvânt de bun venit, P. S. Sa a fost rugat, ca unul care militază activ în această mișcare, făcând de două ori parte din delegația Bisericii Ortodoxe Române peste hotare, să împărtășească gânduri și observații în legătură cu tema ce se dezbate.

Luând cuvântul, P. S. Episcop Dr. Antim arată dintru început că «Biserica Ortodoxă Română este orientată spre construirea unei umanități frățești și dă dovadă de conștiința misiunii ei pe teren social». De aceea noi dorim «o mișcare de totalitate a creștinătății prin înlăturarea unui eclesialism înveterat și a unui separatism glacial».

«Spiritul de irenism și de pacificare eclesială trebuie să anime orice efort pentru ecumenism. Sectarismului confesional și distrugerii sistematice va trebui să-i urmeze o preocupare de ordin coerent și o disciplină ecumenică. În felul acesta, Bisericile creștine vor putea contribui la dezvoltarea relațiilor amicale între neamuri și popoare». Referindu-se apoi la dialogul iubirii, P. S. Sa adaugă că trebuie «să notăm funcția comunitară a iubirii care este unitate». Amintind obstacolele în calea realizării unității mult dorite, P. S. Sa subliniază dogmatismul eclesial al romano-catolicilor și doctrinarismul sectar. Dar o uniformitate dogmatică este în stadiul actual o imposibilitate — spune P. S. Sa — «Unitatea în diversitate lasă bisericilor care vor să se apropie între ele, deplina libertate de a afirma credințele lor proprii în diversele lor simboale de credință».

Această mișcare numită ecumenică vrea ca fiecare biserică să rămână așa cum este ca: a tradițiile istorice particulare, dar să-și aducă aminte că deasupra este Hristos care voiește unitatea între ucenicii Săi».

În încheiere, după câteva considerații, asupra discordiei eclesiale care anemiează sensul creștin, Prea Sfinția Sa a spus: «Pentru a ne putea înfățișa mai bine ecumenismul creștin cu elementele constitutive, perspective și obstacole va trebui să urmărim în mod succesiv întâlnirile și manifestările inter-creștine, care s-au desfășurat în diferite părți ale lumii și ale orizontului creștin».

În mișcarea ecumenică, Biserica noastră este antrenată în mod activ, ocupând locuri de seamă în Consiliul ecumenic. În prezent, această mișcare rămâne pe teren practic în care fiecare biserică rămâne însă cu tradițiile ei istorice, particulare, exprimându-și adevărul religios așa cum corespunde mentalității respective. Cu un cuvânt, principiile inspiratoare ale ecumenismului tind spre o unitate organică a Bisericilor. Pe această linie vom reaminti de raporturile dintre anglicanism și ortodoxie care încep din secolul al XVII-lea cu patriarhul Ciril Lucarius al Constantinopolului. Cit privește relațiile cu Biserica Romano-Catolică, reținem vizitele Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian în Austria și Republica Federală a Germaniei.

Aceste manifestări intercreștine și interbisericești au loc sub semnul responsabilității creștine în marile probleme ale epocii noastre, dintre care cea mai arzătoare este problema păcii, cooperării între toate popoarele lumii, așa după cum s-a exprimat cu prestigiu și autoritatea-i recunoscută pe plan mondial în discursul rostit de către Conducătorul Statului nostru, domnul Nicolae Ceaușescu, la tribuna O.N.U. cu prilejul aniversării a unui pătrar de veac al acestui for internațional.

La ordinea zilei este acum și colaborarea Bisericilor creștine cu alte religii. Mântuitorul Hristos ne-a adus viziunea Tatălui ceresc, paternitatea tuturor oamenilor de pe fața pământului, dar unitatea doctrinală este încă departe de a fi pecetluită, când ținem seama de divergențele «psihologice» care sînt un obstacol pentru aprofundarea unui studiu. O întărire însă a unității în diversitate se impune pentru ca toate bisericile să-și aducă aportul și contribuția la «pacea a toată lumea» și înfrățirea tuturor popoarelor.

Vă îndemnăm cucernici preoți, încheie P. S. Sa, să cultivați în rîndurile păstoririi dubul colaborării ecumenice cu celelalte culte religioase din țară, întărind ecumenismul local în lumina îndrumărilor Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian».

Cuvîntul P. S. Episcop Dr. Antim este ascultat și rezultatul este cît se poate de pozitiv, relațiile dintre reprezentanții diferitelor confesiuni și preoțimea ortodoxă fiind bune. La aceasta contribuie în mod pilduitor exemplul P. S. Episcop Antim care, la cererea comunității armene din Focșani, le-a oferit un substanțial ajutor material, necesar renovării bisericii.

În concluzia conferinței s-a subliniat că datorită transformărilor sociale, politice și economice din patria noastră, cît și înțeleptei politici interne și externe a statului nostru, al cărui țel e tocmai înfăptuirea mărețelor idealuri sociale și progresiste, s-au creat condiții optime de viață și ale unei colaborări a Bisericilor pe linia ecumenismului intern, care promovează pacea și buna înțelegere între neamurile și popoare.

Prin rapoartele de activitate ce s-au citit la sfîrșitul conferinței s-a subliniat, în primul rînd, această bună conviețuire între confesiunile creștine.

LUCRĂRILE ADUNĂRII EPARHIALE

Noua adunare Eparhială, aleasă în alegerile din luna octombrie 1970, a fost convocată de P. S. Episcop Dr. Antim Angelescu, în ședință de constituire și de lucru, duminică, 15 noiembrie a.c.

După oficierea Te-Deum-ului, în Catedrala episcopală, de către un sobor de preoți, în frunte cu P. C. Pr. Protopop de Focșani Ion Munteanu, întreaga asistență a trecut în sala de recepție a palatului episcopal, unde P. S. Episcop Antim deschide ședința prin următoarea cuvîntare :

«Onorată Adunare Eparhială,

Domnilor Reprezentanți ai autorității de stat locale și ai Departamentulul Cultelor, tuturor vă spunem :

«Bine ați venit!».

Deschidem ședința de constituire și de lucru al acestui organ deliberativ pentru toate chestiunile administrative, culturale și economice ale Eparhiei noastre, — Adunarea eparhială, — conform articolului 91 din Statutul de organizare a Bisericii Ortodoxe Române.

O fericită împrejurare face ca forurile de conducere ale Bisericii să procedeze, potrivit hotărârii Sf. Sinod și a Deciziei Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, la alegerile pentru Adunările Eparhiale, în timp ce pe arena internațională se sărbătorește importantul eveniment al jubileului de 25 ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite.

Cu această ocazie, după cum știți, Domnul Președinte al Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, a ținut un discurs epocal pentru liniștea popoarelor și, pacea internațională, discurs cu răsunet mondial care ne-a umplut inimile de o mândrie legitimă, ridicând tot mai sus prestigiul scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România.

Ne exprimăm toată admirația și devotamentul pentru Dl. Președinte Nicolae Ceaușescu și îl asigurăm că toții liii bisericii noastre strămoșești vor face și pe mai departe eforturi sporite pentru binele și fericirea obștească, aducând contribuția în lupta pentru pacea, colaborarea și înfrățirea popoarelor.

Al doilea eveniment sub impresia căruia ne aflăm este vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian făcută, cu deplin succes, pe linia ecumenismului, în Republica Federală a Germaniei.

Prea Fericirea Sa este încă de multe vreme un adevărat apostol al ecumenismului, care tinde la apropierea dintre bisericile și confesiunile creștine precum și între creștinism și celelalte religii ale lumii. În acest chip se va ajunge la construirea unei comunități frățești aducându-se o contribuție substanțială pentru soluționarea marilor probleme ale contemporaneității.

Teologia ne învață că omul nu a fost creat ca o ființă izolată, desprinsă de lume, ca o entitate singulară. El este o ființă esențial socială iar «Apostolatul Social», propovăduit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, se inspiră de la cuvintele Domnului Iisus Hristos care spune: «Fiul omului n-a venit ca să i se slujească ci să-și dea sufletul său pentru răscumpărarea altora» (Matei XX, 28). De aici se desprinde, cu o deosebită claritate, slujirea Bisericii pentru binele și fericirea oamenilor.

În țara noastră răsar ca din pământ fabrici și uzine noi, cu procedee perfecționate de fabricație, ogoarele înflouesc îmbelșugat, educația populară este în plină dezvoltare. Asistăm la o temeinică organizare economică și culturală spre mulțumirea și bună starea tuturor. Socialismul biruitor și-a croit drum sigur.

Noi am înțeles din capul locului că Biserica noastră trebuie să sprijine aspirațiile poporului nostru pentru pace, justiție socială și progres. Viața spirituală, religioasă în adevăratul ei înțeles, nu poate fi o spiritualitate vagă, circumscrisă într-un vas închis. Viața spirituală este alcătuită din realități interioare care se exteriorizează prin participarea activă la fericirea vieții pământești. Aceasta cu atât mai mult cu cât Biserica noastră este vechea biserică românească a strămoșilor noștri, — totdeauna preocupată de binele trupesc și sufletesc al credincioșilor.

Cu asemenea gânduri, ca episcop al acestei de Dumnezeu păzite Eparhii istorice a Buzăului, am căutat să îndrumăm preoțimea pe căile apostolatului social. Ne-am străduit ca elevii Școlii de cîntăreți bisericești și Seminarului nostru teologic «Chesarie episcopul» să înțeleagă și să aibă în acest mod conștiința vocației preoțești.

Noi am fost prezenți la conferințele de orientare preoțească din protopopiate; am urmărit îndecoroape mersul conferințelor administrative preoțești; de asemenea, am luat cunoștință de inspecțiile părinților protoierei în parohiile din raza circumscripțiilor respective, reflectînd asupra rapoartelor primite și luînd măsurile cuvenite.

Socotim că disciplina clerului este bună, potrivit sfințelor canoane și legiurilor bisericești. Spiritul Consistoriu Eparhial și Consistoriile protopopiale au avut puține abateri de judecată.

Preocupările noastre s-au axat pe latura administrativă spirituală. Pe teren gospodăresc, amintim desfășurarea unei bogate activități. La Mânăstirea Ciolanu s-au făcut costisitoare lucrări de reparații și îmbunătățiri ca apă, canalizare și altele; la Mânăstirea Rătești introducerea luminii electrice este spre desăvârșire; la fosta Mânăstire Rogozu, cu bani pușini, s-au executat lucrări de împrejmuire, demolări de case complet degradate și reparații capitale la celelalte.

La Centrul eparhial se construiește, cum ați văzut, o aripă de chilii care închide parțial fosta cetate a Sf. Episcopii Buzău. Aci se vor adăposti muzeul eparhial, colportajul, arhiva veche, diferite depozite precum și un apartament modern pentru locuit.

Trebuie să amintim, de asemenea, cu această ocazie, sprijinul pe care Consiliul Popular Județean Buzău l-a dat pentru restaurarea în splendoarea lor de altă dată a celor două monumente istorice: Complexul Episcopia Buzău și Mânăstirea Ciolanu.

La portalul intrării, în înclinta Sfintei Episcopii, am dispus să se pună în nișele respective, licoana hramului Adormirea Maicii Domnului precum și chipuri de Sfinți Ierarhi, toate lucrate în mozaic de Murano. Lucrările merg cu oarecare încetineală din cauze temeinice și noi ne vom strădui să le terminăm cu bine.

Pentru la anul, gândim să înfrumusețăm în continuare Sf. Episcopie. La biserică cea mare se vor pune vitrouri în ferestre cu chipul Mântuitorului și sfinți; stranele vor fi îmbogățite cu sculpturi în lemn, ca și ușile; lumina electrică va fi înlocuită prin mijloace moderne, fluorescente, mai puțin aparente.

La palatul episcopal se vor face noi uși și ferestre din stejar sculptat, în locul celor putrezite, la intrare, la sufragerie și la sala de recepție, unde se vor aplica și vitrouri cu scene din Biblie sau figuri de ierarhi și de mânăstiri.

Proiectăm pentru școala noastră teologică o construcție nouă cu săli de clasă, bibliotecă, dormitor, locuințe pentru director și personalul de serviciu degajând astfel vechea clădire care a devenit insuficientă față de nevoile crescânde ale elevilor și profesorilor, așa cum ne-au fost arătate normele sanitare în vigoare.

Nu vom uita nici mânăstirile. În grija noastră sînt în continuare lucrări la Mânăstirea Ciolanu, loc menit să capete o mare importanță pe plan național prin succesul obținut de tabăra de sculptură Măgura-Buzău, din apropiere, în lunile august-septembrie 1970; la Rogozu vom continua realizarea unei case de odihnă a clerului și salariaților bisericești din Eparhia noastră; la Mânăstirea Sihuștru dorim să introducem lumină electrică; la Mânăstirea Rătești vrem să refacem o casă arhierască și pentru oaspeți de seamă.

Același avînt înnoitor de reparații, construcții și înfrumusețări îl constatăm pretutindeni în cuprinsul Eparhiei la bisericile și casele noastre parohiale.

Pe lângă grijile gospodărești, enunțate, în linii mari, noi continuăm să veghem la pregătirea teologică și pastorală, a preoților din Eparhie. Sîntem ajutați la aceasta de corpul didactic al Școlii de cîntăreți bisericești și Seminarului teologic și de unii colaboratori. Din rapoartele comisiilor respective, întocmite după referatele părinților consilleri, veți lua cunoștință mai amănunțit despre toate acestea.

Noi am dorit un creștinism ortodox, creator, așa cum ne cere Biserica noastră, integral, cu toate exigențele morale, spirituale și naționale. Ne-am adaptat ideilor și urmăm noile cerințe ale contemporaneității. Sîntem cetățeni loiali ai Patriei. Noi nu ignorăm nici progresul științei sau pe cel social, sprijinind cultura intelectuală.

Avem o profeție care ne ajută și dovedește conștiința misiunii sale, precum și sentimentul datoriei sociale și patriotice. Sintem convingși că orice act, orice lucrare care nu ar avea ca scop decît interesul personal, egoist, constituie un act antisocial.

Sprîjinim deci etica socialistă cu toată puterea și convingerea de buni creștini. Așa ne cere și ne îndrumază «Apostolatul social» proclamat cu stăruință de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, așa ne preluînd preceptele noastre creștine.

Se cuvine să vă mai informăm că în anul 1972 se împlinesc 1600 de ani de la martirizarea mucenicului Sava Gotul, martir care figurează în emblema Sfintei Episcopii Buzău, ca unul ce s-a jertfit pentru biserică în părțile acestea. Acestui eveniment i se va da însemnătatea cuvenită printr-o comemorare solemnă, — în care scop noi am și luat unele măsuri.

Tot ceea ce Sfînta Biserică a realizat, progresul înregistrat, precum și contribuția ei la noua orînduire socială și fericirea obștească, precum și manifestarea patriotismului ei luminos, se datoresc libertății religioase pe care înțeleapta conducere de stat ne-a acordat-o.

De aceea, să folosim această fericită împrejurare pentru a repeta exprimarea recunoștinței și devotamentului nostru față de conducătorii Republicii Socialiste România, în frunte cu Dl. Nicolae Ceaușescu, asigurîndu-i de loialitate și atașamentul față de scumpa noastră patrie, care se bucură de un remarcabil prestigiu în concertul celorlalte state de pe glob.

Exprimăm grațitudinea noastră față de Dl. Președinte al Departamentului Cultelor, Profesor Dumitru Dogaru și colaboratorilor săi în frunte cu Dl. Gh. Nenciu, pentru crearea condițiilor necesare și favorabile ca Biserica noastră să-și aducă aportul său la înflorirea patriei și fericirea obștească.

Ne exprimăm omagiul și recunoștința noastră, în numele clerului și al credincioșilor Eparhiei, față de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian care veghează și vîslește ca atîta iscusință, înțelepciune și jertfelnicie la cirna corăbiei Bisericii Ortodoxe Române ca să-și poată îndeplini misiunea încredințată de divinul ei întemeietor, Domnul Iisus Hristos, marele păstor cresc, spre binele și fericirea tuturor.

De asemenea, se cuvine să exprimăm grațitudinea noastră față de Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, forul suprem de conducere pentru îndrumarea și direcțivele date clerului și credincioșilor ca slujitori și lîi ai Bisericii.

Mulțumiri și binecuvîntări arhieresti tuturor membrilor laici și clerici ai Adunării Eparhiale precum și tuturor invitaților noștri pentru că au răspuns la chemarea noastră prin convocarea trimisă și ne exprimăm convingerea că vor da un prețios concurs și sprijin în soluționarea cît mai justă a problemelor de rezolvat.

Declarînd deschisă ședința de constituire a Adunării, se procedează, potrivit ordinei de zi, la validarea tuturor mandatelor de deputați, a alegerii comisiilor de lucru și a trei reprezentanți în Adunarea Națională Bisericească, în persoana P. C. Pr. Vicar Gabriel Cocora, D-lui Cons. Juridic Șerban Sîroe și D-lui Prof. Vasile Cojocar. Se alege apoi Consiliul Eparhial care are următoarea componență: P. C. Protopop de Panciu, Vasile Vădăreanu, P. C. Protopop de Focșani, Ion Munteanu, P. C. Protopop de Rîmnicu Sărat, Gheorghe Popescu; P. C. Pr. Ion Popescu — Făurei, D-lui Prof. N. Dianescu — Brăila, D-lui Prof. Valerian Nuțu — Rîmnicu Sărat, D-lui Avocat Gh. Dumitrescu — Buzău, D-lui Prof. Zamfir Constantinescu — Focșani și D-lui Avocat Gh. Popescu — Buzău.

S-a procedat apoi la alegerea următorilor membri ai Consistoriului Eparhial: P. C. Pr. Cosma Alexandrescu — Buzău, P. C. Pr. Roman Drug — Adjud; P. C. Pr.

Mihai Popescu — Brăila, ca titulari, iar ca supleanți: P. C. Pr. Gh. Stanciu — Buzău și Nicolae Diamandescu — Cărpiniștea.

Incheindu-se ședința de constituire, s-a procedat în continuare la lucrările prevăzute în ordinea de zi, prezentându-se rapoartele de activitate a celor trei sectoare.

Referatul sectorului administrativ înfățișează cursul vieții administrative din cele 565 parohii, ale Eparhiei Buzăului. Se înfățișează, în continuare, viața din cuprinsul minăstirilor, disciplina clerului, mișcarea personalului, conferințele administrative și noua salarizare a personalului bisericesc.

Raportul sectorului cultural referă asupra Școlii de cântăreți și a Seminarului teologic, în care urmează cursurile 140 elevi, asupra situației cursurilor de îndrumare misionară și a bibliotecilor parohiale, Fondului Central Misionar, care s-a ridicat anul acesta la suma de 380.643 lei.

Înfățișând activitatea socială, referatul arată contribuția personalului bisericesc din Eparhie în ajutorul sinistraților, la lupta pentru pace, concretizată în 14.604 abonamente la revista «Pentru apărarea Păcii», și se evidențiază preoți și cântăreți care au sprijinit diverse acțiuni obștești.

Referatul sectorului economic înfățișează mai întâi realizările materiale din anul trecut la Centrul Eparhial, din care notăm: amenajarea unui parc, montarea de porți metalice, executate din fier forjat, instalații electrice, zugrăveli etc. totalizând suma de lei 336.947 lei. În anul acesta s-a început zidirea Muzeului eparhial, și s-au făcut reparații la instalația de încălzire centrală și alte investiții. La casa de odihnă Rogozu s-au renovat clădirile și s-au făcut împrejmuire cu plasă de sîrmă.

Mari lucrări de renovare, așa cum a amintit P. S. Episcop Dr. Antim în cuvîntarea sa, s-au făcut la Mînăstirea Ciolanu, căreia i s-a acordat pînă acum o dotație de 500.000 lei și la Mînăstirea Rătești, unde s-a introdus lumina electrică.

O grijă sporită s-a acordat bisericilor monumente istorice la care s-au făcut lucrări de restaurare.

S-a înfățișat, în continuare, activitatea Magazinului de obiecte bisericești, a Atelierului de fabricat tîmție și cel de luminări.

În continuare s-a aprobat Contul de gestiune pe anul 1969 și s-a aprobat Planul financiar.

După discuții, puse la vot, toate referatele au fost aprobate. În încheiere, P. S. Episcop Dr. Antim supune aprobării textul telegramelor adresate domnului Președinte al Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, prin care se exprimă «profundă recunoștință pentru libertatea religioasă de care ne bucurăm» cu asigurarea «de tot devotamentul și împlinirea îndatoririlor în calitate de cetățeni loiali, Prea Fericitului Părinte Patriarh, prin care se exprimă «întreaga administrație» și este asigurat «de concursul nostru neprecupetit spre țelurile înalte propuse», și Domnului Prof. Dumitru Dogaru, Președintele Departamentului Cultelor, prin care se exprimă «cele mai respectuoase urări de deplin succes în noua calitate» ce deține, cu asigurarea de dragostea credincioșilor față de conducerea noastră de stat.

Adunarea Eparhială, prin vii aplauze, aprobă aceste telegrame, după care P. S. Episcop Antim mulțumește tuturor pentru modul cum au soluționat problemele de la ordinea de zi. Amintește apoi că Biserica trebuie să fie pildă de corectitudine. De aceea și de acum înainte va veghea, cu timp și fără timp, la deplina desfășurare a vieții bisericești, pe toate laturile, și exprimă speranța că și în viitor membrii Adunării Eparhiale vor da tot concursul pentru buna rezolvare a problemelor care privesc administrarea și buna gospodărire a Eparhiei Buzăului.

CRONICAR

EPISCOPIA DUNĂRII DE JOS

LUCRĂRILE ADUNĂRII EPARHIALE A EPISCOPIEI DUNĂRII DE JOS PE ANUL 1970

Adunarea Eparhială a Sfinței Episcopii a Dunării de Jos, aleasă la 22 octombrie a.c. s-a întrunit la Centrul Eparhial în ședință de constituire și de lucru în ziua de Duminică 15 noiembrie sub președinția Prea Sfințitului Episcop *Chesarie*.

În acest scop, la ora 8, în Catedrala Episcopală s-a oficiat Te-Deum-ul, în prezența P. S. Episcop *Chesarie*, a P.P. C.C. Consilieri Eparhiali și a membrilor Adunării Eparhiale, de către un sobor de preoți, avînd ca protos pe P. C. Arhim. Ieronim Motoc — Vicar Eparhial.

La orele 10, membrii Adunării Eparhiale au trecut în sala de ședințe, unde erau de asemenea prezenți P. C. Vicar Eparhial, P.P. C.C. Consilieri Ad-livi: Pr. Teofan Stănescu, Pr. Gh. Ciupercă, P. C. Pr. Pelre Copceac — Inspector Bisericesc, P. C. Pr. Grigore Gumeniuc — Secretar Eparhial și alți invitați.

P. S. Episcop *Chesarie* — Președintele Adunării Eparhiale a deschis ședința și printr-o cuvîntare arată care sînt temeiurile statutare de constituire și acțiune ale Adunării Eparhiale.

Prea Sfinția Sa a spus că, Adunarea Eparhială este un organism deliberativ care se ocupă de toate problemele administrative, culturale și economice ale Eparhiei. Ea susține drepturile și interesele Bisericii în conformitate cu legiuirile bisericești și cu legile țării.

Prea Sfinția Sa, arată apoi condițiile de largă libertate și de sprijin moral și material pe care Statul nostru Socialist le acordă Bisericii și cultelor religioase în general pentru desfășurarea activității lor, pentru care P. S. Episcop *Chesarie* exprimă mulțumirea și recunoștința.

Referindu-se la înnoirile din patria noastră și la prestigiul de care se bucură Statul român pentru activitatea pe care o desfășoară în interesul poporului nostru, al păcii și al colaborării între toate popoarele lumii, Prea Sfinția Sa arată că, Adunarea Eparhială are datoria să sprijine, să încurajeze și să îndrumeze în continuare activitatea Centrului Eparhial pe această linie sănătoasă și folositoare, atât Bisericii cît și poporului nostru.

În încheiere, Prea Sfinția Sa urează membrilor Adunării Eparhiale, succes deplin și putere de muncă în desfășurarea activității, pusă în slujba intereselor obștești și le urează bun venit la Centrul Eparhial.

După aceea, Prea Sfinția Sa, cu asentimentul membrilor Adunării a numit ca secretari provizorii pe P.C. Pr. Constantin Cronț și pe dl. Ștefan Hîncu. Se face apelul nominal. Toți membrii au fost prezenți și au depus mandatul la birou.

În continuare P. S. Episcop *Chesarie*, invită Adunarea să se constituie în două secțiuni pentru verificarea mandatelor. Astfel se constituie Secțiunea I, compusă din membrii aleși în Circumscripțiile Electorale I, II, III — Galați și IV și V — Tecuci; iar secțiunea II-a formată din membrii aleși în Circumscripțiile VI, VII, Constanța, VIII — Medgidia, IX Tulcea și X Babadag. Secțiunea I-a ia în studiu dosarele electorale ale Secțiunii II, iar Secțiunea II pe cele ale Secțiunii I.

Se acordă o pauză pentru verificarea mandatelor.

După redeschiderea ședinței, raportorii celor două secțiuni, prezintă referatele pentru verificarea dosarelor electorale și a mandatelor membrilor aleși. Din referatele prezentate se constată că alegerile s-au făcut cu respectarea prevederilor legale, n-au fost contestații și, ca urmare se propune validarea membrilor aleși. Adunarea Eparhială validează mandatele celor 30 de membri ai săi, clerici și mireni.

Prea Sfințitul Episcop Chesarie declară Adunarea Eparhială legal constituită și deci investită cu autoritatea de a lucra legal.

Se alege biroul definitiv al Adunării Eparhiale, alegându-se trei secretari, un cleric și doi mireni, în persoana P.C. Pr. Constantin Cronț ca Secretar general și a d-lor Ștefan Hîncu și Constantin Mihai.

După formarea biroului, P. S. Episcop Chesarie propune să se trimită conducătorilor Patriei și Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Române, telegrame omagiale, de mulțumire și de recunoștință pentru sprijinul acordat Eparhiei noastre în desfășurarea activității ei pe latura bisericească, culturală și gospodărească.

Adunarea Eparhială aprobă cu însuflețire propunerea și se dă citire telegramelor adresate: Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România; Domnului Ioan Gheorghe Maurer, Președintele Consiliului de Miniștri; Prea Fericitului Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române; Domnului Profesor Dumitru Dogaru, Președintele Departamentului Cultelor; Comitetului Național pentru Apărarea Păcii; Domnilor Președinți ai Consiliilor Populare Județene din județele Galați, Tulcea și Constanța și Domnului Primar al Municipiciului Galați.

Se trece după aceea la: formarea celor patru Comisii din cadrul Adunării Eparhiale; alegerea a trei delegați în Adunarea Națională Bisericească, alegerea membrilor Consiliului Eparhial și alegerea membrilor Consistoriului Eparhial.

La propunerile făcute de unii membri din sinul Adunării, s-a aprobat următoarea componență a acestor organe eparhiale.

1. *Comisia Bisericească*: PP. CC. Nicolae Codreanu, Ioan Secuianu, Dumitru Capaciurea, și D-nii Gheorghe Păun, Ion Niță, Iordache Zamfir și Alecu Popovici.

2. *Comisia Culturală*: PP. CC. Vasile Cristea, Virgil Nicolae și D-nii Ștefan Ciocan, Zamfir Nedelcu, Ilie Militaru, Aurel Spătaru și Păun Nae Semchea.

3. *Comisia Economică*: PP. CC. Nicolae Vicol, Ion Donescu, și D-nii Adrian Ștefănescu, Constantin Manolache, Dumitru Stănescu, Nicolae Butcaru și Bucur Bălan.

4. *Comisia de Validare*: PP. CC. Mihai Leca, Costică Mohonea, și D-nii Ciocanu Hristache, Teodor Briceag, Gheorghe Lupu și Ion Frunză.

Delegați în Adunarea Națională Bisericească: P. C. Pr. Teofan Stănescu, Dl. Ștefan Hîncu și Dl. Ilie Militaru.

5. *Consiliul Eparhial*: PP. CC. Nicolae Vicol, Nicolae Codreanu, Vasile Cristea și D-nii Ștefan Hîncu, Constantin Mihai, Zamfir Nedelcu, Hristache Ciocanu, Iordache Zamfir și Ilie Militaru.

Consistoriul Eparhial:

Membrii: P. C. Pr. Boris Dumănescu, P. C. Pr. Nicolae Lazăr și P. C. Pr. Constantin Comșa. Supleanți: P. C. Pr. Dumitru Capaciurea și P. C. Pr. Mihai Filipescu.

După alegerea acestor organe eparhiale se trece la repartizarea pe Comisii a Dărilor de Seamă ale Sectoarelor Activ Bisericesc și Cultural pe anul 1970, întocmite de P. C. Consilier Pr. Teofan Stănescu și Darea de Seamă a Sectorului Eco-

nomnic pe anul 1969 și a Planului financiar pe anul 1971, întocmite de P. C. Consilier Pr. Gheorghe Ciupercă.

Se suspendă apoi ședința pentru studierea Dărilor de seamă amintite și pentru întocmirea referatelor.

La redeschiderea ședinței au fost prezentate rapoartele celor trei Comisii în ordinea următoare: raportul Comisiei Administrativ-Bisericești, a fost citit de P. C. Pr. Costică Mohonea. Raportul Comisiei Culturale a fost prezentat de P. C. Pr. Virgil Nicolae, iar raportul Comisiei Economice a fost citit de P. C. Pr. Nicolae Virgil.

În aceste rapoarte au fost subliniate realizările mai însemnate ale Centrului Eparhial, ale protoierilor și ale parohiilor și Mănăstirilor din Eparhie în activitatea lor bisericească culturală și gospodărească. A fost de asemenea evidențiată buna orientare a preotimii în problemele vieții contemporane, sub îndrumarea Prea Sfințitului Episcop Chesarie și a colaboratorilor, grija pentru buna întreținere a bisericilor și sprijinirea loială a acțiunilor obștești inițiate de organele locale ale puterii de Stat și colaborarea cu slujitorii celorlalte culte religioase, pentru bunăstarea poporului nostru, pentru progres și pentru apărarea păcii.

O dată cu aceasta s-a scos în relief și sprijinul pe care Statul nostru Socialist îl acordă Bisericii și cultelor religioase din țară prin Departamentul Cultelor și celelalte organe de Stat.

Raportorii celor trei Comisii, în numele întregii Adunări, aduc vii mulțumiri Prea Sfințitului Episcop Chesarie și colaboratorilor Prea Sfinției Sale pentru munca însuflețită și realizările din anii 1969—1970, din cuprinsul Eparhiei Dunării de Jos, și își exprimă de asemenea mulțumirea și recunoștința față de Conducerea de Stat, față de Departamentul Cultelor și de autoritățile locale ale puterii de Stat pentru sprijinul acordat Eparhiei noastre în rezolvarea problemelor ei.

În unanimitate, Adunarea Eparhială a aprobat Rapoartele prezentate de către cele trei Comisii.

În încheiere, Prea Sfințitul Episcop Chesarie, Președintele Adunării Eparhiale, mulțumește membrilor Adunării, pentru participarea activă la lucrările acestei ședințe de constituire și de lucru și de modul academic și constructiv în care s-au purtat discuțiile. Prea Sfinția Sa îi roagă să dea același sprijin și interes în rezolvarea legală a lucrărilor care stau înaintea întregii Eparhii pe durata mandatului de 4 ani pe care l-au primit din partea clerului și a credincioșilor Eparhiei Dunării de Jos.

Ca linie de activitate și de orientare în problemele de viitor, Prea Sfinția Sa anală că, Biserica Ortodoxă Română, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, sprijină și va sprijini toate acțiunile pe care le întreprinde poporul nostru, sub îndrumarea Conducerii de Stat, pentru binele obștesc, pentru progresul patriei și pentru întărirea păcii în lume. De asemenea, ea va acționa mai departe pentru buna colaborare cu celelalte culte religioase din țara noastră și pentru înfrățirea și unilata deplină dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare.

Cu aceasta, ordinea de zi fiind epuizată, Prea Sfinția Sa declară ședința închisă și le acordă tuturor binecuvântarea arhierescă în timp ce membrii Adunării întonează imnul: «Pre Stăpînul și Arhierul nostru».

Arhim. IERONIM MOTOC

R E C E N Z I I

Ioan F. Stănculescu, *Buletinul Monumentelor Istorice*, XXXIX, nr. 2, 1970, 80 p.

Cel de al doilea volum din acest an, al Buletinului Monumentelor Istorice editat de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, prezintă un mănunchi interesant de studii dedicate unor monumente, mai puțin cercetate pînă acum, dar la care, sub egida Direcției Monumentelor Istorice s-au întreprins importante studii și lucrări de restaurare și consolidare.

Prin prezentarea de față salutăm inițiativa unui harnic și priceput colectiv de cercetători în frunte cu Directorul acestei instituții de ocrotire a vestigiilor trecutului nostru — Dl. Prof. Arh. R. Bordenache. Prin grija și îndrumarea acestui colectiv sau deschis șantiere și au fost întocmite studiile necesare ce au dus la concluziile impuse de contextul istoric al monumentului respectiv oare, la rîndu-i, și-a căpătat chipul de odinioară, așa cum l-a dorit, înălțat și înzestrat cititorul său.

Este expresia grijei deosebite pe care conducerea noastră de stat a manifestat-o încă după istoricul act de la 23 august 1944.

Ne-am aplecat cu admirație asupra unor studii și am găsit de bine să creionăm în cele ce urmează pentru cititorii revistei noastre, acele concluzii și date mai importante din trecutul de glorie al neamului nostru prefigurate și în aceste vestigii. Sentimentul și dragostea față de tot ce este artă și grăiește de înaintași, au dat imbold harnicilor cercetători să le reconstituie și să le prezinte urmașilor ca pe o mîndrie și îndemn de a fi la înălțimea înaintașilor noștri.

Iată de ce în continuare, în ordinea prezentării din volum, concluziile următoarelor studii pe care le-am găsit utile și de real folos istoric

1. Boris Zderciuc, *Monumentele de arhitectură populară și conservarea lor*. — Ritmul rapid de dezvoltare a societății — precizează autorul — imprimă un interes crescînd pentru monumentele de arhitectură populară și conservarea lor. Rod al creației artistice a poporului arhitectura populară (case și anexe gospodărești, biserici și monumente de cult) exprimă, în fiecare zonă etnografică a țării, o concepție, un stil și o tehnică arhitectonică specifică.

Se impun cu necesitate măsuri de restaurare și păstrare a acestor monumente.

O primă etapă — spune autorul — ar constitui-o inventarierea tuturor monumentelor populare de pe teritoriul țării. Sînt necesare, desigur criterii potrivit cărora o construcție sau alta să poată fi numită monument. După părerea autorului aceste criterii sînt al vechimii, al tipicității, al autenticității și originalității. Întreprinderea acestei acțiuni de valoare națională ar avea ca rezultat întocmirea unei fișe pentru fiecare monument.

Însoțită de fotografii, planșe și relevee, fișa ar trebui să cuprindă, în esență, date biografice, date descriptive, și date de evaluare (opinii și concluzii asupra valorii documentare și artistice a monumentului etc.) Pot fi considerate ca monumente locuințele, anexe gospodărești, porți de intrare, instalații tehnice și ateliere, pivnite. Dintre monumentele de arhitectură populară cu caracter religios și de cult se impun a fi cercetate nu numai bisericile ci și cimitirele și troițele.

Problema conservării monumentelor de arhitectură populară aduce în discuție modalitatea de realizare. Cele mai frecvente modalități sînt transferarea monumentelor în muzee și conservarea «in situ». După părerea D-lui Boris Zderciuc, valoarea deosebită a conservării «in situ» constă în forța de impresionare a monumentelor respective: monumentele sînt păstrate pe locul lor de pînă atunci, în complexul social și cultural în care au fost create.

Dezavantajele acestei metode sînt: așezarea lor de obicei la mari distanțe și de aici, posibilități reduse de a fi vizitate. Autorul recomandă întreprinderea unui program de conservare «in situ», pe scară națională.

Indiferent care ar fi metoda folosită, realitatea istorică impune tot mai mult întreprinderea de acțiuni intense de păstrare și conservare a monumentelor de arhitectură populară laică și religioasă.

2. Liviu Ștefănescu, *Nicolae Iorga și monumentele istorice*. — Mergînd pe ideia evidențierii preocupărilor actuale pentru conservarea monumentelor istorice, autorul expune concepția savantului Nicolae Iorga asupra valorii istorice a acestora. Se caută, de la început, să se precizeze că Nicolae Iorga considera monumente istorice, bisericile, mînăstirile, hanurile, curțile domnești, boierești, casele țărănești, pivnițele, podurile, fntînile, etc., de la începuturile lor și pînă la 1850. Ele se curvin a fi recunoscute, respectate și păstrate, deoarece ele constituie «averea țării, averea neamului». Consecvent acestui principiu, Nicolae Iorga și-a dedicat viața publicării unui bogat material documentar despre monumentele cu clădirile, sculpturile, și picturile, cu toate elementele ce au dus frumusețea și faima lor peste hotare (pisani, inscripții, pietre funerare, obiecte de cult, ferecături, etc.).

În 1923 Nicolae Iorga este numit președintele Comisiei Monumentelor Istorice, comisie ce va desfășura, cu perseverență și competență o activitate intensă de salvare și protejare a tuturor monumentelor istorice. Tot el va publica numeroase articole cu prețioase indicații asupra principiilor ce trebuiesc urmate în restaurarea monumentelor. Nicolae Iorga s-a ridicat împotriva sistemului de acoperire cu pictură nouă a unor vechi picturi care, cu puțină insistență, ar fi putut să fie puse în evidență, valoarea lor istorică fiind cu mult mai mare. Tot Nicolae Iorga a făcut recomandări asupra procedeelelor de spălare și recondiționare a icoanelor și inscripțiilor.

Marele istoric a manifestat această grijă nu numai pentru monumentele istorice românești ci și pentru cele ale naționalităților conlocuitoare. A încercat să urmărească peste hotare obiectele ieșite din patrimoniul național cum ar fi: chivotul lui Neagoe Basarab și steagul lui Vintilă Vodă aflate la Cutlumuz — Muntele Athos; săbiile lui Constantin Brâncoveanu de la Constantinopol, Turin și Luvru.

Consecvent principiilor sale de păstrare și restaurare a tuturor monumentelor cu valoare istorică, Nicolae Iorga s-a ridicat împotriva metodei de restaurare aplicată de Leconte du Noüy. «Sistemul D-lui Leconte du Noüy stă în aceea că clădirea veche este înlocuită cu desăvîrșire și în locul celei vechi se așează o clădire nouă, iar sistemul Comisiunii Monumentelor istorice este să păstreze din clădirea veche ceea ce i se poate păstra și pe lângă rămășițele clădirii vechi să se adauge

elementele care s-o facă să dureze mai departe» — preciza Nicolae Iorga în articolul «Cum s-au restaurat vechile monumente?» (1904). Toate aceste prețioase indicații au fost urmate de cercetători ca A. Sacerdoteanu, I. Ionașcu, Al. Bărcăcilă etc.

3. Alexandru Bogdan, *Contribuții arheologice la cunoașterea evoluției castelului corvineștilor de la Hunedoara*. — Autorul, în cadrul studiului de față, sintetizează rezultatele cercetărilor arheologice întreprinse la Castelul de la Hunedoara în perioada 1966—1967.

Se consideră, de la început, că în evoluția sa, castelul a cunoscut cinci faze. Cercetările asupra celei mai vechi cetăți și asupra celei de-a doua cetăți au dus la concluzia că cetatea inițială datează de la mijlocul secolului al XIV-lea. Apare astfel concordanța dintre această dată și documentele istorice — primul document în care este menționată cetatea de la Hunedoara fiind din anul 1364. Autorul consideră ca valabilă ipoteza potrivit căreia locuințele primei cetăți ar fi fost așezate sub locul actualei aripi Matei și în zona estică. Această cetate de început a fost dăruită lui Voicu și urmașilor săi de către Sigismund de Luxemburg în anul 1409.

În cea de a doua fază cetatea a cunoscut transformări determinate în parte, de noile împrejurări istorice. Iancu de Hunedoara a fost nevoit să construiască aici o nouă cetate pentru a face față invaziilor otomane. Potrivit unei monede descoperite aici ce a fost emisă în anii 1440—1444 de către Vladislav I, a fost posibilă și dotarea celei de a doua cetăți.

Cea de a treia fază a construcțiilor a fost datată în a doua jumătate a secolului al XV-lea. Ea exprimă acțiunile întreprinse de Iancu de Hunedoara în scopul transformării cetății în castel (1452—1453). Tot acum a fost construită capela pe latura de răsărit a clădirii și corpul de vest așezat pe piloni și în care a existat Sala cavalerilor la nivelul inferior și Sala dieței și galeria corvineștilor la nivelul superior.

În evoluția sa, castelul a cunoscut și cea de a patra fază — a doua jumătate a secolului al XV-lea. Acum au fost construite camere de locuit și s-au adus transformări ce exprimă pătrunderea elementelor Renașterii în Transilvania.

Începând cu secolul al XVI-lea (1507) Castelul trece în posesiunea familiei de Ennina (Torök), ca urmare a stingerii familiei corvineștilor.

În cea de a cincea fază castelul a suferit transformări radicale constând din: desființarea sistemului de apărare și a sistemului de «guri de trageri»; înlocuirea acestora cu zid de cărămidă și piatră; construirea unei terase «Bethlen» și a «bastionului alb» etc.

De-a lungul secolelor XVIII—XIX castelul va cunoaște unele reparații și amenajări. În concluzie, Castelul corvineștilor de la Hunedoara prezintă, asemenea altor ansambluri medievale fortificate din Transilvania, o evoluție de la castrul regal la reședința nobiliară. Ca reședință nobiliară acest așezământ cunoaște o evoluție aparte ceea ce face să fie considerat de autor ca o mărturie a autenticității «în legătură cu posibilitățile arhitecturii feudale din Transilvania în cel de-al XV-lea veac».

4. Radu Heitel, *În legătură cu unele probleme ale arheologiei cetăților de piatră, medievală din Transilvania*. — În dezbaterile temei propuse, autorul definește, de la început, tipurile de fortificații specifice arhitecturii militare medievale din Transilvania. Acestea sînt: cetățile regale sau castrulele regale, cetățile nobiliare, cetățile bisericesti, cetățile țărănești și fortificațiile orașelor.

Dintre castrulele regale sînt citate ca fiind mai vechi cetățile de la Moldovenești, Dăboca și «Clus» (neidentificată) precum și castrulele de la Hălmagiu, și Noilgiand (neidentificate) și Cetatea Crucii.

În continuare sînt numite celelalte cetăți ale căror începuturi datează chiar dinaintea secolului al XIII-lea.

Dintre cetățile bisericești ridicate de ordinele religioase sau de puterea laică ori de comunități țărănești ce aveau pe pămînturile lor bisericile respective — sînt amintite următoarele: — incintele mînăstirii din Cîrța, ale bisericii Sfîntul Mihail din Cîsnădioara, catedrala romano-catolică din Alba Iulia, biserica Sfîntul Bartolomeu din Brașov, fortificațiile bisericii anterioare de pe locul Bisericii Negre din Brașov — construite de ordine religioase;

— fortificațiile bisericii reformate din Tîrgu-Mureș și ale bisericii din Odorhei — construite de puterea laică în scopul protejării unor centre religioase;

— fortificațiile construite la biserici de comunitățile țărănești au fost făcute încă de pe la sfîrșitul secolului al XIII-lea în scopul apărării lor de pericolul otoman. Așa este cazul bisericii din Sebeș-Alba.

— Dintre cetățile țărănești sînt amintite cetatea zidită la începutul secolului al XV-lea în jurul bisericii din Prejmer, cetatea din Slimnic și cetatea din Cîlnic — inițial nobiliară.

Printre fortificațiile orășenești se numără fortificațiile orașului Cluj (secolul al XIII-lea) ale orașului vechi Sibiu și ale Sebeșului (secolul al XIV-lea).

Ca o concluzie generală se desprinde ideea că mai toate aceste fortificații includ, din punct de vedere al planului și al formelor arhitecturale, elemente ale arhitecturii militare occidentale.

În evoluția sa, arhitectura militară transilvăneană prezintă două mari faze: prima fază se integrează în secolele XII și XIV pînă la începutul secolului al XV-lea și cea de a doua fază întîrziindu-se pînă în secolul al XVIII-lea cînd apar cetățile de tip vauban (cetatea de la Alba Iulia).

Cetățile vechi, din prima fază, se caracterizează prin existența donjonurilor, a clădirilor gamizoanei, apariția crenelurilor la care se putea pătrunde prin «drumul de strajă».

Înainte de a prezenta elementele specifice din a doua fază, autorul remarcă prezența în Transilvania, încă de la sfîrșitul secolului al XIII-lea, a turnurilor circulare cu funcție de donjon, precum și a unor turnuri rectangulare construite la vestul bisericilor — ulterior turnuri clopotniță ce aveau și funcția de apărare.

În cea de a doua fază, construcțiile cetăților sînt mult mai complicate ca plan, expresie a intensificării atacurilor turcești. În această perioadă apar noi centuri în jurul cetăților, «ziduri scurte» la drumurile de acces, «guri de tragere» în locul crenelurilor, «guri de păcură», bastioane semicirculare pentru mai buna folosire a armelor de foc și turnuri de plan poligonal rotund sau circular.

Ca o concluzie a acestei prezentări este faptul că integrarea Transilvaniei în secolele X—XIII în regatul feudal din Cîmpia Panonică, a avut drept consecințe, după părerea autorului, «înteruperea evoluției arhitecturii militare autohtone» și introducerea directă sau «indirectă a sistemelor de fortificații occidentale».

Cît privește desfășurarea oricărei activități de cercetare arheologică, autorul consideră necesară subordonarea precizărilor de ordin stratigrafic și a tuturor altor precizări.

5. Ioana Cristache-Panait, *Cu privire la unele monumente din Țara Făgărașului în lumina relațiilor cu Țara Românească*. — Regiune prea puțin cercetată pînă acum de arheologi, Țara Oltului sau Țara Făgărașului ascunde adevărate comori de vatră românească. Aflată într-o stăpînire sau alta că și-a păstrat tradițiile de autonomie

și relațiile permanente cu Țara Românească. Rolul acestei zone s-a evidențiat, mai ales, în secolele al XVI-lea — al XVII-lea și pînă în secolul al XVIII-lea în complexul luptei domnilor Țării Românești de a împiedica atragerea românilor la calvinism ori catolicism.

Numeroase sînt în Țara Făgărașului bisericile, mînăstirile și schiturile ctitorite de domnitori, boieri sau preoți din Țara Românească sau localnici — așezăminte ce au avut un rol deosebit «în istoria politică și culturală a Transilvaniei... Focare de cultură, unde se desfășoară întreaga viață spirituală a populației românești, mînăstirile țineau în chiliile lor școli în limba slavonă apoi română, sprijinite de domnii din Țara Românească, iar caligrafi destoinici copiau manuscrise pe care le răspîndeau în întreaga Transilvanie». Așa au fost Mînăstirea de la Drăguș și cea de la Bucium. Asemenea celorlalte, mînăstirile făgărășene «s-au impus ca veșnice apărătoare ale religiei ortodoxe împotriva umirii cu Biserica Romei, luptă în care au fost susținute de celelalte două țări românești».

Autoarea prezintă, în continuare, cele 32 de biserici românești din Țara Făgărașului grupate, după fondatori, în trei categorii. În prima grupă intră lăcașurile ctitorite de boieri localnici, preoți sau de obștea satului. Printre acestea se numără: biserica Sfinții Arhangheli din Viștea de Jos, a boieroaicei Hanoie din care se mai păstrează doar naosul și altarul.

Dintre cele 13 locașuri din secolul al XVIII-lea, integrate tot în prima categorie, sînt amintite biserica Bunavestire din Copăcel a boierului Mihei Deac, biserica Sfinții Arhangheli, din Galbor, a protopopului Ionescu Monea, biserica Sfinții Ioan Botezătorul a obștei satului Persani, biserica Sfînta Maria a lui Stan Bîlea din Ohaba, biserica cu hramul Înălțarea Domnului a locuitorilor din Mîndra, biserica Adormirea Maicii Domnului, din Sîmbăta de Sus-Răsăriteană, ctitorie a egumenului Visarion al mînăstirii Brîncovenesti de la Sîmbăta, biserica Nașterea Domnului din Sărata, biserica Cuvioasa Paraschiva din Șercăița, zidită de preoții localnici și săteni, biserica din Arpașul de Sus, biserica Adormirea Maicii Domnului din Sîmbăta de Jos, și biserica Bunavestire din Oprea Cîrțișoara.

Din cea de a doua categorie de monumente din Țara Făgărașului fac parte ctitorii de domni și boieri din Țara Românească. Printre acestea se numără: biserica Cuvioasa Paraschiva din Comăna de Jos, a lui Matei Basarab, ctitorii ale lui Constantin Brîncoveanu (Biserica Sfîntul Nicolae din Făgăraș, mînăstirea de la Sîmbăta de Sus și biserica de la Poiana Mărului), biserica din Berevoii Mari, ctitorie a lui Marica, soția lui Brîncoveanu și biserica Sfîntul Teodor Tiron din Sîmbăta de Sus-Apusoană, a lui Nicolae și Manolache Brîncoveanu.

A treia categorie o formează monumentele făgărășene ale căror ctitori nu sînt menționați în documente.

Toate aceste monumente prezentate de autoare constituie prin arhitectură, inscripții, însemnări de cărți și tradiție, dovezi grăitoare ale legăturilor strînse dintre Țara Făgărașului și Țara Românească.

6. Arh. Eugenia Greceanu, *Țara Făgărașului, zonă de radiație a arhitecturii de la sud de Carpați*. — În scopul demonstrării tezei că Țara Făgărașului a constituit de-a lungul Evului Mediu o zonă de radiație a arhitecturii de la sud de Carpați, autoarea prezintă bisericile românești de zid din această zonă. O primă categorie dintre acestea o constituie bisericile din Țara Făgărașului anterioare ctitoriilor brîncovenesti: Sfinții Arhangheli din Viștea de Jos (cu probabilitate datată din secolul al XV-lea); Adormirea Maicii Domnului, din Vodenii Mari (aproximativ 1500), Sfîntul

Nicolae din Săsciori (secolul al XVII-lea), Cuvioasa Paraschiva din Comăna de Jos, (secolul al XVII-lea) și Adormirea Maicii Domnului din Comăna de Sus (aproximativ 1600).

Ca element comun îl formează planul dreptunghiular alungit al navei.

Mult mai pregnante sînt însă formele locale tradiționale. Apar treptat prelucrate sau integral preluate, influențe romantico-gotice printre care se strecoară și elemente arhitectonice specifice Țării Românești.

Din cea de a doua categorie — ctitorii ale lui Constantin Brâncoveanu sînt prezentate biserica ridicată în 1707 de voievod la Poiana Mărului și refăcută în 1777, mînăstirea de la Simbăta de Sus din care se mai păstrează doar biserica cu un stil arhitectonic specific Țării Românești. Planul acestei ultime biserici a devenit treptat model pentru alte construcții religioase de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. Acest fapt își are explicația în transformarea lăcașului, în special după 1785 cînd a fost devastat, în «simbol al rezistenței împotriva încercărilor de deznaționalizare suferite de români din partea monarhiei austriece».

O influență deosebită asupra celorlalte monumente o va exercita și biserica Sfîntul Nicolae din Făgăraș, ctitorie a lui Constantin Brâncoveanu.

Cea de a treia categorie o formează lăcașurile cu arhitectură de influență brîncovenescă.

Autoarea expune, în continuare, procesul evolutiv al tipului și formelor derivate din sistemul brîncovenesc din Țara Făgărașului, prezentînd astfel 21 de monumente istorice. Pe baza acestora se ajunge la concluzia că după 1700, o dată cu bisericile construite în Făgăraș și cu mînăstirea de la Simbăta de Sus, ctitorii ale lui Vodă Brâncoveanu, se conturează tot mai clar, trăsăturile unei adevărate școli de arhitectură românească locală; expresie a unei sinteze dintre elementele bizantine și tradițiile transilvănene. Sub influența Bizanțului se întrebunțează încă cupola pe pendentivi, împărțirea navei prin arcade, prezența exonatexului atașat turnului-clopotniță, conform tradiției locale și decorarea fațadelor cu cornișe și frize.

Prin prezentarea bisericilor de zid din Țara Făgărașului s-a demonstrat încă o dată influența școlii de arhitectură brîncovenescă asupra celei locale și implicit, s-a evidențiat continua unitate culturală a românilor din cele două zone.

7. Gh. Cantacuzino, *Cercetările arheologice de la biserica din Brădet-Argeș și problema datării monumentului*. — Așezată pe apa Vlăsianului, mica biserică de schit din Brădet-Argeș a dat prilej la numeroase discuții în rîndurile cercetătorilor. Potrivit primei mențiuni documentare, așezarea monahală de aici exista deja în timpul domniei lui Vlad Călugărul.

Lipsa pisaniei de piatră, reprezentarea drept ctitor al lui Mircea Voievod și soției sale Mara, precum și menționarea într-o inscripție din pronaos drept ctitor la 1546 a lui Mircea Voievod, — deci Mircea Ciobanul, a dus la apariția a numeroase discuții legate de datarea monumentului și ctitorul propriu-zis.

Autorul prezintă, după expunerea succintă a părerilor diferiților cercetători, rezultatele săpăturilor arheologice efectuate în anul 1966 cu prilejul restaurării monumentului. O primă concluzie ce se desprinde în urma analizei statigrafice, este aceea că biserica reprezintă primul edificiu ridicat pe acest loc. S-au mai descoperit acum patru morminte ale căror obiecte de inventar așteaptă să fie interpretate.

La exterior săpăturile au dus la aceeași concluzie aceea a inexistenței altei construcții anterioare bisericii.

Fragmentele de ceramică descoperite aparțin secolului al XVII-lea și unele din ele, secolului al XVIII-lea.

Absența oricăror mărturii care să ateste o altă construcție de zid sau de lemn pe locul actualei biserici de la Brădet impune identificarea acesteia cu biserica așezământului mănăstiresc inițial. Materialul arheologic studiat a creat posibilitatea datării așezământului monastic și implicit a bisericii, la mijlocul secolului al XV-lea. Prin urmare conchide autorul, anul 1546 a fost menționat cu prilejul reparațiilor făcute în această perioadă, iar consemnarea tradițională conform căreia adevăratul ctitor al bisericii din Brădet este Mircea cel Bătrîn constituie un adevăr istoric. Se poate afirma deci că biserica este o ctitorie domnească, că a fost ridicată în timpul voievodului muntean sau că, probabil, a fost ctitoria vreunui boier sau ierarh.

8. Arh. Ștefan Bals, *Lucrări de restaurare la biserica Brădet-Argeș*. — Dată fiind importanța istorică a bisericii din Brădet-Argeș, între anii 1963—1966, Direcția Monumentelor Istorice a întreprins aici lucrări de restaurare.

În studiul prezent, autorul face considerații asupra ingenioaselor soluții folosite în scopul restaurării arhitecturii și decorației inițiale a monumentului.

În promaos se mai păstrau porțiuni din vechea pictură în frescă. Bolta era scri-finită cu un eșafodaj de lemn. Soluția adoptată a fost înlocuirea treptată a eșafoda-jului cu altul nou, mai solid, și lipirea peste frescă după chituirea crăpăturilor, a unui rînd de hîrtie căptușită cu două foi de policlorură de vinil.

După alte lucrări de consolidare a boltii, zidăria a rămas prinsă strîns și sus-pendată de betonul armat al suprabetonării. Pictura fiind astfel salvată s-a trecut la rezolvarea unei alte probleme aceea a pridvorului țărănesc construit ulterior. Întrucît acesta constituia, prin arhitectonica sa, o nouă etapă în evoluția construcțiilor țără-nești și prezenta o valoare artistică deosebită, s-a hotărît menținerea lui. Această hotărîre a implicat transformări ale șarpantei monumentului.

Cea de a treia problemă implicată de lucrările de restaurare de la biserica din Brădet-Argeș, s-a referit la clopotniță. Construită din paiantă la sfîrșitul secolului al XIX-lea sub forma unui turn înalt cu trecere pe dedesubt și cîte o cămăruță de o parte și de alta, clopotnița lua din vizibilitatea monumentului. Drept urmare ea a fost demolată și refăcută în alt loc. În încheierea studiului sînt prezentate cîteva de-talii ale construcției relevante cu prilejul măsurătorilor impuse de restaurare.

Ca și cercetările arheologice și lucrările de restaurare au evidențiat faptul că așa cum există el astăzi, monumentul este acela ctitorit în secolul al XIV-lea de Mircea cel Bătrîn.

9. Pavel Chihaiă, *Inscripția genealogică a lui Ionaș Monea din Veneția de Jos*. — În zidul unei case țărănești ce fusese odinioară a lui Ionaș Monea, Samuil Micu descoperise o placă de piatră cu o inscripție în limba latină. În partea superioară plăca prezenta o stemă cu o mîină ce purta o cruce și o pasăre conturată, despărțite de vrejuni. Inscripția de pe această placă din satul Veneția de Jos (Făgăraș) a fost studiată îndeaproape de Ion Pușcariu și Nicolae Densușianu care o și traduce.

Crucea de pe placă constituie simbolul rangului preotesc al autorului, textului, Ionaș Monea, boier al lui Negru Vodă, pe atunci vicar general.

În studiul prezent se încearcă să se dea un răspuns în legătură cu considerentele ce l-au îndemnat pe Monea să așeze pe inscripția sa genealogică și stema Țării Românești.

O cercetare mai atentă a documentelor a dus la concluzia că «Negru Vodă» ține de domeniul fanteziei. De aici și concluzia că genealogia expusă de Ionaș Monea este fantezistă.

Documentele anterioare celor din secolul al XVII-lea cînd se considera a fi des-călecat Negru Vodă, vorbesc totuși despre existența în părțile Veneției a unei vechi

familiei boierești rudă chiar cu donatorul. Deci, chiar dacă Ionaș Monea nu cunoaște aceste documente, coincidențele fac, ca așezarea pe placa sa a stemei Țării Românești să fie îndreptățită. Tradiția deci a menținut elemente din istoria locurilor, iar vicarul general le-a inserat pe placa de piatră cu genealogia sa. Conținutul acestora dovedește încă odată păstrarea continuă a legăturilor istorice existente între cele două provincii românești.

10. Radu Popa, *Despre începuturile Mînăstirii Remeți-Maramureș*. — Autorul aduce, în discuție în studiul său, problema bisericii fostei mînăstiri pauliciene, cu hramul Sfînta Maria din Remeți, greșit datată pînă acum.

Mînăstirea din satul Remeți-Maramureș a încetat să mai existe în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, iar biserica sa a fost transformată mai apoi în biserică ortodoxă.

Întreprinderea unor lucrări de restaurare a construcției i-ar putea reda valoarea sa de monument istoric.

Istoria Mînăstirii din Remeți, se împletește cu aceea a localității Teceu (U.R.S.S.).

Autorul precizează că după 1365, Teceul, așezare datată de la sfîrșitul secolului al XIII-lea, a ajuns în stăpînirea urmașilor lui Dragoș, descălecătorul Moldovei. Potrivit hărților, întinderea Teceului cuprindea terenuri de pe ambele maluri ale Tisei. Era inclus și actualul teritoriu al satului Teceuți și o parte din satul Remeți.

Vecinătatea acestor teritorii cu ale Săpînței duce la concluzia că pe atunci nu exista mînăstirea pauliciană. Aceasta a putut fi întemeiată abia după obținerea de către Teceu a unei situații privilegiate (după 1404). Prin urmare Mînăstirea Sfînta Maria din Remeți poate avea ca dată a întemeierii sale anul 1421, așa după cum se consemnează în arhivele ordinului paulician.

11. Andrei Pănoiu, *Un monument necunoscut de arhitectură populară vlceană* — În satul Cărpiniș din Pietrării de Jos se află și astăzi, biserica de lemn Sfîntul Nicolae, ctitorie probabil a preotului Matei din Ganuneni. Datată la 1810, biserica are aspectul unei case țărănești neavînd nici turlă, nici pridvor.

Biserica din Cărpiniș este făcută din birne de stejar, în formă de navă cu absida altarului hexagonală, fără proscomidie și diaconicon. Printre particularitățile sale sînt menționate forma hexagonală a pronaosului, absida, absența pridvorului și sistemul aparte de boltire.

Luată separat fiecare particularitate dă monumentului înrudiri cu un monument sau altul din Moldova, Transilvania sau Țara Românească. Luată în ansamblu biserica din Cărpiniș aparține însă unui tip de biserică de lemn destul de răspîndită odinioară. Rar întîlnit astăzi, acest tip de biserică exprimă încă o dată unitatea arhitecturii românești a bisericilor de lemn.

IOAN F. STĂNCULESCU

NOTE BIBLIOGRAFICE

Teodora Voinescu, *Un aspect puțin cercetat în pictura exterioară din Țara Românească: Motivul sibilelor*, art. în «Studii și Cercetări de Istoria Artei, seria Artă Plastică», Tomul 17, nr. 2, 1970, p. 195—210, Editura Academiei Republicii Socialiste România.

În studiul de față autoarea aduce în discuție cîteva probleme privind decorația exterioară pictată a monumentelor din Țara Românească.

Pentru început discuția se oprește asupra unui grup de monumente din Oltenia din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, considerate «reprezentative pentru ilustrarea fenomenului și care, prin unitatea iconografică și originala interpretare a motivelor... constituie unul din aspectele proprii ale picturii din Țara Românească la sfîrșitul evului mediu».

În București există, ca un caz unic, o biserică ce și-a primit numele, după pictura sa exterioară, de biserică cu sibile — Biserica Sibilelor și mai apoi Biserica cu Sfîntii.

În Oltenia acest procedeu de decorație este mult mai frecvent. Problema pe care autoarea încearcă s-o rezolve se referă la caracterul acestui procedeu: sporadic sau un adevărat sistem decorativ unitar.

Tema filozofilor și sibilelor apare, în special, la monumentele oltene ca biserică din Tîrgul Hurezi (1800—1804), Urșani (1800—1805), Genuneni (Foleștii de Jos), Copăceni (1804), Cîlneni (1808).

În Țara Românească tema sibilelor: legată de cultul Maicii Domnului este tratată în mod diferit în raport cu pictura exterioară moldovenească. Numărul sibilelor este de zece, iar numele lor sînt: Persica, Sibica, Delfica, Himera, Latia, Cumeea, Hietesponitea, Frigia, Evropeea și Tiburtina. Prezentate în decor, sibilele, însoțite de filozofi, dețin un rol principal. Ca proveniență cercetătorii literari recunosc filiația lor occidentală. Din acest punct de vedere se dă o importanță deosebită lucrărilor lui Ioanichie Galeatoschi (*Cer nou și Minunile Maicii Domnului*).

Această explicație — precizează autoarea — nu poate fi aplicată însă iconografiei picturii Țării Românești al cărui proces este considerat ca avînd ca totul un specific regional.

Literatura, prin conținutul său, poate fi considerată, desigur, izvor al acestor decorații exterioare. Ca o mărturie a acestor afirmații este

și faptul că decorul sibilelor s-a localizat mai ales la monumentele din jurul centrelor culturale și monahale (Hurezi, Bistrița, Rîmnicu Vilcea) unde circulau numeroase izvoare grecești și slavonești.

Dar aceste manuscrise care au circulat în mediul călugăresc nu cuprîndeau și reprezentarea plastică a sibilelor. Această stare de lucruri permite să se conchidă că ilustrarea textelor fine de imaginația zugravilor autohtoni. Ca modele, susține autoarea, pictorii zugravii au folosit tablourile votive. Sînt izbitoare asemănările dintre sibilele de la Genuneni, Tîrgul-Hurezi, și tablourile votive.

Zugravii nu s-au mărginit însă la o simplă reprezentare a sibilelor ci, încadrîndu-le în frize, le-au transformat în rafinate tapiserii occidentale. În jurul lor se împletesc ornamente geometrice și vegetale ce dau ansamblului un caracter unitar.

Analiza atentă a monumentelor oltene evidențiază intenția zugravilor de a exprima ideile lor într-o unitate, de a adapta perfect motivele la suprafețele de decor și ornament.

Frizele cu sibile, uneori însoțite de filozofi s-au răspîndit mai apoi, și în alte zone ale țării. Peste tot ele au exprimat unitatea dintre pictură și literatura populară creată pe baza traducerilor de manuscrise slavonești și grecești.

Prin reprezentarea propriu-zisă însă decorația exterioară din Țara Românească de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea este rezultatul unui proces specific mediului românesc

Florentina Dumitrescu, *Modalități estetice în decorația artei medievale românești*, art. în «Studii și Cercetări de Istoria Artei, seria Artă Plastică», Tomul 17, nr. 2, 1970, p. 211—218, Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Decorația artistică exprimă prin sistemul său ornamental, prin modalitatea de prezentare și așezare în compoziție a semnelor ornamentale, prin relația dintre decor și suprafață — prin toate aceste elemente exprimă o adevărată concepție despre lume. Ea este expresia unei anumite concepții de viață și a unei concepții artistice.

Pornind de la aceste considerații generale autoarea se oprește asupra decorației medievale românești.

Caracteristicile esențiale ale decorului românesc sînt deslășurarea legăturii ornamentelor și compozițiilor ornamentale dependința, subordonarea decorului raport cu suprafața.

Prezentarea legată a motivului ornamental este considerată de autoare ca o caracteristică a artei românești, expresie a gândirii sintetice. Ornamentele se succed ordonat după o schemă clară ceea ce exclude rigiditatea și da totodată înșcare și viață compoziției ornamentale. Fiecare element are legătura sa și subordonarea necesară.

Ansamblul decorației urmează, general, același principiu de subordonare unei scheme de ansamblu.

Detaliile create de artist sînt integrate ansamblului în mod logic, după o tradiție îndelungată împrumutată din arta bizantină și adaptată spiritualității românești.

Tot ceea ce este secundar și ar putea duce la confuzii este eliminat în favoarea esențialului. Acest esențial exprima o concepție despre lumea existentă deja și nu reprezenta un instrument de formare a unei concepții.

Cea de a doua caracteristică a artei românești, subordonarea decorului — exprima aceleași principii artistice.

Subordonîndu-se, completînd și accentuînd suprafața, decorația ajută la o mai rapidă înțelegere a sensului ansamblului.

Cele două caracteristici ale artei românești se întrepătrund: un motiv ornamental unitar da naștere totdeauna unui decor unitar în care elementele constitutive se subordonează întregului; decorația completînd și accentuînd suprafața, ajută la perceperea mai ușoară a acesteia. Prin modul ei de repartizare de către artistul român, monumentul apare privitorului într-o impresie sintetică, continuă și unitară.

Arh. Maria Elena Enăchescu, Aspecte ale studiului critic, privind arhitectura în lemn românească, art. în «Studii și Cercetări de Istoria Artei, seria Artă Plastică», Tomul 17, nr. 2, 1970, p. 271—280, Editura Academiei Republicii Socialiste România.

După citeva prelinvrii de ordin general asupra modalității de dezvoltare a oricărui studiu artistic, autoarea dezbate, prin această primă, probleme legate de arhitectura bisericilor de lemn românești.

Prin caracterul lor specific, bisericile de lemn din România au trezit interesul cercetătorilor de istoria artei, români sau străini. Aceasta cu atît mai mult cu cît bisericile de lemn ro-

mânești sînt considerate fenomenul cel mai interesant de arhitectură de lemn din Europa.

Apariția și dezvoltarea continuă a arhitecturii de lemn din țara noastră impune cunoașterea și aducerea la lumină a implicațiilor istorico-etnologice ale acestei manifestări românești de artă. Aceasta cu atît mai mult cu cît artistul popular român s-a manifestat ca un constructor creator.

Un studiu critic general duce la constatarea apartenenței arhitecturii de lemn românești la aria de răspîndire central-europeană a procedurii numit blok-bau. Aplicarea acestui procedeu în țara noastră a dus însă la modalități cu totul specifice, la o detașare netă de celelalte arhitecturi de lemn europene.

Monumentele în lemn de pe teritoriul țării noastre apar, în esență, în trei categorii de imagini, consideră autoarea: bisericile transilvanene cu exteriorul enansate, tipurile de biserici cu planurile treilate specificite Moldovei sau tipurile paralelipipedice ale bisericilor de lemn din Oltenia—Muntenia. Cu toate elementele deosebitoare aceste trei tipuri au comună aceea originalitate specific românească. Studiile critice de specialitate au ca sarcină — spune autoarea — oierirea acestor monumente spre cunoașterea, introducerea lor în circuitul de bunuri artistice, general acceptate.

Criticii au ca sarcină demonstrarea unității de concepție, a celor trei tipuri regionale de arhitectură de lemn din țara noastră. Se remarcă ca un element comun acestora procedeu similar de punere în operă a lemnului, modalitatea comună de realizare artistică a ideii creatorului. Tema lucrării monument de acest gen a fost totdeauna «propusă» și nu aleasă întimplător. Această gândire anterioară asupra monumentului a dus la crearea treptată a unor tipuri clare, în care a fost eliminat tot ce era de prisos.

Se înțelege deci că din numărul mare de construcții în lemn numai unele exemplare intrinsec calitățile reale și acestea se cuvin a fi trecute în patrimoniul național și de aici în circulația europeană. Din acest punct de vedere bisericile de lemn din Maramureș se disting deja ca individualități ale culturii europene. Acestea nu sînt însă singurele monumente de lemn din țara noastră care trebuie să se bucure de această faimă. Autoarea, pe baza acestor considerente, exprimă necesitatea studiilor mai ample a monumentelor de arhitectură din lemn și din celelalte regiuni ale țării. Numai în acest fel vor fi puse în valoare și scoase la iveală toate exemplarele ce vor putea duce mai departe faima monumentelor arhitecturii noastre de lemn.

Corneliu N. Mateescu, *Un maestru al desenului arheologic*. *Dionisie Pecurariu*, art. în «Studii și Cercetări de Istoria Artei seria Artă Plastică», Tomul 17, nr. 2, 1970, p. 281—288, Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Dionisie Pecurariu, cel ce a dat naștere desenului arheologic românesc, s-a născut la 1 martie 1876, în comuna Vinerea (Orăștie). Activitatea cu caracter arheologic o începe încă de pe băncile liceului din Deva. O dată cu colecționarea de obiecte arheologice începe să lucreze în color și creion schițe, icoane și portrete pe care le vindea țăranilor. Își strânge astfel suma necesară plecării la Viena de unde revine în anul 1900. Stabilit la Tirgu-Jiu, la prima școală de ceramică, Dimitrie Pecurariu se prezintă cu compoziții la expoziția «Asociații pentru înaintarea și răspândirea științelor», București, 1903 și la «Expozițiunea Agrară», București 1904. Fiind remarcat talentul său, este desenator la Muzeul de artă națională și etnografie» (1905) și, doi ani mai târziu este desenator la Școala națională de arte decorative.

Din 1909, Dimitrie Pecurariu este desenator la Muzeul național de antichități.

Alături de Grigore Tocilescu, și mai apoi, Vasile Pârvan, va contribui la desfășurarea cercetărilor arheologice de la Adamclisi, Ulmetum, Capidava, Tomis, Callatis, Histria.

Activitatea de desenator al muzeului se împletește cu aceea de pictor. Este autorul a numeroase peisaje; a compus și executat pergamente pentru vasul Transilvania, Palatul Telefoanelor, Școala de Război, Omagiul lui Nicolae Iorga la împlinirea a 60 de ani, Steme pentru orașe și județe. Elaborează totodată lucrări cu caracter critic: *Considerațiuni asupra artei populare*. *Originea Artei* (manuscris) și numeroase articole. Acestea din urmă au adus renumitul desenator un binemeritat loc în istoria arheologiei românești. Desenele sale s-au distins totdeauna prin finețea, talentul și inteligența cu care maestrul Pecurariu a știut să redea liniile pietrei, metalului, sticlei sau lutului descoperit, a numeroaselor culori ale acestora.

Dacă în arheologie s-a văzut nevoit să respecte adevărul, în arta plastică a dovedit din plin existența fanteziei sale.

În anul 1938 Dimitrie Pecurariu, deși la pensie, continuă să lucreze la muzeu și desenează totodată pentru Seminarul de arheologie preistorică de la Facultatea de litere.

Pînă la sfârșitul vieții sale (4 aprilie 1950) Dimitrie Pecurariu și-a continuat activitatea la planșeta muzeului. Astfel renumitul maestru a

dăruit artei și științei 50 de ani de muncă neconținută.

Virginia Cartianu, *Crucea înscrisă în cerc în ornamentală celtică și românească*, art. în «Studii și Cercetări de Istoria Artei, seria Artă Plastică», Tomul 17, nr. 2, 1970, p. 289—296, Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Studiul reprezintă o încercare pe care o face autoarea în scopul demonstrării superiorității spiritualității și artei celților pe baza realității existente, a artei și literaturii vechi și contemporane.

Problema existenței celților în Dacia (a relațiilor lor cu dacii și asupra vieții spirituale a acestora) a preocupat numeroși cercetători, istorici și oameni de cultură.

Ca punct de plecare, autoarea folosește un motiv reprezentativ pentru cultura celtică: *roata cu patru spițe sau crucea înscrisă în cerc, sau «crucea celtică»* — cum este numită în Anglia.

Acest motiv, în forma sa mai simplă cu o cruce sculptată pe blocuri de piatră cu inscripții latine și celtice, datează din secolul al XV-lea. S-au mai descoperit însă și cruci, despărțite de blocurile de piatră, înscrise în cerc din secolele de mai târziu (chiar din secolul al X-lea).

Asemenea cruci, cu roată cu patru spițe, sînt foarte frecvente în vestul Angliei și Scoției și în Irlanda. Probabil că semnificația lor în lumea celtică era deosebită din moment ce se imprimau și pe monede.

Cercetările arheologice din țara noastră au dat la iveală asemenea cruci în restul Transilvaniei și Olteniei. Monedele găsite aici prezintă elemente stilistice cu specific celtic. În sudul țării noastre se presupune că stilul celt se unește cu cel dacic, acest fapt întregeste presupunea că între diferitele triburi celtice din Europa existau totuși, strînse legături și intererente. Se presupune că motivul crucii înscrise în cerc a fost răspîndit de către celți după intrarea lor în Dacia și răspîndirea a fost cu atât mai mare cu cît valoarea de simbol a acestui motiv ornamental avea implicații mai largi. Astfel motivul crucii înscrise în cerc mai este întîlnit în Maramureș ca ornament sculptat pe porțile de intrare ale curților, caselor, cimitirelor și chiar în Munții Apuseni.

Autoarea consideră necesare noi cercetări care vor dovedi probabil proveniența celtică a acestui motiv ornamental — crucea înscrisă în cerc.

Flaminie Mărțu, *Reprezentări ale «Poemului Vieții» pe unele românești, din secolele XVI—XVII*, art. în «Studii și

Cercetări de Istoria Artei, seria Artă Plastică», Tomul 17, nr. 2, 1970, p. 297—301, Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Punctul de plecare al autorului, îl constituie frecvența la români a «pomului vieții», simbol creștin al vieții și învierii continue. Sînt prezentate diferitele forme ale acestui simbol pe materiale anulare folosite ca podoabe sau accesorii la ritualul funerar. Asemenea materiale au fost descoperite în morminte cu prilejul săpăturilor arheologice de la Cîmpulung, Lerești, Cetățeni, București, Mînaștirea Valea — Pitești și Giulești — Maramureș. O primă concluzie ce se desprinde este aceea a evoluției motivului de la forma simplă, fără asocieri, pînă la formele complexe.

La Cetățeni — Argeș a fost descoperit un inel mic din secolele XV și XVI din tablă de argint ce are reprezentat un arbore, cu coroana desfășurată. Un asemenea exemplar a fost descoperit și la Lerești — Argeș.

Inelele datate de la sfîrșitul secolului al XVI-lea, au ca motiv planul încadrat de una sau mai multe păsări sau personaje. De la această regulă fac excepție pecetea domnești și bulele sigilare la care planul este însoțit de soare și lună ca «simboluri creștine ale cosmosului».

Începînd cu sfîrșitul secolului al XVI-lea, și începutul secolului al XVII-lea, pe inele ca și pe lespezile de mormînt, motivul «pomului vieții» apare singur, apoi însoțit de o pasăre și mai apoi numărul păsărilor a început să crească. Așa de exemplu pe o piesă descoperită la Străulești — București, arborele are pe ramurile sale o pasăre care ciugulește frunzele. Pe un inel descoperit pe locul fostei biserici Valea din Cîmpulung — Argeș se află un pom încadrat de două păsări. Inelul este datat din secolul al XVII-lea.

Într-un mormînt din zona Muscelului erau prezente două inele ale căror reprezentări erau de tip apusean și cealaltă de tip răsăritean, simbolica lor fiind aceeași — viața și învierea continuă.

Cercetarea atentă a numeroase alte inele de podoabă sau amulete cu tema menționată a dus la concluzia că «pomul vieții» în reprezentarea sa a cunoscut două etape. În prima fază începută în secolul al XV-lea, arborele sacru este prezentat unor domni, mari bani ai Craiovei, vornici, sau inele, fără scriere zoomorfă.

În cea de a doua fază, secolul al XVII-lea «pomul vieții» este însoțit de elemente ca o pasăre sau două, «motiv orientat de esență precreștină, simbolul fiind «pasărea sufletului» sub înfățișarea de porumbel etc. Pomul reprezentat pe inele sau amulete este brad, spîn, cli-

paros sau altă specie de conifere, pom caracteristic paradisiului creștin. Este firesc ca, în țara noastră, locul primordial să-l ocupe bradul, folosit de popor la naștere, nuntă și moarte.

Din punct de vedere al funcției inelelor, au pe ele imprimat «pomul vieții». Acestea erau folosite ca obiecte de podoabă sau ca amulete simbolizînd o viață continuă așa cum rămîne bradul mereu verde.

Alte inele aveau o funcție bine determinată în ritualul funerar — bradul simbolizînd reînvierea și viața veșnică după moarte. Aceste inele descoperite, în general, în morminte, au alături de pomul vieții o pasăre sau două cu semnificația de pasăre a sufletului.

Motivul dendrologic vegetal este folosit, începînd cu cea de a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, pe cruci, în locul inelelor funerare. Autoarea consideră că și folosirea ramurilor de măr sau brăduț ce se pun astăzi pe morminte în unele localități românești, este expresia aceleiași tradiții a «pomului vieții».

George P. Nedelcu, *Bustul lui Petre Serafim de Dimitrie Paciurea*, art. în «Studii și Cercetări de Istoria Artei seria Artă Plastică», Tomul 17, nr. 2, 1970, p. 303—308, Editura Academiei Republicii Socialiste România.

La cîntirul Bellu din București se află mormîntul pictorului Serafim, iar în nișa monumentului său, bustul defunctului, realizare a sculptorului Dimitrie Paciurea. Autorul consideră că bustul este același cu cel expus la a XVI-a expoziție a Cercului artistic.

Petre Serafim a fost fiul pictorului iconar și de biserică Anton Serafim. A făcut parte dintr-o adevărată familie de artiști: tatăl său fusese elev și continuator al fratelui său, Vasile Serafim și în același timp, prieten și tovarăș de atelier al lui Nicolae Grigorescu; fratele său, Dumitru Serafim era pictor și profesor la Școala de arte frumoase din București; vărul său Nicolae V. Serafim, a urmat sculptura cu Karl Storck.

În anul 1868 Petre Serafim s-a înscris ca elev al Școlii naționale de arte frumoase. Foia matricolă păstrată la Institutul de arte plastice «Nicolae Grigorescu», din București, arată că era «român, ortodox, născut în București, la 13 mai 1867».

Nu se știe cu certitudine care a fost activitatea pictorului după terminarea școlii. Cert este faptul că în 1898 expune la expoziția Cercului artistic, alături de Ion Georgescu, Sava Henția, G. Ioanide, C. Pascali, Dimitrie Serafim, Eugen Volnescu, Carol Storck și Ștefan Ionescu Valbudea.

Semnătura pictorului Petre Serafim se află alături de a tatălui său, Anton Serafim, Pic

tor, sub pisanla Mănăstirii Țigănești, județul Ilfov. Același asociere o găsim sub tabloul mural «Scaunul Judecății» de la biserica Sfântul Nicolae Tabacu din București. Se presupune că ar fi pictat și la alte biserici ca: Popa Soare din București, unde tatăl său este cunoscut ca realizator al picturilor.

Petre Serafim desfășoară o activitate intensă și în cadrul Cercului artistic de la Atena, unde dintre lucrările expuse s-a evidențiat, *Interior de pădure*.

Dintre tablourile sale de mai apoi, sînt remarcate *Apus în pădure*, *În marginea pădurii Călcătoarele*, *Portrete de femei* (două) și *Femeia care calcă* (sora artistului).

De o deosebită expresivitate sînt tablourile *Portretul Serafim*, tatăl pictorului — chipul bătrînului zugrav iconar din secolul al XIX-lea.

Impresionant este și *Portretul de bărbat* nedat, reprezentînd capul unui bărbat, «poate un preot».

În continuarea studiului se dă o explicație realizării de către Paciurea a bustului lui Petre Serafim.

Paciurea s-a întîlnit probabil cu frații Serafim la Școala de arte frumoase din Paris și la Academia Julian.

Modul impresionant în care sculptorul a redat bustul lui Serafim, caracterul acestuia, trăsăturile sale sufletești, dovedește o deosebită intenție psihologică din partea lui Paciurea. Asemenea intuițiile s-a dobîndit desigur în cadrul unei prietenii dintre cei doi.

La puținele date biografice despre Petre Serafim, bustul realizat de Paciurea, aduce prin expresivitatea sa, noi elemente.

Prof. N. STANCULESCU

